

**RAKTIČNI PRIROČNIK O IZVAJANJU HAAŠKE
KONVENCIJE Z DNE 19. OKTOBRA 1996 O
PRISTOJNOSTI, PRAVU, KI SE UPORABLJA,
PRIZNAVANJU, UVELJAVLJANJU IN SODELOVANJU
GLEDE STARŠEVSKE ODGOVORNOSTI IN UKREPOV
ZA VARSTVO OTROK**

DS-02-18-940-SL-N

**PRAKTIČNI PRIROČNIK O IZVAJANJU HAAŠKE KONVENCIJE
Z DNE 19. OKTOBRA 1996 O PRISTOJNOSTI, PRAVU, KI SE UPORABLJA,
PRIZNAVANJU, UVELJAVLJANJU IN SODELOVANJU GLEDE STARŠEVSKE
ODGOVORNOSTI IN UKREPOV ZA VARSTVO OTROK**

pripravil Stalni urad

Izdajatelj
Stalni urad
Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu
Churchillplein 6b
2517 JW Den Haag
Nederland

Telefon: +31 703633303
Telefaks: +31 703604867
Elektronska pošta: secretariat@hcch.net
Spletišče: www.hcch.net

© Haaška konferenca o mednarodnem zasebnem pravu, 2018

Vse pravice pridržane. Brez pisnega dovoljenja imetnika avtorskih pravic je prepovedano reproduciranje, shranjevanje v sistemu za pridobivanje podatkov ali distribuiranje te publikacije ali njenih sestavnih delov na kakršen koli način in s katerimi koli sredstvi, vključno s fotokopiranjem ali snemanjem.

Oblikovanje in prevod (razen v angleščini, francoščini in španščini) ter distribucijo „Praktičnega priročnika o izvajanju Konvencije iz leta 1996 o varstvu otrok“ v vseh uradnih jezikih Evropske unije je omogočil GD za pravosodje Evropske komisije.

Uradne različice te publikacije so na voljo na spletni strani Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu (<www.hcch.net>) v angleškem in francoskem jeziku. Stalni urad Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu ni revidiral prevodov te publikacije v druge jezike (razen španskega).

ISBN 978-92-79-90819-4

Tiskano v Belgiji

Kazalo

1.	UVOD	7
2.	CILJI KONVENCIJE IZ LETA 1996.....	12
A.	Preambula konvencije iz leta 1996	13
B.	Posebni cilji konvencije iz leta 1996	13
3.	PODROČJE UPORABE	15
A.	V katerih državah in od katerega datuma se uporablja konvencija iz leta 1996?	16
B.	Za katere otroke se uporablja konvencija iz leta 1996?	20
C.	Katere zadeve so zajete s konvencijo iz leta 1996?	21
	(a) Dodelitev, izvajanje, prenehanje ali omejitev starševske odgovornosti in njen prenos	21
	(b) Pravica do varstva in vzgoje, vključno s pravico skrbeti za otroka in predvsem pravico do odločanja o kraju njegovega prebivališča, ter pravico do stikov, vključno s pravico odpeljati otroka za določen čas v kraj, ki ni njegovo običajno prebivališče	22
	(c) Skrbništvo, varstvo in podobne institucije	23
	(d) Imenovanje in naloge oseb ali organov, ki so odgovorne za otroka ali njegovo premoženje, ga zastopajo ali mu pomagajo	23
	(e) Namestitev otroka v rejniško družino ali zavod ali zagotovitev njegovega varstva v kafali ali podobni ustanovi	23
	(f) Nadzor javnih organov nad tem, kako osebe, odgovorne za otroka, zanj skrbijo	24
	(g) Upravljanje, hramba otrokovega premoženja ali razpolaganje z njim	24
D.	Katere zadeve niso zajete s konvencijo iz leta 1996?	25
	(a) Ugotavljanje in izpodbijanje očetovstva/materinstva	25
	(b) Odločbe o posvojitvi, ukrepi za posvojitev ali za neveljavnost ali prenehanje posvojitve	26
	(c) Priimek in imena otrok	26
	(d) Emancipacija	26
	(e) Obveznosti preživljanja	26
	(f) Upravljanje premoženja ali nasledstvo	26
	(g) Socialna varnost	27
	(h) Javni ukrepi splošne narave na področju izobraževanja ali zdravstva	27
	(i) Ukrepi, povezani s kaznivimi dejanji, ki so jih zagrešili otroci	27
	(j) Odločbe o pravici do azila in priseljevanju	28
4.	PRISTOJNOST ZA SPREJETJE VARSTVENIH UKREPOV.....	29
A.	Kdaj so organi države pogodbenice pristojni za sprejetje varstvenih ukrepov?	30
B.	Splošno pravilo: organi države pogodbenice, v kateri je otrokovo običajno prebivališče	31
	(a) Pomen „običajnega prebivališča“	31
	(b) Kaj se zgodi ob spremembi otrokovega „običajnega prebivališča“?	31
C.	Izjeme od splošnega pravila	32
	(a) Otroci begunci ali mednarodno razseljeni otroci	32
	(b) Otroci, za katere ni mogoče ugotoviti običajnega prebivališča	33
	(c) Pristojnost v primerih mednarodnega protipravnega odvzema otrok	33
	(d) Pristojnost v zadevah, v katerih sta otrokova starša v postopku razveze zakonske zveze ali prenehanja življenjske skupnosti	38
D.	Kaj se zgodi, če so pristojni organi dveh ali več držav pogodbenic?	40

5.	PRENOS PRISTOJNOSTI.....	44
A.	Kdaj se lahko prenese pristojnost za sprejetje varstvenih ukrepov?.....	45
B.	Kateri pogoji morajo biti izpolnjeni, preden je mogoče prenesti pristojnost?	46
C.	Postopek prenosa	48
D.	Nekateri praktični vidiki prenosa	50
	(a) Kako organ, ki želi uporabiti določbe o prenosu, ugotovi, na kateri pristojni organ v drugi državi pogodbenici mora nasloviti prošnjo?	51
	(b) Kako bi morali organi komunicirati?.....	51
	(c) Druge zadeve, povezane s prenosom, kadar se lahko komuniciranje med organi izkaže za koristno	52
6.	VARSTVENI UKREPI V NUJNIH PRIMERIH	54
A.	Sprejetje varstvenih ukrepov v nujnih primerih.....	55
	(a) Kdaj je zadeva „nujna“?.....	55
	(b) Kateri so „potrebni“ varstveni ukrepi?.....	56
	(c) Kako dolgo trajajo varstveni ukrepi, sprejeti na podlagi člena 11?.....	57
	(d) Ko država pogodbenica sprejme ukrepe na podlagi člena 11, katere druge ukrepe bi še morala sprejeti za zagotovitev nadaljnjega varstva otroka?	57
B.	Ali se varstveni ukrepi, sprejeti na podlagi člena 11, lahko priznajo in uveljavijo na podlagi konvencije iz leta 1996?	58
7.	ZAČASNI UKREPI	62
A.	Kdaj se lahko sprejmejo začasni ukrepi?	63
	(a) Kaj so „zasasni“ ukrepi?.....	64
	(b) Kako dolgo trajajo zasasni ukrepi, sprejeti na podlagi člena 12?	65
	(c) Ko država pogodbenica sprejme zasasne ukrepe na podlagi člena 12, katere druge ukrepe bi bilo še mogoče sprejeti za zagotovitev nadaljnjega varstva otroka?	65
B.	Ali se zasasni ukrepi, sprejeti na podlagi člena 12, lahko priznajo in uveljavijo na podlagi konvencije iz leta 1996?	66
8.	NADALJEVANJE SPREJETIH UKREPOV.....	67
A.	Ali varstveni ukrepi ostanejo veljavni kljub spremembi okoliščin, s katero se odpravi podlaga, na kateri je temeljila pristojnost?	68
B.	Kaj se šteje za „spremenjene okoliščine“ iz člena 14?	68
9.	PRAVO, KI SE UPORABLJA ZA VARSTVENE UKREPE	71
A.	Pravo, ki se uporablja za varstvene ukrepe, ki jih sprejme sodni ali upravni organ	72
	(a) Katero pravo uporabijo organi države pogodbenice, ki sprejmejo ukrepe za varstvo otroka ali njegovega premoženja?.....	72
	(b) Kadar se otrokovo običajno prebivališče spremeni iz ene države pogodbenice v drugo, s katerim pravom so urejeni „pogoji izvajanja“ varstvenega ukrepa v otrokovem novem običajnem prebivališču, če je bil ukrep sprejet v državi otrokovega prejšnjega običajnega prebivališča?	73
B.	Pravo, ki se uporablja za starševsko odgovornost, kadar ni posredovanja sodnega ali upravnega organa.....	75
	(a) Katero pravo se uporablja za dodelitev ali prenehanje starševske odgovornosti brez kakršnega koli posredovanja sodnega ali upravnega organa?	75
	(b) Kaj se zgodi z dodelitvijo ali prenehanjem starševske odgovornosti, če se otrokovo običajno prebivališče spremeni?	76
	(c) Katero pravo se uporablja za izvajanje starševske odgovornosti?.....	77
	(d) Sprememba ali prenehanje starševske odgovornosti na podlagi varstvenih ukrepov, ki jih sprejmejo sodni ali upravni organi.....	78
C.	Varstvo tretjih oseb	78

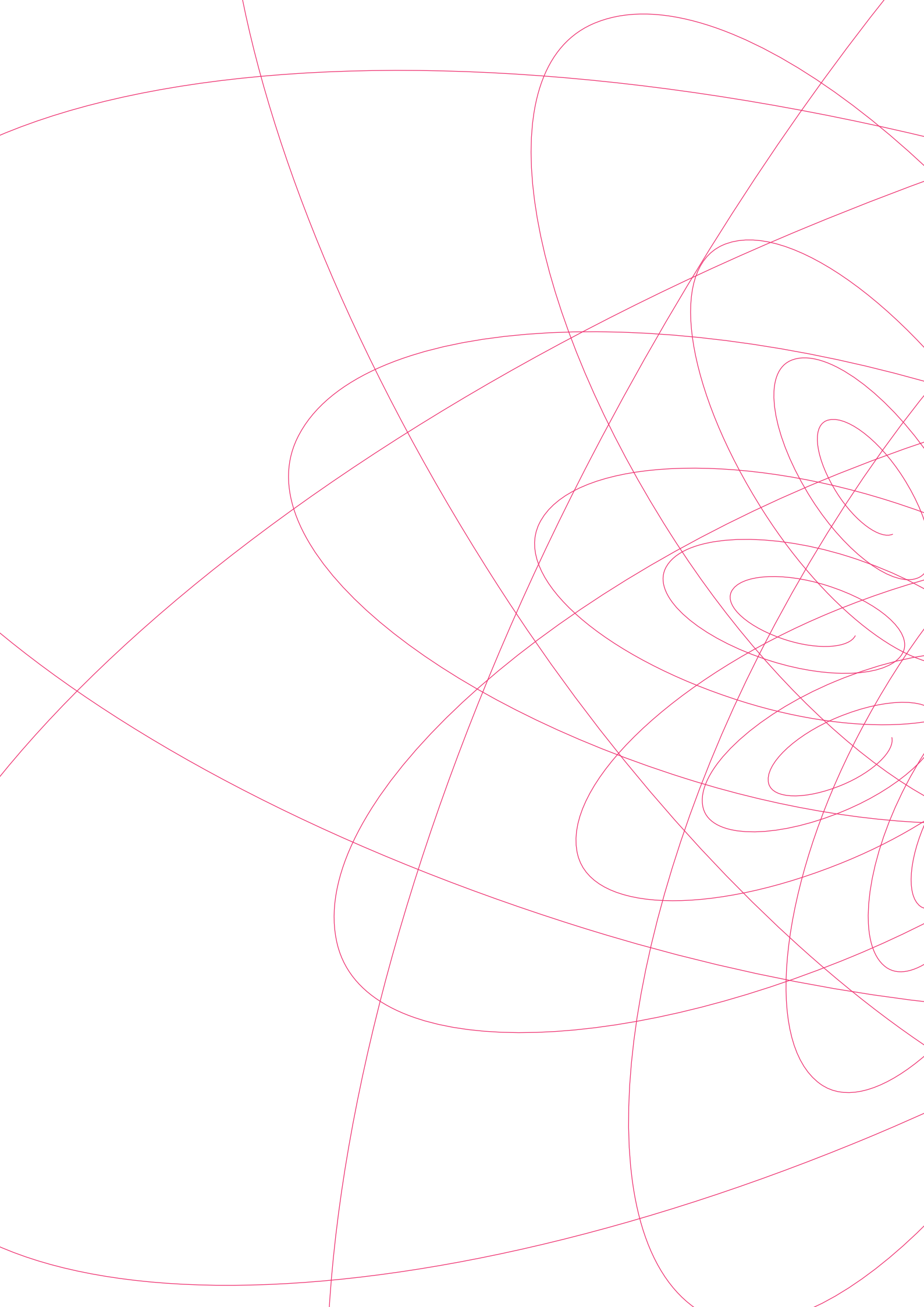
D.	Splošne določbe glede prava, ki se uporablja	79
(a)	Ali se pravila glede prava, ki se uporablja, uporabljajo tudi, če izbrano pravo ni pravo države pogodbenice?	79
(b)	Ali sklicevanje na pravo druge države vključuje sklicevanje na pravila mednarodnega zasebnega prava navedene druge države?	79
(c)	Ali obstajajo okoliščine, v katerih prava, določenega na podlagi pravil konvencije iz leta 1996, ni treba uporabiti?	80
10.	PRIZNANJE IN UVELJAVITEV VARSTVENEGA UKREPA	81
A.	Kdaj je varstveni ukrep, sprejet v eni državi pogodbenici, priznan v drugi državi pogodbenici?	82
B.	Kdaj se lahko priznanje varstvenega ukrepa, sprejetega v eni državi pogodbenici, zavrne v drugi?.....	83
(a)	Ukrep je sprejel organ države pogodbenice, katerega pristojnost ni temeljila na enem od razlogov iz členov 5 do 14 konvencije iz leta 1996	83
(b)	Ukrep je bil razen v nujnem primeru sprejet v sodnem ali upravnem postopku, ne da bi bila otroku dana možnost, da pove svoje mnenje, ob kršenju temeljnih načel zaprosene države pogodbenice	83
(c)	Ukrep je bil razen v nujnem primeru sprejet, ne da bi bila osebi, ki trdi, da ukrep posega v njeno starševsko odgovornost, dana možnost, da pove svoje mnenje	84
(d)	Priznanje je očitno v nasprotju z javnim redom zaprosene države pogodbenice ob upoštevanju otrokovih koristi	84
(e)	Ukrep je nezdržljiv z ukrepom, ki je bil pozneje sprejet v državi otrokovega običajnega prebivališča, ki ni pogodbenica, če ta ukrep izpolnjuje zahteve za priznanje v zaproseni državi pogodbenici.....	84
(f)	Ni se ravnalo v skladu s postopkom iz člena 33.....	84
C.	Kako je lahko oseba prepričana, da bo neka odločba priznana v drugi državi pogodbenici? („Predhodno priznanje“)	86
D.	Kdaj se varstveni ukrep, sprejet v eni državi pogodbenici, uveljavi v drugi državi pogodbenici?.....	87
11.	OSREDNJI ORGANI IN SODELOVANJE.....	90
A.	Vloga osrednjega organa na podlagi konvencije iz leta 1996.....	91
B.	Določitev in vzpostavitev osrednjega organa.....	91
C.	Kakšno pomoč mora zagotavljati osrednji organ?.....	93
D.	Primeri, v katerih morajo organi nujno sodelovati / komunicirati	95
(a)	Ko namerava organ otroka namestiti v tujini	95
(b)	Zagotovitev informacij, če je otrok v resni nevarnosti in se prenese njegovo prebivališče ali je v drugi državi.....	96
E.	Konkretni primeri sodelovanja.....	98
(a)	Prošnja drugi državi pogodbenici, naj zagotovi poročilo o otrokovih razmerah ali sprejme varstvene ukrepe v zvezi z otrokom	98
(b)	Prošnja za informacije, ki so pomembne za varstvo otroka, kadar se namerava sprejeti varstveni ukrep	99
(c)	Prošnja za pomoč pri uresničevanju varstvenih ukrepov v tujini	100
(d)	Prošnja za pomoč/zagotavljanje pomoči v mednarodnih zadevah glede stikov	100
(e)	Predložitev dokumentacije, v kateri so navedena pooblastila osebe, ki ima starševsko odgovornost ali je odgovorna za varstvo otroka.....	101
F.	Posredovanje osebnih podatkov in informacij s strani organov	104
G.	Stroški osrednjega organa / javnega organa.....	104

12. RAZMERJE MED KONVENCIJO IZ LETA 1996 IN DRUGIMI INSTRUMENTI	105
A. Kako konvencija iz leta 1996 vpliva na izvajanje haaške konvencije z dne 12. junija 1902, s katero je urejeno skrbništvo nad mladoletnimi osebami?	106
B. Kako konvencija iz leta 1996 vpliva na izvajanje haaške konvencije z dne 5. oktobra 1961 o pristojnostih organov in pravu, ki se uporablja, glede varstva mladoletnikov?	106
C. Kako konvencija iz leta 1996 vpliva na izvajanje haaške konvencije z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok?	107
D. Kako konvencija iz leta 1996 vpliva na izvajanje drugih instrumentov?	107
13. POSEBNE TEME	108
A. Mednarodni protipravni odvzem otrok	109
(a) Kakšna je vloga konvencije iz leta 1996 v primerih, ko se za protipravni odvzem otroka uporablja haaška konvencija o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980?	110
(b) Kakšna je vloga konvencije iz leta 1996 v primerih, v katerih se za protipravni odvzem otroka ne uporablja haaška konvencija o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980?	113
B. Stiki	114
(a) Kaj je „pravica do stikov“?	114
(b) Upravno sodelovanje med državami v mednarodnih zadevah v zvezi s stiki	115
(c) Predhodno priznanje	116
(d) Mednarodna preselitev	117
(e) Mednarodni stiki v zadevah, v katerih se uporabljata konvencija iz leta 1980 in konvencija iz leta 1996	118
C. Čezmejno rejništvo, kafala in namestitve v zavod	118
D. Posvojitev	123
E. Posredovanje, sprava in podobni načini mirnega reševanja sporov	124
(a) Omogočanje sporazumnih rešitev za varstvo otroka ali njegovega premoženja v primerih, v katerih se uporablja konvencija iz leta 1996	124
(b) Posredovanje v zadevah v zvezi z mednarodnim protipravnim odvzemom otrok	125
(c) Sodelovanje otrok v postopku posredovanja	128
F. Posebne kategorije otrok	128
(a) Otroci, ki so begunci, mednarodno razseljeni ali nimajo običajnega prebivališča	128
(b) Pobegli in zapuščeni otroci ali otroci, ki so žrtve trgovine	130
(c) Otroci, ki se selijo iz ene države v drugo ob sodelovanju javnih organov	132
G. Otrokovo premoženje	135
H. Zastopanje otrok	137
I. Navezne okoliščine	139
(a) Običajno prebivališče	139
(b) Navzočnost	140
(c) Državljanstvo	141
(d) Dejanska povezava	141

PRILOGA I	Besedilo Konvencije z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok	143
PRILOGA II	Kontrolni seznam za izvajanje	159

1

UVOD

1.1 Haaška konvencija o varstvu otrok iz leta 1996¹ bi lahko postala široko ratificiran in uporabljen instrument. V njej so obravnavana najrazličnejša vprašanja s področja mednarodnega varstva otrok. Široko področje uporabe Konvenciji torej zagotavlja univerzalen pomen. Poleg tega je Konvencija odziv na dejansko in dokazano globalno potrebo po boljšem mednarodnem okviru v zvezi s čezmejnimi vprašanji varstva otrok. Stalni urad Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu pri svojem delu še naprej odkriva primere ranljivih otrok, ki bi se lahko izboljšali <z uporabo konvencije iz leta 1996. Poleg tega Konvencija upošteva novosti haaških konvencij o otrocih iz let 1980 in 1993², saj mednarodni pravni okvir povezuje z mehanizmi sodelovanja. Ta vključitev struktur sodelovanja v Konvencijo je ključna za to, da Konvencija doseže svoje cilje. S takimi strukturami se spodbujata boljša čezmejna izmenjava informacij in medsebojna pomoč, poleg tega pa zagotavljajo, da se v različnih državah vzpostavijo mehanizmi, ki pravnim pravilom zagotavljajo poln učinek v praksi.

1.2 Koristi od izvajanja konvencije iz leta 1996 bi lahko med drugim imeli otroci:

- v zvezi s katerimi potekajo mednarodni starševski spori glede pravice do varstva in vzgoje ali stikov;
- v zvezi s katerimi poteka postopek zaradi mednarodnega protipravnega odvzema otrok (tudi v državah, ki se ne morejo pridružiti haaški konvenciji o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980);
- ki so v tujini nameščeni v nadomestnih oblikah varstva, ki niso zajete z opredelitvijo pojma posvojitve, in se zato zanje ne uporablja haaška konvencija o meddržavnih posvojitvah iz leta 1993;
- ki so žrtve čezmejne trgovine z ljudmi in drugih oblik izkoriščanja, vključno s spolno zlorabo³;
- ki so begunci ali mladoletniki brez spremstva;
- ki se s svojimi družinami preselijo v drugo državo.

1.3 Čezmejno gibanje velikega števila otrok v številnih regijah po svetu povzroča različne težave, in sicer od prodaje otrok in trgovine z njimi ter izkoriščanja mladoletnikov brez spremstva do stiske begunskih otrok in pogosto zakonsko neurejene namestitve otrok v tujini. Pri tem čezmejnem gibanju otrok bi bil lahko v pomoč splošni okvir za sodelovanje, vzpostavljen s konvencijo iz leta 1996. To velja na primer za Južno in Vzhodno Afriko⁴, Balkan, nekatere države Vzhodne

¹ Haaška konvencija z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok. V nadaljnjem besedilu se vsa sklicevanja na „haaško konvencijo o varstvu otrok iz leta 1996“, „konvencijo iz leta 1996“ ali „Konvencijo“ nanašajo na to konvencijo. Za besedilo Konvencije glej Prilogo I.

² Haaška konvencija z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok, v nadaljnjem besedilu: haaška konvencija o mednarodnem protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980 ali konvencija iz leta 1980. Za več informacij o praktičnem izvajanju konvencije iz leta 1980 glej smernice za dobro prakso na podlagi haaške konvencije iz leta 1980, ki je na voljo na spletišču Haaške konference na spletnem naslovu < www.hcch.net > v razdelku „Child Abduction Section“ in nato podrazdelku „Guides to Good Practice“. Haaška konvencija z dne 29. maja 1993 o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah, v nadaljnjem besedilu: haaška konvencija o meddržavnih posvojitvah iz leta 1993 ali konvencija iz leta 1993. Za več informacij o praktičnem izvajanju te konvencije glej smernice za dobro prakso na podlagi konvencije iz leta 1993, ki so prav tako na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelku „Intercountry Adoption Section“ in nato podrazdelku „Guides to Good Practice“.

³ V zvezi s tem je treba opozoriti, da določbe konvencije iz leta 1996 dopolnjujejo določbe *Izbirnega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije* (New York, 25. maja 2000), ki je začel veljati 18. januarja 2002 (celotno besedilo je na voljo na spletnem naslovu < http://treaties.un.org/doc/Treaties/2000/05/20000525%2003-16%20AM/Ch_IV_11_cp.pdf >). Glej zlasti člena 9(3) in 10(2) Izbirnega protokola.

⁴ Glej točko 4 sklepov in priporočil s seminarja o čezmejnem varstvu otrok v južno- in vzhodnoafriški regiji (Conclusions and Recommendations of the Seminar on Cross-Frontier Child Protection in the Southern and Eastern African Region) (Pretoria, od 22. do 25. februarja 2010), na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelku „News & Events“ in nato podrazdelku „2010“.

Evrope in Kavkaza, dele Južne in Srednje Amerike ter za številne dele Azije.

- 1.4 Pomembno je, da je konvencijo iz leta 1996 zgodaj ratificiral Maroko, saj to kaže, kakšno vrednost ima lahko ta konvencija v državah, v katerih na zakonodajo vpliva šeriatsko pravo oziroma ta temelji na njem. Da je konvencija iz leta 1996 še posebej dovzetna za to uporabo, kaže izrecno sklicevanje na varstvo v kafali v členu 3. Poleg tega so tudi sodelujoči na malteškem procesu⁵ vse države pozvali, naj temeljito razmislijo o ratifikaciji konvencije iz leta 1996 oziroma o pristopu k tej konvenciji.⁶ V Evropi Evropska unija že dolgo priznava koristi, ki jih ima Konvencija za države članice⁷. Pravzaprav je uredba EU v zvezi s starševsko odgovornostjo večinoma temeljila na konvenciji iz leta 1996.⁸
- 1.5 Splošna privlačnost konvencije iz leta 1996 je morda povezana tudi s, tem da so v njej upoštevani najrazličnejši pravni instituti in sistemi varstva otrok, ki obstajajo po svetu. Njen namen ni vzpostaviti enotnega mednarodnega prava o varstvu otrok. V zvezi s tem je mogoče navesti *Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah* (v nadaljnjem besedilu: Konvencija ZN o otrokovih pravicah)⁹. Nasprotno, naloga konvencije iz leta 1996 je preprečiti pravna in upravna navzkrižja ter vzpostaviti ogrodje za učinkovito mednarodno sodelovanje v zadevah v zvezi z varstvom otrok med različnimi sistemi. V zvezi s tem je navedena konvencija odlična priložnost za premostitev razlik med pravnimi sistemi z različnimi kulturnimi ali verskimi tradicijami.
- 1.6 Zaradi vse večjega splošnega razumevanja prednosti konvencije iz leta 1996¹⁰ in ker se število držav pogodbenic¹¹ še naprej povečuje¹², je zdaj primeren čas za objavo tega priročnika. Priročnik je nastal na podlagi prošnje, ki jo je Stalni urad prejel leta 2006 na petem zasedanju posebne komisije za konvenciji iz let 1980

⁵ „Malteški proces“ je proces dialoga med višjimi sodniki in visokimi vladnimi uradniki držav pogodbenic konvencij iz let 1980 in 1996 ter držav, ki niso pogodbenice in v katerih pravni sistemi temeljijo na šeriatskem pravu oziroma ta nanje vpliva. Dialog vključuje razprave o tem, kako zagotoviti boljše varstvo čezmejnih pravic staršev in njihovih otrok do stikov ter kako se spoprijeti s težavami, ki jih mednarodni protipravni odvzem otrok povzroča zadevnim državam. Proces se je začel na sodniški konferenci o čezmejnih vprašanjih s področja družinskega prava, ki je od 14. do 17. marca 2004 potekala v St. Juliansu na Malti. Proces še ni končan, glej spletišče < www.hcch.net > v razdelku „Child Abduction Section“ in nato podrazdelku „Judicial Seminars on the International Protection of Children“. Glej odstavek 3 tretje izjave z Malte, na voljo na spletišču < www.hcch.net > (pot navedena v opombi 5).

⁷ Glej na primer Odločbo Sveta 2003/93/ES z dne 19. decembra 2002 o pooblastitvi držav članic, da v interesu Skupnosti podpišejo Konvencijo, in Odločbo Sveta 2008/431/ES z dne 5. junija 2008 o pooblastitvi nekaterih držav članic, da v interesu Evropske skupnosti ratificirajo konvencijo iz leta 1996.

⁸ Uredba Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo (v nadaljnjem besedilu: Uredba Bruselj IIa). Do objave tega priročnika je Konvencijo ratificiralo 26 držav članic EU, preostali dve državi pa sta se zavezali, da jo bosta ratificirali v bližnji prihodnosti.

⁹ *Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah* (20. november 1989). Besedilo je na voljo na spletnem naslovu < <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm> >.

¹⁰ Glej na primer točko 7 izjave Mednarodne konference o čezmejni selitvi družin (od 23. do 25. marca 2010), v katerem se glede primerov čezmejnih selitev družin priznava, da je okvir konvencij iz let 1980 in 1996 „sestavni del globalnega sistema za varstvo pravic otrok“, sklepe sodniškega seminarja o čezmejnem varstvu otrok in družin v Maroku, Rabat (Maroko, od 13. do 15. decembra 2010), sklepe in priporočila medameriškega srečanja mednarodne haaške mreže sodnikov in osrednjih organov o mednarodnem protipravnem odvzemu otrok (Ciudad de México, od 23. do 25. februarja 2011), vse pa je na voljo na spletišču < www.hcch.net > (pot navedena v opombi 5).

¹¹ V tem priročniku se vsa sklicevanja na „državo pogodbenico“, razen če ni navedeno drugače, nanašajo na državo pogodbenico haaške konvencije o varstvu otrok iz leta 1996.

¹² Tudi preostali državi članici EU (Belgija in Italija) ter Argentina, Kanada, Kolumbija, Izrael, Nova Zelandija, Norveška, Paragvaj in Južna Afrika resno razmišljajo o ratifikaciji Konvencije oziroma o pristopu k njej. ZDA so konvencijo iz leta 1996 podpisale 10. oktobra 2010.

in 1996¹³. V odgovorih na vprašalnik¹⁴, ki je bil udeležencem razdeljen pred zasedanjem posebne komisije, je bila izražena močna podpora smernicam o konvenciji iz leta 1996. Na podlagi posvetovanja na zasedanju sta bila sprejeta naslednja sklep in priporočilo (točka 2.2):

„Posebna komisija poziva Stalni urad, naj v posvetovanju z državami članicami Haaške konference in državami pogodbenicami konvencij iz let 1980 in 1996 začne pripravljati praktične smernice v zvezi s konvencijo iz leta 1996, ki bodo:

- (a) vsebovale nasvete v zvezi z dejavniki, ki jih je treba upoštevati pri prenosu Konvencije v nacionalno pravo, in
- (b) v pomoč pri razlagi uporabe Konvencije v praksi.“

1.7 Stalni urad je najprej pripravil osnutek dokumenta, pri čemer se je osredotočil na praktične nasvete državam, ki razmišljajo o prenosu Konvencije v nacionalno pravo (v skladu s točko 2.2(a)). „Kontrolni seznam za izvajanje“ je bil dokončan leta 2009 in je zdaj Priloga II k temu priročniku. Prvi osnutek priročnika je bil državam¹⁵ poslan leta 2009. Priročnik naj bi bil državam v pomoč tudi v obliki osnutka. Države so bile naprošene, naj predložijo pripombe v zvezi z osnutkom priročnika, da bi se pred dokončno objavo še dodatno izpopolnil in izboljšal. Osnutek priročnika je bil nato dodatno revidiran in predložen v končno odobritev prvemu delu šestega zasedanja posebne komisije o praktičnem izvajanju haaške konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980 in haaške konvencije o varstvu otrok iz leta 1996, ki je potekalo od 1. do 10. junija 2011 (v nadaljnjem besedilu: posebna komisija iz leta 2011 (prvi del)). Stalni urad je bil v skladu s sklepi in priporočili posebne komisije pozvan, naj pred dokončno objavo „revidirani osnutek praktičnega priročnika v posvetovanju s strokovnjaki spremeni glede na pripombe, predložene na zasedanju posebne komisije“ (točka 54).

1.8 Stalni urad se zahvaljuje za pripombe, prejete v različnih fazah procesa, in za pisne pripombe, ki so jih predložili Avstralija, Kanada, Evropska unija, Portugalska, Nizozemska (urad sodnika za zvezo, mednarodno varstvo otrok), Nova Zelandija, Slovaška, Švica, Združene države Amerike ter več strokovnjakov, med njimi Nigel Lowe, Peter McEleavy, Rt. Hon. Lord Justice Mathew Thorpe, in Mednarodna socialna služba¹⁶. Tega priročnika ne bi bilo brez usklajenih prizadevanj Stalnega urada, zlasti: Williama Duncana, nekdanjega namestnika generalnega sekretarja, Hannah Baker, višje svetovalke za pravna vprašanja, Kerstin Bartsch, višje svetovalke za pravna vprašanja, Juliane Hirsch, nekdanje višje svetovalke za pravna vprašanja, Joëlle Küng, nekdanje svetovalke za pravna vprašanja, Eimearja Longa, nekdanjega svetovalca za pravna vprašanja, in Nicolasa Sauvagea, nekdanjega svetovalca za pravna vprašanja.

¹³ Peto zasedanje posebne komisije, namenjeno pregledu izvajanja *Haaške konvencije z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok* in praktičnega izvajanja *Haaške konvencije z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok* (od 30. oktobra do 9. novembra 2006).

¹⁴ Vprašalnik o praktičnem izvajanju *Haaške konvencije z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok*, predh. dok. št. 1 iz aprila 2006, namenjen posebni komisiji o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok oktobra/novembra 2006, na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelku „Child Abduction Section“ in nato podrazdelku „Questionnaires and responses“.

¹⁵ Osnutek priročnika je bil poslan nacionalnim organom in organom za stike članic Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu ter osrednjim organom držav pogodbenic konvencij iz let 1996 in 1980. Osnutek priročnika v tiskani obliki je bil poslan tudi veleposlanikom tretjih držav pogodbenic konvencij iz let 1996 in 1980.

¹⁶ Sklepi in priporočila posebne komisije iz leta 2011 (prvi del), točki 54 in 55, so na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelku „Child Abduction Section“ in nato podrazdelku „Special Commission meetings on the practical operation of the Convention“.

- 1.9 Kot je bilo opozorjeno na petem zasedanju posebne komisije leta 2006¹⁷, je nujno, da je poudarek tega priročnika drugačen od poudarka smernic za dobro prakso na podlagi haaške konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980¹⁸. Ta priročnik pri usmerjanju prihodnje prakse ni toliko osredotočen na predhodno uveljavljeno „dobro prakso“ na podlagi Konvencije, saj še ni veliko prakse, na katero bi se bilo mogoče opreti. Vendar bi moral biti dostopen in lahko razumljiv **praktični vodnik** po Konvenciji. Priročnik naj bi z uporabo preprostega jezika, relevantnimi in poglobljenimi primeri iz prakse ter preprostimi prikazi pripomogel k jasnemu razumevanju tega, kako naj bi se Konvencija izvajala v praksi, da bi se tako že od samega začetka v državah pogodbenicah uveljavila in spodbujala dobra praksa na podlagi Konvencije. Ta priročnik se močno opira na obrazložitev poročila h konvenciji iz leta 1996¹⁹, zato bi ga bilo treba brati in uporabljati v povezavi z njim. Nikakor ne nadomešča ali spreminja obrazložitvenega poročila, ki je še naprej pomembno delo v okviru priprav (*travaux préparatoires*) na konvencijo iz leta 1996.
- 1.10 Ta priročnik je namenjen **vsem** uporabnikom haaške konvencije o varstvu otrok iz leta 1996, kar vključuje države, osrednje organe, sodnike, strokovnjake in splošno javnost.
- 1.11 Upoštevati je treba, da smernice v tem priročniku niso pravno zavezujoče, prav tako pa njegove vsebine ni mogoče razlagati kot zavezujoče za države pogodbenice haaške konvencije o varstvu otrok iz leta 1996.

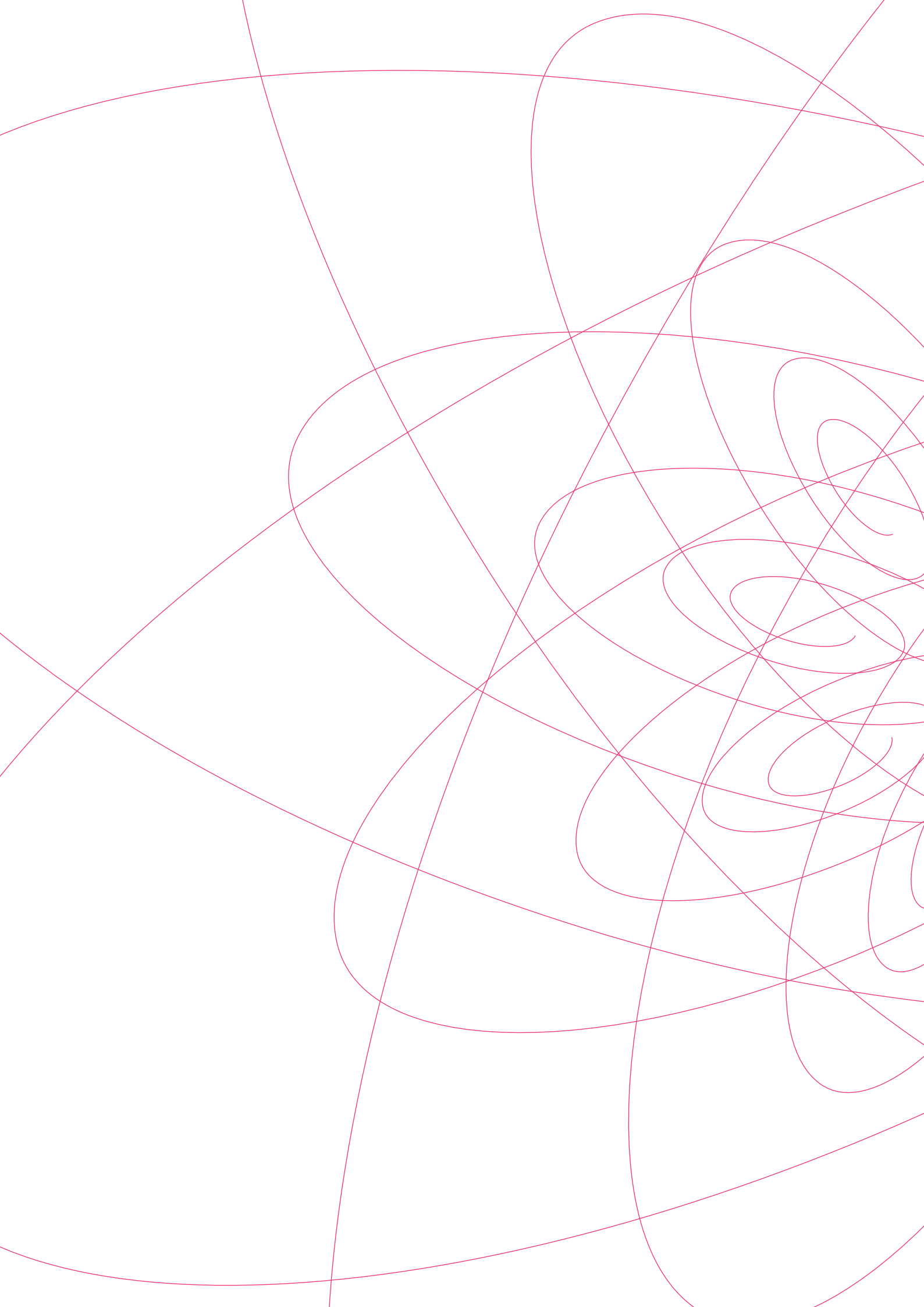
¹⁷ Poročilo o petem zasedanju posebne komisije, namenjenem pregledu izvajanja *Haaške konvencije z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok* in praktičnega izvajanja *Haaške konvencije z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok* (od 30. oktobra do 9. novembra 2006) je na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelku „Child Abduction Section“ in nato podrazdelku „Special Commission meetings on the practical operation of the Convention“.

¹⁸ Vse smernice za dobro prakso, objavljene na podlagi konvencije iz leta 1980, so na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelku „Child Abduction Section“ in nato podrazdelku „Guides to Good Practice“.

¹⁹ P. Lagarde, Explanatory Report on the 1996 Hague Child Protection Convention, *Proceedings of the Eighteenth Session (1996)*, zvezek II, *Protection of children*, Haag, SDU, 1998, str. 535–605. Ta dokument je na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelku „Publications“ in nato podrazdelku „Explanatory Reports“. V nadaljnjem besedilu: obrazložitev poročila.

2

CILJI KONVENCIJE IZ LETA 1996

- 2.1 Cilji konvencije iz leta 1996 so na splošno predstavljeni v njeni preambuli, natančneje pa v členu 1 Konvencije.

A. Preambula konvencije iz leta 1996

- 2.2 V preambuli je pojasnjeno, da je namen Konvencije izboljšati varstvo otrok v mednarodnih razmerah, pri čemer si prizadeva izogniti se neskladjem med svojimi pravnimi sistemi glede izvajanja ukrepov za varstvo otrok.
- 2.3 V preambuli so ti cilji umeščeni v zgodovinski okvir, in sicer s sklicem na haaško konvencijo o varstvu mladoletnikov iz leta 1961²⁰ in potrebo po njenem popravku²¹ ter umestitvijo haaške konvencije o varstvu otrok iz leta 1996 v okvir Konvencije ZN o otrokovih pravicah²². Preambula vsebuje tudi splošne načelne izjave, v katerih so pojasnjene določbe Konvencije, in sicer pomen mednarodnega sodelovanja pri varstvu otrok in potrditev, da so otrokove koristi glavno vodilo v zadevah, povezanih z varstvom otroka (pri čemer je načelo „otrokove koristi“ večkrat ponovljeno še na drugih mestih v normativnem delu Konvencije)²³.

B. Posebni cilji konvencije iz leta 1996

Člen 1

- 2.4 Glede na navedeno so v členu 1 v posebni obliki določeni cilji Konvencije. Kot je navedeno v obrazložitvenem poročilu h Konvenciji, je člen 1 nekakšno „kazalo“ Konvencije²⁴, pri čemer so v točkah (a) do (e) člena 1 okvirno izraženi cilji poglavij od II do V Konvencije²⁵.
- 2.5 Prvi cilj Konvencije, kot je določen v členu 1(a), je določiti državo pogodbenico, katere organi so **pristojni**, da sprejemajo ukrepe za varstvo otroka ali njegovega premoženja. Opozoriti je treba, da je s Konvencijo določena le zadevna država pogodbenica, katere organi so pristojni, niso pa določeni pristojni organi v navedeni državi. Pravila v zvezi s pristojnostjo so navedena v poglavju II Konvencije in obravnavana v **poglavjih od 4 do 7** tega priročnika.
- 2.6 Drugi in tretji cilj, opisana v členu 1(b) in (c), se nanašata na določitev **prava, ki se uporablja**. Drugi cilj je določiti, katero pravo naj organi uporabljajo pri izvajanju svoje pristojnosti. Tretji cilj je določiti pravo, ki se uporablja posebej za starševsko odgovornost²⁶, dodeljeno brez posredovanja sodnega ali upravnega organa. Pravila v zvezi s temi vprašanji so določena v poglavju III Konvencije in obravnavana v **poglavju 9** tega priročnika.
- 2.7 Četrti cilj, določen v členu 1(d), je zagotoviti, da se bodo taki ukrepi **priznavali in uveljavljali** v vseh državah pogodbenicah. Pravila v zvezi s priznavanjem in uveljavljanjem so določena v poglavju IV Konvencije in obravnavana v **poglavju 10** tega priročnika.

²⁰ Haaška konvencija z dne 5. oktobra 1961 o pristojnostih organov in pravu, ki se uporablja, glede varstva mladoletnikov. Celotno besedilo je na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelku „Conventions“ in nato podrazdelku „Convention 10“.

²¹ Točka 1 obrazložitvenega poročila.

²² Prav tam, točka 8.

²³ Prav tam.

²⁴ Prav tam, točka 9.

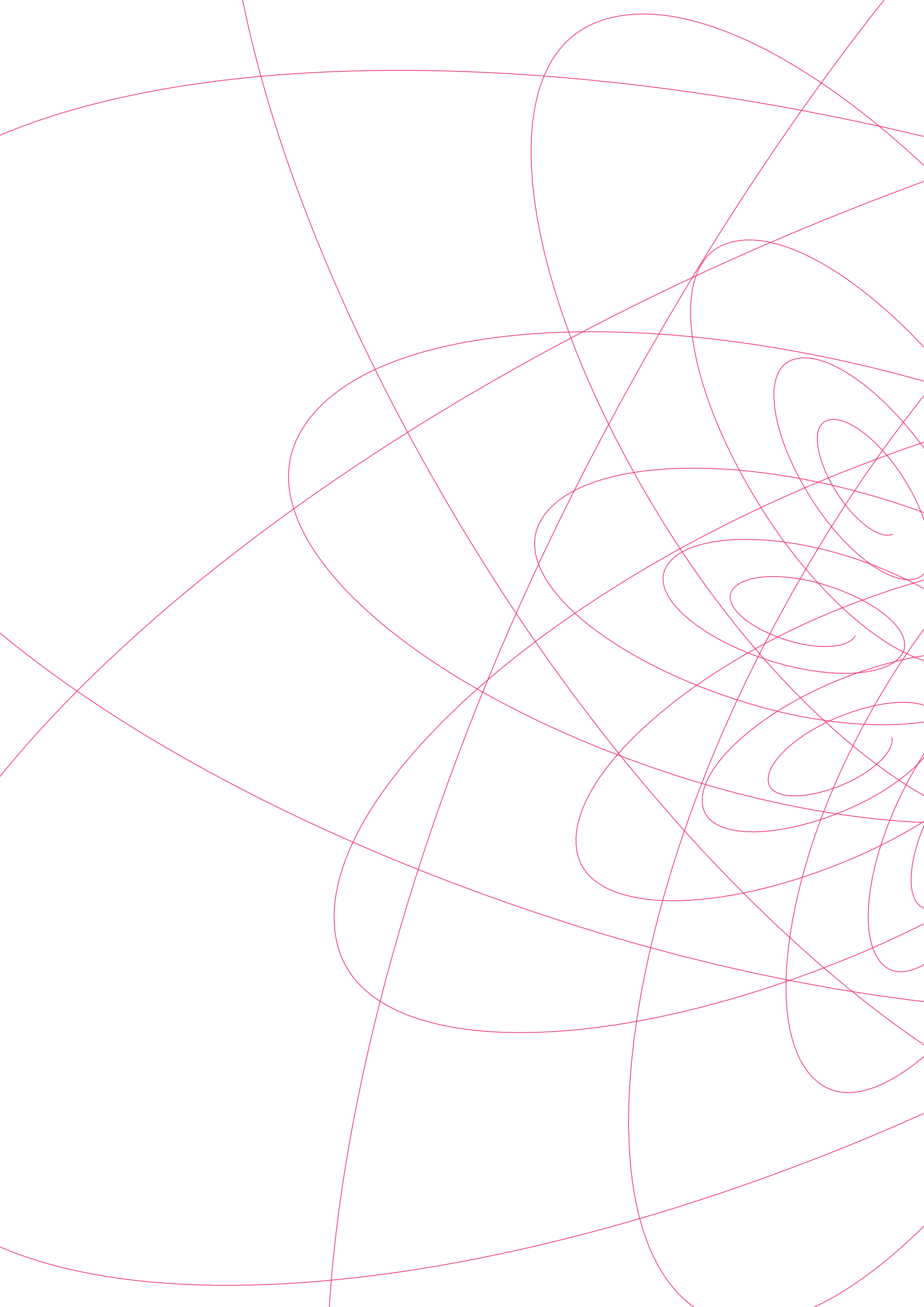
²⁵ Opozoriti je treba, da sta točki (b) in (c) člena 1 Konvencije obravnavani v njenem poglavju III (Pravo, ki se uporablja).

²⁶ Kot je opredeljena v členu 1(2) Konvencije, glej točko **3.16** in naslednje.

- 2.8 Peti in zadnji cilj, določen v členu 1(e), je med organi držav pogodbenic vzpostaviti **sodelovanje**, potrebno za uresničevanje ciljev Konvencije. To sodelovanje je določeno v poglavju V Konvencije in obravnavano v **poglavju 11** tega priročnika.

3

PODROČJE UPORABE

A. V katerih državah in od katerega datuma se uporablja konvencija iz leta 1996?

Členi 53, 57, 58 in 61

- 3.1 Haaška konvencija o varstvu otrok iz leta 1996 se uporablja izključno za varstvene ukrepe²⁷, ki se v državi pogodbenici sprejmejo **po** začetku veljavnosti Konvencije v navedeni državi²⁸.
- 3.2 Določbe Konvencije (poglavje IV) o priznavanju in uveljavljanju se uporabljajo izključno za varstvene ukrepe, sprejete **po** začetku veljavnosti Konvencije, **med** državo pogodbenico, v kateri je bil varstveni ukrep sprejet, in državo pogodbenico, v kateri naj bi se priznal in/ali uveljavil²⁹.
- 3.3 Za ugotovitev, ali se Konvencija uporablja v konkretnem primeru, je torej pomembno, da se lahko preveri:
- ali je že začela veljati v zadevni državi in kdaj ter
 - ali je že začela veljati **med** zadevno državo pogodbenico in drugo državo pogodbenico ter kdaj.
- 3.4 Pravila v zvezi s tem, ali je Konvencija začela veljati v posamezni državi, se razlikujejo glede na to, ali je država konvencijo **ratificirala** ali pa je k njej **pristopila**.
- **Ratifikacija** Konvencije je na voljo le tistim državam, ki so bile članice Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu ob njenem osemnajstem zasedanju, tj. državam, ki so bile članice Haaške konference 19. oktobra 1996 ali pred tem datumom³⁰.
 - Vse druge države lahko **pristopijo** h Konvenciji³¹.
- 3.5 Konvencija začne v državi veljati, kot sledi:
- za države, ki **ratificirajo** Konvencijo, ta začne veljati prvi dan meseca po izteku trimesečnega obdobja od dneva, ko država vloži listino o ratifikaciji³²;
 - za države, ki **pristopijo** h Konvenciji, ta začne veljati prvi dan meseca po izteku devetmesečnega obdobja od dneva, ko država vloži pristopno listino³³.
- 3.6 Za države, ki h Konvenciji **pristopijo**, je čakalna doba pred začetkom veljavnosti Konvencije daljša, ker lahko v prvih šestih mesecih po pristopu vse druge države pogodbenice ugovarjajo njihovem pristopu. Tri mesece po izteku navedenega šestmesečnega obdobja (torej po skupno devetih mesecih) Konvencija začne veljati v pristopni državi. Vendar pristop velja le za odnose med državo, ki je pristopila, in tistimi državami pogodbenicami, ki temu pristopu **niso** ugovarjale v navedenem šestmesečnem obdobju³⁴.

²⁷ „Ukrepi za varstvo otroka ali njegovega premoženja“ v skladu s členom 1 so v nadaljnjem besedilu navedeni kot „varstveni ukrepi“ ali preprosto „ukrepi“. Taki varstveni ukrepi v Konvenciji niso izčrpno opredeljeni, vendar glej člena 3 in 4 ter točke **od 3.14 do 3.52**.

²⁸ Člen 53(1).

²⁹ Člen 53(2).

³⁰ Člen 57.

³¹ Člen 58. Države lahko h Konvenciji pristopijo šele, ko začne veljati v skladu s členom 61(1). Konvencija je v skladu s členom 61(1) začela veljati 1. januarja 2002, po njeni tretji ratifikaciji (Monako in Češka pa sta bila prva in druga država, ki sta ratificirali Konvencijo, tretja država pa je bila Slovaška). Od 1. januarja 2002 torej lahko h Konvenciji pristopi katera koli država.

³² Člen 61(2)(a).

³³ Člen 61(2)(b).

³⁴ Člen 58(3).

- 3.7 Država, ki ratificira Konvencijo **potem**, ko je druga država k njej že pristopila, lahko njenemu pristopu ugovarja ob ratifikaciji³⁵. Če država, ki je v postopku ratifikacije Konvencije, o takem ugovoru uradno obvesti depozitarja, Konvencija ne vpliva na odnose med državo, ki je v postopku ratifikacije, in državo, ki je pristopila pred tem (razen če in dokler ugovor države, ki je v postopku ratifikacije, ni umaknjen³⁶).
- 3.8 Kar zadeva uporabo Konvencije **med** državami pogodbenicami, to pomeni, da se Konvencija uporablja med državami pogodbenicami, (1) če je začela veljati v **obeh** državah pogodbenicah in (2) če ima v primeru pristopne države druga država pogodbenica možnost ugovarjati njenemu pristopu, vendar tega ne stori.
- 3.9 Ugovori zoper pristope bi morali biti redki.

Kako poiskati posodobljene informacije o stanju konvencije iz leta 1996?

Preglednica o stanju konvencije iz leta 1996, ki jo objavlja Stalni urad Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu, je na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelku „Conventions“ ter nato podrazdelkih „Convention 34“ in „Status Table“.

Ta preglednica vsebuje posodobljene informacije o stanju konvencije iz leta 1996, vključno z vsemi ratifikacijami Konvencije in pristopi k njej ter morebitnimi ugovori zoper pristope.

³⁵ Člen 58(3).

³⁶ Konvencija iz leta 1996 ne vsebuje izrecne določbe o umiku ugovorov zoper pristop. Vendar je bilo v okviru drugih haaških konvencij sprejeto, da je tak umik mogoč (glej na primer točko 67 sklepov in priporočil posebne komisije iz leta 2009 o praktičnem izvajanju haaških konvencij o potrditvi, vročanju, pridobivanju dokazov in dostopu do pravnega varstva, na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelku „Apostille“ in nato podrazdelku „Special Commissions“).

Primer 3(A)³⁷

Država A **pristopi** h³⁸ Konvenciji 18. aprila 2010. Država B **ratificira**³⁹ Konvencijo 26. avgusta 2010. Država B ob ratifikaciji ne ugovarja pristopu države A⁴⁰.

Konvencija začne v državi A veljati 1. februarja 2011⁴¹. Konvencija začne v državi B veljati 1. decembra 2010⁴². Konvencija začne med državama veljati 1. februarja 2011.

V državi B je 14. februarja 2011 izdana odločba o stikih.

Ker je odločba izdana po začetku veljavnosti Konvencije med državo A in državo B, se uporabljajo določbe poglavja IV Konvencije in odločba se po zakonu prizna v državi A⁴³.

Primer 3(B)

Država C **ratificira** Konvencijo 21. marca 2009, država D pa **k** njej **pristopi** 13. aprila 2009. Država C ne ugovarja pristopu države D.

Konvencija začne v državi C veljati 1. julija 2009⁴⁴. Konvencija začne v državi D veljati 1. februarja 2010⁴⁵. Konvencija tako začne med državama veljati 1. februarja 2010.

V državi C je 5. avgusta 2009 izdana sodna odločba o ureditvi varstva in vzgoje ter stikov. Septembra 2009 ena od strank vloži predlog za priznanje in uveljavitev odločbe v državi D.

Ker je bila odločba o varstvu in vzgoji ter stikih v državi C izdana pred začetkom veljavnosti Konvencije v državi D (in torej preden je Konvencija začela veljati med državama), se mehanizmi iz Konvencije glede priznavanja in uveljavljanja ne uporabljajo⁴⁶.

Če pa sta obe državi pogodbenici Haaške konvencije o varstvu mladoletnikov iz leta 1961, je odločbo morda treba priznati na podlagi navedene konvencije.⁴⁷ V nasprotnem primeru je treba preveriti, ali med državo C in državo D obstaja regionalni ali dvostranski sporazum, s katerim sta urejena priznavanje in uveljavljanje takih odločb o varstvu in vzgoji ter stikih. Če ni sklenjen ne regionalni ne dvostranski sporazum, so strankam še vedno lahko v pomoč morebitne določbe notranjega prava države D.⁴⁸

Primer 3(C)

Država E **ratificira** Konvencijo 5. marca 2007. Država F **pristopi** h Konvenciji 20. marca 2008. Aprila 2008 država E depozitarja uradno obvesti, da ugovarja pristopu države F⁴⁹.

³⁷ Pri navajanju primerov v tem praktičnem priročniku se pri sklicevanju na države pogodbenice domneva, da je Konvencija med temi državami pogodbenicami začela veljati pred zadevnimi dogodki, razen če je navedeno drugače.

³⁸ Člen 58(1).

³⁹ Člen 57(2).

⁴⁰ Člen 58(3).

⁴¹ Člen 61(2)(b).

⁴² Člen 61(2)(a).

⁴³ Člen 23(1) (razen če se dokažejo razlogi za zavrnitev priznanja, pri čemer se lahko v takem primeru priznanje zavrne, ni pa **nujno** – glej člen 23(2) in **poglavje 10**).

⁴⁴ Člen 61(2)(a).

⁴⁵ Člen 61(2)(b).

⁴⁶ Člen 53(2).

⁴⁷ Člen 51. Gej zlasti člen 7 Haaške konvencije o varstvu mladoletnikov iz leta 1961. Glej tudi točki **12.2 in 12.3**, v katerih je obravnavana povezava med to konvencijo in Haaško konvencijo iz leta 1961. Glej tudi točko 169 obrazložitvenega poročila.

⁴⁸ Prav tam, točka 178, v kateri je navedeno, da „[s]eveda lahko zaprosena država še vedno prizna predhodno sprejete odločbe, vendar to stori na podlagi nacionalnega prava in ne na podlagi Konvencije“.

⁴⁹ Člen 58(3).

Konvencija začne v državi E veljati 1. julija 2007⁵⁰. Konvencija začne v državi F veljati 1. januarja 2009⁵¹. Vendar pristop države F ne vpliva na odnose med državo F in državo E, ker država E ugovarja njenemu pristopu⁵². Konvencija začne med državama veljati šele, če in ko država E umakne svoj ugovor zoper pristop države F.

Julija 2009 se neporočen par z dvema otrokoma, ki imajo običajno prebivališče v državi F, vendar so državljani države E, razide. Nastane spor o tem, kje in s kom bi morala živeti otroka. Oče začne postopek v zvezi s tem v državi F. Ker je Konvencija začela veljati v državi F, je država F pristojna za sprejetje varstvenih ukrepov v zvezi z otrokoma v skladu s členom 5 Konvencije⁵³.

Mati vloži nasprotni zahtevek pri organih v državi F, pri čemer zaprosi za dovoljenje, da se z otrokoma preseli v državo E. Organi v državi F materi dovolijo preselitev, očetu pa odobrijo stike z otrokoma.

Po preselitvi matere in otrok se odločba o stikih ne upošteva. Oče zaprosi, naj se odločba o stikih prizna in uveljavi v državi E.

Čeprav je Konvencija začela veljati tako v državi E kot v državi F, pa zaradi ugovora države E zoper pristop države F ni začela veljati med državama. Mehanizmi iz Konvencije glede priznavanja in uveljavljanja se zato v tem primeru ne uporabljajo⁵⁴.

Če pa sta obe državi pogodbenici Haaške konvencije o varstvu mladoletnikov iz leta 1961, je odločbo morda treba priznati na podlagi navedene konvencije. V nasprotnem primeru je treba preveriti, ali med državo E in državo F obstaja regionalni ali dvostranski sporazum, s katerim sta urejena priznavanje in uveljavljanje takih odločb o varstvu in vzgoji ter stikih. Če ni sklenjen ne regionalni ne dvostranski sporazum, so strankam še vedno lahko v pomoč morebitne določbe notranjega prava države F.

Primer 3(D)

*Država G **pristopi h** Konvenciji 13. avgusta 2008. Država H **ratificira** Konvencijo 30. oktobra 2009 in ob ratifikaciji depozitarja uradno obvesti, da ugovarja pristopu države G⁵⁵.*

Konvencija začne v državi G veljati 1. junija 2009⁵⁶. Konvencija začne v državi H veljati 1. februarja 2010⁵⁷. Vendar se Konvencija ne uporablja v odnosih med državo G in državo H, in sicer niti po 1. februarju 2010, ker država H ugovarja pristopu države G⁵⁸. Konvencija začne med državama veljati šele, če in ko država H umakne svoj ugovor zoper pristop države G.

⁵⁰ Člen 61(2)(a).

⁵¹ Člen 61(2)(b).

⁵² Člen 58(3).

⁵³ Glej **poglavje 4**.

⁵⁴ Člen 53(2).

⁵⁵ Člen 58(3).

⁵⁶ Člen 61(2)(b).

⁵⁷ Člen 61(2)(a).

⁵⁸ Člen 58(3).

B. Za katere otroke se uporablja konvencija iz leta 1996?

Člen 2

- 3.10 Konvencija se uporablja za vse otroke⁵⁹ od njihovega rojstva do izpolnjenega 18. leta starosti⁶⁰.
- 3.11 V nasprotju s haaškima konvencijama o varstvu otrok iz let 1980 in 1993 za uporabo konvencije iz leta 1996 ni nujno, da ima otrok običajno prebivališče v državi **pogodbenici**. Na primer, otrok ima lahko običajno prebivališče v državi, ki **ni pogodbenica**, pa vseeno spada na področje uporabe člena 6 (otroci begunci, mednarodno razseljeni otroci ali otroci, katerih običajnega prebivališča ni mogoče ugotoviti), člena 11 (ukrepi v nujnih primerih) ali člena 12 (začasni ukrepi) konvencije iz leta 1996⁶¹.
- 3.12 Vendar je treba opozoriti, da kadar ima otrok običajno prebivališče v državi **pogodbenici**, pravila o pristojnosti iz poglavja II sestavljajo popoln in zaprt sistem, ki se v državah pogodbenicah uporablja kot povezana celota. Zato „[v] takem primeru država pogodbenica ne sme izvajati pristojnosti nad takim otrokom, če ta ni določena s Konvencijo“⁶².
- 3.13 Nasprotno pa lahko organi države pogodbenice, kadar otrok **nima** običajnega prebivališča v državi pogodbenici, izvajajo pristojnost na podlagi pravil Konvencije, če je to mogoče, vendar jim nič ne preprečuje, da izvajajo pristojnost na podlagi pravil svoje države, ki ne izhajajo iz Konvencije⁶³. V tem primeru je očitna korist izvajanja pristojnosti na podlagi pravil Konvencije, če je to mogoče, ta, da se ukrep prizna in uveljavi v vseh drugih državah pogodbenicah v skladu z določbami poglavja IV Konvencije⁶⁴. Nasprotno pa, kadar se pristojnost izvaja na podlagi razlogov pristojnosti, ki ne izhajajo iz Konvencije, varstveni ukrepi niso upravičeni do priznanja in uveljavitve na podlagi Konvencije⁶⁵.

Primer 3 (E)

Otrok ima običajno prebivališče v državi X, ki ni pogodbenica, in tam tudi prebiva. Organi v državi pogodbenici A izvajajo pristojnost za sprejetje varstvenega ukrepa v zvezi z otrokom na podlagi svojih pravil o pristojnosti, ki ne izhajajo iz Konvencije, ker je otrok državljani države pogodbenice A. Država pogodbenica A to lahko stori, vendar varstvenega ukrepa na podlagi Konvencije ne bo mogoče priznati v drugih državah pogodbenicah⁶⁶.

⁵⁹ Opozoriti je treba, da se lahko Konvencija uporablja tudi, če zadevni otrok v državi pogodbenici nima niti običajnega prebivališča niti ni njen državljani, na primer člen 6 Konvencije, ki temelji izključno na navzočnosti otroka v državi pogodbenici. Glej točko 17 obrazložitvenega poročila in točke **od 3.11 do 3.13**.

⁶⁰ Za osebe, stare 18 let ali več, ki zaradi invalidnosti ali osebne nezmožnosti ne morejo varovati svojih interesov, se uporablja *Haaška konvencija z dne 13. januarja 2000 o mednarodnem varstvu odraslih oseb* (v nadaljnjem besedilu: Haaška konvencija o varstvu odraslih oseb iz leta 2000), če sta zadevni državi pogodbenici navedene konvencije. Glej tudi točki 15 in 16 obrazložitvenega poročila.

⁶¹ V zvezi s členom 6 glej točke **od 4.13 do 4.18** ter točko **13.58** in naslednje, v zvezi s členoma 11 in 12 glej **poglavji 6 in 7**.

⁶² Točka 84 obrazložitvenega poročila. Razen seveda, kadar se uporablja člen 52, glej točke **od 12.5 do 12.8**.

⁶³ Točki 39 in 84 obrazložitvenega poročila.

⁶⁴ Če so izpolnjena druga merila iz poglavja IV – glej **poglavje 10**.

⁶⁵ Člen 23(2)(a) – kadar varstveni ukrep sprejme organ, katerega pristojnost ne izhaja iz določb Konvencije, je mogoče njegovo priznanje zavrniti na podlagi Konvencije. Glej točko 122 obrazložitvenega poročila.

⁶⁶ Člen 23(2)(a). Glej tudi točke **od 13.58 do 13.60 poglavja 13** v zvezi z otroki, ki so begunci, mednarodno razseljeni ali nimajo običajnega prebivališča.

Primer 3 (F)

Otrok ima običajno prebivališče v državi Y, ki ni pogodbenica. Nedavno je prispel v sosednjo državo pogodbenico B, in sicer zaradi državljanske vojne, ki poteka v državi Y, ki ni pogodbenica. V njegovi vasi se je zgodil pokol in postal je sirota. Organi v državi pogodbenici B sprejmejo varstvene ukrepe v zvezi z otrokom na podlagi člena 6(1) Konvencije. Ti varstveni ukrepi se po zakonu priznajo v vseh drugih državah pogodbenicah⁶⁷.

C. Katere zadeve so zajete s konvencijo iz leta 1996?**Člen 3**

3.14 Konvencija določa pravila v zvezi z „ukrep[i] za varstvo otroka ali njegovega premoženja“⁶⁸. V Konvenciji ni natančno opredeljeno, kaj lahko spada med te „varstvene ukrepe“. Vendar so v členu 3 navedeni primeri zadev, na katere se taki varstveni ukrepi lahko nanašajo. Ta seznam primerov ni izčrpen⁶⁹.

3.15 Varstveni ukrepi torej lahko zadevajo zlasti:

(a) Dodelitev, izvajanje, prenehanje ali omejitev starševske odgovornosti in njen prenos⁷⁰

3.16 Izraz „starševska odgovornost“ je opredeljen v členu 1(2) Konvencije in vključuje starševsko avtoriteto ali drugo podobno razmerje avtoritete, ki določa pravice, pooblastila in obveznosti staršev, skrbnikov ali drugih zakonitih zastopnikov v razmerju do otroka ali njegovega premoženja⁷¹. Izraz je v Konvenciji namenoma široko opisan⁷² in hkrati zajema odgovornost v zvezi z otrokom, odgovornost v zvezi z njegovim premoženjem in na splošno pravno zastopanje otroka, ne glede na to, kako se zadevni pravni institut imenuje.

3.17 Kar zadeva otroka, „pravice in obveznosti“ iz člena 1(2) vključujejo pravice in obveznosti staršev, skrbnikov ali zakonitih zastopnikov v zvezi z vzgojo in razvojem otroka. Te pravice in obveznosti se lahko nanašajo na primer na varstvo in vzgojo, izobraževanje, odločitve v zvezi z zdravstvenim varstvom, določitev otrokovega stalnega prebivališča ali nadzor nad otrokom in zlasti njegovimi razmerji.

3.18 Izraz „pooblastila“ iz člena 1(2) izrecneje zadeva zastopanje otroka. Otrokovi zastopniki so običajno starši, lahko pa ga v celoti ali deloma zastopa tudi tretja oseba, na primer v primeru smrti, nesposobnosti, neprimernosti ali nezmožnosti staršev ali če so otroka starši zapustili ali je bil iz drugega razloga nameščen pri

⁶⁷ Člen 23(1). To velja, razen če se uveljavi razlog za zavrnitev priznanja na podlagi člena 23(2) – za več podrobnosti glej **poglavje 10**.

⁶⁸ Člen 1.

⁶⁹ Za podrobnejšo obravnavo nekaterih ukrepov iz člena 3 glej **poglavje 13** o posebnih temah. Opozoriti je treba, da primeri iz člena 3 niso toge kategorije, saj lahko varstveni ukrepi združujejo enega ali več navedenih primerov, na primer v notranjem pravu nekaterih držav pogodbenic lahko namestitev otroka v rejniško družino (člen 3(e)) vključuje omejitev starševske odgovornosti (člen 3(a)). Tak varstveni ukrep jasno spada na področje uporabe Konvencije. Poleg tega glede na ukrepe, ki so na voljo v notranjem pravu države pogodbenice, ni nujno, da „varstvene ukrepe“ izreče le uradno splošno ali upravno sodišče. Na primer, v notranjem pravu je lahko za sprejetje „varstvenih ukrepov“ v zvezi z otrokom, običajno v nujnih primerih, pooblaščen javni organ, kot je policijski uradnik ali socialni delavec. Če je ukrep namenjen varstvu otroka, naj bi spadal na področje uporabe *ratione materiae* Konvencije, razen če spada v eno od kategorij iz člena 4.

⁷⁰ Člen 3(a).

⁷¹ Člen 1(2).

⁷² Glej točko 14 obrazložitvenega poročila. Izraz se zgleduje po členu 18 Konvencije ZN o otrokovih pravicah. Vendar pojem starševske odgovornosti za nekatere delegacije ni bil dovolj natančen, zato je v členu 1(2) konvencije iz leta 1996 natančneje pojasnjen.

tretji osebi. Taka „pooblastila“ se lahko izvajajo v zvezi z otrokom ali njegovim premoženjem.

- 3.19 Države za te pojme uporabljajo različne izraze, na primer skrbništvo, starševska avtoriteta, *patria potestas*, pa tudi sam izraz „starševska odgovornost“. Tudi kadar notranja zakonodaja države vsebuje izraz „starševska odgovornost“, njegova razlaga v notranjem pravu ni nujno enaka njegovi razlagi v Konvenciji. Izraz iz Konvencije je treba v Konvenciji razlagati samostojno.
- 3.20 Posamezniki lahko starševsko odgovornost na podlagi notranjega prava države pridobijo na več načinov. Pogosto so nosilci starševske odgovornosti opredeljeni z zakonom, na primer, v številnih državah se starševska odgovornost po zakonu dodeli poročenima staršema ob rojstvu njunega otroka, v nekaterih državah pa to velja na primer tudi za neporočena starša, ki živita skupaj. V nekaterih državah je nosilce starševske odgovornosti mogoče opredeliti ob izvedbi določenega dejanja, kot je priznanje otroka s strani neporočenega očeta, poznejša sklenitev zakonske zveze med otrokovima staršema ali starševski dogovor. Starševska odgovornost se lahko dodeli tudi z odločbo sodnega ali upravnega organa. Izraz „dodelitev“ starševske odgovornosti v členu 3(a) naj bi zajemal vse te načine pridobitve starševske odgovornosti.
- 3.21 Prav tako lahko notranje zakonodaje držav različno določajo izvajanje, prenehanje, omejitve in prenos starševske odgovornosti. Široko področje uporabe člena 3 zagotavlja, da so vsi ti načini vključeni v to določbo in torej na področje uporabe Konvencije.

Primer 3 (G)

Pravo države pogodbenice A določa, da če starš v oporočnem razpolaganju navede, koga želi za skrbnika otroka in/ali njegovega premoženja v primeru svoje smrti, navedena oseba ob izvršitvi razpolaganja pridobi starševsko odgovornost. Ta dodelitev starševske odgovornosti spada na področje uporabe Konvencije⁷³.

Primer 3 (H)

V primeru hudega zanemarjanja in zlorabljanja otroka organi države pogodbenice B sprejmejo ukrepe za odvzem otroka staršema in prenehanje njune starševske odgovornosti. To prenehanje starševske odgovornosti spada na področje uporabe Konvencije⁷⁴.

(b) Pravica do varstva in vzgoje, vključno s pravico skrbeti za otroka in predvsem pravico do odločanja o kraju njegovega prebivališča, ter pravico do stikov, vključno s pravico odpeljati otroka za določen čas v kraj, ki ni njegovo običajno prebivališče⁷⁵

- 3.22 V tem oddelku so zajeti vsi ukrepi v zvezi z varstvom in vzgojo otroka ter stiki z njim. S takimi ukrepi se lahko določi, pri katerem staršu ali drugi osebi mora otrok živeti ter kako bodo urejeni stiki med otrokom in staršem, pri katerem otrok ne živi, ali drugo osebo. Taki ukrepi spadajo na področje uporabe Konvencije ne glede na njihovo poimenovanje v notranjem pravu države.⁷⁶ Pri opredelitvi „pravice do

⁷³ Člen 3(a).

⁷⁴ Prav tam. V nekaterih državah pogodbenicah je tudi mogoče, da se v primeru zlorabe/zanemarjanja otrok odvzame staršema ali zakonitim skrbnikom, vendar ti z nekaterimi omejitvami obdržijo starševsko odgovornost. Ta „omejitev“ starševske odgovornosti prav tako spada na področje uporabe Konvencije (člen 3(a)).

⁷⁵ Člen 3(b).

⁷⁶ Glej točko 20 obrazložitvenega poročila, v katerem je navedeno: „Ni mogoče trditi, da v Konvenciji uporabljeni izrazi ustrezajo jezikovnim posebnostim vseh zastopanih držav.“

stikov" in „pravice do varstva in vzgoje" v členu 3(b) je besedilo povzeto iz člena 5(b) konvencije iz leta 1980. To je namerno, izraza „pravica do varstva in vzgoje" in „pravica do stikov" pa bi se morala razlagati dosledno, da se zagotovi dopolnjevanje med obema konvencijama⁷⁷.

(c) Skrbništvo, varstvo in podobne institucije⁷⁸

- 3.23 Te institucije so sistemi varstva, zastopanja ali pomoči, vzpostavljeni v korist otroka, če sta njegova starša pokojna ali jima ni več dovoljeno, da ga zastopata⁷⁹.

(d) Imenovanje in naloge oseb ali organov, ki so odgovorne za otroka ali njegovo premoženje, ga zastopajo ali mu pomagajo⁸⁰

- 3.24 Poleg starša ali skrbnika je „oseba ali organ" iz tega člena lahko tudi skrbnik *ad litem* ali zagovornik otrok ali oseba, ki je odgovorna za otroka v posameznih okoliščinah (npr. „šola ali vodja letovišča, ki mora sprejeti zdravstvene odločitve [v zvezi z otrokom], če ni zakonitega zastopnika"⁸¹).

(e) Namestitev otroka v rejniško družino ali zavod ali zagotovitev njegovega varstva v kafali ali podobni ustanovi⁸²

- 3.25 Ta točka se nanaša na nadomestne oblike varstva, ki se lahko zagotovijo otrokom.⁸³ Običajno se uporabijo, če otrok osiroti ali starša ne moreta skrbeti zanj⁸⁴.

⁷⁷ Za več podrobnosti v zvezi s pravico do stikov glej točke **od 13.15 do 13.30 poglavja 13**. Za vodilno nacionalno sodno prakso o pomenu teh izrazov na podlagi konvencije iz leta 1980 glej tudi zbirko podatkov o mednarodnih protipravnih odvzemih otrok (International Child Abduction Database (INCADAT)) na spletišču < www.incadat.com >. Ta izraza imata samostojna pomena in ju je treba razlagati neodvisno od morebitnih nacionalnih pravnih omejitev.

⁷⁸ Člen 3(c).

⁷⁹ Glej točko 21 obrazložitvenega poročila.

⁸⁰ Člen 3(d).

⁸¹ Točka 22 obrazložitvenega poročila.

⁸² Člen 3(e). Glej tudi točke **od 11.13 do 11.17 poglavja 11** in točke **od 13.31 do 13.42 poglavja 13** v zvezi s členom 33 Konvencije, ki se uporablja „[č]e namerava organ, pristojen na podlagi členov 5 do 10, otroka namestiti v rejniško družino ali zavod ali kafalo ali podobno ustanovo in naj bi bila ta namestitev ali zagotovitev varstva otroka v drugi državi pogodbenici [...]“.

⁸³ Kar zadeva sprejemanje varstvenih ukrepov v zvezi z nadomestnim varstvom otrok, glej „Smernice za nadomestno varstvo otrok“, formalno sprejete z resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov A/RES/64/142 z dne 24. februarja 2010 (na voljo na spletnem naslovu: < http://www.unicef.org/protection/alternative_care_Guidelines-English.pdf >). Smernice „določajo zaželeno usmeritve politike in prakse“ v zvezi z nadomestnim varstvom otrok, „da se okrepi izvajanje konvencije o otrokovih pravicah ter ustreznih določb drugih mednarodnih instrumentov v zvezi z varstvom in dobrim počutjem otrok, ki so brez starševske oskrbe ali bi lahko ostali brez nje [...]“ (glej preambulo resolucije Generalne skupščine). Smernice vsebujejo poseben oddelek o „Zagotavljanju oskrbe otrokom zunaj njihove države običajnega prebivališča“ (poglavje VIII). V tem poglavju se priporoča, naj države ratificirajo konvencijo iz leta 1996 ali k njej pristopijo ter tako „zagotovijo ustrezno mednarodno sodelovanje in varstvo otrok v takih primerih“ (točka 138).

⁸⁴ Sodišče Evropske unije je pri razlagi podobnih določb Uredbe Bruselj IIa ugotovilo, da odločitev o odvzemu otrok iz prvotne družine in odločitev o njihovi namestitvi v rejništvo spadata na področje uporabe navedene uredbe (glej sodbo z dne 27. novembra 2007, C-435/06, [2007] ZOdl., str. I-10141, in nato sodbo z dne 2. aprila 2009, C-523/07, [2009] ZOdl., str. I-02805).

3.26 Opozoriti je treba, da se ta točka ne nanaša na posvojitev ali pripravljalne ukrepe pred posvojitvijo, vključno s predhodno namestitvijo otroka v družino izbranega posvojitelja⁸⁵. Ti ukrepi so s členom 4 izrecno izključeni s področja uporabe Konvencije⁸⁶.

3.27 Varstvo v kafali je v nekaterih državah zelo razširjena oblika varstva otrok, kadar zanje ne morejo skrbeti njihovi straši. V okviru kafale za otroke skrbijo nove družine ali sorodniki, vendar pravna vez z njihovimi roditelji običajno ni pretrgana⁸⁷. Kafala se lahko vzpostavi čezmejno, ker pa gre za ureditev, ki se ne šteje za posvojitev, ne spada na področje uporabe haaške konvencije o meddržavnih posvojitvah iz leta 1993. Kadar se uporabi, se varstvo v kafali jasno šteje za ukrep za varstvo otroka in zato izrecno spada na področje uporabe konvencije iz leta 1996⁸⁸.

3.28 Kadar namerava organ, pristojen na podlagi členov 5 do 10 Konvencije, sprejeti varstveni ukrep, ki spada na področje uporabe člena 3(e) (tj. ukrep v zvezi z namestitvijo otroka v rejniško družino, zavod, kafalo ali podobno ustanovo), in naj bi bila ta namestitev ali zagotovitev varstva otroka v drugi državi pogodbenici, nastanejo nekatere obveznosti na podlagi člena 33 konvencije iz leta 1996. To vprašanje je skupaj z vprašanjem natančnega obsega varstvenih ukrepov, ki „povzročijo“ obveznosti iz člena 33, obravnavano v **poglavjih 11 in 13**⁸⁹.

(f) Nadzor javnih organov nad tem, kako osebe, odgovorne za otroke, zanj skrbijo⁹⁰

3.29 S to kategorijo se priznava, da posredovanje javnega organa v primeru otroka ni nujno omejeno na njegovo namestitev v nadomestno varstvo. Javni organ ima lahko tudi vlogo pri nadzoru skrbi za otroke v njegovi družini ali v drugem okolju. Taki ukrepi nedvomno spadajo na področje uporabe Konvencije, saj so jasno namenjeni varstvu otroka.

(g) Upravljanje, hramba otrokovega premoženja ali razpolaganje z njim⁹¹

3.30 Ta kategorija vključuje vse ukrepe za varstvo otrokovega premoženja⁹². Vključuje lahko na primer imenovanje skrbnika *ad litem* za varstvo otrokovih interesov v zvezi z določenim premoženjem v okviru posameznega tekočega pravnega postopka.

3.31 Vendar je treba opozoriti, da Konvencija ne posega v ureditve stvarnega prava. S Konvencijo tako ni zajeto materialno pravo v zvezi s pravicami na premoženju, na primer spori v zvezi z lastništvom/lastninsko pravico na premoženju.

⁸⁵ V zvezi s pomenom besede „namestitev“ v tem kontekstu glej točko **3.38**.

⁸⁶ V zvezi s členom 4 Konvencije glej točko **3.32** in naslednje, v zvezi s posvojitvijo pa točki **3.38 in 3.39**. Glej tudi poseben oddelek o posvojitvi v točkah **od 13.43 do 13.45 poglavja 13**. Glej tudi točko 28 obrazložitvenega poročila.

⁸⁷ Vendar se pravila glede varstva v kafali med državami, v katerih se uporablja, razlikujejo.

⁸⁸ Glej točko 23 obrazložitvenega poročila.

⁸⁹ Glej točke **od 11.13 do 11.17** in **od 13.31 do 13.42**.

⁹⁰ Člen 3(f).

⁹¹ Člen 3(g).

⁹² Za podrobnejšo obravnavo uporabe Konvencije za ukrepe, namenjene varstvu otrokovega premoženja, glej točke **od 13.70 do 13.74**.

D. Katere zadeve *niso* zajete s konvencijo iz leta 1996?

Člen 4

- 3.32 Nekateri ukrepi so izrecno izključeni s področja uporabe Konvencije. Ta seznam je izčrpen, tako da lahko vsi ukrepi za varstvo otroka ali njegovega premoženja, ki niso zajeti s tem seznamom, spadajo na področje uporabe Konvencije.

(a) Ugotavljanje in izpodbijanje očetovstva/materinstva⁹³

- 3.33 S to določbo so s področja uporabe Konvencije izključeni ukrepi, ki zadevajo ugotavljanje ali izpodbijanje starševstva posameznega otroka. Če je torej pri organih države pogodbenice vložen predlog za ugotovitev ali izpodbijanje starševstva posameznega otroka, morajo ti organi na podlagi svojih pravil o pristojnosti, ki ne izhajajo iz Konvencije, proučiti, ali so pristojni. Podobno tudi za pravo, ki se uporablja, in priznanje tujih odločb v zvezi s tem vprašanjem veljajo pravila, ki ne izhajajo iz Konvencije.

- 3.34 Ta izključitev velja tudi v zvezi z vprašanjem, ali stranke v postopku, ki se nanaša na očetovstvo/materinstvo, tj. otrok in starša, če gre za mladoletne osebe, za priznanje očetovstva/materinstva potrebujejo dovoljenje zakonitega zastopnika. Pravila države, ki ne izhajajo iz Konvencije, se uporabljajo za odgovore na vprašanja, kot so:

- ali mora otrok, ki je priznan, soglašati s takih priznanjem in mora v ta namen imeti zastopnika, če ni dovolj star;
- ali je treba imenovati skrbnika *ad litem*, da otroka zastopa ali mu pomaga v sodnem postopku, ki se nanaša na očetovstvo/materinstvo, oziroma
- ali mora tudi otrokova mladoletna mati imeti zastopnika v zvezi z morebitnimi izjavami o priznanju ali soglasju ali postopki v zvezi z otrokovim statusom⁹⁴.

Vendar pa vprašanje **identitete** zakonitega zastopnika zadevnega otroka in tega, ali je na primer ta oseba imenovana po zakonu ali pa je potrebno posredovanje organa, spada na področje uporabe Konvencije⁹⁵.

- 3.35 Izključitev iz člena 4(a) Konvencije zajema tudi status otroka, rojenega na podlagi mednarodnega dogovora o nadomestnem materinstvu.
- 3.36 Ugotavljanje ali izpodbijanje očetovstva/materinstva ni obravnavano z drugimi haaškimi konvencijami (razen podredno v haaški konvenciji o preživnini otrok iz leta 2007⁹⁶, kjer je obravnavano vprašanje starševstva v okviru preživninskega postopka).
- 3.37 S to določbo je izključeno tudi vprašanje, ali na otrokov status vpliva pozakonitev otroka, na primer s poznejšo sklenitvijo zakonske zveze ali s prostovoljnim priznanjem.

⁹³ Člen 4(a).

⁹⁴ Glej točko 27 obrazložitvenega poročila.

⁹⁵ Glej točko 3.24 v zvezi s členom 3(d).

⁹⁶ Haaška konvencija z dne 23. novembra 2007 o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin – glej člena 6(2)(h) in 10(1)(c). Glej tudi člen 1 Protokola z dne 23. novembra 2007 o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti, ter člen 2 Haaške konvencije z dne 2. oktobra 1973 o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti, in člen 3 Haaške konvencije z dne 2. oktobra 1973 o priznavanju in izvrševanju odločb v zvezi s preživninskimi obveznostmi.

(b) Odločbe o posvojitvi, ukrepi za posvojitev ali za neveljavnost ali prenehanje posvojitve⁹⁷

- 3.38 Ta izključitev je zelo široka in velja za vse vidike postopka posvojitve, vključno s predhodno namestitvijo otrok v družino izbranega posvojitelja⁹⁸. Opozoriti je treba, da beseda „namestitve“ v tem kontekstu pomeni posredovanje javnega organa in se ne nanaša na manj formalne ureditve varstva otroka.
- 3.39 Vendar za namene te konvencije po posvojitvi ni razlikovanja med posvojenimi otroki in drugimi. Pravila iz Konvencije se torej za vse varstvene ukrepe v zvezi s posvojenimi otroki in njihovim premoženjem uporabljajo enako kot za vse druge otroke.

(c) Priimek in imena otrok⁹⁹

- 3.40 Ukrepi v zvezi s priimki in imeni otroka ne spadajo na področje uporabe Konvencije, saj se ne štejejo za zadeve, povezane z varstvom otroka¹⁰⁰.

(d) Emancipacija¹⁰¹

- 3.41 Emancipacija pomeni, da se otrok reši nadzora svojih staršev ali skrbnikov. Emancipacija je mogoča v skladu z zakonom, na primer ob sklenitvi zakonske zveze, ali z odločbo pristojnega organa. Otrok naj bi bil z emancipacijo razbremenjen starševske odgovornosti, tako da je nasprotna varstvenemu ukrepu. Zato je tudi izključena s področja uporabe Konvencije.

(e) Obveznosti preživljanja¹⁰²

- 3.42 Obveznosti preživljanja so obravnavane v različnih mednarodnih konvencijah, nazadnje v haaški konvenciji o preživnini otrok iz leta 2007 in njenem protokolu o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti.

(f) Upravljanje premoženja ali nasledstvo¹⁰³

- 3.43 Vprašanja mednarodnega zasebnega prava v zvezi z upravljanjem premoženja so bila obravnavana že v *Haaški konvenciji z dne 1. julija 1985 o pravu, ki velja za sklade, in o njihovem priznavanju*.
- 3.44 Nasledstvo je predmet *Haaške konvencije z dne 1. avgusta 1989 o pravu, ki se uporablja v zapuščinskih postopkih*.

⁹⁷ Člen 4(b).

⁹⁸ V zvezi s posvojitvijo glej točke **od 13.43 do 13.45**.

⁹⁹ Člen 4(c).

¹⁰⁰ Glej točko 29 obrazložitvenega poročila.

¹⁰¹ Člen 4(d).

¹⁰² Člen 4(e).

¹⁰³ Člen 4(f).

(g) Socialna varnost¹⁰⁴

- 3.45 Za socialno varnost plačujejo subjekti, katerih določitev je odvisna od naveznih okoliščin, kot je na primer kraj opravljanja dela ali običajnega prebivališča osebe s socialnim zavarovanjem. Te navezne okoliščine niso nujno enake običajnemu prebivališču otroka. Zato se je štelo, da pravila iz Konvencije „niso dobro prilagojena“ takim ukrepom¹⁰⁵.

(h) Javni ukrepi splošne narave na področju izobraževanja ali zdravstva¹⁰⁶

- 3.46 S področja uporabe Konvencije niso izključene vse zadeve s področja zdravstva in izobraževanja. Izvzeti so samo **javni ukrepi splošne narave**, na primer ukrepi v zvezi z obveznim šolanjem ali uvedbo programov cepljenja¹⁰⁷.
- 3.47 Nasprotno pa „[n]a področje Konvencije spada na primer namestitve točno določenega otroka v točno določeno šolo ali odločitev o tem, da se tak otrok operira“¹⁰⁸.

(i) Ukrepi, povezani s kaznivimi dejanji, ki so jih zagrešili otroci¹⁰⁹

- 3.48 V obrazložitvenem poročilu je navedeno, da ta izključitev državam pogodbenicam omogoča sprejetje ustreznih kazenskih ali vzgojnih ukrepov v odziv na kazniva dejanja, ki jih storijo otroci, ne da bi morale biti pristojne na podlagi Konvencije¹¹⁰. Poleg tega je navedeno, da za uporabo te izključitve ni nujno, da je zoper otroka dejansko sprožen kazenski pregon (ker otrok, ki niso dovolj stari, pogosto ni mogoče kazensko preganjati v okviru nacionalnega kazenskega postopka). Nasprotno pa je za to izključitev potrebno, da je otrok storil dejanje, ki se po kazenskem pravu države šteje za kaznivo dejanje, kadar ga stori posameznik, ki je dovolj star, da lahko kazensko odgovarja. Pristojnost za sprejetje ustreznih ukrepov v odziv na ta dejanje ni zajeta s to konvencijo, temveč je urejena z notranjim pravom vsake države.
- 3.49 Vendar je treba opozoriti, da je taka razlaga člena 4(i) sporna. Po drugi razlagi bi se morala izključitev iz člena 4(i) nanašati samo na ukrepe, sprejete na podlagi dejansko začetega kazenskega postopka zoper otroka **ali v skladu z zakonskimi določbami, ki se nanašajo na kazniva dejanja**. Če torej otrok zagreši dejanje, ki se po notranjem pravu šteje za kaznivo dejanje, vendar država ukrepa izključno zaradi varstva otroka ali ker želi dopolniti kazenske ukrepe (npr. kadar je zoper mladostnika, ki je vpleten v prostitucijo/ponujanje spolnih uslug, namesto kazenskega pregona sprejeta odločba o varstvu otroka), vsak varstveni ukrep, sprejet na podlagi zakonodaje o varstvu otrok, spada na področje uporabe Konvencije.

¹⁰⁴ Člen 4(g).
¹⁰⁵ Točka 33 obrazložitvenega poročila.
¹⁰⁶ Člen 4(h).
¹⁰⁷ Točka 34 obrazložitvenega poročila.
¹⁰⁸ Prav tam.
¹⁰⁹ Člen 4(i).
¹¹⁰ Točka 35 obrazložitvenega poročila.

3.50 V zvezi s tem vprašanjem še ni uveljavljene sodne prakse¹¹¹.

3.51 Ukrepi, ki so odgovor na odklonsko vedenje, ki ni kaznivo, na primer pobeg ali neobiskovanje pouka, so zajeti s Konvencijo¹¹².

(j) Odločbe o pravici do azila in priseljevanju¹¹³

3.52 Odločbe o pravici do azila in priseljevanju so izključene s področja uporabe Konvencije, ker „gre za odločbe, izdane na podlagi suverene pristojnosti držav“¹¹⁴. Vendar so izključene samo vsebinske odločbe s tega področja. Povedano drugače, odločba o dodelitvi ali zavrnitvi azila ali dovoljenja za prebivanje je izključena s področja uporabe Konvencije. Na področje uporabe Konvencije pa spadajo ukrepi v zvezi z varstvom in/ali zastopanjem otroka, ki zaprosi za azil ali dovoljenje za prebivanje¹¹⁵.

¹¹¹ V zvezi s členom 1(3)(g) Uredbe Bruselj IIa, s katerim so s področja uporabe te uredbe izključeni „ukrepi, povezani s kaznivimi dejanji, ki so jih zagrešili otroci“, glej sodbo z dne 26. aprila 2012 v zadevi Health Service Executive proti S.C., A.C., C-92/12, v kateri je Sodišče Evropske unije odločilo, da „namestitev [otroka v oskrbo zavoda zaprtega tipa] z ukrepi odvzema prostosti spada na področje uporabe Uredbe, če se ta namestitev odredi za zaščito otroka, in ne za njegovo kaznovanje“ (točka 65, glej tudi točko 66).

¹¹² Glej točko 35 obrazložitvenega poročila.

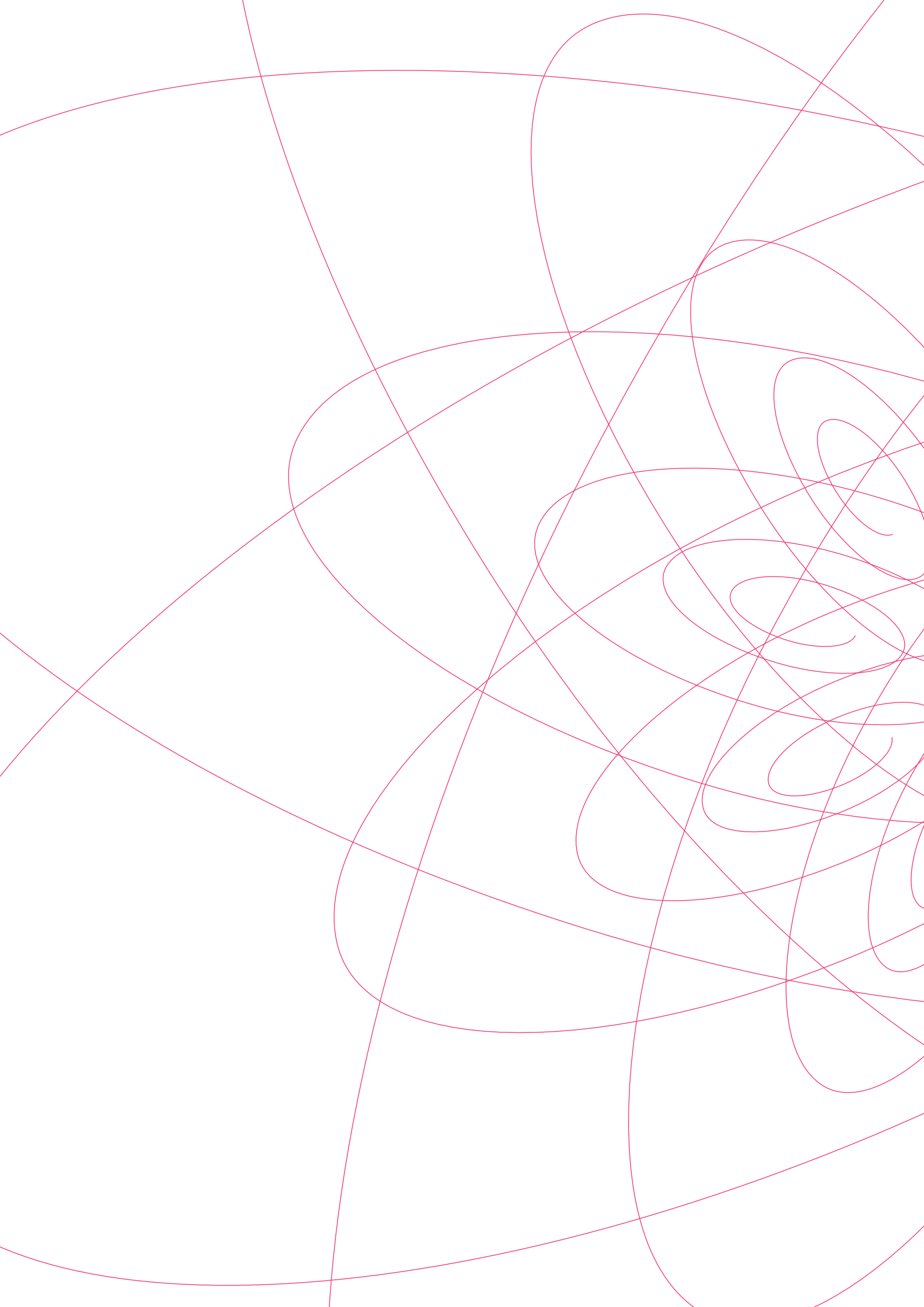
¹¹³ Člen 4(j).

¹¹⁴ Točka 36 obrazložitvenega poročila.

¹¹⁵ Prav tam.

4

*PRISTOJNOST ZA SPREJETJE
VARSTVENIH UKREPOV*

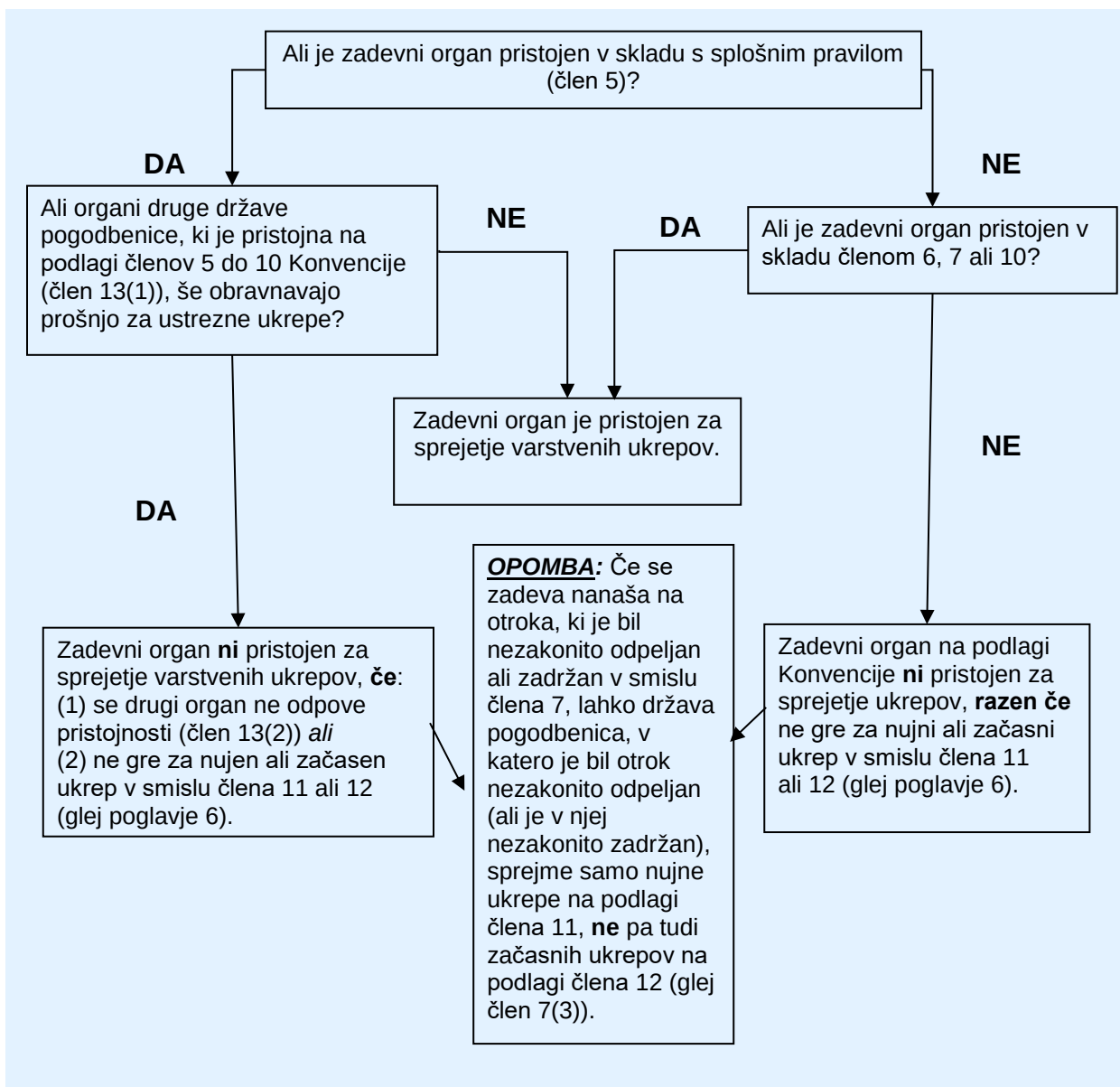

A. Kdaj so organi države pogodbenice pristojni za sprejetje varstvenih ukrepov?

Členi od 5 do 14

4.1 Pravila o pristojnosti so določena v členih od 5 do 14 Konvencije. V Konvenciji je določena država pogodbenica, katere organi so pristojni, ne pa tudi organ, ki je pristojen v tej državi pogodbenici. To vprašanje je prepuščeno notranjemu procesnemu pravu.

4.2 Kadar je pri pristojnem organu države pogodbenice vložena prošnja v zvezi z ukrepi za varstvo otroka ali njegovega premoženja, je treba, da se ugotovi, ali je navedeni organ pristojen za sprejetje varstvenih ukrepov, proučiti naslednje¹¹⁶:

¹¹⁶

Ta diagram velja samo za države pogodbenice, ki jih ne zavezujejo druga pravila, dogovorjena na podlagi člena 52(2) Konvencije, ki imajo prednost – glej **poglavje 12**. Na primer, država članica EU (razen Danske) mora upoštevati določbe Uredbe Bruselj IIa. Prav tako na tem diagramu ni obravnavan primer, ko se otrokovo običajno prebivališče spremeni v času, ko pristojni organi države otrokovega prvotnega običajnega prebivališča obravnavajo prošnjo za varstveni ukrep (glej člen 5(2) ter točki **4.10 in 4.11**).

- 4.3 Opozoriti je treba, da določbe o prenosu pristojnosti (člena 8 in 9 Konvencije) v zgornjem diagramu niso obravnavane, tako da lahko država pogodbenica tudi na njihovi podlagi pridobi pristojnost v zvezi s prošnjo za ukrepe za varstvo otroka ali njegovega premoženja (za več podrobnosti glej **poglavje 5**).

B. Splošno pravilo: organi države pogodbenice, v kateri je otrokovo običajno prebivališče

Člen 5

- 4.4 Osnovno pravilo o pristojnosti v Konvenciji je, da morajo varstvene ukrepe v zvezi z otroki sprejeti sodni/upravni organi države pogodbenice, v kateri je otrokovo običajno prebivališče.

(a) Pomen „običajnega prebivališča“

- 4.5 Pojem „običajno prebivališče“, skupna osnovna navezna okoliščina v vseh sodobnih haaških konvencijah v zvezi z otroki, v Konvenciji ni opredeljen, temveč ga morajo pristojni organi v vsaki zadevi določiti na podlagi dejanskega stanja. Gre za samostojen pojem, ki ga je treba razlagati ob upoštevanju ciljev Konvencije in ne na podlagi omejitev notranjega prava.
- 4.6 Ugotavljanje običajnega prebivališča otrok je obravnavano v številnih zadevah držav pogodbenic Haaške konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980¹¹⁷. Vendar si je treba zapomniti, da je običajno prebivališče dejanski pojem, zato je treba pri ugotavljanju običajnega prebivališča za namene Konvencije morda upoštevati različne dejavnike.
- 4.7 Pojem „običajno prebivališče“ je podrobno obravnavan v **poglavju 13** tega priročnika¹¹⁸.

(b) Kaj se zgodi ob spremembi otrokovega „običajnega prebivališča“?

- 4.8 Pristojnost je odvisna od običajnega prebivališča otroka, tako da so ob prenosu otrokovega običajnega prebivališča v drugo državo pogodbenico pristojni organi države, v kateri je novo običajno prebivališče¹¹⁹.
- 4.9 Čeprav Konvencija ne določa pojma „nadaljnja pristojnost“, si je treba zapomniti, da ob spremembi otrokovega običajnega prebivališča že sprejeti ukrepi ne prenehajo¹²⁰. Ti ukrepi ostanejo v veljavi, dokler organi države pogodbenice, v kateri je otrokovo novo običajno prebivališče, po potrebi ne sprejmejo drugih ustreznih ukrepov.
- 4.10 Če se otrokovo običajno prebivališče prenese iz ene države pogodbenice v drugo, ko organi prve države pogodbenice obravnavajo prošnjo za varstveni ukrep (tj. med postopkom), je v obrazložitvenem poročilu predlagano, naj se ne uporabi načelo *perpetuatio fori*, tako da se pristojnost prenese na organe države pogodbenice, v kateri je otrokovo novo običajno prebivališče¹²¹. V takem primeru

¹¹⁷ Za nekatere od teh odločb glej INCADAT (< www.incadat.com >).

¹¹⁸ Točke **od 13.83 do 13.87**.

¹¹⁹ Člen 5(2).

¹²⁰ Člen 14. Za podrobnejšo obravnavo nadaljevanja ukrepov glej **poglavje 8**.

¹²¹ Točka 42 obrazložitvenega poročila. Opozoriti je treba, da je bila na podlagi Uredbe Bruselj IIa sprejeta drugačna rešitev, glej člen 8: **„Sodišča države članice so pristojna v zadevah starševske**

je morda treba razmisliti o uporabi določb o prenosu pristojnosti (glej **poglavje 5**).

- 4.11 Če se otrokovo običajno prebivališče med postopkom za varstveni ukrep prenese iz države pogodbenice v državo, ki **ni pogodbenica**, se prav tako ne uporablja načelo *perpetuatio fori*¹²². Vendar se s spremembo otrokovega običajnega prebivališča preneha uporabljati člen 5 Konvencije. Nobenih ovir torej ni, da organi države pogodbenice ohranijo pristojnost v skladu s svojimi pravili, ki ne izhajajo iz Konvencije (torej ne spadajo na področje uporabe Konvencije)¹²³. Vendar si je treba zapomniti, da v tem primeru Konvencija drugih držav pogodbenic ne zavezuje k priznanju ukrepov, ki jih morda sprejme ta organ.¹²⁴

C. Izjeme od splošnega pravila

- 4.12 Členi 6, 7 in 10 določajo izjeme od splošnega pravila, tj. primere, v katerih so lahko pristojni organi države pogodbenice, v kateri otrok nima običajnega prebivališča.

(a) *Otroci begunci ali mednarodno razseljeni otroci* **Člen 6**

- 4.13 Pristojnost v primerih otrok beguncev ali otrok, ki so bili zaradi nemirov v svoji državi razseljeni v drugo državo, temelji na navzočnosti otrok v državi pogodbenici. Uporaba besedne zveze „otroci, razseljeni v drugo državo“ naj bi bila dovolj široka, da presega omejitve, s katerimi posamezne države morda opredeljujejo „begunca“¹²⁵.
- 4.14 S tem oddelkom so zajeti otroci, ki so svoje države zapustili zaradi tamkajšnjih razmer in imajo spremstvo ali so brez njega ter so lahko začasno ali trajno brez starševske oskrbe.
- 4.15 Ta izjema naj se ne bi uporabljala za druge mednarodno razseljene otroke, kot so pobegli ali zapuščeni otroci. V zadevah, ki vključujejo te otroke, je treba uporabiti druge rešitve na podlagi Konvencije¹²⁶.

Primer 4 (A)

Otroka, stara šest in osem let, z 18-letno teto po materini strani zapustita državo pogodbenico A, v kateri poteka državljanska vojna. Mati je bila ubita med nasiljem, oče pa je politični zapornik. Prispejo v državo pogodbenico B in tam zaprosijo za azil. V skladu s členom 6 Konvencije je država pogodbenica B pristojna za sprejetje ukrepov za varstvo otrok, na primer za njuno namestitve v javno varstvo ali dodelitev starševske odgovornosti

odgovornosti v zvezi z otrokom, ki običajno prebiva v tisti državi članici v trenutku, ko je sodišče začelo postopek" (poudarek dodan).

¹²² Glej točko 42 obrazložitvenega poročila.

¹²³ Prav tam. Vendar je treba opozoriti, da lahko tudi v takem primeru država pogodbenica, v kateri je bilo otrokovo prejšnje običajno prebivališče, še vedno sprejme varstvene ukrepe v zvezi z otrokom **na podlagi Konvencije**, če se uporablja na primer člen 11 ali 12 Konvencije (glej **poglavji 6 in 7**). Glej tudi točko **3.13**.

¹²⁴ Točka 42 obrazložitvenega poročila. Glej tudi točke **od 3.11 do 3.13**.

¹²⁵ Za podrobnejšo obravnavo glej točke **od 13.58 do 13.60 poglavja 13**.

¹²⁶ Za podrobnejšo obravnavo glej točke **od 13.61 do 13.64 poglavja 13**. Glej tudi točko 44 obrazložitvenega poročila.

njuni teti. To ne vpliva na postopke v državi pogodbenici B za proučitev njihove prošnje za azil.¹²⁷ Vendar se Konvencija uporablja za vprašanje ureditve zastopanja otrok v morebitnem postopku vložitve prošnje za azil¹²⁸.

(b) Otroci, za katere ni mogoče ugotoviti običajnega prebivališča

Člen 6

- 4.16 Če ni mogoče ugotoviti stalnega prebivališča otroka, pristojnost temelji na navzočnosti otroka na ozemlju države pogodbenice. Gre za nujno pristojnost. Ne sme se kar tako sklepati, da otrokovega običajnega prebivališča ni mogoče ugotoviti¹²⁹.
- 4.17 Vendar v nekaterih okoliščinah morda ni mogoče ugotoviti otrokovega običajnega prebivališča. Take okoliščine so na primer lahko, kadar (1) se otrok pogosto giblje med dvema ali več državami, (2) otrok nima spremstva ali je zapuščen in je težko pridobiti dokaze za ugotovitev njegovega običajnega prebivališča, (3) je otrok izgubil prejšnje običajno prebivališče in ni dovolj dokazov o pridobitvi novega¹³⁰.
- 4.18 Ta pristojnost preneha, ko se dokaže, da ima otrok nekje običajno prebivališče.
- 4.19 Pojem „običajno prebivališče“ je podrobno obravnavan v **poglavju 13** tega priročnika¹³¹.

(c) Pristojnost v primerih mednarodnega protipravnega odvzema otrok

Člen 7

- 4.20 V primerih mednarodnega protipravnega odvzema otrok organi države pogodbenice, v kateri je imel otrok, tik preden je bil nezakonito odpeljan ali zadržan, običajno prebivališče, ohranijo pristojnost za sprejetje ukrepov za varstvo otroka in njegovega premoženja, dokler ni izpolnjenih več pogojev. S tem se poskuša preprečiti mednarodni protipravni odvzem otrok, tako da se stranki, ki je otroka protipravno odvzela, prepreči izkoriščanje pristojnosti.
- 4.21 Opredelitev nezakonite premestitve ali zadržanja otroka, ki se uporablja v Konvenciji, je enaka kot v haaški konvenciji o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980, kar kaže, da se konvenciji na tem področju dopolnjujeta. To pomeni, da sta razlaga in uporaba določb konvencije iz leta 1980 v zvezi z nezakonito premestitvijo in zadržanjem lahko v pomoč pri razlagi teh pojmov v okviru te konvencije¹³².
- 4.22 Obstajata dve vrsti okoliščin, v katerih se lahko pristojnost spremeni in prenese na organe države, v katero je bil otrok nezakonito odpeljan ali v kateri je bil nezakonito zadržan.

¹²⁷ Člen 4(j), obravnavan v točki **3.52**.

¹²⁸ Prav tam.

¹²⁹ Za več podrobnosti glej točke **od 13.83 do 13.87 poglavja 13**.

¹³⁰ Prav tam.

¹³¹ Točke **od 13.83 do 13.87**.

¹³² Za sodno prakso in komentar glej zbirko podatkov INCADAT (< www.incadat.com >).

Primer A:

- Otrok je pridobil običajno prebivališče v drugi državi
in
- vse osebe, institucije ali drugi organi, ki imajo pravico do varstva in vzgoje, so privolili, da se otrok lahko odpelje ali zadrži.

V tem primeru se na podlagi privolitve v povezavi z otrokovo pridobitvijo novega običajnega prebivališča pristojnost spremeni na podlagi člena 7 konvencije iz leta 1996.

Če se med zadevnima državama uporablja *tudi* konvencija iz leta 1980, lahko nastane primer A, kadar:

- ni vložena zahteva za vrnitev otroka na podlagi konvencije iz leta 1980
ali
- je bila vložena prošnja na podlagi konvencije iz leta 1980, o kateri sta stranki dosegli dogovor v postopku poravnave, da se otrok ne vrne (glej točke **od 13.46 do 13.52**);
ali
- je bila vložena prošnja na podlagi konvencije iz leta 1980, vendar so organi zaprosene države zavrnili otrokovo vrnitev v skladu s členom 13 konvencije iz leta 1980, ker je vložnik privolil, da se otrok nezakonito odpelje ali zadrži.

Zato je treba opozoriti, da s členom 7 konvencije iz leta 1996 ni **določeno**, da mora biti odločitev o zavrnitvi otrokove vrnitve na podlagi konvencije iz leta 1980 sprejeta pred prenosom pristojnosti na državo, v kateri je otrokovo novo običajno prebivališče. Kot je navedeno zgoraj, zadostuje privolitev v povezavi s to pridobitvijo novega običajnega prebivališča.

„Pravice do varstva in vzgoje“ iz člena 7 so pravice, dodeljene po zakonu države, v kateri je imel otrok običajno prebivališče, preden je bil nezakonito odpeljan ali zadržan (člen 7(2)).

Primer B:

- Otrok je pridobil običajno prebivališče v drugi državi
in
- otrok biva v tej drugi državi vsaj eno leto, potem ko je oseba, institucija ali drug organ s pravico do varstva in vzgoje izvedel ali bi moral izvesti za kraj, v katerem je otrok,
in
- ni več v postopku nobena zahteva za vrnitev otroka, vložena v tem obdobju,
in
- se je otrok že vključil v svoje novo okolje.

V teh pogojih se deloma odraža člen 12 konvencije iz leta 1980, ki zaproseni državi omogoča, da ne odredi vrnitve otroka, če se je postopek vrnitve začel po izteku obdobja enega leta od dneva, ko je bil otrok nezakonito odpeljan/zadržan, in je dokazano, da se je otrok že vključil v svoje novo okolje. (Za sodno prakso in komentar v zvezi z razlago izraza „vključil“ iz člena 12(2) konvencije iz leta 1980, glej zbirko podatkov o mednarodnih

protipravnih odvzemih otrok International Child Abduction Database – INCADAT: < www.incadat.com >.)

Vendar je pomembna razlika med določbami obeh konvencij v zvezi s tem dejstvo, da se v konvenciji iz leta 1980 enoletno obdobje začne na dan, ko je otrok nezakonito odpeljan ali zadržan. Nasprotno pa se v konvenciji iz leta 1996, kot je navedeno zgoraj, enoletno obdobje začne na dan, ko je oseba, institucija ali drug organ s pravico do varstva in vzgoje izvedel ali bi moral izvesti za kraj, v katerem je otrok. (Za več podrobnosti glej obrazložitevno poročilo, prav tam, opomba 21, točka 49).

Opozoriti je treba, da tretji pogoj ne določa izrecno, da morajo zahtevo za vrnitev obravnavati organi določene države. Vendar se ta določba razlaga različno. V pripombi na osnutek tega priročnika je izraženo mnenje, da se mora zahteva za vrnitev obravnavati v državi, v katero je bil otrok nezakonito odpeljan ali v kateri je nezakonito zadržan. Čeprav je to morda najpogostejši primer, kadar se v posamezni zadevi uporabljata konvencija iz leta 1980 **in** konvencija iz leta 1996, gre zelo verjetno za neupravičeno omejitev uporabe člena 7, ki je še posebej neprimerna, če se v zadevnem primeru *ne* uporablja konvencija iz leta 1980 (glej **primer 4(B)**).

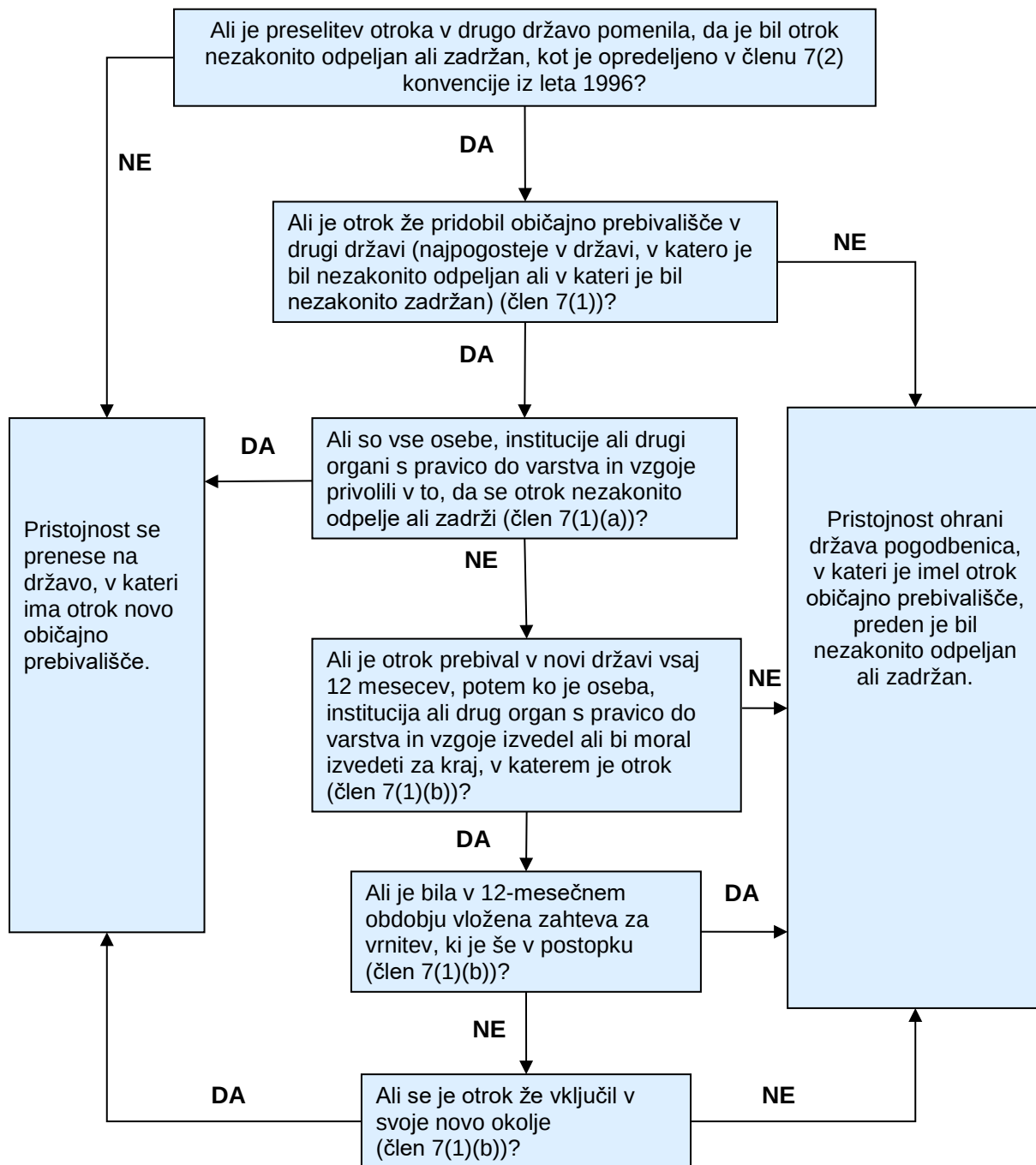
- 4.23 Čeprav pristojnost ohranijo organi države pogodbenice, iz katere je bil otrok nezakonito odpeljan ali zadržan, lahko organi države pogodbenice, v katero je otrok odpeljan ali v kateri je zadržan, sprejmejo le ukrepe na podlagi člena 11¹³³ (v nujnem primeru potrebne varstvene ukrepe), ne morejo pa sprejeti začasnih ukrepov na podlagi člena 12¹³⁴.
- 4.24 Za ugotovitev, kateri organi so pristojni, če je bil otrok nezakonito odpeljan ali zadržan, je treba zastaviti naslednja vprašanja:

¹³³

¹³⁴

Izčrpneje so obravnavani v **poglavju 6**.
Člen 7(3).

Primeri protipravnega odvzema: **Izvajanje člena 7**

- 4.25 Vprašanje mednarodnega protipravnega odvzema otrok je podrobneje obravnavano v točkah **od 13.1 do 13.14**.

Primer 4(B)

V naslednjem primeru sta država X in država Y pogodbenici konvencije iz leta 1996. Vendar država X ni pogodbenica konvencije iz leta 1980.

Poročen par, pri čemer je mati državljanka države X, oče pa je državljan države Y, skupaj s svojim zakonskim otrokom prebiva v državi Y. Avgusta 2008 zakonska zveza razpade in par se razveže. V postopku razveze v državi Y so obema staršema dodeljene pravice do varstva in vzgoje v zvezi z otrokom. Vendar mati avgusta 2009 izrazi željo po vrnitvi v svojo domovino, državo X. Oče zavrne njeno prošnjo za preselitev. Septembra 2009 se mati zaradi bojazni, da sodišče zaradi očetovega nasprotovanja ne bo dovolilo preselitve, enostransko in ob kršitvi očetovih pravic do varstva in vzgoje, z otrokom preseli nazaj v državo X.

Oče si prvih šest mesecev po premestitvi otroka prizadeva izslediti mater in otroka (ne posvetuje se z odvetnikom ter ni seznanjen s konvencijo iz leta 1996 in pomočjo, ki je v zvezi s tem morda na voljo¹³⁵). Nazadnje izsledi mater in otroka. Nato si še naslednjih pet mesecev prizadeva z materjo doseči dogovor o ureditvi varstva in vzgoje.

Oče nazadnje sklene, da dogovora ni mogoče doseči, in se posvetuje z odvetnikom. Ta mu svetuje, naj se obrne na sodišče v državi Y, ter zaprosi za takojšnjo vrnitev otroka in dodelitev izključne pravice do njegovega varstva in vzgoje, kar avgusta 2010 tudi stori. Materi je vročeno pisanje o začetku postopka. Septembra 2010 mati v državi X začne postopek za dodelitev izključne pravice do varstva in vzgoje otroka, pri čemer prizna, da je otroka nezakonito odpeljala, vendar trdi, da je za vprašanja varstva in vzgoje ter stikov z otrokom zdaj pristojna država X, ker:

- *ima otrok zdaj običajno prebivališče v državi X;*
- *otrok prebiva v državi X že eno leto od datuma, ko bi oče moral vedeti za kraj, v katerem je otrok;*
- *se je otrok že vključil v državo X in*
- ***v državi X** se ne obravnava več nobena zahteva za vrnitev otroka.*

*Oče se udeleži postopka v državi X, da bi izpodbijal pristojnost. Trdi, da se ne glede na vse drugo **v državi Y** še vedno obravnava zahteva za vrnitev, zato se na podlagi člena 7 konvencije iz leta 1996 pristojnost za vprašanja varstva in vzgoje ter stikov z otrokom ne more prenesti na državo X.*

Sodišče v državi X z neposrednim komuniciranjem med sodišči pri sodišču v državi Y preveri, ali se v državi Y še vedno obravnava zahteva za vrnitev. Ko je to potrjeno, država X zavrne prošnjo matere z obrazložitvijo, da je še naprej pristojna država Y. Mati v državi Y vloži nasprotni zahtevk za dovoljenje, da se z otrokom trajno preseli v državo X, očetu pa predlaga ureditev stikov z otrokom.

V državi Y je postopek v zvezi z zahtevo za vrnitev otroka prekinjen (odložen) z obrazložitvijo, da na tej stopnji ne bi bilo v otrokovo korist, če bi se vrnitev odredila, še preden bi bilo odločeno o prošnji matere za preselitev, ki jo je po ugotovitvah sodišča mogoče in treba obravnavati hitro. Očetov predlog za dodelitev pravice do varstva in vzgoje ter materina prošnja, da se ji dovoli preselitev, se združita in čez en mesec ju obravnava sodišče v državi Y. Sodišče v državi Y materi dovoli preselitev z otrokom, za očeta pa je vzpostavljena ureditev stikov (ki se v državi X po zakonu prizna na podlagi člena 23 konvencije iz leta 1996).

V obeh naslednjih primerih sta državi A in B pogodbenici konvencije iz leta 1980 in konvencije iz leta 1996.

Primer 4(C)

Mož in žena skupaj z otrokoma živita v državi A. Marca 2008 mati otroka nezakonito odpelje v državo B. Na podlagi konvencije iz leta 1980 mož zahteva vrnitev otrok v državo A. Vendar organi v državi B zavrnejo vrnitev otrok z obrazložitvijo, da otroka nasprotujeta vrnitvi ter sta dovolj stara in zrela, da se upošteva njuno mnenje (člen 13(2) konvencije iz leta 1980). Zdaj je maj 2009 in o ureditvi stikov ter pravici do varstva in vzgoje še vedno ni odločeno.

Čeprav mož ni privolil v premestitev, pa sta otroka v državi B že več kot eno leto od datuma, ko je mož izvedel za kraj, v katerem sta, zato so organi države B pristojni, če imata oba otroka zdaj običajno prebivališče v navedeni državi in sta se vanjo že vključila¹³⁶.

Primer 4(D)

Januarja 2008 oče svojega otroka nezakonito odpelje iz države A v državo B. Mati začne v državi B postopek na podlagi konvencije iz leta 1980 za vrnitev otroka v državo A. Organi v državi B marca 2008 zavrnejo prošnjo za izdajo odločbe o vrnitvi z utemeljitvijo, da bi lahko otrok zaradi tega utrpel večjo škodo (člen 13(1)(b) konvencije iz leta 1980). Mati želi takoj zatem v državi A začeti postopek v zvezi z varstvom in vzgojo za izdajo odločbe o njeni izključni pravici do varstva in vzgoje otroka.

Ker še ni preteklo eno leto od datuma, ko je mati izvedela za kraj, v katerem je otrok, in mati ni dala nikakršne privolitve, organi države A ohranijo pristojnost. To velja ne glede na kraj, v katerem ima otrok zdaj običajno prebivališče.

Če pa organi v državi A menijo, da so organi v državi B primernejši za presojo otrokove koristi in da v zadevnem primeru država A spada na področje uporabe člena 8(2) konvencije iz leta 1996, lahko (neposredno ali ob pomoči osrednjega organa države A) zaprosijo, da organi države B prevzamejo pristojnost, ali prekinejo obravnavo zadeve in očeta (ali mater) pozovejo k vložitvi take prošnje pri organih države B. Organi v državi B lahko prevzamejo pristojnost v zadevi, če menijo, da je to v otrokovo korist¹³⁷.

(d) Pristojnost v zadevah, v katerih sta otrokova starša v postopku razveze zakonske zveze ali prenehanja življenjske skupnosti
Člen 10

- 4.26 Organi države pogodbenice, ki izvajajo pristojnost v zvezi s predlogom za razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitev zakonske zveze staršev otroka, ki ima običajno prebivališče v drugi državi pogodbenici, lahko sprejmejo ukrepe za varstvo otroka in njegovega premoženja, če so izpolnjeni nekateri pogoji¹³⁸. Ti pogoji so:

¹³⁶

Člen 7(1)(b).

¹³⁷

Za več podrobnosti glej **poglavje 5**, ki se nanaša na prenos pristojnosti.

¹³⁸

Tak primer lahko na primer nastane, kadar se starš z otrokom zakonito preseli iz ene države pogodbenice v drugo po razpadu zakonske zveze, drugi starš pa ostane v prvi državi pogodbenici in tam začne postopek za razvezo. Seveda mora država, v kateri se je začel postopek, na podlagi svojega prava ugotoviti, ali je pristojna za obravnavo postopka za razvezo in ali ji pravo omogoča sprejetje takih ukrepov v zvezi z otrokom in/ali njegovim premoženjem v zadevnih okoliščinah.

- otrok ima običajno prebivališče v drugi državi pogodbenici
in
 - pravo države pogodbenice organov, ki izvajajo tako pristojnost, tem dovoljuje sprejetje takih ukrepov v zadevnih okoliščinah
in
 - ob začetku postopka ima vsaj eden od staršev običajno prebivališče v navedeni državi pogodbenici
in
 - ob začetku postopka ima vsaj eden od staršev starševsko odgovornost za otroka
in
 - sta starša ali katera koli druga oseba s starševsko odgovornostjo za otroka sprejela pristojnost organov za sprejetje takih ukrepov
in
 - izvajanje pristojnosti na taki podlagi je v otrokovo korist.
- 4.27 Ta pristojnost preneha, ko se konča postopek za razvezo. Postopek se lahko konča, ker je v njem sprejeta odločba o ugoditvi ali zavrnitvi predloga za razvezo postala pravnomočna ali iz drugega razloga, kot je umik ali zastaranje predloga ali smrt ene od strank.
- 4.28 Datum končanja postopka za razvezo določa pravo države pogodbenice, v kateri postopek poteka.

Primer 4(E)

Mož in žena skupaj s tremi otroki živita v državi pogodbenici A. Ko se razideta, se mož z otroki preseli v državo pogodbenico B. Žena kmalu zatem začne postopek za razvezo v državi pogodbenici A, kjer ima običajno prebivališče, in obe stranki pri organih v navedenem postopku zaprosita za dodelitev varstva in vzgoje ter stikov z otroki.

Pravo v državi pogodbenici A organom omogoča, da med postopkom za razvezo, ki poteka med staršema, sprejmejo ukrepe za varstvo otrok. Organi menijo, da je sprejetje ukrepov za varstvo otrok v korist otrok. Organi v državi pogodbenici A so zato pristojni za izdajo odločbe v zvezi s pravico do varstva in vzgoje ter stikov z otroki, ki se prizna in uveljavi v državi pogodbenici B ter v vseh drugih državah pogodbenicah.

To ne bi veljalo, če mož ne bi sprejel pristojnosti organov države pogodbenice A ali če navedeni organi ne bi menili, da je sprejetje takih ukrepov v korist otrok¹³⁹.

Med dejavniki, na podlagi katerih bi organi v državi pogodbenici A lahko sklepali, da je njihovo izvajanje pristojnosti v korist otrok, so lahko, da je država pogodbenica A država, v kateri so imeli otroci prejšnje običajno prebivališče, da tam še vedno preživljajo čas z materjo in da je ureditev pravice do varstva in vzgoje ter stikov z otroki v postopku razveze preprostejša in hitrejša od čakanja na izid drugega postopka v državi pogodbenici B, kjer imajo običajno prebivališče.

Ko je postopek za razvezo končan v državi pogodbenici A, je država pogodbenica B na podlagi člena 5 pristojna za sprejetje ukrepov v zvezi z otroki (člen 10(2)) kot država, v kateri imajo otroci običajno prebivališče.

Primer 4(F)

Mož in žena skupaj z otrokoma živita v državi pogodbenici C. Njuna zveza razpade in par se razide. Žena začne postopek za razvezo zakonske zveze in dodelitev pravice do varstva in vzgoje/stikov z otrokoma v državi pogodbenici C. V skladu s procesnimi pravili države pogodbenice C isto sodišče odloči v postopku za razvezo ter o vprašanjih glede varstva in vzgoje/stikov z otroki.

Po začetku postopka žena dobi novo zaposlitev v državi pogodbenici D ter se želi z otroki takoj preseliti, da bi lahko začela svojo novo službo. Mož in žena se dogovorita, da se lahko žena in otroci takoj preselijo v državo pogodbenico D, če bo sodišče v državi pogodbenici C odločilo o vprašanjih stikov med otroki in očetom.

Dogovor o preselitvi otrok postane začasna odredba sodišča (pred dokončno odločitvijo o vprašanjih varstva in vzgoje/stikov) in sodišče formalno evidentira materino soglasje z nadaljnjo pristojnostjo države pogodbenice C v zvezi z vprašanji varstva in vzgoje/stikov, dokler ni končan postopek za razvezo.

Ker postopek za razvezo v državi pogodbenici C še poteka, lahko država pogodbenica C, ne glede na to, ali se na podlagi dogovora o preselitvi običajno prebivališče otrok spremeni ali ne (tj. ne glede na to, ali država pogodbenica C v skladu s členom 5(2) „izgubi“ pristojnost v zvezi z vprašanji varstva in vzgoje/stikov na podlagi člena 5), na koncu ohrani pristojnost za odločanje o vprašanjih varstva in vzgoje/stikov na podlagi člena 10 konvencije iz leta 1996.

*Vendar je treba opozoriti, da se člen 10 konvencije iz leta 1996 ne bi uporabljal, če žena **ne** bi privolila v nadaljnjo pristojnost države pogodbenice C v zvezi z vprašanji varstva in vzgoje/stikov. V takem primeru država pogodbenica C po prenosu običajnega prebivališča otrok v državo pogodbenico D ne bi bila več pristojna za odločanje o takih zadevah (v skladu s členom 5(2)), razen če bi država pogodbenica C zahtevala prenos pristojnosti na podlagi člena 9 in bi ji bilo ugodeno).*

D. Kaj se zgodi, če so pristojni organi dveh ali več držav pogodbenic?

Člen 13

- 4.29 Ker se lahko zgodi, da so za sprejetje varstvenih ukrepov v zvezi z otrokom pristojni organi več kot ene države pogodbenice, člen 13 določa rešitev za morebitna navzkrižja glede pristojnosti.
- 4.30 Člen 13 določa, da se morajo organi države pogodbenice, ki so na podlagi členov 5 do 10 pristojni za sprejetje ukrepov za varstvo otroka ali njegovega premoženja, vzdržati izvajanja svoje pristojnosti, če so ob uvedbi postopka organi druge države pogodbenice, ki so bili tedaj pristojni na podlagi členov 5 do 10, zaprosili za „ustrezne ukrepe“, in se ti ukrepi še proučujejo.
- 4.31 Pojem „ustrezni ukrepi“ v Konvenciji ni opredeljen, vendar se zdi, da se člen 13 uporablja samo, če sta prošnji v obeh državah pogodbenicah vsebinsko enaki ali podobni.¹⁴⁰ Na primer, če se v eni državi pogodbenici začne postopek za dodelitev varstva in vzgoje v zvezi z otrokom in je druga država pogodbenica zaprosena za sprejetje varstvenih ukrepov v zvezi z nekaterim otrokovim premoženjem, lahko

ta država pogodbenica odloči, da druga država pogodbenica ni bila zaprosena za „ustrezne ukrepe“, in torej lahko nadaljuje z obravnavo prošnje v zvezi z otrokovim premoženjem¹⁴¹.

4.32 Člen 13 se uporablja, dokler se v drugi državi pogodbenici še obravnava postopek v zvezi z „ustreznimi ukrepi“.

4.33 Vendar je treba opozoriti, da se člen 13(1) **ne** uporablja, če so se organi države pogodbenice, v kateri se je prvotno začel postopek, odpovedali pristojnosti¹⁴². V obrazložitvenem poročilu je navedeno, da možnost organov države pogodbenice, v kateri se je začel prvi postopek, da se odpovejo pristojnosti ali jo zavrnejo, tej državi pogodbenici omogoča, da kljub členu 13(1) da prednost državi pogodbenici, v kateri se je začel **drugi** postopek, če meni, da je njeno sodišče primernejše¹⁴³. Ta odpoved pristojnosti tako spominja na določbe o prenosu pristojnosti (člena 8 in 9, glej **poglavje 5**). Vendar sta pomembni razliki med členom 13(2) in določbami o prenosu v tem, da je v tem primeru (1) država pogodbenica, v kateri se je začel **drugi** postopek, že pristojna na podlagi členov 5 do 10 Konvencije¹⁴⁴ in da lahko (2) odpoved pristojnosti države pogodbenice, v kateri se je začel prvi postopek, na podlagi člena 13(2) povzroči enostransko odločitev¹⁴⁵. Vendar se za zagotovitev varstva otroka, kadar se država pogodbenica namerava odpovedati pristojnosti na podlagi člena 13(2), običajno šteje za dobro prakso, da zadevni državi pogodbenici med seboj komunicirata (bodisi prek osrednjih organov¹⁴⁶ bodisi z neposrednim komuniciranjem med sodišči¹⁴⁷) in tako zagotovita, da to ne povzroči vrzeli v varstvu otroka (npr. če bi država pogodbenica, ki je začela **drugi** postopek, zavrnila izvajanje pristojnosti na podlagi člena 13(1), hkrati pa bi se država pogodbenica, ki je začela **prvi** postopek, odpovedala pristojnosti na podlagi člena 13(2)).

4.34 Kot je razvidno iz samega besedila člena 13(1)¹⁴⁸, se ne uporablja za ukrepe, sprejete na podlagi člena 11 (nujni primeri) ali člena 12 (začasni ukrepi)¹⁴⁹.

¹⁴¹ Prav tam.

¹⁴² Člen 13(2).

¹⁴³ Glej točko 80 obrazložitvenega poročila.

¹⁴⁴ Prav tam. Nasprotno pa v primeru prenosa pristojnosti podlaga za pristojnost države pogodbenice prevzemnice izhaja izključno iz prenosa – glej **poglavje 5**.

¹⁴⁵ Prav tam.

¹⁴⁶ Glej **poglavje 11**.

¹⁴⁷ V zvezi z neposrednim komuniciranjem med sodišči glej točke od 64 do 72 sklepov in priporočil posebne komisije iz leta 2011 (prvi del) (na voljo na spletišču < www.hcch.net > (pot navedena v opombi 16)) ter zlasti točko 68, v kateri je posebna komisija „splošno potrdila“ *Nastajajoče smernice in splošna načela za komuniciranje med sodišči* („Emerging Guidance and General Principles for Judicial Communications“) iz predh. dok. št. 3 A iz marca 2011 (Nastajajoča pravila v zvezi z razvojem mednarodne haaške mreže sodnikov in osnutek splošnih načel za komuniciranje med sodišči, vključno s splošno sprejetimi zaščitnimi mehanizmi za neposredno komuniciranje med sodišči v posameznih zadevah, v okviru mednarodne haaške mreže sodnikov („Emerging rules regarding the development of the International Hague Network of Judges and Draft General Principles for Judicial Communications, including commonly accepted safeguards for direct judicial communications in specific cases, within the context of the International Hague Network of Judges“), pri čemer mora Stalni odbor dokument še revidirati glede na razprave v posebni komisiji. Glej tudi točki 78 in 79 sklepov in priporočil drugega dela šestega srečanja posebne komisije o praktičnem izvajanju haaške konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980 in haaške konvencije o varstvu otrok iz leta 1996 (od 25. do 31. januarja 2012, na voljo na spletišču < www.hcch.net > (pot navedena v opombi 16)).

¹⁴⁸ Člen 13(1): „Organi države pogodbenice, **ki so na podlagi 5. do 10. člena pristojni** za sprejetje ukrepov za varstvo otroka ali njegovega premoženja, se morajo vzdržati izvajanja svoje pristojnosti, če so ob uvedbi postopka organi druge države pogodbenice, **ki so bili tedaj pristojni na podlagi 5. do 10. člena**, zaprosili za ustrezne ukrepe, ki se še proučujejo“ (poudarek dodan).

¹⁴⁹ Izčrpnjeje so obravnavani v **poglavjih 6 in 7**.

- 4.35 V zvezi z organom, ki je domnevno „drugi začel postopek“, se lahko pojavi vprašanje, kako ugotoviti, ali so bili organi druge države pogodbenice (ki so bili ob vložitvi prošnje pristojni na podlagi členov 5 do 10) zaproseni za „ustrezne ukrepe“ in ali se taki ukrepi še proučujejo, tako da se uporablja člen 13(1). V nekaterih primerih ima lahko organ, ki je domnevno „drugi začel postopek“, jasne dokaze, ki so mu jih predložile stranke v postopku, tako da se lahko odloči, da se bo „vzdržal izvajanja svoje pristojnosti“ v skladu s členom 13(1). Kadar pa dokazi, ki so jih predložile stranke, ne omogočajo jasnega odgovora o obstoju litispence (npr. ker obstoj ali narava in obseg postopka v drugi državi pogodbenici nista jasna), se lahko organu, ki je drugi začel postopek, zdi primerno, da pri ustreznih organih v drugi državi pogodbenici opravi poizvedbe v zvezi s tem. Take poizvedbe se lahko opravijo z neposrednim komuniciranjem med sodišči ali s pomočjo osrednjih organov¹⁵⁰ v obeh državah pogodbenicah¹⁵¹.

Primer 4(G)

Otroka imata običajno prebivališče v državi pogodbenici A, kjer živi z materjo. V državi pogodbenici B poteka postopek za razvezo ter dodelitev pravice do varstva in vzgoje. Oče ima običajno prebivališče v državi pogodbenici B, mati pa je sprejela pristojnost organov te države pogodbenice v zvezi s temi zadevami in navedeni organi menijo, da je v korist otrok, če obravnavajo zadevo¹⁵². Zdi se, da v postopku v državi pogodbenici B ne bo ugodeno materi. Mati zato v državi pogodbenici A začne postopek za dodelitev pravice do varstva in vzgoje otrok njej.

V skladu s členom 13 se morajo organi države pogodbenice A vzdržati obravnavanja zadeve, saj v državi pogodbenici B poteka postopek v zvezi s pravico do varstva in vzgoje otrok.

Če pa bi se organi v državi pogodbenici B odpovedali pristojnosti, na primer ker bi menili, da njihovo obravnavanje zadeve ni v korist otrok, bi lahko pristojnost v zadevi izvajali organi države pogodbenice A. V takih okoliščinah lahko organi države pogodbenice B sporočijo svojo odločitev, da se odpovedujejo pristojnosti, pristojnim organom države pogodbenice A¹⁵³.

¹⁵⁰ Da bi bil ta vidik Konvencije učinkovit, morajo države pogodbenice zagotoviti redno obveščanje stalnega urada o posodobljenih kontaktnih podatkih zadevnih organov. V primeru pomislekov, ali postopki morda potekajo v več kot eni državi pogodbenici, stranke tako lahko hitro preverijo, ali to drži in ali lahko organi v določeni jurisdikciji sprejmejo ukrepe za varstvo otroka.

¹⁵¹ V okviru člena 19(2) Uredbe Bruselj IIa je tak pristop priporočilo Sodišče Evropske unije. V sodbi z dne 9. novembra 2010 v zadevi Purucker proti Pérez (C-296/10, točka 81) je navedlo, da se lahko informacije o možnosti litispence poiščejo pri strankah, vendar „ob upoštevanju dejstva, da Uredba št. 2201/2003 temelji na sodelovanju in medsebojnem zaupanju med sodišči, [sodišče, ki je drugo začelo postopek] obvesti sodišče, ki je prvo začelo postopek, o vložitvi zahtevka, ga opozori na možnost litispence, ga pozove k sporočitvi informacij o zahtevku, ki ga obravnava, in ga pozove, naj se opredeli glede svoje pristojnosti v smislu Uredbe št. 2201/2003 oziroma naj ga obvesti o kakršni koli sodni odločbi, ki jo je glede tega že izdalo. Nazadnje se lahko sodišče, ki je drugo začelo postopek, obrne na centralni organ svoje države članice.“ V tej zadevi je Sodišče Evropske unije tudi navedlo, da če se s takimi poizvedbami ne razjasni postopek na sodišču, ki je prvo začelo postopek, in je bila treba zaradi okoliščin zadeve v otrokovo korist izdati sodno odločbo, ki se lahko prizna tudi v drugih državah članicah poleg tiste, v kateri je sodišče, ki je drugo začelo postopek, „mora [sodišče, ki je drugo začelo postopek, po izteku razumnega roka za prejem odgovorov na postavljena vprašanja nadaljevati preizkus zahtevka, ki je bil vložen pri njem. Pri dolžini tega roka mora biti upoštevana korist otroka glede na posebne okoliščine zadevnega spora.“

¹⁵² S tem je organom države pogodbenice B dodeljena pristojnost (v skladu s členom 10 konvencije iz leta 1996 – glej točke **od 4.26 do 4.28**) za sprejetje ukrepov za varstvo otrok, kot je izdaja odločbe o dodelitvi varstva in vzgoje ter stikov.

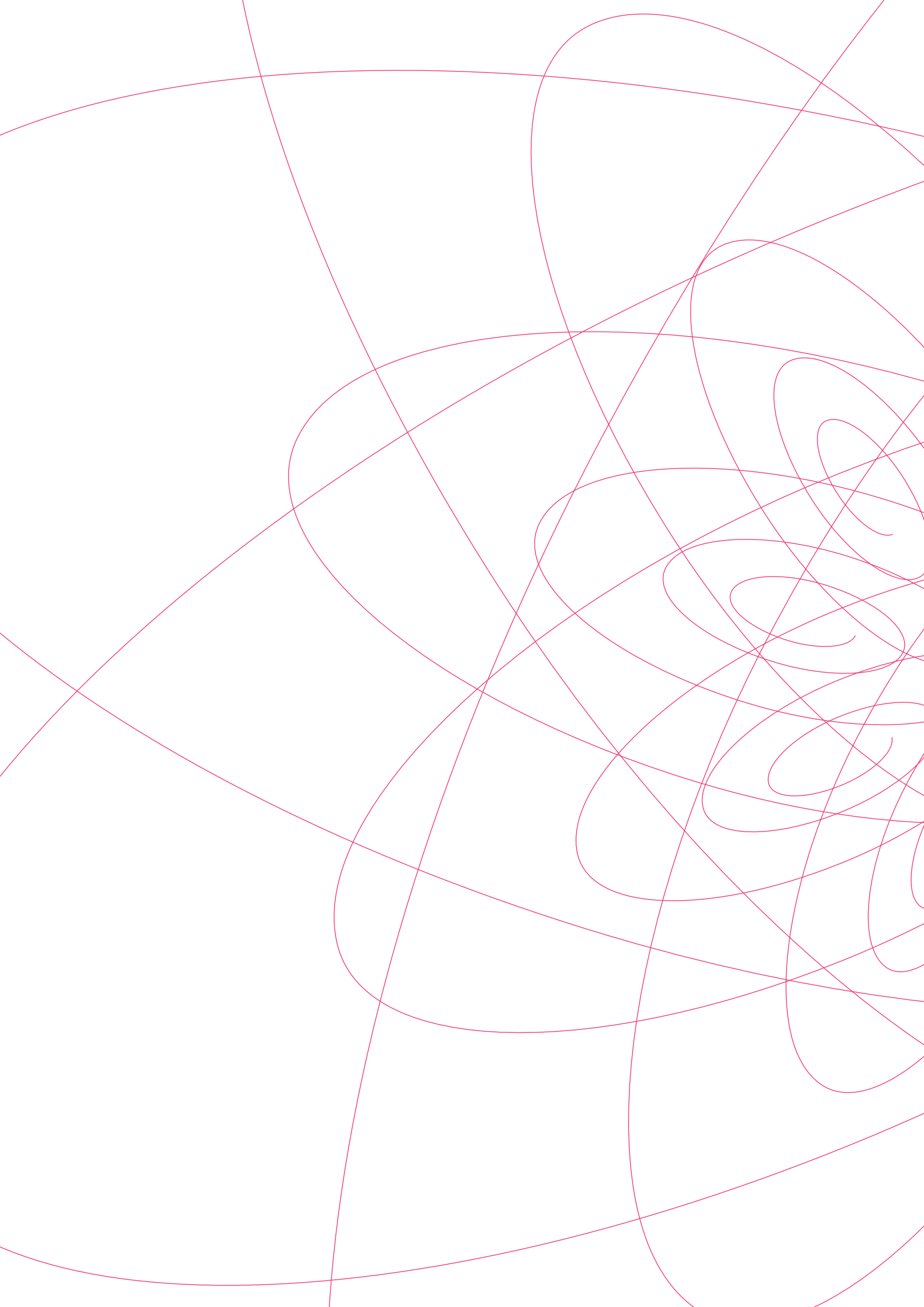
¹⁵³ Glej točko **4.33**.

Primer 4(H)

Otroci imajo običajno prebivališče v državi pogodbenici A. V zvezi z njimi je v državi pogodbenici B, kjer so bile izpolnjene zahteve iz člena 10 Konvencije, vložena prošnja za varstvene ukrepe. Med trajanjem tega postopka je v državi pogodbenici A vložena prošnja¹⁵⁴ v zvezi z upravljanjem premoženja, ki so ga otroci podedovali po starih starših. Organi v državi pogodbenici A so pristojni za odločanje o tem vprašanju, potem ko ugotovijo, da pri organih države pogodbenice B ni bila vložena podobna prošnja.

5

PRENOS PRISTOJNOSTI

A. Kdaj se lahko prenese pristojnost za sprejetje varstvenih ukrepov?

Člena 8 in 9

- 5.1 Člena 8 in 9 z odstopanjem od splošnih pravil o pristojnosti¹⁵⁵ določata mehanizme, na podlagi katerih se lahko pristojnost za sprejetje ukrepov za varstvo otroka in njegovega premoženja z organov držav pogodbenic, ki so splošno pristojne na podlagi Konvencije,¹⁵⁶ prenese na organe držav pogodbenic, ki to niso. Pristojnost se prenese le, če so izpolnjeni nekateri pogoji¹⁵⁷, in le na organe v drugi državi pogodbenici, s katero je otrok posebej povezan¹⁵⁸.
- 5.2 Opozoriti je treba, da se lahko v skladu s Konvencijo pristojnost prenese le med organi držav **pogodbenic** in je ni mogoče prenesti na organe držav, ki **niso pogodbenice**.
- 5.3 Prošnja za prenos pristojnosti se lahko vloži na dva načina:
- če organ, ki je splošno pristojen¹⁵⁹ na podlagi Konvencije, meni, da bi organ druge države pogodbenice v danem primeru bolje presodil otrokove koristi, lahko zaprosi za prenos pristojnosti na navedeni organ (člen 8);
 - če organ, ki ni pristojen, meni, da bi v danem primeru bolje presodil otrokove koristi, lahko zaprosi za pooblastilo za izvajanje pristojnosti (člen 9).
- 5.4 S tema členoma je dovoljen prenos pristojnosti, kadar organ, ki je pristojen, ni najprimernejši za presojo otrokovih koristi. Otrokove koristi je treba presojati „v danem primeru“, tj. „v trenutku, ko je zaznana potreba po varstvu, in za izpolnitev te potrebe“¹⁶⁰.
- 5.5 Pristojnost se lahko prenese za celotno zadevo ali za določen del zadeve. Čeprav v Konvenciji ni izrecno navedeno, da se pristojnost za določen del zadeve lahko prenese, je v členih 8 in 9 navedeno, da je država pogodbenica lahko zaprosena (člen 8) ali lahko zaprosi (člen 9) za sprejetje varstvenih ukrepov, ki se ji zdijo „potrebni“, pri čemer ni nujno, da to vključuje prenos pristojnosti za celotno zadevo. Če bi se Konvencija razlagala tako, bi bila usklajena z drugimi instrumenti, kot sta haaška konvencija o varstvu odraslih oseb iz leta 2000 ali člen 15 Uredbe Bruselj IIa, ki izrecno določata možnost prenosa pristojnosti za določen del zadeve.

¹⁵⁵

Glej **poglavje 4**.

¹⁵⁶

Opozoriti je treba, da čeprav je v členu 8 izrecno navedena država pogodbenica, pristojna na podlagi člena 5 **ali 6** Konvencije, ki lahko drugo državo pogodbenico zaprosi za prenos pristojnosti, je iz člena 9 razvidno, da lahko druga država pogodbenica zaprosi le za prenos pristojnosti z države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče (tj. le z države pogodbenice, ki je pristojna na podlagi člena 5, ne pa tudi z države pogodbenice, ki je pristojna na podlagi člena 6). V točki 58 obrazložitvenega poročila je navedeno, da se to šteje za „**pomoto**“ (poudarek dodan) in da bi moral biti člen 9 usklajen s členom 8. V obrazložitvenem poročilu je navedeno: „Če imajo organi države, katere državljanstvo ima otrok, pravico, da organe države, v kateri ima otrok običajno prebivališče, zaprosijo za dovoljenje, da izvajajo pristojnost za zagotovitev varstva, bi morali še toliko bolj imeti možnost, da za to zaprosijo organe države, v katero je bil otrok začasno odpeljan zaradi nemirov v državi, kjer ima običajno prebivališče.“ Vendar je trenutno besedilo Konvencije jasno in zdi se, da se lahko prošnja na podlagi člena 9 vloži le v državi pogodbenici, kjer ima otrok običajno prebivališče.

¹⁵⁷

Glej točko **5.9**.

¹⁵⁸

Člen 8(2).

¹⁵⁹

In sicer na podlagi člena 5 ali 6 Konvencije.

¹⁶⁰

Točka 56 obrazložitvenega poročila.

- 5.6 Ko s prenosom soglašata oba organa, organi, s katerih je bila pristojnost prenesena, ne morejo več izvajati pristojnosti v posamezni zadevi, ki je bila prenesena. Počakati morajo, da odločba drugih organov postane pravnomočna in se uveljavi.
- 5.7 Vendar prenos ne pomeni trajnega prenosa pristojnosti. „Nikakor [...] ni mogoče vnaprej [določiti], da v prihodnjih okoliščinah organ, ki je pristojen na podlagi člena 5 ali 6¹⁶¹, ne bo mogel bolje presoditi otrokove koristi.“¹⁶²
- 5.8 Ko je odločeno, da je mogoče ali treba predložiti prošnjo, sta za njeno predložitev v Konvenciji predvideni dve možnosti:
- organi prošnjo sami predložijo pristojnim organom druge države pogodbenice (to lahko storijo neposredno ali s pomočjo osrednjih organov)¹⁶³;
ali
 - stranke v postopku so lahko pozvane k vložitvi prošnje pri pristojnih organih druge države pogodbenice¹⁶⁴.

Ti možnosti sta enakovredni, eno od njih pa izbere organ, ki vlaga prošnjo v posamezni zadevi.

B. Kateri pogoji morajo biti izpolnjeni, preden je mogoče prenesti pristojnost?

- 5.9 V skladu s členoma 8 in 9 je pristojnost mogoče prenesti le, če so izpolnjeni nekateri pogoji:
- **Povezava med otrokom in državo pogodbenico, na organe katere je dovoljeno prenesti pristojnost**
Države pogodbenice, na organe katerih se lahko prenese pristojnost ali ki lahko zaprosijo za prenos pristojnosti nanje, morajo biti povezane z otrokom. Država pogodbenica mora biti ena od naslednjih¹⁶⁵:
 - država, katere državljan je otrok;
 - država, v kateri je otrokovo premoženje;
 - država, katere organ je prejel vlogo za razvezo ali ločitev otrokovih staršev ali za razveljavitev njune zakonske zveze;
 - država, s katero je otrok dejansko povezan.
 - **Otrokova korist**
Organ zaprosi za prenos pristojnosti le, če meni, da bo to omogočilo boljšo presojo otrokove koristi¹⁶⁶. Organ, ki je zaprosen za prevzem ali odstop pristojnosti, lahko to stori le, če meni, da je to v otrokovo korist¹⁶⁷.

¹⁶¹ V zvezi s členom 9 glej opombo 156.

¹⁶² Točka 56 obrazložitvenega poročila.

¹⁶³ Prva alineja člena 8(1) in prva alineja člena 9(1).

¹⁶⁴ Druga alineja člena 8(1) in druga alineja člena 9(1).

¹⁶⁵ Člena 8(2) in 9(1).

¹⁶⁶ Člena 8(1) in 9(1).

¹⁶⁷ To je izrecno navedeno v zvezi s prevzemom pristojnosti – glej člen 8(4). V zvezi z odstopom pristojnosti to ni izrecno navedeno (glej člen 9(3), ki se sklicuje le na sprejetje prošnje). Vendar si je težko predstavljati, da bi država pogodbenica sprejela prošnjo za prenos pristojnosti na drugo državo pogodbenico, če ne bi menila, da je to v otrokovo korist.

▪ **Soglasje organov obeh držav pogodbenic**

S prenosom morata soglašati oba organa.

- Če so odločitev za prenos sprejeli organi države pogodbenice, ki je pristojna, lahko drugi organi soglasje izrazijo s prevzemom pristojnosti¹⁶⁸.
- Kadar pa organi države pogodbenice, ki ni pristojna, dajo pobudo za prenos z vložitvijo prošnje ali pozivom strankam k njeni vložitvi, morajo prejeti izrecno soglasje organov države pogodbenice, ki je pristojna. Molka ni mogoče šteti za soglašanje s prenosom¹⁶⁹.

5.10 V konvenciji iz leta 1996 se ne zahteva, da morajo stranke v postopku sprejeti prenos pristojnosti ali z njim soglašati¹⁷⁰. Ali in kako stranke izrazijo mnenje v zvezi z vprašanjem prenosa pristojnosti, je torej prepuščeno notranjemu procesnemu pravu vsake države pogodbenice. Stranke lahko v zvezi s tem vprašanjem izrazijo mnenje, zlasti ker morajo morda ustrezno navesti, ali bi tak prenos omogočil boljšo presojo otrokove koristi. Stranke bi morale biti o takih zadevah vsaj obveščene.

5.11 Prav tako v konvenciji iz leta 1996 ni zahtev v zvezi z rokom, v katerem (1) morajo stranke vložiti prošnjo za prenos pristojnosti pri ustreznem organu¹⁷¹ (če se „organ, ki je zaprosil“ za to odloči na podlagi člena 8(1) ali 9(1)) oziroma (2) mora „zaprošeni organ“ sprejeti ali zavrniti prošnjo za prenos pristojnosti¹⁷². Ker pa je čas v vseh postopkih v zvezi z otroki izjemno pomemben, bi se moral „zaprošeni“ organ (na podlagi člena 8 je to sodišče, ki ni pristojno na podlagi Konvencije, na podlagi člena 9 pa je to sodišče, pristojno na podlagi Konvencije) ustrezno hitro odločiti o prenosu pristojnosti¹⁷³. S tem se preprečijo tudi vzporedni postopki na podlagi prošnje za prenos pristojnosti, na primer, kadar je vložena prošnja na podlagi člena 8, vendar pristojni organ začne izvajati pristojnost in obravnavati zadevo, ker od „zaprošenega“ organa ni prejel odgovora v roku, ki se mu zdi razumen, „zaprošeni“ organ pa pozneje sprejme in izvaja pristojnost.

Primer 5(A)

Otrok ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A. Ko je star deset let, oba starša umreta in v državi pogodbenici A poteka postopek v zvezi z njegovim varstvom in upravljanjem premoženja, ki sta mu ga zapustila. Med to premoženje spada premoženje v državi pogodbenici B. Pojavi se vprašanje glede razpolaganja s tem premoženjem, zato organi v državi pogodbenici B organe v državi pogodbenici A zaprosijo za pooblastilo, da prevzamejo pristojnost v tej konkretni zadevi¹⁷⁴. Organi v državi

¹⁶⁸ Člen 8(4).

¹⁶⁹ Člen 9(3).

¹⁷⁰ Glej člen 15(2) Uredbe Bruselj IIa, v skladu s katerim mora s prenosom soglašati vsaj ena od strank.

¹⁷¹ Glej člen 15(4) Uredbe Bruselj IIa.

¹⁷² Glej člen 15(5) Uredbe Bruselj IIa, v skladu s katerim mora „zaprošeni“ organ v šestih tednih od začetka postopka pred njim odločiti, ali sprejema prenos pristojnosti.

¹⁷³ Med razpravami v posebni komisiji iz leta 2011 (prvi del) je bilo predlagano, da bi bila dobra praksa, če bi se organi dogovorili o roku za odločitev v zvezi z vprašanjem prenosa. Če se tak rok ne upošteva, organ, ki je pristojen na podlagi Konvencije, ohrani pristojnost in jo mora začeti izvajati.

Ta pristop bi bil v skladu s tistim na podlagi Uredbe Bruselj IIa – glej Praktični vodnik za uporabo nove Uredbe Bruselj II („Practice Guide for the application of the new Brussels II Regulation“), na voljo na spletnem naslovu < http://ec.europa.eu/civiljustice/divorce/parental_resp_ec_vdm_en.pdf > (zadnji vpogled avgusta 2013), str. 19.

¹⁷⁴ Člen 9(1), kot država, v kateri je otrokovo premoženje (člen 8(2)(b)). Odvisno od okoliščin zadeve je poleg tega ali namesto tega lahko primerno, da organi v državi pogodbenici B sprejmejo začasne ukrepe v zvezi s premoženjem na podlagi člena 12 ali v nujnem primeru potrebne varstvene ukrepe v zvezi s premoženjem na podlagi člena 11. Vendar se taki ukrepi prenehajo izvajati takoj, ko organi v državi pogodbenici A sprejmejo ukrepe, potrebne zaradi razmer (glej **poglavji 6 in 7**). Kadar želi država pogodbenica B prevzeti splošno pristojnost v zvezi s premoženjem, je zato morda primernejši prenos pristojnosti (in je upravičena do neposredne podpore v okviru sodelovanja iz člena 31(a), glej **poglavje 10**).

pogodbenici A lahko ugodijo prošnji za delni prenos pristojnosti le v zvezi z varstvom otrokovega premoženja, ki je v državi pogodbenici B¹⁷⁵. Če se državi pogodbenici dogovorita o delnem prenosu pristojnosti,¹⁷⁶ lahko organi v državi pogodbenici A še naprej sprejemajo ukrepe v zvezi z varstvom otroka in ukrepe v zvezi z otrokovim premoženjem, razen v zvezi s premoženjem v državi pogodbenici B. Organi države pogodbenice B lahko sprejmejo ukrepe v zvezi z otrokovim premoženjem, ki je v državi pogodbenici B.

C. Postopek prenosa

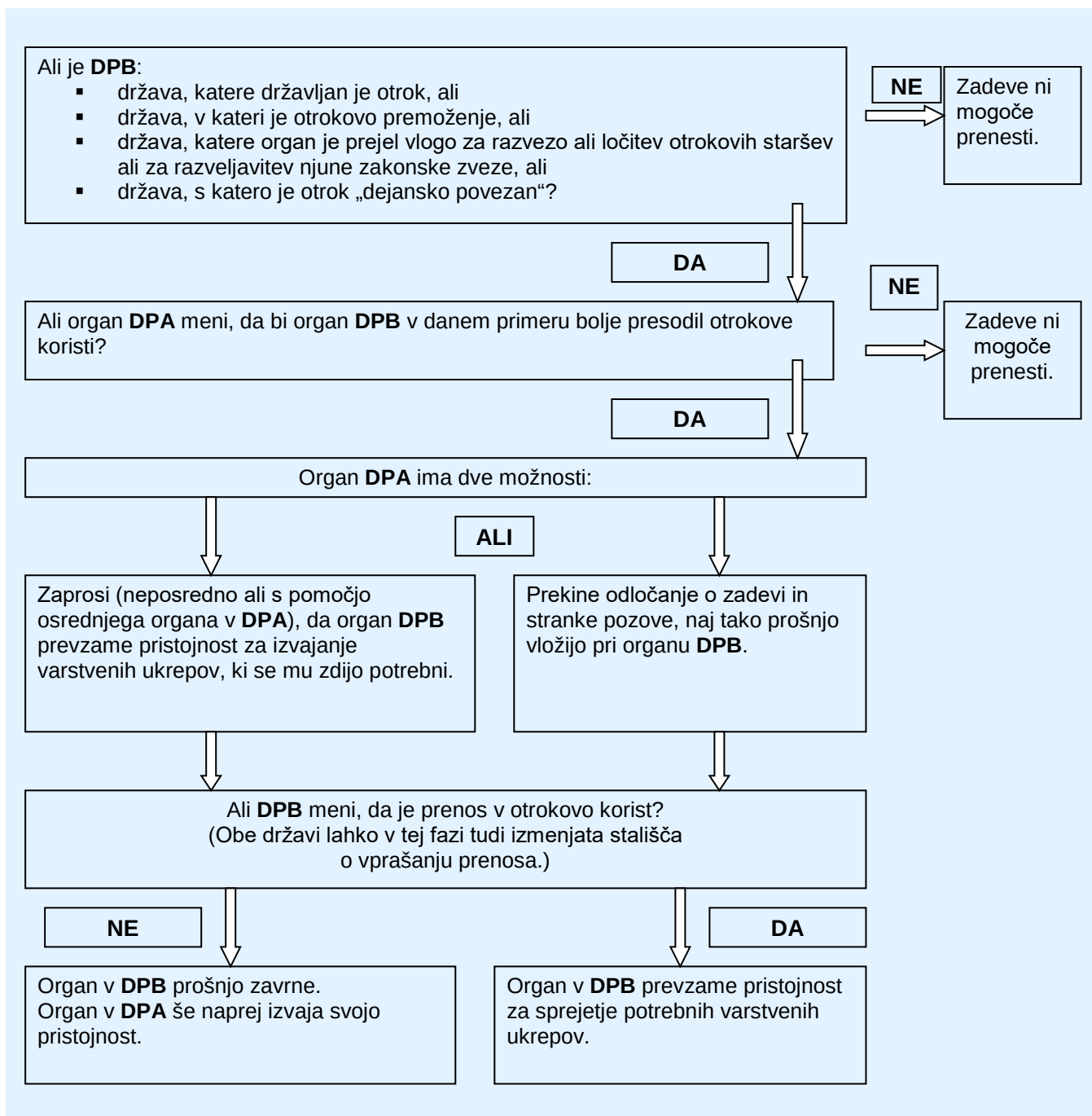
- 5.12 V zvezi s prenosom pristojnosti sta na voljo dve možnosti. Kadar organ v državi pogodbenici A (v nadaljnjem besedilu: DPA) razmišlja o prenosu na državo pogodbenico B (v nadaljnjem besedilu: DPB), bi bilo treba proučiti naslednje:

¹⁷⁵ V zvezi z možnostjo delnega prenosa zadeve glej točko 5.5.

¹⁷⁶ V zvezi z neposrednim komuniciranjem, ki mora v zvezi s tem vprašanjem potekati med organoma, glej točke **od 5.19 do 5.22**.

Možnost 1:

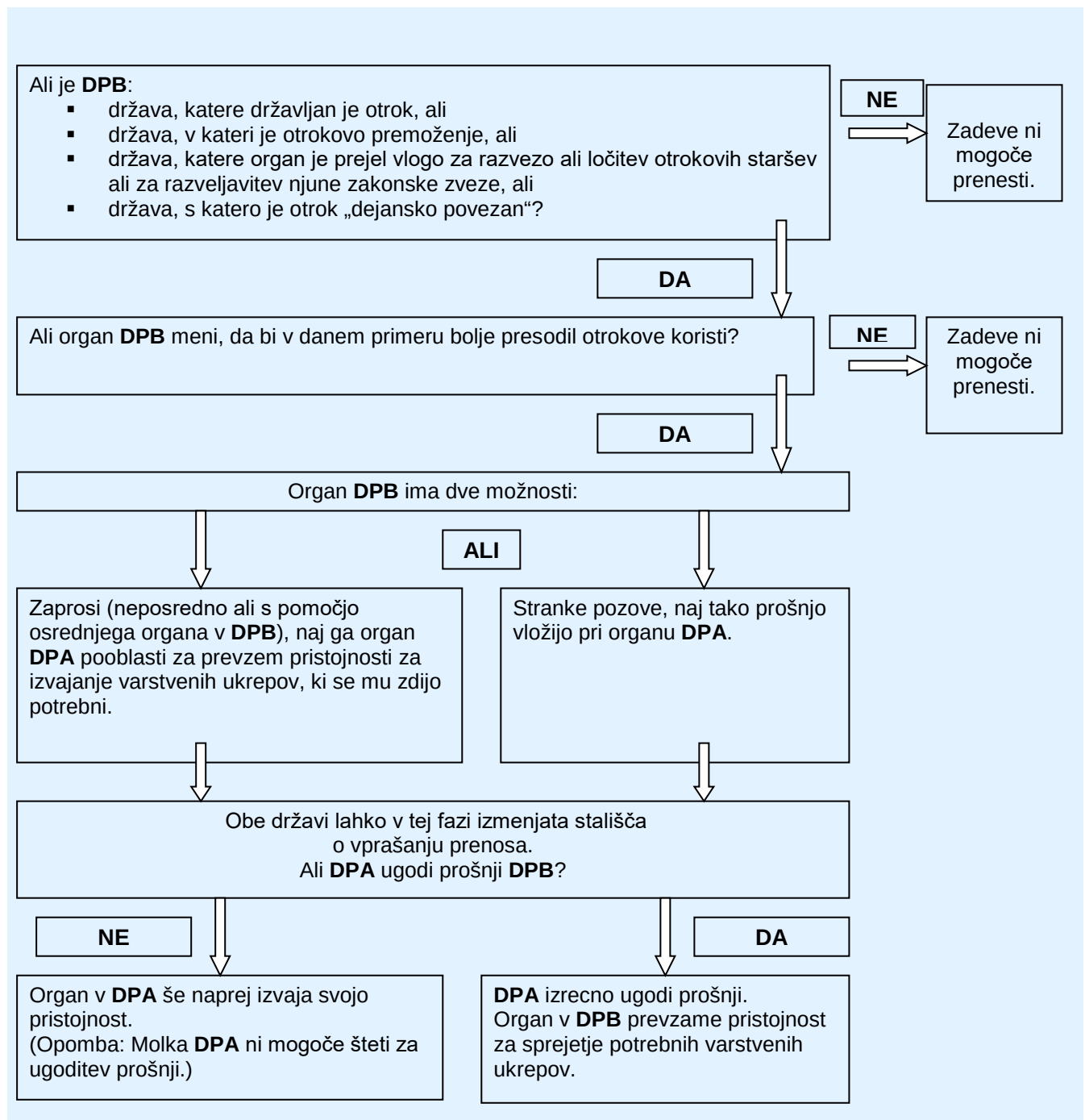
Prošnja, ki jo organ države pogodbenice A, pristojen na podlagi člena 5 ali 6 Konvencije, vložijo ali zanjo da pobudo pri organu države pogodbenice B (člen 8)

Kadar organ v državi pogodbenici B želi prevzeti pristojnost od organa v državi pogodbenici A, je treba proučiti naslednje:

Možnost 2:

Prošnja, ki jo organ države pogodbenice B vloži ali zanjo da pobudo pri organu države pogodbenice A, ki je država pogodbenica, v kateri ima otrok običajno prebivališče (člen 9)

D. Nekateri praktični vidiki prenosa

(a) Kako organ, ki želi uporabiti določbe o prenosu, ugotovi, na kateri pristojni organ v drugi državi pogodbenici mora nasloviti prošnjo?

- 5.13 Pomembno praktično vprašanje, s katerim se srečujejo organi, ki želijo uporabiti te določbe o prenosu, je, kako najti pristojne organe v drugi državi pogodbenici. To je še zlasti težavno, če posamezne stranke pri organih v drugi državi pogodbenici niso vložile nobene prošnje.
- 5.14 Države pogodbenice lahko izrecno imenujejo organe, na katere je treba nasloviti prošnje na podlagi členov 8 in 9¹⁷⁷. Če je zadevna država imenovala take organe, potem je treba vse prošnje v zvezi s prenosom pristojnosti poslati imenovanim organom. Taka imenovanja je treba sporočiti Stalnemu uradu Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu¹⁷⁸. Objavijo se na spletišču Haaške konference (na spletnem naslovu < www.hcch.net > v razdelku „Convention 34“ in nato podrazdelku „Authorities“).
- 5.15 Če pa takega imenovanja ni, lahko organi dobijo pomoč še na dva druga načina. Prvi je osrednji organ druge države pogodbenice, na katerega se lahko obrnejo neposredno ali prek svojega osrednjega organa. Morebitna vloga osrednjih organov pri tem je izrecno omenjena v členih 8 in 9 Konvencije ter v členu 31(a) Konvencije¹⁷⁹. Druga je mednarodna haaška mreža sodnikov, če so bili člani imenovani iz obeh držav. Člani te mreže so kontaktne točke v svoji jurisdikciji ter lahko zagotovijo informacije o različnih vidikih prava in postopka v svoji jurisdikciji, vključno s pomočjo pri iskanju pristojnega organa¹⁸⁰. Seznam članov mednarodne haaške mreže sodnikov je na voljo na spletišču Haaške konference (na spletnem naslovu < www.hcch.net > v razdelku „Child Abduction Section“ in nato podrazdelku „International Hague Network of Judges“).
- 5.16 Osrednji organi lahko koristno pomagajo pri pošiljanju dokumentov med organi, nekateri osrednji organi pa tudi pri razlagi in prevodu dokumentov ali iskanju takih storitev v svoji državi, če je to zahtevano. Člani mednarodne haaške mreže sodnikov so lahko tudi koristen vir za pridobitev informacij o najboljšem ravnanju, na primer v zvezi z informacijami ali dokumentacijo, ki jo bo pristojni organ morda zahteval pred obravnavo prenosa.

(b) Kako bi morali organi komunicirati?

- 5.17 Člena 8 in 9 tudi določata, da lahko organi izmenjujejo mnenja glede vprašanja prenosa. Ta izmenjava mnenj je pogosto nujna, da lahko zaproseni organ oceni, ali bi bilo treba prošnji ugoditi. Tudi tu so lahko pri tem v pomoč osrednji organi in mednarodna haaška mreža sodnikov¹⁸¹.
- 5.18 Oba zadevna organa (največkrat sta to sodna organa) lahko za izmenjavo mnenj uporabita različna sredstva. Stiki med njima lahko potekajo po elektronski pošti ali telefonu. Če je treba vključiti tolmače ali je potrebna navzočnost strank ali njihovih zastopnikov, se lahko uporabi konferenčni telefonski klic ali videokonferenčna oprema.

¹⁷⁷ Člen 44.

¹⁷⁸ Člen 45.

¹⁷⁹ Glej točko 11.11.

¹⁸⁰ Glej opombo 147.

¹⁸¹ V skladu s členom 31(a) mora osrednji organ države pogodbenice neposredno ali s pomočjo javnih organov ali drugih organov sprejeti ustrezne ukrepe, da olajša sporazumevanje in ponudi pomoč, določena v členih 8 in 9. Za več podrobnosti glej **poglavje 11**.

(c) Druge zadeve, povezane s prenosom, kadar se lahko komuniciranje med organi izkaže za koristno

- 5.19** Ker prenos pristojnosti ne povzroči trajnega prenosa pristojnosti (glej točko **5.7**) in ker se lahko prenos pristojnosti nanaša samo na določen del zadeve (glej točko **5.5**), je pomembno, da sta oba zadevna pristojna organa pri svojem komuniciranju čim bolj nedvoumna glede predvidenega obsega morebitnega prenosa pristojnosti.
- 5.20** To pomeni, da mora vsak pristojni organ, **ki zaprosi** (ne glede na to, ali zaprosi za prevzem ali prenos pristojnosti), zagotoviti, da je njegova prošnja nedvoumna glede:
- obsega predvidenega prenosa (tj. v zvezi s katerimi zadevami je predvideno, da se bo pristojnost prenesla, in v katerih okoliščinah je predvideno, da bo pristojni organ, ki bo prevzel pristojnost, tudi v prihodnje še naprej izvajal pristojnost v zvezi s takimi zadevami) in
 - zakaj naj bi bil ta prenos pristojnosti v otrokovo korist.
- 5.21** V nekaterih primerih je morda koristno, da se izmenjajo mnenja glede predvidenega obsega prenosa. Če je to mogoče in po potrebi po predložitvi stališč strank, bi si bilo treba prizadevati, da se te zadeve dogovorijo med pristojnimi organi, pri čemer mora vsak pristojni organ tak dogovor evidentirati na način, ki se uporablja v njegovi pristojnosti.
- 5.22** Z izrecnim dogovorom in/ali evidentiranjem navedenih pogojev se je mogoče izogniti prihodnji zmedi glede tega, kateri organ je pristojen in v zvezi s katerimi zadevami.

Primer 5(B)¹⁸²

Neporočen par in njuni otroci prebivajo v državi pogodbenici A, katere državljani so. Njuna zveza razpade in mati začne postopek v državi pogodbenici A, da bi ji skupaj z otroki dovolila preselitev v državo pogodbenico B. Tej prošnji je ugodeno in mati se z otroki preseli v državo pogodbenico B. Sodišče v državi pogodbenici A tudi odloči, da morajo otroci poletne počitnice preživljati pri očetu v državi pogodbenici A, če jih ta ne bo odpeljal na obisk k svojima staršema (za katera mati trdi, da sta otroke fizično zlorabljala).

Ko se otroci vrnejo k materi po prvih stikih med poletnimi počitnicami, ji razkrijejo, da jih je oče odpeljal na obisk k starima staršema po očetovi strani. Mati v državi pogodbenici B vloži predlog za prekinitev prihodnjih stikov. Oče v državi pogodbenici A vloži predlog za spremembo prejšnje odločbe o stikih in odpravo pogoja.

Država pogodbenica A zaprosi za prenos pristojnosti (člen 9) z države pogodbenice B, v kateri imajo otroci zdaj običajno prebivališče. Organa, ki obravnavata zadevo v vsaki državi pogodbenici, s pomočjo obeh osrednjih organov izmenjata mnenja glede prenosa. Dogovorita se, da bosta stranki vsakemu organu predložili pisna stališča in da bo prek konferenčnega klica potekala izmenjava mnenj v navzočnosti strank. Po tej izmenjavi mnenj država pogodbenica B ugotovi, da so pogoji za prenos izpolnjeni in da je v korist otrok, da se vprašanje stikov obravnava v državi pogodbenici A¹⁸³.

¹⁸² Možnosti uporabe določb o prenosu pristojnosti v primeru mednarodnega protipravnega odvzema otroka, v katerem stranki dosežeta dogovor na podlagi postopka za mirno reševanje sporov, so obravnavane v točkah **od 13.51 do 13.57**, zlasti v točki **13.55**.

¹⁸³ Opozoriti je treba, da bi bil drug pristop ta, da bi organi v državi pogodbenici B ohranili pristojnost, očeta pa bi pozvali, naj organe v državi pogodbenici A v skladu s členom 35(2) Konvencije zaprosi za poročilo o svojih razmerah (in po možnosti tudi o razmerah starih staršev po očetovi strani) ter

Oba organa v državah pogodbenicah A in B evidentirata, da je prenos pristojnosti omejen na vprašanje stikov otrok z njihovim očetom in starimi starši po očetovi strani ter da je po njunem mnenju v korist otrok, da o tem vprašanju odločijo organi v državi pogodbenici A, ker:

- *ima oče še naprej običajno prebivališče v državi pogodbenici A;*
- *se tam uresničujejo stiki;*
- *gre za kršitev odločbe navedenega sodišča in*
- *gre za vprašanje stikov starih staršev z otroki, stara starša pa prebivata v navedeni državi.*

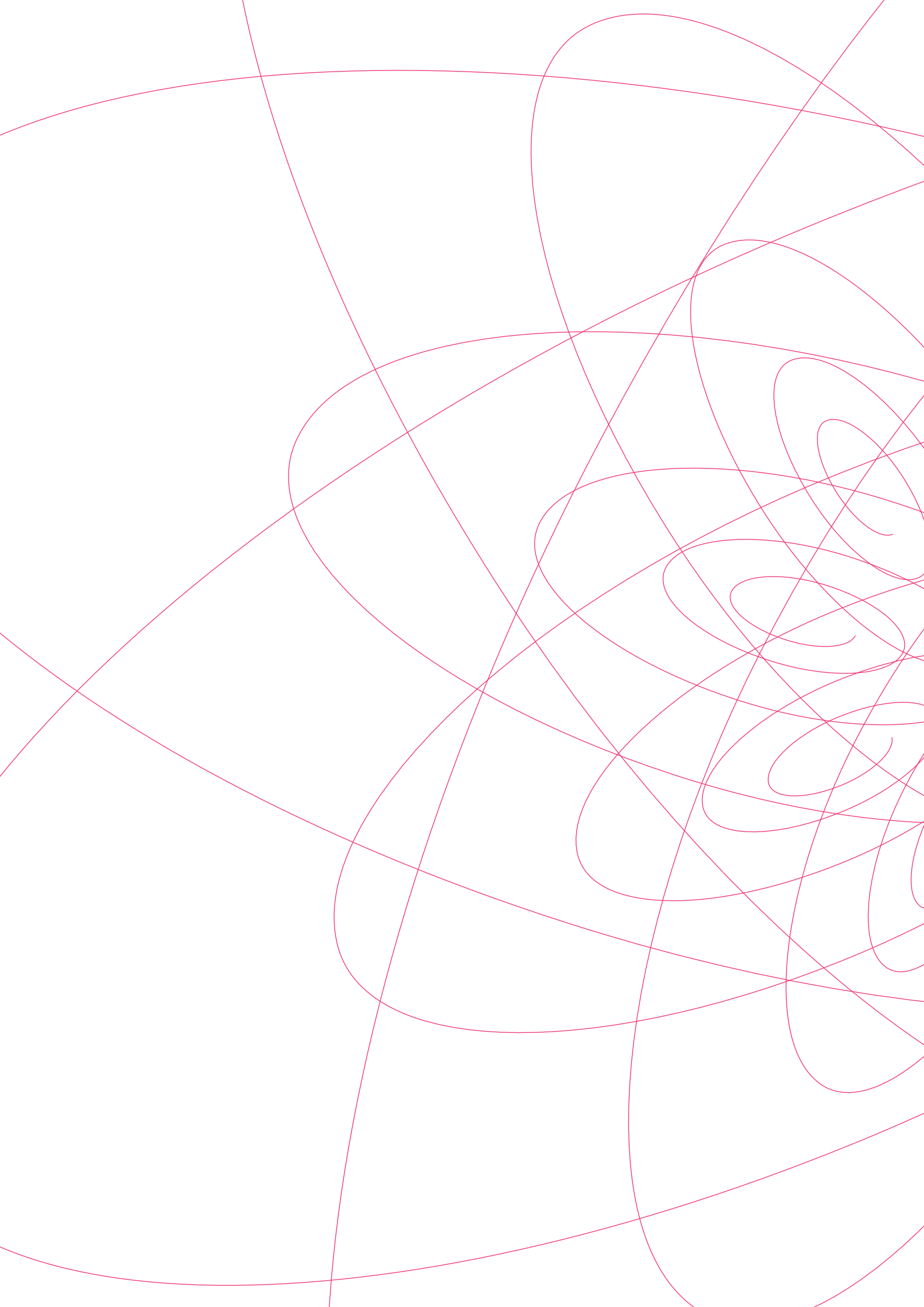
Država pogodbenica A nazadnje reši zadevo in odloči, da imajo lahko otroci še naprej stike z očetom in starima staršema po očetovi strani.

Čez eno leto mati enostransko prekine stike, pri čemer trdi, da oče med stiki zlorablja otroke. Oče začne postopek za dodelitev varstva in vzgoje v državi pogodbenici A, pri čemer trdi, da mu mati odtuja otroke. Država pogodbenica A zavrne pristojnost z obrazložitvijo, da je bil prejšnji prenos pristojnosti z države pogodbenice B izrecno omejen na vprašanje stikov. Oče zato zaprosi, naj država pogodbenica A poskrbi za prenos pristojnosti v zvezi z vprašanjem varstva in vzgoje. Država pogodbenica A to zavrne, ker meni, da ni primernejša za presojo koristi otrok v zvezi z vprašanjem varstva in vzgoje. Odloči, da bi bilo treba vprašanje varstva in vzgoje obravnavati v skladu s splošnimi pravili o pristojnosti (tj. v skladu s členom 5 v državi, kjer imajo otroci običajno prebivališče, kar pomeni v državi pogodbenici B).

ugotovitve o njegovi (ali njuni) primernosti za uresničevanje stikov in pogojev, pod katerimi bi bilo treba uresničevati stike, da bi se uporabili v postopku v državi pogodbenici B. V skladu s členom 35(3) lahko država pogodbenica B preloži postopek, dokler ni odločeno o očetovi prošnji. Za več informacij o členu 35 glej **poglavji 11 in 13**.

6

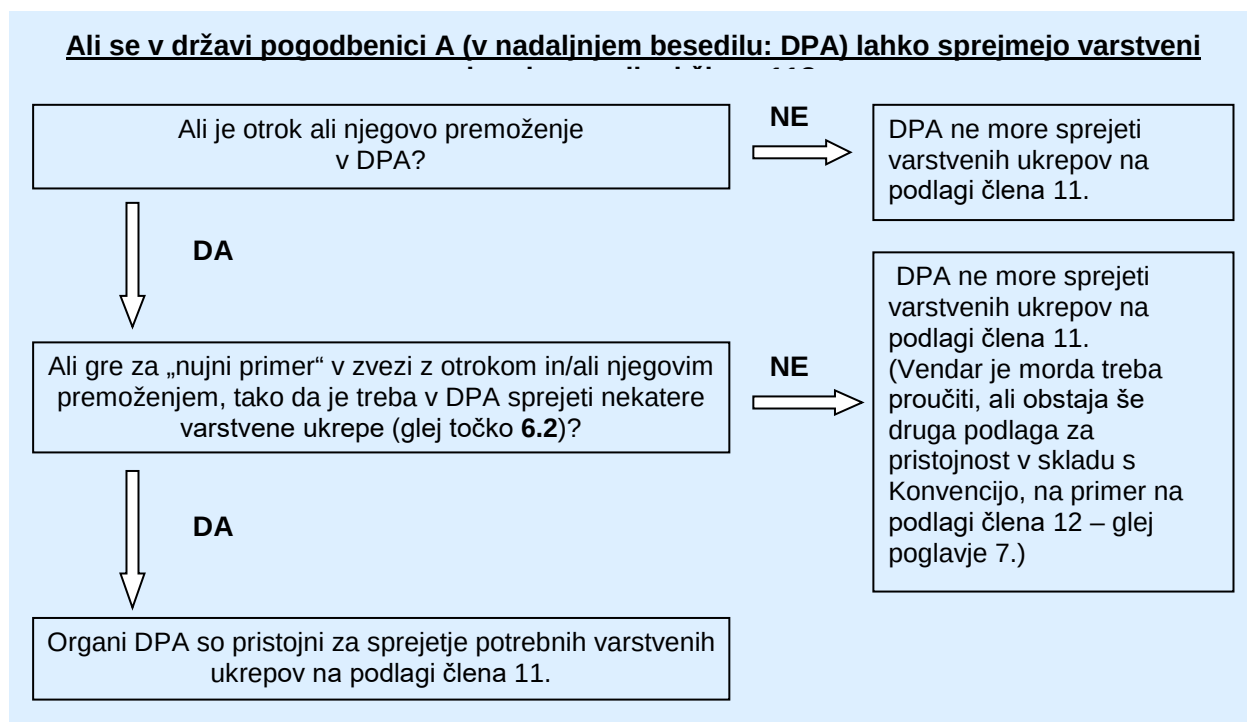
VARSTVENI UKREPI V NUJNIH PRIMERIH

A. Sprejetje varstvenih ukrepov v nujnih primerih

Člen 11

- 6.1 V vseh nujnih primerih so organi države pogodbenice, na ozemlju katere **je** otrok ali premoženje, ki mu pripada, pristojni za sprejetje vseh potrebnih varstvenih ukrepov¹⁸⁴.

(a) Kdaj je zadeva „nujna“?

- 6.2 V Konvenciji ni opredeljeno, kaj so „nujne zadeve“¹⁸⁵. Zato morajo sodni/upravni organi v zadevni državi pogodbenici ugotoviti, ali je konkreten primer „nujen“. V obrazložitenem poročilu je navedeno, da je o nujnem primeru mogoče govoriti, kadar bi bila lahko otroku povzročena nepopravljiva škoda ali pa bi bilo lahko ogroženo njegovo varstvo ali interesi, če bi se varstveni ukrepi poskušali doseči samo po ustaljenih poteh na podlagi členov 5 do 10 (splošne podlage za pristojnost)¹⁸⁶. Koristen pristop za organe je torej lahko, da pretehtajo, ali bo otrok najverjetneje utrpel nepopravljivo škodo oziroma bo ogroženo njegovo varstvo ali interesi, če v času, ki bo verjetno pretekel, preden bodo lahko organi, splošno pristojni v skladu s členi 5 do 10, sprejeli potrebne varstvene ukrepe, ne bo sprejet ukrep za varstvo otroka.
- 6.3 Opozoriti je treba, da „nujni“ primer upravičuje odstopanje od splošnih pravil o pristojnosti na podlagi Konvencije (členi 5 do 10). Ob upoštevanju tega je bilo navedeno, da je treba pojem „nujnost“ razlagati „razmeroma ozko“¹⁸⁷.
- 6.4 Med zadevami, ki vključujejo tak „nujni“ primer, so lahko: (1) otrok je zunaj države, v kateri ima običajno prebivališče, in da bi rešili njegovo življenje (ali za preprečitev povzročitve nepopravljive škode otroku ali ogrožanja njegovih

¹⁸⁴ Člen 11 je skoraj dobesedno enak členu 9(1) haaške konvencije o varstvu mladoletnikov iz leta 1961.

¹⁸⁵ Pojem „nujnost“ ni bil opredeljen niti v haaški konvenciji o varstvu mladoletnikov iz leta 1961.

¹⁸⁶ Točka 68 obrazložitvenega poročila.

¹⁸⁷ Prav tam.

interesov), potrebuje zdravljenje, vendar zanj ni mogoče dobiti soglasja staršev, (2) otrok ima stike z nerezidenčnim staršem zunaj države, v kateri ima običajno prebivališče, in trdi, da ga starš fizično/spolno zlorablja, tako da je treba stike takoj prekiniti in/ali otroku najti začasno nadomestno varstvo, (3) nujno je treba hitro prodati pokvarljivo blago, ki je otrokova last, ali (4) otrok je nezakonito odpeljan ali zadržan¹⁸⁸ in v okviru postopka, začetega na podlagi haaške konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980, je treba nujno sprejeti ukrepe za zagotovitev varne vrnitve otroka¹⁸⁹ v državo pogodbenico, kjer ima običajno prebivališče¹⁹⁰.

- 6.5 Čeprav še ni ustaljene prakse v zvezi s tem, kaj se šteje za „nujni primer“, je v teh okoliščinah jasno, da mora pristojni organ, ki obravnava zahtevo za vrnitev, ugotoviti, ali gre na podlagi dejanskega stanja v zadevi, ki jo obravnava, za „nujni“ primer, tako da je mogoče varstvene ukrepe za zagotovitev varne vrnitve otroka sprejeti na podlagi člena 11. To vprašanje je obravnavano tudi v točkah **od 13.5 do 13.12 poglavja 13**.

(b) Kateri so „potrebni“ varstveni ukrepi?

- 6.6 „Varstveni ukrepi“, ki jih je mogoče sprejeti na podlagi člena 11 Konvencije, imajo enako področje uporabe *ratione materiae* kot ukrepi, ki jih je mogoče sprejeti na podlagi členov 5 do 10 Konvencije, kar pomeni, da so namenjeni varstvu otroka ali njegovega premoženja, pri čemer je neizčrpen seznam takih ukrepov naveden v členu 3, izčrpen seznam izključenih zadev pa je naveden v členu 4¹⁹¹.
- 6.7 Vendar pisci Konvencije namenoma niso določili, katere konkretne „potrebne“ varstvene ukrepe je mogoče na podlagi nujnosti sprejeti v skladu s členom 11. Določeno je bilo, da morajo biti „potrebni“ ukrepi odvisni od nujnosti v konkretnem primeru¹⁹². Zato je naloga sodnih ali upravnih organov v vsaki državi pogodbenici, da na podlagi dejanskega stanja v konkretni zadevi ugotovijo, kateri ukrepi (v okviru Konvencije) so „potrebni“ za rešitev obravnavanega nujnega primera.

¹⁸⁸ Glej člen 7(2).

¹⁸⁹ V zvezi s primerom (4) je bilo v posebni komisiji iz leta 2011 (prvi del) nakazano, da so ukrepi, s katerimi se olajša varna vrnitev otroka v okviru zahtevka za vrnitev na podlagi konvencije iz leta 1980, sicer zelo dragoceni, vendar ni nujno, da vedno kažejo na „nujni primer“ (tako da se je mogoče kot na podlago za pristojnost za sprejetje takih ukrepov sklicevati na člen 11). To bi še zlasti veljalo glede na ozko razlago „nujnosti“, kot je zahtevana v obrazložitenem poročilu. Nasprotno pa je bilo poudarjeno, da uporaba člena 11 v takih okoliščinah pomembno dopolnjuje „nabor orodij“, ki ga imajo organi na voljo za zagotovitev „varne vrnitve“ otroka, potem ko je ta nezakonito odpeljan ali zadržan. Nakazano je bilo tudi, da se zadeva, v kateri je treba sprejeti ukrepe za zagotovitev varne vrnitve otroka v državo, kjer ima običajno prebivališče, običajno šteje za „nujni primer“, tako da se je mogoče sklicevati na člen 11.

V sklepih in priporočilih posebne komisije iz leta 2011 (prvi del) (na voljo na spletišču < www.hcch.net > (pot navedena v opombi 16)) je bilo ugotovljeno naslednje (točka 41): „[K]onvencija iz leta 1996 zagotavlja v nujnih primerih podlago za pristojnost za sprejetje varstvenih ukrepov v zvezi z otrokom, tudi v okviru postopka vrnitve na podlagi konvencije iz leta 1980. Taki ukrepi se priznajo in lahko razglasijo za pravnomočne ali evidentirajo za uveljavitev v državi, v katero je otrok vrnjen, če sta obe zadevni državi pogodbenici konvencije iz leta 1996.“

¹⁹⁰ Glej podrobnejše informacije v **primerih** na koncu tega poglavja. V zvezi s točko (4) glej tudi točke **od 13.5 do 13.12**.

¹⁹¹ V zvezi s področjem uporabe Konvencije glej **poglavje 3**.

¹⁹² Glej točko 70 obrazložitvenega poročila.

(c) Kako dolgo trajajo varstveni ukrepi, sprejeti na podlagi člena 11?

- 6.8 Pristojnost države pogodbenice, ki temelji na nujnosti, je sočasna pristojnost¹⁹³, kar pomeni, da je sočasna **splošni** pristojnosti, ki jo ima država na podlagi členov 5 do 10, vendar je strogo podrejena tej pristojnosti. To zagotavlja člen 11(2) in (3), ki določa, da so potrebni varstveni ukrepi, sprejeti na podlagi člena 11, časovno omejeni¹⁹⁴. Če ima otrok običajno prebivališče v državi **pogodbenici**, se potrebni ukrepi, sprejeti na podlagi člena 11, prenehajo izvajati, takoj ko organi države pogodbenice, ki je splošno pristojna (običajno organi države, v kateri ima otrok običajno prebivališče), sprejmejo ukrepe, potrebne zaradi razmer¹⁹⁵. Če ima otrok običajno prebivališče v državi, ki **ni pogodbenica**, se potrebni ukrepi, sprejeti na podlagi člena 11, prenehajo izvajati, takoj ko so ukrepi, ki so bili potrebni zaradi razmer in so jih sprejeli organi druge države, priznani v zadevni državi pogodbenici¹⁹⁶.
- 6.9 Opozoriti je treba, da če se je postopek za varstvene ukrepe v nujnem primeru začel v eni državi pogodbenici (na podlagi člena 11), pristojnim organom, pred katerimi se je postopek začel v drugi državi pogodbenici na podlagi členov 5 do 10, postopka **ni** treba prekiniti do sprejetja ukrepa¹⁹⁷. Ker se vsi ukrepi, ki jih je prva država pogodbenica morda sprejela na podlagi člena 11, prenehajo izvajati takoj, ko organi, pristojni na podlagi členov 5 do 10, sprejmejo odločitev (člen 11(2)), se morata državi pogodbenici v tem primeru skupaj dogovoriti (bodisi prek osrednjih organov bodisi z neposrednim komuniciranjem med sodišči) o tem, kako najučinkoviteje zaščititi otroka¹⁹⁸.

(d) Ko država pogodbenica sprejme ukrepe na podlagi člena 11, katere druge ukrepe bi še morala sprejeti za zagotovitev nadaljnjega varstva otroka?

- 6.10 V zadevah, v katerih so bili sprejeti potrebni varstveni ukrepi v skladu s členom 11, sodni ali upravni organ, ki je te ukrepe sprejel, morda želi komunicirati in sodelovati s katero drugo državo, kot se mu zdi potrebno za zagotovitev nadaljnjega varstva otroka¹⁹⁹. Tako komuniciranje in sodelovanje lahko potekata neposredno med pristojnimi organi²⁰⁰ ali po potrebi s pomočjo zadevnih osrednjih organov²⁰¹. Na primer, pristojni organi v državi pogodbenici, kjer so bili sprejeti ukrepi na podlagi člena 11, lahko pristojne organe v državi, kjer ima otrok običajno prebivališče (ali po potrebi osrednji organ navedene države), obvestijo o otrokovih razmerah in ukrepih, ki so bili sprejeti²⁰². Tako bi lahko država, v kateri ima otrok

¹⁹³ Člen 13 (litispendenca) se ne uporablja, kadar se potrebni varstveni ukrepi sprejmejo na podlagi člena 11 (glej besedilo člena 13, ki se sklicuje na države pogodbenice, pristojne „na podlagi na podlagi 5. do 10. člena“) – glej točko **4.34**. Za več informacij o izvajanju člena 13 glej točke **od 4.29 do 4.35**. Za splošno obravnavo glede nadaljevanja ukrepov glej **poglavje 8**.

¹⁹⁴ Člen 11(2).

¹⁹⁵ Člen 11(3).

¹⁹⁶ Člen 11(3).

¹⁹⁷ Pravila o litispendenci iz člena 13 Konvencije namreč ne veljajo za postopek na podlagi člena 11. Glej opombo 193.

¹⁹⁸ Za več podrobnosti glej **poglavje 11**.

¹⁹⁹ Ta stavek ni omejen na komuniciranje in sodelovanje med državami **pogodbenicami** konvencije iz leta 1996, kar je v skladu s filozofijo, na kateri temeljijo določbe Konvencije. Glej točko **11.18** in naslednje.

²⁰⁰ V primeru sodnih organov to lahko vključuje neposredno komuniciranje med sodišči, glej opombo 147.

²⁰¹ Za več podrobnosti glej **poglavje 11**.

²⁰² V točki 72 obrazložitvenega poročila je navedeno, da „[n]amen besedila [Konvencije] ni bil, da se organu, ki svojo pristojnost opira na nujnost, naloži obveznost, da o sprejetih ukrepih obvesti organe države, v kateri ima otrok običajno prebivališče, saj bi se lahko preobremenilo izvajanje Konvencije in zagotovil izgovor za zavrnitev priznanja takega ukrepa v drugih državah pogodbenicah, če take informacije ne bi bile zagotovljene“. Vendar se ne glede na to, da v besedilu Konvencije ni izrecne obveznosti v zvezi s tem, vseeno običajno šteje za dobro prakso, če države pogodbenice tako sodelujejo in komunicirajo, da ob sprejetju takih ukrepov zagotovijo nadaljnje varstvo otroka.

običajno prebivališče, zagotovila, da se po potrebi v celoti raziščejo otrokove razmere in se sprejmejo potrebni varstveni ukrepi za njegovo dolgoročno varstvo.

- 6.11 V takih primerih so lahko pomembne tudi posebne določbe o sodelovanju (npr. člen 36), ki jih je treba vedno skrbno proučiti.

B. Ali se varstveni ukrepi, sprejeti na podlagi člena 11, lahko priznajo in uveljavijo na podlagi konvencije iz leta 1996?

- 6.12 Da, varstveni ukrepi, sprejeti v nujnih primerih, se lahko priznajo in uveljavijo v skladu s poglavjem IV Konvencije²⁰³. Opozoriti je treba, da so s členom 23(2) izrecno omejeni razlogi za nepriznanje v nujnih primerih (glej člen 23(2)(b) in (c))²⁰⁴.

Primer 6(A)

Otrok, ki ima običajno prebivališče v državi A, ki ni pogodbenica, brez staršev odpotuje na šolski izlet v državo pogodbenico B. Tam zbolí in potrebuje nujen medicinski poseg, za katerega je običajno potrebno soglasje staršev. Vendar z njegovima staršema ni mogoče vzpostaviti stika. Organi države pogodbenice B so pristojni za sprejetje potrebnih ukrepov, dovoljenih z njihovo zakonodajo, da se lahko medicinski poseg opravi brez soglasja staršev.

Primer 6(B)

Trije otroci imajo običajno prebivališče v državi pogodbenici A, kjer živijo s svojo materjo in imajo redne stike z očetom. Med poletnimi počitnicami mati in otroci obiščejo stare starše po materini strani v državi pogodbenici B. V državi pogodbenici B je vozilo, s katerim potujejo, udeleženo v prometni nesreči in mati obleži v komi na intenzivni negi. Organi v državi B so pristojni za sprejetje nujnega ukrepa, pri čemer določijo, da je treba otroke začasno namestiti v varstvo pri starih starših po materini strani²⁰⁵. En teden pozneje mati umre. Sodišče v državi pogodbenici A nato izda odločbo, ki določa, da bodo otroci živeli pri očetu²⁰⁶. Odločba države pogodbenice B tako preneha (ne učinkuje več), saj so ukrepe, potrebne zaradi razmer, zdaj sprejeli organi v državi pogodbenici A²⁰⁷.

Primer 6(C)

Otroka, ki imata običajno prebivališče v državi pogodbenici A, s svojim očetom zakonito odpotujeta v državo pogodbenico B na počitnice. V državi pogodbenici B je očetu odvzeta prostost zaradi suma nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami. Nato je obdolžen kaznivega dejanja in do začetka sojenja ostane v priporu. Organi v državi pogodbenici B so pristojni za sprejetje nujnih ukrepov za zagotovitev varstva otrok²⁰⁸.

²⁰³ Člen 23 in naslednji.

²⁰⁴ Za več podrobnosti glej **poglavje 10**.

²⁰⁵ Člen 11.

²⁰⁶ Kot država pogodbenica, v kateri imajo otroci običajno prebivališče, v skladu s členom 5. Opozoriti je treba, da so lahko različne določbe o sodelovanju iz Konvencije relevantne tudi v taki zadevi (npr. člena 32 in 34), za več podrobnosti glej **poglavje 11**.

²⁰⁷ Člen 11(2), pri čemer je država pogodbenica A država pogodbenica, ki je splošno pristojna v zvezi z otroki v skladu s členom 5.

²⁰⁸ Člen 11. Določbe Konvencije o sodelovanju bi se lahko uporabile tudi v tem primeru, da bi bili organi v državi pogodbenici A hitro opozorjeni na položaj otrok in bi se jim zagotovile vse potrebne informacije. Organi v državi pogodbenici A (državi pogodbenici, kjer imajo otroci običajno prebivališče) bi nato lahko sprejeli ukrepe za varstvo otrok (med temi ukrepi je lahko, če imajo otroci v državi pogodbenici A mater, ki ji je dodeljena pravica do varstva in vzgoje, njihova vrnitev v državo pogodbenico A v varstvo njihove matere).

Primer 6(D)

Otrok ima običajno prebivališče v državi A, ki ni pogodbenica, in je lastnik premoženja v državi pogodbenici B. To premoženje je v razpadajočem stanju in se bo najverjetneje zrušilo, če ne bodo sprejeti ukrepi za njegovo popravilo. Organi države pogodbenice B sprejmejo nujne ukrepe, da nekemu podjetju dovolijo izvesti potrebna popravila (ki naj bi po ocenah trajala od pet do šest mesecev). En mesec po tem, ko so organi v državi pogodbenici B sprejeli te ukrepe, organi v državi A, ki ni pogodbenica, dovolijo otrokovima staršema, da premoženje v trenutnem stanju prodajo že znanemu kupcu. Starša zaprosita za priznanje odločbe države A, ki ni pogodbenica, v državi pogodbenici B. Ukrep se prizna v državi pogodbenici B (na podlagi njenih pravil, ki ne izhajajo iz Konvencije²⁰⁹). Nujni ukrep, ki ga je sprejela država pogodbenica B, torej preneha in premoženje se lahko proda²¹⁰.

Primer 6(E)

Otrok ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A, kjer živi s staršema. Njegova starša imata premoženje v državi pogodbenici B, ki naj bi ga podedoval po njuni smrti. Družina odpotuje v državo pogodbenico C na počitnice. Med počitnikovanjem v državi pogodbenici C je družina udeležena v hudi nesreči s čolnom. Oba starša izgubita življenje, otrok pa je hudo poškodovan. Otrok nujno potrebuje drago zdravljenje in edini vir sredstev za financiranje takega zdravljenja je premoženje v državi pogodbenici B. Organi v državi pogodbenici C vzpostavijo stik z organi v državah pogodbenicah A in B ter jih obvestijo o otrokovem položaju²¹¹. Organi v državi pogodbenici B menijo, da gre za nujni primer, in sprejmejo varstvene ukrepe na podlagi člena 11, s katerimi (1) imenujejo otrokovega zakonitega zastopnika za upravljanje premoženja v državi pogodbenici B in (2) omogočijo hitro pridobitev sredstev iz premoženja (z refinanciranjem hipotekarnega posojila) za financiranje otrokovega zdravljenja. Ti ukrepi se po zakonu priznajo v državi pogodbenici C²¹². Država pogodbenica C meni, da gre za nujni primer, in sprejme potrebne varstvene ukrepe na podlagi člena 11, da se omogoči začetek otrokovega zdravljenja. Državi pogodbenici B in C druga drugo in državo pogodbenico A obvestita o ukrepih, sprejetih v zvezi z otrokom.

Država pogodbenica A lahko ukrepa tako, da sprejme dolgoročne varstvene ukrepe, potrebne zaradi otrokovega položaja, kar pomeni, da ukrepi, ki so bili na podlagi člena 11 sprejeti v državah pogodbenicah B in C, prenehajo²¹³.

²⁰⁹ Ker gre za odločbo države, ki ni pogodbenica.

²¹⁰ Člen 11(3).

²¹¹ Člen 30(1). Za več podrobnosti glej poglavje 11.

²¹² Glej točko 6.12.

²¹³ Kljub temu glej točko 72 obrazložitvenega poročila, kar zadeva dejstvo, da vsako dejanje, **dokončano** v skladu z varstvenim ukrepom, sprejetim na podlagi člena 11, seveda učinkuje še naprej. Kot je navedeno v točki 72, „[j]e jasno, [...] da ni mogoče preklicati kirurške operacije ali prodaje premoženja, ki je bila že izvedena“.

Primer 6(F)

Otrok ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A, kjer živi s svojo materjo in očetom. Zveza med staršema razpade in mati otroka nezakonito odpelje²¹⁴ iz države pogodbenice A v državo pogodbenico B. Oče takoj vloži zahtevo za vrnitev otroka na podlagi haaške konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980 (katere pogodbenici sta obe državi). Mati ne dovoli nikakršnih stikov med otrokom in očetom, poleg tega se zdi, da bo postopek vrnitve v državi pogodbenici B trajal nekaj mesecev. Organi v državi pogodbenici A ne morejo sprejeti ukrepov v zvezi z očetovimi začasnimi stiki z otrokom v tem času.

Glede na konkretno dejansko stanje v zadevi lahko organi v državi pogodbenici B ugotovijo, da bi pomanjkanje stikov med očetom in otrokom povzročilo nepopravljivo škodo otroku ali kako drugače ogrozilo njegovo varstvo ali interese²¹⁵. Organi torej lahko odločijo, da gre za nujni primer, tako da je treba sprejeti ukrepe za zagotovitev neke oblike začasnih stikov med očetom in otrokom, dokler ni končan postopek vrnitve.²¹⁶

Primer 6(G)²¹⁷

Trije otroci imajo običajno prebivališče v državi pogodbenici A, kjer živijo s svojo materjo in očetom. Zveza razpade in mati otroke nezakonito odpelje²¹⁸ v državo pogodbenico B. Oče vloži zahtevo za vrnitev otrok na podlagi haaške konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980 (katere pogodbenici sta obe državi). V postopku vrnitve v državi pogodbenici B se očetu očita spolna zloraba, mati pa se v prid vrnitvi sklicuje na člen 13(1)(b) konvencije iz leta 1980.

²¹⁴ V skladu s pomenom izraza „nezakonito odpeljan“ iz člena 7(2) konvencije iz leta 1996.

²¹⁵ Glej točko 6.2.

²¹⁶ Glej tudi *Splošna načela in smernice za dobro prakso – čezmejni stiki z otroki (General Principles and Guide to Good Practice – Transfrontier Contact Concerning Children)* (Jordan Publishing, 2008) (v nadaljnjem besedilu: smernice za dobro prakso v zvezi s čezmejnimi stiki), zlasti točko 5.1, ki se nanaša na stike z zapuščenim staršem, če je bil otrok nezakonito odpeljan/zadržan. Ta publikacija je na voljo tudi na spletišču Haaške konference < www.hcch.net > v razdelku „Child Abduction Section“ in nato podrazdelku „Guides to Good Practice“.

Ali bi lahko pomanjkanje stikov med očetom in otrokom otroku povzročilo nepopravljivo škodo ali ogrozilo njegove interese in ali gre zato za nujni primer, mora pristojni organ ugotoviti glede na dejansko stanje v konkretni zadevi, ki jo obravnava. To vprašanje je bilo obravnavano v posebni komisiji iz leta 2011 (prvi del), kjer so imeli strokovnjaki različna mnenja o tem, ali se pomanjkanje začasnih stikov šteje za nujni primer. Nekateri strokovnjaki so menili, da sočasni stiki z zapuščenim staršem za otroka v takih okoliščinah sicer pomembni in bi jih bilo treba čim bolj olajšati, vendar bi se pomanjkanje začasnih stikov redko štelo za „nujni primer“, tako da bi se bilo mogoče sklicevati na člen 11 kot podlago za pristojnost za sprejetje takih ukrepov, zlasti ob upoštevanju ozke razlage, ki jo zahteva člen 11 (glej točko 6.4). Vendar se drugi strokovnjaki s tem nikakor niso strinjali, pri čemer so navedli, da je to, ali gre pri začasnih stikih za „nujni primer“, v celoti odvisno od dejanskega stanja v konkretni zadevi, na primer, če se postopek vrnitve iz katerega koli razloga zakasni, lahko pomanjkanje stikov z zapuščenim staršem nepopravljivo škoduje otroku. V takem primeru gre za „nujni“ primer, tako da je mogoče in treba sprejeti ukrepe na podlagi člena 11.

Opozoriti je treba, da kakršna koli ugotovitev organa v državi pogodbenici, kjer poteka postopek vrnitve, ne vpliva na odločitev, kot jo lahko in ko jo lahko sprejme država pogodbenica, v kateri ima otrok običajno prebivališče. Odločitev države pogodbenice B glede očetovih stikov preneha takoj, ko odločitev o tem sprejme država pogodbenica A (člen 11(2)).

²¹⁷ Glej točko 6.4, ki opozarja na razpravo v posebni komisiji iz leta 2011 (prvi del) o tem, v katerih okoliščinah se lahko ukrepi za olajšanje „varne vrnitve“ v okviru postopka vrnitve, začetega na podlagi konvencije iz leta 1980, sprejmejo na podlagi člena 11 konvencije iz leta 1996.

²¹⁸ V skladu s pomenom izraza „nezakonito odpeljan“ iz člena 7(2) konvencije iz leta 1996.

Sodnik v državi pogodbenici B, ki obravnava zahtevo za vrnitev, glede na dejansko stanje v tej zadevi meni, da otroci ob vrnitvi v državo pogodbenico A ne bodo v resni nevarnosti, če med preiskavo obtožb glede spolne zlorabe v državi pogodbenici A ne bodo sami v varstvu pri očetu. Sodnik meni, da morajo vsi stiki med otroki in očetom potekati v nadzorovanem okolju, dokler ni mogoče v državi pogodbenici A sprejeti meritorne odločbe glede varstva in vzgoje, vključno s stiki²¹⁹. Sodnik zato odredi vrnitev otrok, vendar sprejme tudi nujni ukrep za varstvo otrok, pri čemer odloči, da morajo očetovi stiki z otroki potekati pod nadzorom, dokler ni mogoče v državi pogodbenici A sprejeti meritorne odločbe²²⁰. Ta nujni ukrep se v državi pogodbenici A prizna po zakonu in uveljavi na podlagi poglavja IV Konvencije²²¹. Izvajati se preneha takoj, ko država pogodbenica A sprejme potrebne varstvene ukrepe zaradi razmer²²².

²¹⁹ Država pogodbenica A kot država pogodbenica, v kateri so imeli otroci običajno prebivališče, tik preden so bili nezakonito odpeljani/zadržani, ohrani pristojnost za sprejetje varstvenih ukrepov v zvezi z otroki, dokler niso izpolnjeni pogoji iz člena 7 (v zvezi s členom 7 Konvencije glej točke **od 4.20 do 4.25 poglavja 4** in o mednarodnem protipravnem odvzemu otrok točke **od 13.1 do 13.14 poglavja 13**). To pomeni, da država pogodbenica A presodi utemeljenost morebitnih vprašanj glede varstva in vzgoje otrok. V tem primeru bi država pogodbenica B sprejela začasno odločbo v nujnem primeru, dokler država pogodbenica A ne bi mogla odločiti o vprašanju.

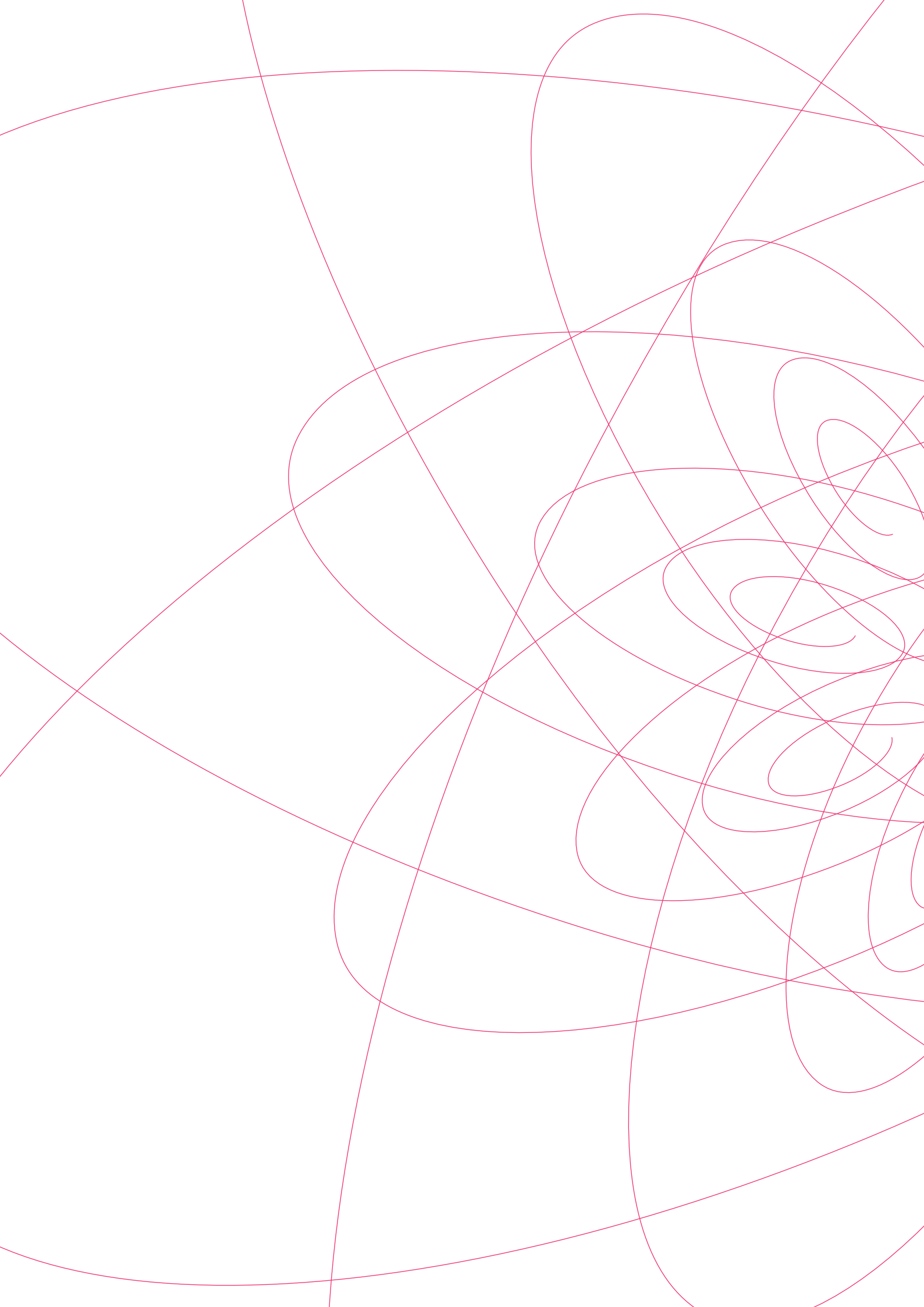
²²⁰ V takem primeru bi bili ključni tudi mehanizmi sodelovanja, predvideni v Konvenciji (glej **poglavje 11**). Na primer, če organi v državi pogodbenici A želijo odločiti o očetovih začasnih stikih, lahko na podlagi člena 34 organe države pogodbenice B zaprosijo za vse informacije v zvezi z domnevno spolno zlorabo in vse druge informacije, ki so pomembne za vprašanje stikov.

²²¹ Glej **poglavje 10**.

²²² Člen 11(2).

ZAČASNI UKREPI

A. Kdaj se lahko sprejmejo začasni ukrepi?

Člen 12

7.1 Neodvisno od nujnih primerov člen 12 določa posebno podlago za pristojnost, ki organom države pogodbenice, na ozemlju katere **je** otrok ali premoženje, ki mu pripada, omogoča, da sprejmejo začasne ukrepe za varstvo otroka ali njegovega premoženja. V zvezi s temi „začasnimi ukrepi“ je treba najprej navesti troje:

- učinek začasnih ukrepov, sprejetih na podlagi člena 12, je omejen na ozemlje države pogodbenice, katere organi sprejmejo te ukrepe²²³;
- organi države pogodbenice lahko na podlagi člena 12 sprejmejo zgolj ukrepe, ki niso nezdružljivi z ukrepi, ki so jih že sprejeli organi, pristojni na podlagi členov 5 do 10²²⁴;
- če je bil otrok nezakonito odpeljan ali zadržan²²⁵, začasnega ukrepa ne more sprejeti država pogodbenica, v katero je bil otrok nezakonito odpeljan ali v kateri je nezakonito zadržan, če je še vedno pristojna država pogodbenica, iz katere je bil otrok nezakonito odpeljan ali zunaj katere je zadržan²²⁶, kar je izrecno izključeno v skladu s členom 7(3).

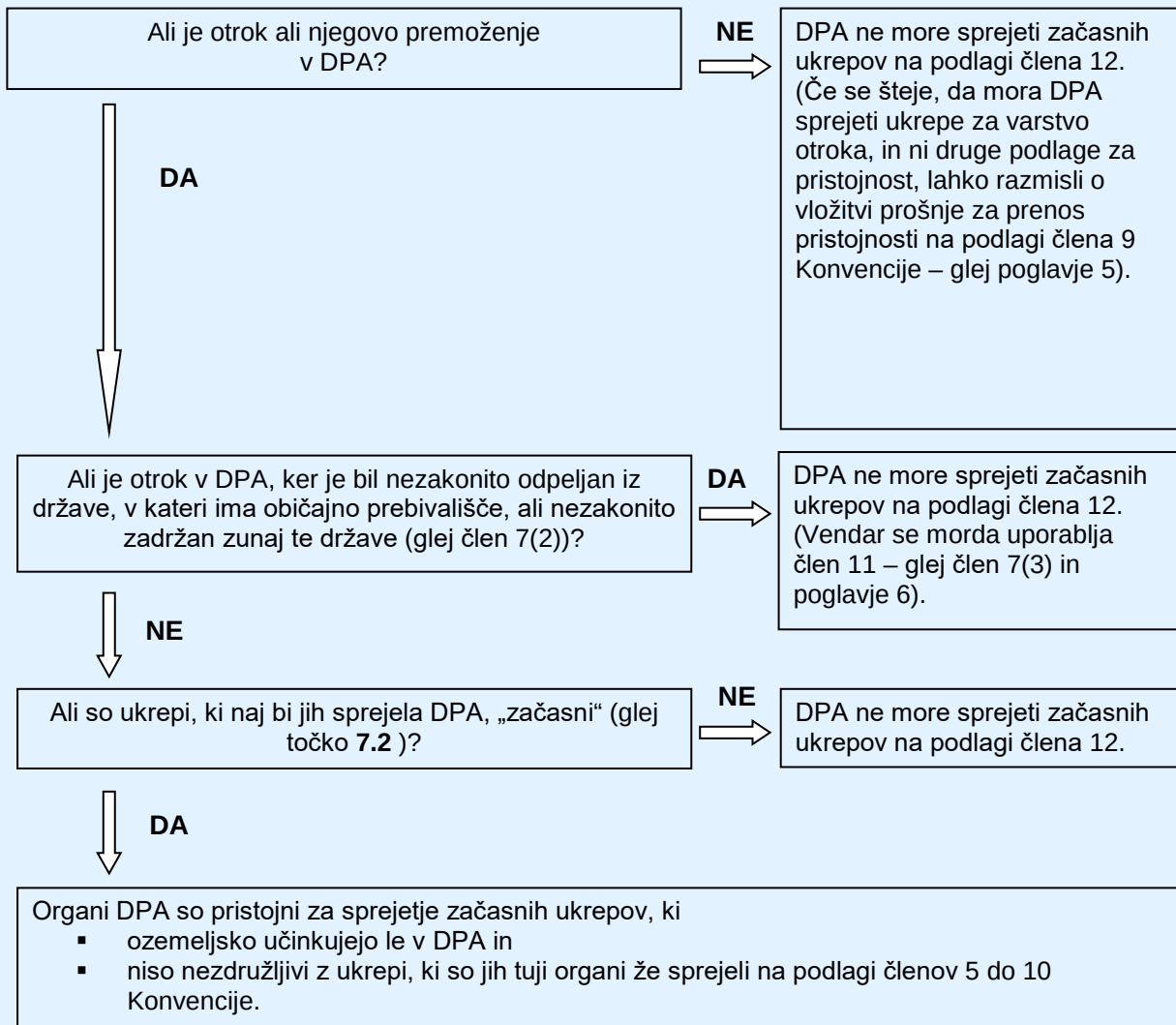
²²³ Člen 12(1).

²²⁴ Člen 12(1). Nasprotno pa lahko država pogodbenica, ki izvaja pristojnost, na podlagi člena 11 v nujnem primeru po potrebi razveljavi ukrepe, ki so jih predhodno sprejeli organi, ki so običajno pristojni.

²²⁵ V skladu s členom 7(2) Konvencije.

²²⁶ V zvezi z vprašanjem, ali je organ države pogodbenice, iz katere je bil otrok nezakonito odpeljan (ali zunaj katere je nezakonito zadržan), še vedno pristojen, glej člen 7(1) in točke **od 4.20 do 4.25**.

Ali lahko država pogodbenica A (v nadaljnjem besedilu: DPA) sprejme začasne ukrepe na podlagi člena 12?

(a) Kaj so „začasni“ ukrepi?

7.2 V Konvenciji ni opredeljeno, kateri ukrepi se lahko štejejo za „začasne“. V obrazložitenem poročilu je navedeno, da člen 12 izhaja iz potrebe po zagotovitvi varstva otrokom, ki so za določen čas v tuji državi (npr. na počitnicah, zaradi krajših obdobj šolanja ali zaradi spravila pridelka itd.)²²⁷. Opozorjeno je tudi na zaskrbljenost nekaterih držav, da bi bilo morda zaželeno, tudi če strogo gledano ni posebne nujnosti (tako da bi se uporabljal člen 11), da lahko država pogodbenica, v kateri je otrok, sprejme varstvene ukrepe, če je na primer družina, pri kateri otrok živi, postala preobremenjena in je otroka treba namestiti v nadomestno obliko varstva pod nadzorom lokalnih državnih organov²²⁸.

²²⁷ Točka 74 obrazložitenega poročila.
²²⁸ Prav tam.

(b) Kako dolgo trajajo začasni ukrepi, sprejeti na podlagi člena 12?

- 7.3 Tako kot člen 11 je tudi člen 12 podlaga za pristojnost, ki je vzporedna s splošno pristojnostjo, ki jo določajo členi 5 do 10 Konvencije, vendar ji je podrejena. Zato ima člen 12 podobne določbe v zvezi s prenehanjem morebitnih začnih ukrepov, ki jih sprejme država pogodbenica. Če je običajno prebivališče zadevnega otroka v državi **pogodbenici**, začasni ukrepi prenehajo, ko organi države pogodbenice, ki je pristojna na podlagi členov 5 do 10, sprejmejo ukrepe, potrebe zaradi razmer²²⁹. Če je običajno prebivališče otroka v državi, ki **ni pogodbenica**, začasni ukrepi prenehajo šele, ko ukrepe, potrebe zaradi razmer, sprejmejo organi druge pristojne države in so ti ukrepi priznani v državi pogodbenici, v kateri so bili sprejeti začasni ukrepi²³⁰.
- 7.4 Opozoriti je treba, da če se je postopek za začasne ukrepe začel v eni državi pogodbenici, pristojnim organom, pred katerimi se je začel postopek na podlagi členov 5 do 10 v drugi državi pogodbenici, **ni** treba prekiniti postopka do sprejetja začasnega ukrepa²³¹. Ker pa se v tem primeru vsi začasni ukrepi, ki jih je morda sprejela prva država pogodbenica, prenehajo izvajati takoj, ko organi, pristojni na podlagi členov 5 do 10, sprejmejo odločitev (člen 12(2)), morda želita pristojna organa obeh držav pogodbenic po potrebi s pomočjo osrednjih organov komunicirati in sodelovati med seboj, da se izogneta podvajanju in se dogovorita o tem, kako naprej, da se najbolje zagotovi varstvo otroka²³².

(c) Ko država pogodbenica sprejme začasne ukrepe na podlagi člena 12, katere druge ukrepe bi bilo še mogoče sprejeti za zagotovitev nadaljnjega varstva otroka?

- 7.5 Če so bili v državi pogodbenici sprejeti začasni ukrepi v skladu s členom 12, sodni ali upravni organ, ki je te ukrepe sprejel, morda želi komunicirati in sodelovati s pristojnimi organi v kateri drugi državi, ki se mu zdi potrebna za zagotovitev nadaljnjega varstva otroka²³³. Organ na primer lahko sporoči informacije o otrokovem položaju in/ali njegovem premoženju ter sprejetih začnih ukrepih. Tako komuniciranje in sodelovanje lahko potekata neposredno med pristojnimi organi²³⁴ ali po potrebi s pomočjo osrednjih organov²³⁵. Komuniciranje lahko na primer vključuje pristojne organe v državi pogodbenici, kjer so bili sprejeti ukrepi na podlagi člena 12, ki obvestijo pristojne organe v državi, kjer ima otrok običajno prebivališče (ali osrednji organ navedene države), o otrokovem položaju in ukrepih, ki so bili sprejeti. Tako bi lahko država, v kateri ima otrok običajno prebivališče, zagotovila, da se po potrebi v celoti razišče otrokov položaj in sprejmejo potrebni varstveni ukrepi za njegovo dolgoročno varstvo.
- 7.6 V takih primerih so lahko pomembne tudi posebne določbe o sodelovanju, ki jih je treba vedno skrbno proučiti²³⁶.

²²⁹ Člen 12(2).

²³⁰ Člen 12(3).

²³¹ Pravila o litispenci iz člena 13 Konvencije namreč ne veljajo za začasne ukrepe. Za več podrobnosti glej točke **od 4.29 do 4.35 poglavja 4**.

²³² Za več podrobnosti glej **poglavje 11**.

²³³ Ta stavek ni omejen na komuniciranje in sodelovanje med državami **pogodbenicami** konvencije iz leta 1996, kar je v skladu s filozofijo, na kateri temeljijo določbe Konvencije. Glej točko **11.18** in naslednje.

²³⁴ V primeru sodnih organov to lahko vključuje neposredno komuniciranje med sodišči, glej opombo 147.

²³⁵ Za več podrobnosti glej **poglavje 11**.

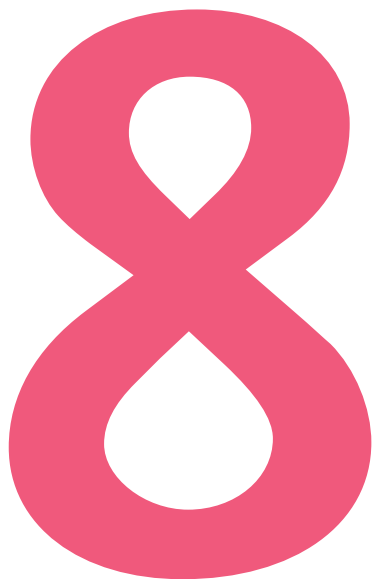
²³⁶ Prav tam.

B. Ali se začasni ukrepi, sprejeti na podlagi člena 12, lahko priznajo in uveljavijo na podlagi konvencije iz leta 1996?

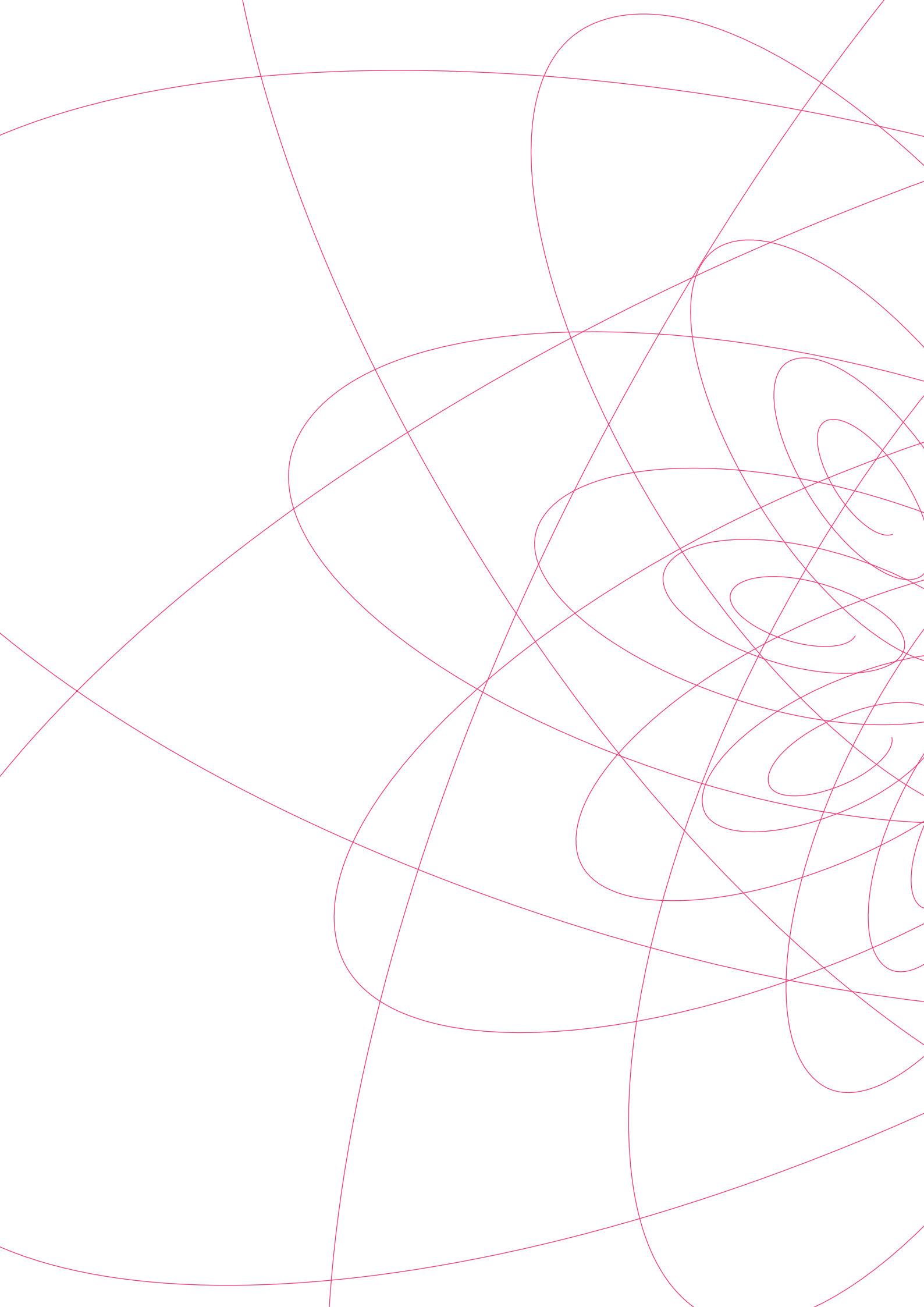
7.7 Da, začasni ukrepi se lahko priznajo in uveljavijo v skladu s poglavjem IV Konvencije²³⁷.

Primer 7(A)

Otrok, ki s starši živi v državi pogodbenici A, je za dva meseca poslan na smučarski tabor v državo pogodbenico B. Zelo hitro je jasno, da otrok noče sodelovati v nobenih dejavnostih na taboru. Otrok nikakor noče smučati, na taboru pa ni dovolj osebja, da bi lahko nekdo z otrokom ves dan ostal v smučarski koči. Žal sta tudi otrokova starša na počitnicah in ne moreta priti po otroka. Ker nimata razširjene družine, pri kateri bi lahko otrok bival, želita, da otrok ostane na taboru. Organizacija, odgovorna za smučarski tabor, zaprosi organe v državi pogodbenici B, naj otroku priskrbijo nadomestno varstvo. Organi države pogodbenice B lahko v skladu s členom 12 sprejmejo začasne ukrepe za namestitev otroka v rejniško družino ali nadomestno varstvo, dokler starša ne prideta ponj v državo pogodbenico B.

*NADALJEVANJE
SPREJETIH UKREPOV*

A. Ali varstveni ukrepi ostanejo veljavni kljub spremembi okoliščin, s katero se odpravi podlaga, na kateri je temeljila pristojnost?

Člen 14

8.1 Člen 14 Konvencije zagotavlja nadaljnjo veljavnost ukrepov, ki so jih sprejeli organi, pristojni na podlagi členov 5 do 10 Konvencije, tudi če pristojnosti, na podlagi katere so bili ukrepi sprejeti, pozneje zaradi spremembe okoliščin ni več. Ukrepi, ki jih je organ sprejel na podlagi členov 5 do 10, ostanejo veljavni, dokler niso spremenjeni, nadomeščeni ali ne prenehajo na podlagi ukrepov, ki jih pristojni organi zaradi novih okoliščin sprejmejo na podlagi Konvencije.

8.2 Namen člena 14 je otrokom in njihovim družinam zagotoviti določeno varnost in kontinuiteto. Družinam se ni treba bati, da se bo s selitvijo v drugo pristojnost sama po sebi spremenila ureditev, uvedena v zvezi z varstvom otroka.²³⁸ Člen 14 tudi varuje pred „vrzeli“ v varstvu otrok, ki bi izhajale iz dejanskih sprememb njihovih okoliščin.

B. Kaj se šteje za „spremenjene okoliščine“ iz člena 14?

8.3 Točne „spremenjene okoliščine“ iz člena 14 so odvisne od člena Konvencije, na katerem je temeljila pristojnost za sprejetje varstvenih ukrepov. Torej:

- če je pristojnost za sprejetje posameznega ukrepa temeljila na členu 5, je „spremenjena okoliščina“ sprememba države, v kateri ima otrok običajno prebivališče;
- če je pristojnost za sprejetje posameznega ukrepa temeljila na členu 6, je to sprememba države, v kateri je otrok;
- na podlagi člena 10 je sprememba lahko končanje postopka razveze;
- na podlagi členov 8 in 9 je sprememba kakršna koli povezava z otrokom, na katero je država pogodbenica, na katero je bila prenesena pristojnost, oprla navedeni prenos, ali končanje postopka, ki je bil prenesen²³⁹;
- poleg tega je v samem besedilu člena 7 navedeno, katere spremembe so potrebne, preden se lahko pristojnost prenese z organov države pogodbenice, iz katere je bil otrok nezakonito odpeljan ali zunaj katere je nezakonito zadržan.

V vseh primerih predhodno sprejeti varstveni ukrepi ostanejo veljavni kljub tem „spremenjenim okoliščinam“.

8.4 Ohranitev veljavnosti predhodno sprejetih varstvenih ukrepov je zagotovljena samo „v skladu z določenimi pogoji“ (člen 14). Pri tem se upošteva dejstvo, da je lahko v nekaterih primerih trajanje varstvenih ukrepov omejeno s pogoji samih ukrepov. Na primer, preventivni ukrep, namenjen zagotovitvi, da se bo otrok po določenem potovanju v tujino z enim staršem vrnil, lahko določa, da ukrep

²³⁸ V primerih mednarodne preselitve država pogodbenica, v katero je bila opravljena preselitev, ne sme dovoliti ponovne proučitve ali spremembe odločbe o stikih, razen če bi v enakih okoliščinah dovolila ponovno proučitev ali spremembo domače odločbe o stikih. Za podrobnejšo obravnavo mednarodne preselitve in stikov na podlagi Konvencije glej točke **od 13.23 do 13.27**. Poleg tega glej tudi smernice za dobro prakso v zvezi s čezmejnimi stiki (prav tam, opomba 216), zlasti poglavje 8.

²³⁹ Odvisno od pogojev prenosa – glej **poglavje 5** v zvezi s potrebo po tesnem sodelovanju in jasnem komuniciranju med državama pogodbenicama o tem vprašanju.

preneha učinkovati, ko je otrok vrnjen, podobno lahko tudi ukrepi, namenjeni zagotovitvi varstva otroka, če je starš bolan ali hospitaliziran, določajo, da prenehajo učinkovati, ko starš ozdravi. Ti ukrepi torej prenehajo pod svojimi pogoji²⁴⁰.

- 8.5 V zvezi s členoma 11 in 12, ki se nanašata na nujne primere in začasne ukrepe, kot so obravnavani v **poglavjih 6 in 7**, sami pogoji teh členov določajo časovni okvir ukrepov²⁴¹, tako da se člen 14 ne uporablja za ukrepe, sprejete na teh podlagah za pristojnost²⁴².

Primer 8(A)

Otrok ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A. Organi v državi pogodbenici A odločijo, da mora imeti otrok redne stike s svojimi starimi starši po materini strani, ki prav tako prebivajo v navedeni državi²⁴³. Otrok in starši se preselijo v državo pogodbenico B in otrok tam dobi običajno prebivališče. Čeprav otrok nima več običajnega prebivališča v državi pogodbenici A in ni nobene druge podlage za pristojnost organov države pogodbenice A, ukrepi, ki so jih sprejeli organi države pogodbenice A, ostanejo veljavni, dokler organi, pristojni na podlagi Konvencije (npr. organi države pogodbenice B), navedenih odločitev ne spremenijo, nadomestijo ali razveljavijo.²⁴⁴ Zato lahko v tem primeru stari starši po materini strani po preselitvi otroka v državo pogodbenico B, če se ne upošteva odločba države pogodbenice A, zaprosijo za uveljavitev odločbe o stikih v državi pogodbenici B²⁴⁵.

Primer 8(B)

Otrok ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A, v državi pogodbenici B pa poteka postopek za razvezo njegovih staršev. Zahteve iz člena 10 so izpolnjene²⁴⁶, zato organi države pogodbenice B izdajo odločbo o varstvu in vzgoji. Ko je postopek za razvezo končan, država pogodbenica B ni več pristojna za sprejetje varstvenih ukrepov v zvezi z otrokom. Vendar odločba o varstvu in vzgoji, ki so jo že izdali, ostane veljavna ter se po zakonu prizna in uveljavi v drugih državah pogodbenicah v skladu s poglavjem IV Konvencije²⁴⁷. Odločba ostane veljavna, dokler je organi, pristojni na podlagi Konvencije (npr. organi države pogodbenice A kot države, v kateri ima otrok običajno prebivališče), ne spremenijo, nadomestijo ali odpravijo.

²⁴⁰ Glej tudi točko 83 obrazložitvenega poročila.

²⁴¹ Člena 11(2) in (3) ter 12(2) in (3). Glej **poglavje 6** v zvezi s sprejetjem potrebnih ukrepov v nujnih primerih in **poglavje 7** v zvezi z začasnimi ukrepi.

²⁴² Kot je razvidno iz samega besedila člena 14 Konvencije, ki se nanaša na ukrepe, sprejete „za izvajanje 5. do 10. člena“ (poudarek dodan).

²⁴³ Ker ima otrok običajno prebivališče v državi pogodbenici A, pristojnost za sprejetje varstvenih ukrepov temelji na členu 5 Konvencije.

²⁴⁴ Člen 14. Vendar so po spremembi običajnega prebivališča „pogoji izvajanja“ ukrepov, sprejetih v državi pogodbenici A, urejeni s pravom države pogodbenice, v kateri ima otrok novo običajno prebivališče (v tem primeru s pravom države pogodbenice B) (člen 15(3)) – za več podrobnosti glej točke **od 9.3 do 9.8 poglavja 9**.

²⁴⁵ Odločba se v državi pogodbenici B prizna po zakonu (člen 23, če ni podlage za zavrnitev priznanja). Če se odločba ne upošteva, lahko stari starši po materini strani zaprosijo za uveljavitev odločbe v skladu s členom 26 in naslednjimi. Za več podrobnosti glej **poglavje 10**.

²⁴⁶ Za navedene zahteve glej točke **od 4.26 do 4.28**.

²⁴⁷ Člen 14 in poglavje IV Konvencije (obravnavana v **poglavju 10**).

Primer 8(C)

Mati se želi z otroki preseliti iz države pogodbenice A v državo pogodbenico B. Oče temu nasprotuje, vendar mati dobi dovoljenje za preselitev od pristojnega organa v državi pogodbenici A²⁴⁸. Ta kot pogoj za preselitev izda odločbo o ureditvi stikov med očetom in otroki. Ta odločba se po zakonu prizna v državi pogodbenici B,²⁴⁹ ureditev stikov pa ostane veljavna tudi po preselitvi v državo pogodbenico B in po tem, ko otroci v njej dobijo običajno prebivališče, dokler pristojni organ v državi pogodbenici B ureditve ne spremeni²⁵⁰.

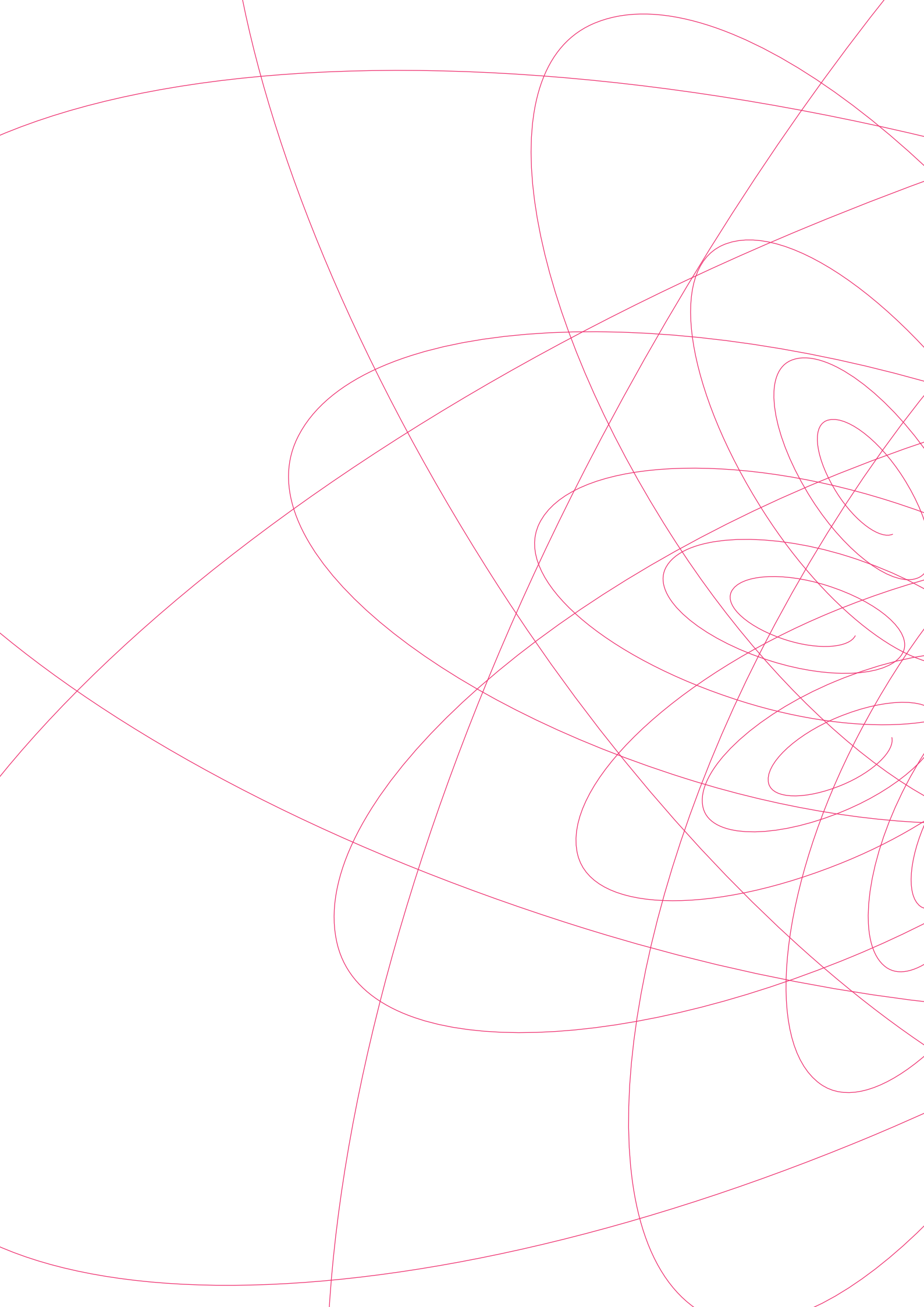
²⁴⁸ Pristojnost temelji na členu 5.

²⁴⁹ Člen 23.

²⁵⁰ Glej opombo 238 v zvezi z mednarodno preselitvijo. Glej tudi opombo 244 v zvezi s členom 15(3) in točke **od 9.3 do 9.8 poglavja 9**.

9

*PRAVO, KI SE UPORABLJA ZA
VARSTVENE UKREPE*

A. Pravo, ki se uporablja za varstvene ukrepe, ki jih sprejme sodni ali upravni organ

(a) Katero pravo uporabijo organi države pogodbenice, ki sprejmejo ukrepe za varstvo otroka ali njegovega premoženja?

Člen 15(1) in (2)

- 9.1 Organi države pogodbenice pri izvajanju svoje pristojnosti²⁵¹ za sprejetje ukrepov za varstvo otroka ali njegovega premoženja uporabljajo „svoje pravo“ (člen 15(1)), in sicer svoje nacionalno, notranje pravo²⁵². To pravilo velja ne glede na to, na kateri podlagi iz Konvencije temelji pristojnost. Prednost tega pravila je, da organi države pogodbenice uporabijo pravo, ki ga najboljše poznajo²⁵³.
- 9.2 Vendar člen 15(2) določa izjemo od tega splošnega pravila. Člen 15(2) določa, da če je to potrebno zaradi varstva otroka ali njegovega premoženja, lahko organi izjemoma (1) uporabljajo ali (2) upoštevajo pravo druge države, s katero je primer dejansko povezan. Kot izjema od splošnega pravila se ta določba „ne bi smela uporabljati preveč zlahka“²⁵⁴. Organi morajo biti prepričani, da je uporaba ali upoštevanje tujega prava v otrokovo korist²⁵⁵.

Primer 9(A)

Otrok z materjo živi v državi pogodbenici A in ima redne stike z očetom. Mati se želi z otrokom preseliti v državo pogodbenico B, oče pa temu nasprotuje. Mati zaprosi za dovoljenje za preselitev. Organ, ki odloča o tem vprašanju, dovoli preselitev in želi izdati odločbo o ureditvi varstva in vzgoje ter stikov po preselitvi. Čeprav je pravo, ki se uporablja v tej zadevi, pravo države pogodbenice A²⁵⁶, organ ugotovi, da se izrazje, ki se uporablja za varstvo in vzgojo ter stike v državi pogodbenici B, razlikuje od tistega v državi pogodbenici A. Na podlagi člena 15(2) ima organ države pogodbenice A pravico upoštevati pravo države pogodbenice B in lahko razmisli o tem, da bi v odločbi uporabil izrazje države pogodbenice B²⁵⁷.

²⁵¹ Opozoriti je treba, da se člen 15(1) sklicuje na organe, ki izvajajo pristojnost „na podlagi določb II. poglavja“ Konvencije. Vendar se člen 15 ne sme razlagati ozko. Kadar se na primer uporablja člen 52(2) in so države pogodbenice sklenile sporazum, ki vsebuje pravila glede pristojnosti v zvezi z otroki, ki imajo običajno prebivališče v državi pogodbenici (npr. Uredba Bruselj IIa za države članice EU, razen Danske), če se pristojnost izvaja na podlagi sporazuma, vendar je podlaga za pristojnost navedena v poglavju II Konvencije, bi morale veljati, da se uporablja člen 15 Konvencije. Z izogibanjem dobesedni in preozki razlagi Konvencije v zvezi s tem se spodbuja eden od prednostnih ciljev Konvencije, kot je izražen v tretjem odstavku Preambule, in sicer: „izogniti se neskladjem med [...] pravnimi sistemi glede [...] prava, ki se uporablja“.

²⁵² V členu 21 je pojasnjeno, da to notranje pravo pomeni pravo, ki velja v določeni državi, razen njenih pravil mednarodnega zasebnega prava (kar pomeni, da se zavračanje ne uporablja). Za več podrobnosti glej točki **9.23 in 9.24**.

²⁵³ Glej točko 86 obrazložitvenega poročila.

²⁵⁴ Prav tam, točka 89.

²⁵⁵ Prav tam: „V tem odstavku je navedena določba o izjemi, ki ne temelji na načelu bližine (najtesnejša povezava), temveč na otrokovi koristi.“

²⁵⁶ Člen 15(1).

²⁵⁷ Za podrobnejšo obravnavo mednarodne preselitve glej točke **od 13.23 do 13.27**.

(b) Kadar se otrokovo običajno prebivališče spremeni iz ene države pogodbenice v drugo, s katerim pravom so urejeni „pogoji izvajanja“ varstvenega ukrepa v otrokovem novem običajnem prebivališču, če je bil ukrep sprejet v državi otrokovega prejšnjega običajnega prebivališča²⁵⁸?

Člen 15(3)

- 9.3 Kot je že bilo pojasnjeno v tem priročniku, se ob spremembi otrokovega običajnega prebivališča spremenijo tudi organi, ki so pristojni za sprejetje varstvenih ukrepov v zvezi z otrokom²⁵⁹, vendar ob spremembi običajnega prebivališča ostanejo veljavni varstveni ukrepi, ki so že bili sprejeti v zvezi z otrokom²⁶⁰. Vprašanje, na katero s predhodnimi določbami ni bilo odgovorjeno, pa je, s katerim pravom so urejeni „pogoji izvajanja“ ohranjenih varstvenih ukrepov v državi pogodbenici, kjer ima otrok novo običajno prebivališče.
- 9.4 Na to vprašanje je odgovorjeno v členu 15(3), ki določa, da v teh okoliščinah „pogoje izvajanja“ varstvenih ukrepov določa pravo države pogodbenice, v kateri je otrokovo **ново** običajno prebivališče.
- 9.5 V Konvenciji niso opredeljeni „pogoji izvajanja“ varstvenih ukrepov. Vendar je v obrazložitvenem poročilu pojasnjeno²⁶¹, da se „pogoji izvajanja“ nanašajo na to, kako je treba varstveni ukrep **izvesti** v državi pogodbenici, v katero se je otrok preselil.
- 9.6 V obrazložitvenem poročilu je opozorjeno na težavo pri razlikovanju med obstojem varstvenega ukrepa (ki se ohrani: člen 14) in „pogoji izvajanja“ ukrepa (ki jih ureja država pogodbenica, v kateri je novo običajno prebivališče, in se torej lahko spremenijo: člen 15(3))²⁶². Na primer, če se z varstvenim ukrepom določi otrokov skrbnik, vendar mora skrbnik sodišče zaprositi za pooblastilo, da opravi nekatera dejanja v okviru prvotnega varstvenega ukrepa, ali je prošnja za tako pooblastilo del ukrepa samega ali „pogoj izvajanja“ ukrepa, tako da se ta lahko spremeni, ko se otrok preseli? Če naj bi varstveni ukrep obstajal, dokler otrok ne dopolni 18 let, vendar bi glede na novo običajno prebivališče ukrep prenehal s 16 leti, ali je trajanje ukrepa del obstoja ukrepa ali „pogoj izvajanja“ ukrepa²⁶³?
- 9.7 V obrazložitvenem poročilu je navedeno, da je na taka vprašanja mogoče odgovoriti samo v vsakem primeru posebej²⁶⁴. Če se izkaže, da ukrep ni izvedljiv v državi pogodbenici, kjer ima otrok **ново** običajno prebivališče, ali da ga tam onemogočajo „pogoji izvajanja“, lahko organi te države pogodbenice ugotovijo, da je treba ukrep prilagoditi ali sprejeti nov ukrep (in so za to pristojni kot organi države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče – člen 5). V takih primerih se lahko izkaže, da so določbe Konvencije o sodelovanju bistvene za zagotovitev, da se ne izgubi vsebina varstva otroka, ki je bila cilj prvotnega varstvenega ukrepa.²⁶⁵

²⁵⁸ Ker varstveni ukrep ostane veljaven (v skladu s členom 14) v državi pogodbenici, kjer ima otrok **ново** običajno prebivališče – glej **poglavje 8**.

²⁵⁹ Člen 5(2) – glej točke **od 4.8 do 4.11 poglavja 4**.

²⁶⁰ Člen 14 – glej **poglavje 8**.

²⁶¹ Prav tam, opomba 19, točka 90, pri čemer je člen 15(3) izenačen s členom 17, kar zadeva starševsko odgovornost (glej točko **9.16**), in navedeno je, da „se ukrep, sprejet pred spremembo, po spremembi ohrani, vendar je njegovo ‚izvajanje‘ po spremembi urejeno s pravom države, v kateri je novo običajno prebivališče“.

²⁶² Točka 91 obrazložitvenega poročila.

²⁶³ Prav tam.

²⁶⁴ Prav tam.

²⁶⁵ Na primer, če država pogodbenica, v kateri ima otrok novo običajno prebivališče, obravnava prošnjo za prilagoditev predhodno sprejetega varstvenega ukrepa, lahko državo pogodbenico, v kateri je otrok imel prejšnje običajno prebivališče, zaprosi za informacije v zvezi z otrokovimi razmerami, zaradi

- 9.8 Opozoriti je treba, da se člen 15(3) ne uporablja, če otrok pridobi novo običajno prebivališče v državi, ki **ni pogodbenica**. V tem primeru bi se uporabila notranja pravila mednarodnega zasebnega prava države, ki ni pogodbenica, da bi se ugotovilo, ali se varstveni ukrep lahko prizna v navedeni državi, in se določili pogoji, pod katerimi bi se lahko uporabil.²⁶⁶

Primer 9(B)

Otroka se namestita v varstvo javnega organa v državi pogodbenici A, ker je njun oče v zaporu, njuna mati pa je odvisna od drog. Oba starša ohranjata tesne stike z otrokoma, mati pa se uspešno udeležuje programa za zdravljenje odvisnosti od drog. Javni organ sodeluje z materjo, da bi otroka vrnili v njeno varstvo. Ko je oče izpuščen, se želi družina preseliti v državo pogodbenico B, da bi tam na novo zaživel. Organi države pogodbenice A so pripravljeni dovoliti preselitev, vendar samo, če otroka po preselitvi v tujino ostaneta pod nadzorom javnega organa. Pristojni organi v državi pogodbenici A zato prek osrednjega organa v državi pogodbenici A komunicirajo s pristojnimi organi v državi pogodbenici B (člen 30). Prepričajo se, da je nadzor javnih organov nad otrokoma v državi pogodbenici B na voljo. Država pogodbenica tako odloči, da lahko otroka ostaneta v varstvu svojih staršev, če je to varstvo pod nadzorom javnega organa. Odločba o nadzoru, izdana po pravu države pogodbenice A, ostane veljavna tudi po preselitvi družine²⁶⁷. Vendar so pogoji izvajanja ukrepa urejeni z notranjim pravom države pogodbenice B²⁶⁸.

Primer morebitnih razlik v pogojih izvajanja med državama bi lahko bil, da je javni organ v državi pogodbenici A pooblaščen, da lahko kadar koli nenapovedano vstopi v družinski dom, medtem ko lahko javni organ v državi pogodbenici B zahteva samo, naj starša privolita v redna srečanja z njegovimi uradniki²⁶⁹. Če se izkaže, da ukrep, ki so ga sprejeli organi države pogodbenice A, ni izvedljiv v državi pogodbenici B ali da je njegovo izvajanje v njej onemogočeno, lahko organi države pogodbenice B sprejmejo nov ukrep²⁷⁰.

katerih je bil ukrep sprejet, in konkretnim namenom, ki naj bi bil z ukrepom dosežen (npr. na podlagi člena 34, glej **poglavje 10** za podrobno obravnavo določb Konvencije o sodelovanju). To lahko državam pogodbenicam, ki obravnavajo tako prošnjo, pomaga doseči rešitev, ki še vedno ustreza namenu prvotnega varstvenega ukrepa.

²⁶⁶ Glej točko 92 obrazložitvenega poročila.

²⁶⁷ Člen 14 – glej **poglavje 8**. Vendar je treba opozoriti, da se v točki 83 obrazložitvenega poročila ni upoštevalo, da bi se tak ukrep ohranil na podlagi člena 14. Nacionalni varstveni organ bi namreč lahko izvajal svoja pooblastila samo na ozemlju države, ki ji pripada, člen 14 pa izrecno določa, da ukrepi ostanejo veljavni „v skladu z določenimi pogoji“. To se zdi zelo ozka razlaga člena 14 in „v skladu z določenimi pogoji“ bi se lahko v tem okviru namensko razlagalo, kot da bi se ukrep ohranil v skladu z določenimi pogoji, če bi lahko javni (državni) organ še naprej nadzoroval družino/otroka v državi pogodbenici, v katero se je družina preselila.

²⁶⁸ Člen 15(3) – glej točke **od 9.3 do 9.8**.

²⁶⁹ V tem primeru bi morali organi v obeh državah pogodbenicah tesno sodelovati in komunicirati, **preden** bi država pogodbenica A dovolila preselitev, da bi izmenjali vse potrebne informacije v zvezi z družino in zagotovili nadaljevanje ustreznega nadzora nad družino v državi pogodbenici B.

²⁷⁰ Kot organi države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče – člen 5. Kar zadeva uporabo mehanizmov sodelovanja iz Konvencije, ki se lahko uporabijo v tem primeru, glej opombo 265.

B. Pravo, ki se uporablja za starševsko odgovornost, kadar ni posredovanja sodnega ali upravnega organa

(a) Katero pravo se uporablja za dodelitev ali prenehanje starševske odgovornosti brez kakršnega koli posredovanja sodnega ali upravnega organa?

Člen 16(1) in (2)

- 9.9 Dodelitev ali prenehanje starševske odgovornosti po zakonu brez posredovanja sodnega ali upravnega organa je urejeno s pravom države²⁷¹, v kateri je otrokovo običajno prebivališče.²⁷²
- 9.10 V nekaterih primerih se lahko starševska odgovornost dodeli ali preneha na podlagi sporazuma ali enostranskega akta, za katerega prav tako ni potrebno posredovanje sodnih ali upravnih organov. Pravo, ki se uporablja za to dodelitev ali prenehanje starševske odgovornosti, je pravo države, v kateri je otrokovo običajno prebivališče **ob začetku veljavnosti sporazuma ali enostranskega akta**²⁷³. Primer enostranskega akta, s katerim se dodeli starševska odgovornost, je lahko oporoka ali izraz poslednje volje otrokovega zadnjega starša, s katerim se imenuje otrokov skrbnik²⁷⁴.
- 9.11 Opozoriti je treba, da če mora dodelitev ali prenehanje starševske odgovornosti s sporazumom ali enostranskim aktom pregledati ali odobriti sodni ali upravni organ, se ta pregled ali odobritev šteje za „varstveni ukrep“, ki ga morajo sprejeti organi, pristojni na podlagi poglavja II Konvencije, pri čemer uporabijo pravo, ki ga določa člen 15 Konvencije²⁷⁵. Če pa je posredovanje sodnega ali upravnega organa povsem pasivno, na primer omejeno na evidentiranje izjave, sporazuma ali enostranskega akta brez izvajanja kakršnega koli nadzora nad vsebino zadeve, se to ne sme šteti za posredovanje, ki bi pomenilo „varstveni ukrep“, in dodelitev starševske odgovornosti še vedno spada na področje uporabe člena 16, ker se zgodi „brez posredovanja sodnih ali upravnih organov“.²⁷⁶

Primer 9(C)

Neporočen par, ki živi v državi pogodbenici A, se razide pred rojstvom njunega otroka. Oče se zaradi dela preseli v državo pogodbenico B. V skladu s pravom države pogodbenice B neporočen oče ne pridobi starševske odgovornosti za otroka samodejno ob rojstvu otroka. Nasprotno pa v skladu s pravom države pogodbenice A neporočen oče ob rojstvu otroka samodejno pridobi starševsko odgovornost.

Ko se otrok rodi, je vprašanje, ali ima oče starševsko odgovornost za otroka, urejeno s pravom države, v kateri ima otrok običajno prebivališče²⁷⁷, v tem primeru s pravom države pogodbenice A. Oče zato v skladu s tem pravom samodejno pridobi starševsko odgovornost za otroka²⁷⁸.

²⁷¹ To ni nujno država, ki je pogodbenica konvencije iz leta 1996, saj je v členu 20 navedeno, da se določbe poglavja III o pravu, ki se uporablja, uporabljajo tudi, če je pravo, ki ga določajo, pravo države, ki ni pogodbenica (to pomeni, da so univerzalne). Glej točko 9.22.

²⁷² Člen 16(1).

²⁷³ Člen 16(2).

²⁷⁴ Glej točko 103 obrazložitvenega poročila.

²⁷⁵ Prav tam.

²⁷⁶ Prav tam, točka 98.

²⁷⁷ Člen 16(1). Tako bi bilo tudi, če bi imel otrok običajno prebivališče v državi A, ki **ni pogodbenica**: glej člen 20 in točko 9.22.

²⁷⁸ V tem primeru je očetovo **izvajanje** starševske odgovornosti urejeno tudi s pravom države pogodbenice A: člen 17. Za več podrobnosti glej točko 9.16.

Primer 9(D)

Najstnik z očetom in mačeho živi v državi A, ki ni pogodbenica. S pravom te države, ki ni pogodbenica, je starševska odgovornost po zakonu dodeljena očetu, ne pa tudi mačehi. Vendar pravo države A, ki ni pogodbenica, dovoljuje staršem, ki imajo starševsko odgovornost, da sklenejo formalni sporazum o delitvi starševske odgovornosti z nekaterimi drugimi osebami, ne da bi morali državne organe zaprositi za odobritev. Oče in mačeha skleneta tak formalni sporazum v skladu s pravom države A, ki ni pogodbenica.

Med potovanjem v tujino na poletni tabor v državo pogodbenico B najstnika zaradi pisanja grafitov in povzročanja škode na vlaku aretira policija. Njegova starša dobita poziv na sodišče za mladoletnike v tej državi. Pravo države pogodbenice B določa, da so osebe, ki imajo starševsko odgovornost za otroke, finančno odgovorne za kakršno koli škodo.

Država pogodbenica B v skladu s členom 16 v zvezi z vprašanjem, kdo ima starševsko odgovornost za najstnika (po zakonu, na podlagi sporazuma), uporabi pravo države A, ki ni pogodbenica (države, v kateri ima najstnik običajno prebivališče).

Ker imata v skladu s pravom države A, ki ni pogodbenica, starševsko odgovornost za otroka oče in mačeha, sta oba finančno odgovorna za najstnikova dejanja v državi pogodbenici B.

(b) Kaj se zgodi z dodelitvijo ali prenehanjem starševske odgovornosti, če se otrokovo običajno prebivališče spremeni?

Člen 16(3) in (4)

- 9.12** Starševska odgovornost po pravu države, v kateri je otrokovo običajno prebivališče, se ohrani po prenosu otrokovega običajnega prebivališča v drugo državo²⁷⁹. To velja tudi, če država, v kateri ima otrok novo običajno prebivališče, ne določa starševske odgovornosti v enakih okoliščinah²⁸⁰.
- 9.13** Zakonita dodelitev starševske odgovornosti osebi, ki take odgovornosti še nima, je urejena s pravom države, v kateri je otrokovo novo običajno prebivališče²⁸¹.
- 9.14** Namen teh pravil je zagotoviti kontinuiteto v razmerjih med starši in otroki²⁸². Glede na ta pravila zaradi spremembe otrokovega običajnega prebivališča same po sebi oseba ne more **izgubiti** starševske odgovornosti za otroka, lahko pa zaradi nje druga oseba **pridobi** starševsko odgovornost za otroka.
- 9.15** Soobstoj več nosilcev starševske odgovornosti, ki lahko izhaja iz uporabe teh določb, lahko učinkuje samo, če nosilci starševske odgovornosti na splošno sprejmejo dogovor²⁸³. Če niso sprejeli dogovora, se to lahko reši z ukrepom, za katerega eden od njih zaprosi pri pristojnem organu (glej **poglavje 4**)²⁸⁴.

²⁷⁹ Člen 16(3).

²⁸⁰ Tako je tudi, če se otrok iz države, ki **ni pogodbenica**, preseli v državo pogodbenico: glej člen 20 in točko **9.22**.

²⁸¹ Člen 16(4).

²⁸² Glej točke od 105 do 107 obrazložitvenega poročila.

²⁸³ Prav tam, točka 108.

²⁸⁴ Prav tam.

Primer 9(E)

Otrok je rojen v državi pogodbenici A, kjer imata po zakonu oba neporočena starša starševsko odgovornost za otroka. Mati se z otrokom preseli v državo pogodbenico B, katere pravo določa, da lahko neporočen oče pridobi starševsko odgovornost samo na podlagi sodne odločbe. Starševska odgovornost, ki jo je oče po zakonu pridobil v državi pogodbenici A, se ohrani tudi po preselitvi²⁸⁵.

Primer 9(F)

Otrok je rojen v državi pogodbenici A. Otrokova starša se razvežeta kmalu po njegovem rojstvu. V skladu s pravom države pogodbenice A oba starša po razvezi ohranita starševsko odgovornost za otroka. Dve leti pozneje se mati ponovno poroči, novi par pa se z otrokom preseli v državo pogodbenico B. V skladu s pravilom države pogodbenice B ima krušni starš po zakonu starševsko odgovornost za svoje krušne otroke. V tem primeru imajo starševsko odgovornost za otroka, ko ta pridobi običajno prebivališče v državi pogodbenici B, tri osebe, in sicer mati, oče in krušni oče²⁸⁶.

Primer 9(G)

Otrok s svojim očetom in njegovo drugo ženo, otrokovo mačeho, živi v državi pogodbenici A. Otrokova mati in oče soglašata, da bi morala mačeha imeti starševsko odgovornost za otroka. V skladu s pravom države pogodbenice A lahko starša pisno dodelita starševsko odgovornost krušnemu staršu. Za ta sporazum ni nujno, da ga odobri državni organ, vendar ga je treba evidentirati pri ustreznem ministrstvu. Mati, oče in mačeha svoj sporazum ustrezno evidentirajo.

Leto pozneje se oče, mačeha in otrok iz države pogodbenice A preselijo v državo pogodbenico B. V skladu s pravom države pogodbenice B krušni starš ne more pridobiti starševske odgovornosti za otroka brez sodne odločbe.

Ker za sporazum med strankama, sklenjen v državi pogodbenici A, ni bilo potrebno posredovanje sodnih ali upravnih organov (glej točko 9.11), se uporablja člen 16(2), tako da je dodelitev starševske odgovornosti mačehi urejena s pravom države, v kateri je imel otrok običajno prebivališče, ko je sporazum začel učinkovati (tj. ob njegovem evidentiranju). Ob evidentiranju sporazuma je imel otrok običajno prebivališče v državi pogodbenici A, zato se za to vprašanje uporablja pravo države pogodbenice A.

S členom 16(3) je zagotovljeno, da se starševska odgovornost mačeha ohrani tudi v državi pogodbenici B.

(c) Katero pravo se uporablja za izvajanje starševske odgovornosti?
Člen 17

- 9.16 Zgoraj navedena pravila se nanašajo na **dodelitev** ali **prenehanje** starševske odgovornosti. Vendar je **izvajanje** starševske odgovornosti vedno urejeno s pravom države, v kateri ima otrok **trenutno** običajno prebivališče.

Primer 9(H)

V državi pogodbenici A nosilec starševske odgovornosti potrebuje soglasje vseh drugih nosilcev starševske odgovornosti, preden lahko za otroka uredi kirurški poseg, ki ni nujen. Če ima otrok zdaj običajno prebivališče v državi pogodbenici A, je tako soglasje nujno, tudi če je imel otrok prej običajno prebivališče v državi pogodbenici B, kjer je bila prvotno dodeljena starševska odgovornost v zvezi z otrokom in kjer ni bilo take zahteve.

²⁸⁵ Člen 16(3).
²⁸⁶ Člen 16(4).

(d) Sprememba ali prenehanje starševske odgovornosti na podlagi varstvenih ukrepov, ki jih sprejmejo sodni ali upravni organi
Člen 18

- 9.17 V zgornjih odstavkih so navedena pravila o pravu, ki se uporablja pri obravnavanju starševske odgovornosti, ki se dodeli ali preneha brez posredovanja sodnega ali upravnega organa. Vendar ta pravila zadevnim sodnim ali upravnim organom ne preprečujejo sprejetja varstvenih ukrepov, s katerimi se starševska odgovornost spremeni ali preneha.
- 9.18 Ukrep, ki ga sprejme sodni ali upravni organ države pogodbenice in predvideva prenehanje ali spremembo starševske odgovornosti, je ukrep za varstvo otroka, ki spada na področje uporabe *ratione materiae* Konvencije, zato bi ga bilo treba sprejeti na podlagi pristojnosti in pravil Konvencije o pravu, ki se uporablja.

Primer 9(I)

Neporočen par in njun otrok imajo običajno prebivališče v državi pogodbenici A. V skladu s pravom države pogodbenice A ima po zakonu starševsko odgovornost za otroka le mati. Družina se preseli v državo pogodbenico B in tam pridobi običajno prebivališče. V skladu s pravom države pogodbenice B tudi neporočen oče po zakonu pridobi starševsko odgovornost za svojega otroka. Uporaba člena 16(4) torej zagotavlja, da se pravo države pogodbenice B (otrokovo novo običajno prebivališče) uporablja za dodelitev starševske odgovornosti po zakonu neporočenemu očetu (ki prej ni imel starševske odgovornosti).

Zveza razpade in starša se ne moreta dogovoriti o ničemer v zvezi z otrokom. Zaradi nenehnih preprirov in napetosti otrok postane tesnoben in bolehen. Otrok je bil pred kratkim napoten na posvet k psihiatru zaradi akutnega stresa.

Mati pri sodišču v državi pogodbenici B zaprosi za prenehanje starševske odgovornosti očeta. Država pogodbenica B je za obravnavo te prošnje pristojna kot država pogodbenica, v kateri ima otrok običajno prebivališče²⁸⁷. Običajno za spor uporabi lex fori²⁸⁸. Na podlagi člena 18 lahko država pogodbenica B odloči o prenehanju starševske odgovornosti očeta, čeprav je bila ta dodeljena po zakonu na podlagi člena 16 Konvencije²⁸⁹.

C. Varstvo tretjih oseb

Člen 19

- 9.19 Če tretja oseba sklene dogovor z osebo, ki bi bila upravičena delovati kot otrokov zakoniti zastopnik po pravu države, v kateri je bil dogovor sklenjen, se tretja oseba ne more šteti za odgovorno samo zato, ker druga oseba ni bila upravičena delovati kot otrokov zakoniti zastopnik v skladu s pravom, ki ga določajo pravila Konvencije²⁹⁰.
- 9.20 Vendar to varstvo ne velja, če je tretja oseba vedela ali bi morala vedeti, da je starševska odgovornost urejena z izbranim pravom. Varstvo prav tako velja le, če je dogovor sklenjen med osebami, ki so na ozemlju iste države.

²⁸⁷ Člen 5.

²⁸⁸ Člen 15(1) (razen če odloči, da je treba zaradi varstva otroka izjemoma uporabiti ali upoštevati pravo druge države, s katero je primer dejansko povezan: člen 15(2) – za več podrobnosti glej točko 9.2).

²⁸⁹ Vendar je vprašanje, ali to lahko stori in v kakšnih okoliščinah **bo** to storilo, navsezadnje odvisno od *lex fori* (člen 15(1), ali katero koli drugo pravo, ki se izjemoma uporablja na podlagi člena 15(2)).

²⁹⁰ Za podrobnejšo obravnavo te določbe glej točko 13.80.

- 9.21 To pravilo je bilo vključeno v Konvencijo, ker je „Konvencija [...] od trenutka, ko je v primeru spremembe otrokovega običajnega prebivališča določala načelo kontinuitete starševske odgovornosti, ki je bila po zakonu dodeljena s pravom države prejšnjega običajnega prebivališča, tretje osebe, ki so delovale v državi novega običajnega prebivališča, izpostavljala tveganju, da bodo storile napako glede osebe ali pooblastil otrokovega zakonitega zastopnika“²⁹¹.

D. Splošne določbe glede prava, ki se uporablja

- (a) **Ali se pravila glede prava, ki se uporablja, uporabljajo tudi, če izbrano pravo ni pravo države pogodbenice?**

Člen 20

- 9.22 Da, pravila glede prava, ki se uporablja, določena v Konvenciji, so univerzalna, kar pomeni, da se uporabljajo v vseh primerih, tudi v tistih, v katerih je izbrano pravo države, ki ni pogodbenica Konvencije.

Primer 9(J)

Otrok z očetom in mačeho prebiva v državi A, ki ni pogodbenica. Po pravu države A, ki ni pogodbenica, je mačeha s sklenitvijo zakonske zveze med očetom in njo samodejno pridobila starševsko odgovornost za otroka.

Očetu ponudijo novo zaposlitev v državi pogodbenici B in družina se preseli v to državo pogodbenico. V skladu s pravom države pogodbenice B mačeha ob sklenitvi zakonske zveze z otrokovim očetom ne bi samodejno pridobila starševske odgovornosti.

Vendar se na podlagi člena 16(3) in člena 20 Konvencije starševska odgovornost mačeha, dodeljena po pravu države A, ki ni pogodbenica, ohrani tudi po prenosu otrokovega običajnega prebivališča v državo pogodbenico B.

- (b) **Ali sklicevanje na pravo druge države vključuje sklicevanje na pravila mednarodnega zasebnega prava navedene druge države?**

Člen 21

- 9.23 Ne, zavračanje je izrecno izključeno s členom 21. To pomeni, da sklicevanje na pravo druge države pomeni le sklicevanje na notranjo zakonodajo navedene države, ne pa tudi na pravila mednarodnega zasebnega prava navedene države.
- 9.24 Obstaja izjema od tega pravila, in sicer če je pravo, ki se uporablja v skladu s členom 16, pravo države, ki ni pogodbenica. Če v tem primeru pravila mednarodnega zasebnega prava navedene države določajo pravo druge države, ki ni pogodbenica in bi uporabljala svoja pravila, se uporablja pravo te druge države. Če pa ta druga država, ki ni pogodbenica, **ne** bi uporabljala svojega prava, se uporablja pravo, ki ga določa člen 16. Namen tega je, da se ne posega v pravila mednarodnega zasebnega prava, ki se uporabljajo med državami, ki niso pogodbenice.

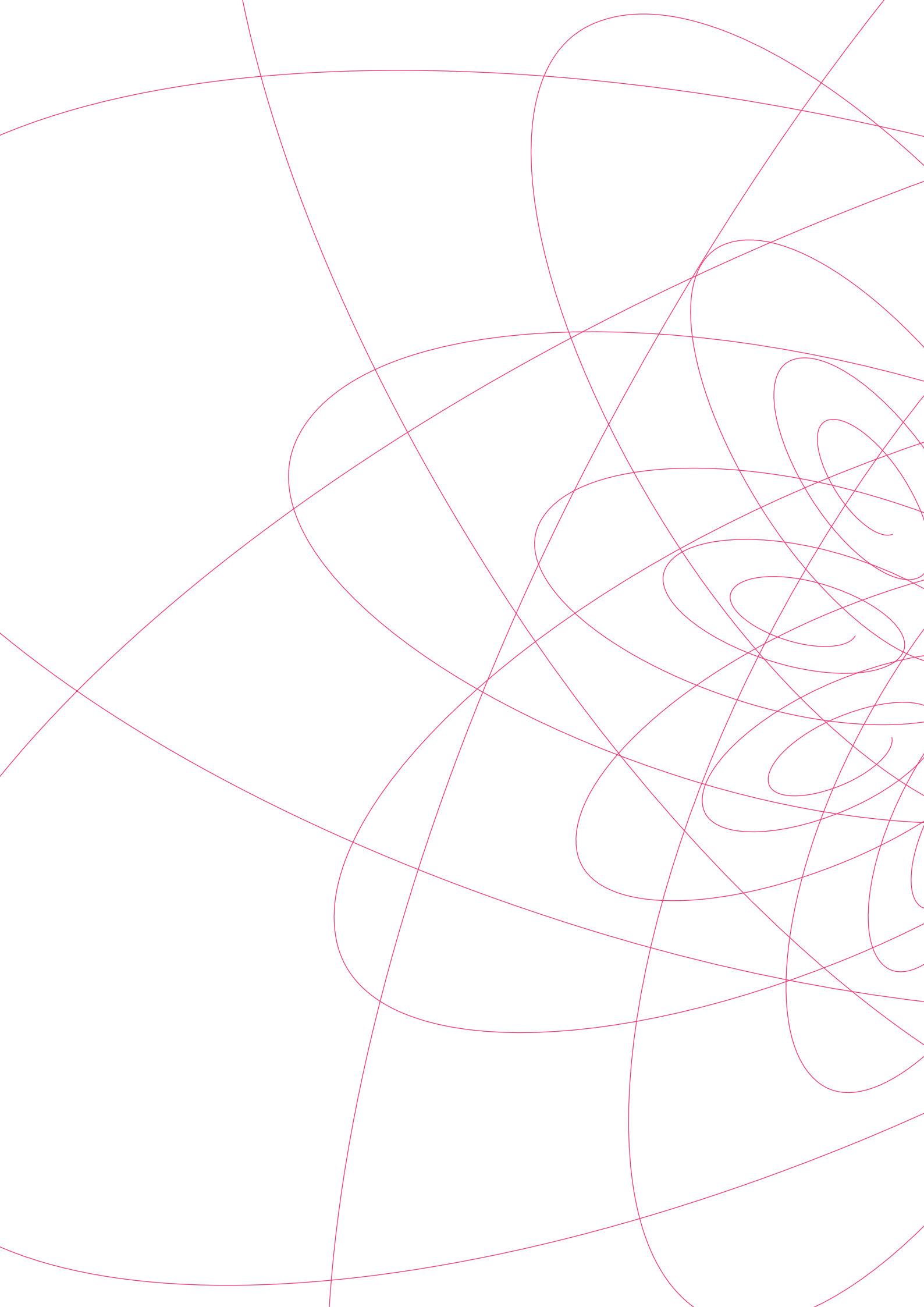
(c) Ali obstajajo okoliščine, v katerih prava, določenega na podlagi pravil konvencije iz leta 1996, ni treba uporabiti?

Člen 22

- 9.25 Člen 22 določa izjemo javnega reda. To pomeni, da če je uporaba prava, določenega na podlagi zgoraj opisanih pravil, ob upoštevanju otrokove koristi očitno v nasprotju z javnim redom države pogodbenice, lahko organi navedene države zavrnejo njegovo uporabo.
- 9.26 Opozoriti je treba, da se lahko na podlagi javnega reda uporaba izbranega prava zavrne samo, če se upošteva otrokova korist.

10

*PRIZNANJE IN UVELJAVITEV
VARSTVENEGA UKREPA*

A. Kdaj je varstveni ukrep, sprejet v eni državi pogodbenici, priznan v drugi državi pogodbenici?

Člen 23

- 10.1 Varstveni ukrepi, sprejeti v eni državi pogodbenici, se po zakonu priznajo v vseh drugih državah pogodbenicah²⁹². Priznanje „po zakonu“ pomeni, da ni treba začeti postopka za priznanje ukrepa v zaproseni državi pogodbenici²⁹³ in njegovo učinkovanje v tej državi.
- 10.2 Vendar je za priznavanje ukrepa morda treba dokazati njegov obstoj v zaproseni državi pogodbenici. Da bi se izognili naložitvi birokratskih ovir za varstvo otrok, Konvencija v zvezi s tem ne vsebuje formalnih zahtev. Običajno zadostuje predložitev pisnega dokumenta, iz katerega je razviden ukrep²⁹⁴. V nekaterih primerih in zlasti v nujnih primerih pa lahko organi države pogodbenice, ki je sprejela ukrep, zaproseno državo pogodbenico o ukrepu obvestijo po telefonu²⁹⁵. V takih primerih je morda koristno, da čim prej sledi pisno dokazilo o ukrepu²⁹⁶.
- 10.3 Priznanje varstvenega ukrepa po zakonu zadostuje, da ukrep učinkuje v okoliščinah, v katerih je prostovoljno upoštevan oziroma se mu ne nasprotuje²⁹⁷.

Primer 10(A)

Družina ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A. Ko zveza med staršema razpade, sodišče v državi pogodbenici A s soglasjem očeta materi dodeli izključno pravico do varstva in vzgoje. Čez eno leto se mati z otrokom zakonito preseli v državo pogodbenico B. Njena izključna pravica do varstva in vzgoje otroka se v državi pogodbenici B prizna po zakonu, ne da bi kakor koli dodatno ukrepala. Za priznanje odločbe o varstvu in vzgoji se ji ni treba obrniti na sodne ali upravne organe v državi pogodbenici B.

Primer 10(B)

Organi države pogodbenice A, v kateri ima otrok običajno prebivališče, imenujejo pravnega zastopnika za upravljanje otrokovega premoženja. To vključuje premoženje v državi pogodbenici B. Ker se to imenovanje prizna po zakonu, lahko pravni zastopnik sklepa dogovore v otrokovem imenu v državi pogodbenici B, ne da bi moral kako drugače ukrepati za priznanje svojega imenovanja v državi pogodbenici B²⁹⁸.

Primer 10(C)

Najstnico najdejo spati na ulicah mesta v državi pogodbenici A. Sodišče v državi pogodbenici A odloči, da je treba najstnico začasno namestiti v varstvo države, dokler se raziskujejo njene razmere²⁹⁹. Vendar najstnici uspe pobegniti iz začasnega varstva in naj bi potovala v državo pogodbenico B. Organi v državi pogodbenici A po telefonu vzpostavijo stik z organi v državi pogodbenici B ter jih obvestijo o nujnih in nevarnih razmerah, v katerih je najstnica, in o ukrepu, ki so ga sprejeli³⁰⁰. Organi v

²⁹² Vendar se lahko priznanje zavrne na podlagi strogih in omejenih razlogov, opisanih v **oddelku B**.

²⁹³ Izraz „zaprosena država pogodbenica“ v tem poglavju označuje državo pogodbenico, ki je zaprosena za priznanje in/ali uveljavitev varstvenega ukrepa, sprejetega v drugi državi pogodbenici. Pošlje ga organ države pogodbenice, ki je sprejel odločitev.

²⁹⁴ Glej točko 120 obrazložitvenega poročila.

²⁹⁵ Prav tam.

²⁹⁶ Kadar ukrep ni upoštevan prostovoljno ali se mu nasprotuje, glej **oddelek D** v zvezi z uveljavitvijo.

²⁹⁷ Če v tem primeru država pogodbenica A izdaja potrdila v skladu s členom 40 Konvencije, je morda koristno, da pravni zastopnik pridobi taka potrdila – za več podrobnosti glej **poglavje 11**.

²⁹⁸ Ta odločba temelji na členu 11 Konvencije.

²⁹⁹ Opozoriti je treba, da **morajo** v skladu s členom 36 Konvencije, če država pogodbenica A meni, da je otrok „v resni nevarnosti“, pristojni organi države pogodbenice A, ker so bili v tej zadevi obveščeni, da se je otrokovo običajno prebivališče spremenilo (ali se bo kmalu spremenilo) in/ali da bo otrok kmalu v državi pogodbenici B, obvestiti organe v državi pogodbenici B o nevarnosti za otroka in ukrepih, ki so jih sprejeli. Za več podrobnosti glej **poglavje 11**.

³⁰⁰

državi pogodbenici A potrdijo, da bodo čim prej poslali sodno odločbo. Odločbo pozneje potrdijo po telefaksu.

Ukrep se po zakonu prizna v državi pogodbenici B, ne da bi bili potrebni nadaljnji ukrepi. Zaradi tesnega sodelovanja med državama pogodbenicama organi v državi pogodbenici B pričakujejo prihod najstnice in jo lahko nemudoma namestijo v začasno varstvo države v skladu z varstvenim ukrepom države pogodbenice A³⁰¹.

B. Kdaj se lahko priznanje varstvenega ukrepa, sprejetega v eni državi pogodbenici, zavrne v drugi?

10.4 Člen 23(2) določa izčrpen seznam razlogov, na podlagi katerih se lahko priznanje zavrne. Opozoriti je treba, da je s členom 23(2) dovoljena zavrnitev priznanja na podlagi teh razlogov, ni pa obvezna³⁰². Priznanje se **torej** lahko zavrne v naslednjih okoliščinah:

(a) Ukrep je sprejel organ države pogodbenice, katerega pristojnost ni temeljila na enem od razlogov iz členov 5 do 14 konvencije iz leta 1996³⁰³

10.5 To pomeni, da organom v zaproseni državi pogodbenici ni treba priznati ukrepov, temelječih na pravilih države pogodbenice, ki je sprejela ukrepe, o pristojnosti, ki ne izhajajo iz Konvencije, **če** ta pravila niso v skladu s pravili o pristojnosti iz poglavja II Konvencije.

(b) Ukrep je bil razen v nujnem primeru sprejet v sodnem ali upravnem postopku, ne da bi bila otroku dana možnost, da pove svoje mnenje, ob kršenju temeljnih načel zaprosene države pogodbenice³⁰⁴

10.6 Namen Konvencije ni spremeniti nacionalna procesna pravila v zvezi z zaslišanjem otrok, temveč ta določba zaproseni državi pogodbenici zgolj omogoča, da zagotovi, da ob priznanju odločbe iz druge države pogodbenice ne bodo ogrožena njena temeljna načela. Na to določbo vpliva člen 12 Konvencije ZN o otrokovih pravicah, ki določa pravico otroka, da je zaslišan v postopku, ki ga zadeva. Pomembno pa je poudariti, da je to lahko razlog za zavrnitev priznanja le, če je opustitev zaslišanja otroka v nasprotju s **temeljnimi načeli** zaprosene države pogodbenice.

10.7 Ta razlog za zavrnitev ne velja v nujnih primerih, saj se šteje, da je treba v takih primerih „procesne zahteve glede dolžnega pravnega postopanja razlagati prožneje“³⁰⁵.

³⁰¹ Država pogodbenica B nato lahko na podlagi člena 11 Konvencije po potrebi in če meni, da gre za nujni primer, sprejme dodatne/druge potrebne varstvene ukrepe v zvezi z najstnico. Priporočljivo je nadaljnje tesno sodelovanje med državo pogodbenico B, državo pogodbenico A in državo, v kateri ima otrok običajno prebivališče (če ga je mogoče ugotoviti), da se lahko ugotovi, katera država je v zvezi s to najstnico splošno pristojna za sprejetje dolgoročnejših varstvenih ukrepov zanj. Za več podrobnosti glej **poglavje 11**.

³⁰² Glej točko 121 obrazložitvenega poročila. To pomeni, da čeprav je ugotovljen razlog za zavrnitev priznanja na podlagi člena 23(2), lahko država pogodbenica varstveni ukrep vseeno prizna.

³⁰³ Člen 23(2)(a): ta odstavek pomeni, da je zaproseni organ pooblaščen za to, da za namene priznanja preveri pristojnost organa, ki je sprejel ukrep. Vendar ga pri tem preverjanju zavezujejo razsodbe, temelječe na dejstvih, ki so bila podlaga za pristojnost organa, ki je sprejel ukrep (glej člen 25 in točko **10.14**).

³⁰⁴ Člen 23(2)(b).

³⁰⁵ Točka 123 obrazložitvenega poročila. Glej tudi sklepe in priporočila posebne komisije iz leta 2011 (prvi del), točka 50 (na voljo na spletišču < www.hcch.net > (pot navedena v opombi 16)).

(c) Ukrep je bil razen v nujnem primeru sprejet, ne da bi bila osebi, ki trdi, da ukrep posega v njeno starševsko odgovornost, dana možnost, da pove svoje mnenje³⁰⁶

10.8 V tem razlogu za zavrnitev se izraža spoštovanje pravice do poštenega sojenja in pravičnih postopkov vseh oseb, v katerih starševsko odgovornost je z ukrepom poseženo.

(d) Priznanje je očitno v nasprotju z javnim redom zaprosene države pogodbenice ob upoštevanju otrokovih koristi³⁰⁷

10.9 Zavrnitev priznanja na podlagi javnega reda je standardna določba v mednarodnem zasebnem pravu. Vendar se izjema javnega reda redko uporablja v mednarodnem zasebnem pravu na splošno in v haaških konvencijah o mednarodnem družinskem pravu.

10.10 V skladu s to konvencijo in tudi z drugimi haaškimi konvencijami o mednarodnem družinskem pravu se lahko ta izjema od priznanja uporabi le, če bi bilo priznanje „**očitno v nasprotju**“ z javnim redom. Poleg tega je treba pri odločanju za sklicevanje na ta razlog upoštevati otrokovo korist³⁰⁸.

(e) Ukrep je nezdružljiv z ukrepom, ki je bil pozneje sprejet v državi otrokovega običajnega prebivališča, ki ni pogodbenica, če ta ukrep izpolnjuje zahteve za priznanje v zaproseni državi pogodbenici³⁰⁹

10.11 Pri tem razlogu za zavrnitev se daje prednost poznejšemu ukrepu, ki ga sprejmejo organi države, ki **ni pogodbenica** in v kateri je bil navedeni ukrep sprejet v skladu s pglavitnim načelom o pristojnosti na podlagi Konvencije (tj. gre za državo, ki ni pogodbenica in v kateri ima otrok **običajno prebivališče**).

10.12 Ukrep, ki ga sprejme država, ki ni pogodbenica in v kateri ima otrok običajno prebivališče, mora biti sprejet pozneje kot odločba države pogodbenice, katere priznanje se zavrača. Poleg tega ga mora biti mogoče priznati v zaproseni državi pogodbenici.

(f) Ni se ravnalo v skladu s postopkom iz člena 33³¹⁰

10.13 Postopek iz člena 33 se nanaša na postopek pri čezmejnih namestitvah otrok. V tem postopku je potrebno sodelovanje med organi vseh zadevnih držav pogodbenic, podrobneje pa je obravnavan v točkah **od 11.13 do 11.17**³¹¹.

10.14 Opozoriti je treba, da organe zaprosene države pogodbenice pri ugotavljanju, ali obstaja razlog za zavrnitev priznanja, zavezujejo razsodbe, temelječe na dejstvih, ki so podlaga za pristojnost organa države, ki je sprejel ukrep³¹². Na primer, če je pristojnost temeljila na običajnem prebivališču, zaprosena država pogodbenica ne

³⁰⁶ Člen 23(2)(c): na primer, če je pristojni organ na podlagi člena 18 Konvencije odpravil starševsko odgovornost posameznika, ne da bi ga zaslišal, lahko ta posameznik s sklicevanjem na poseganje v svojo starševsko odgovornost nasprotuje priznanju ukrepa v drugi državi pogodbenici.

³⁰⁷ Člen 23(2)(d).

³⁰⁸ Kot v haaški konvenciji o meddržavnih posvojitvah iz leta 1993.

³⁰⁹ Člen 23(2)(e).

³¹⁰ Člen 23(2)(f).

³¹¹ Glej točke **11.1** in **od 13.31 do 13.42**.

³¹² Člen 25.

more presojati dejstev, na podlagi katerih je organ, ki je sprejel ukrep, ugotovil običajno prebivališče. Podobno velja tudi, kadar pristojnost temelji na predhodni presoji otrokove koristi³¹³, saj je ta presoja zavezujoča za organ zaprosene države pogodbenice. Zato sodni ali upravni organi, ki sprejemajo varstvene ukrepe na podlagi Konvencije, morda želijo, kadar je to mogoče, jasno navesti dejanske ugotovitve, ki so podlaga za njihovo pristojnost.

- 10.15 Prav tako presoja utemeljenosti odločbe ne sme presegati tistega, kar je potrebno za ugotavljanje, ali obstaja razlog za zavrnitev priznanja³¹⁴.

Primer 10(D)

Pravila države pogodbenice A o pristojnosti, ki ne izhajajo iz Konvencije, določajo, da so, kadar otrok nima običajnega prebivališča v državi pogodbenici, vendar je državljan države pogodbenice A, organi države pogodbenice A pristojni za sprejetje varstvenih ukrepov v zvezi z otrokom³¹⁵. Organi države pogodbenice A zato sprejmejo odločbo v zvezi z otrokom, ki je državljan države pogodbenice A, običajno prebivališče pa ima v državi pogodbenici B. Čeprav ima država pogodbenica A pravico sprejeti ta varstveni ukrep³¹⁶, pa lahko organi države pogodbenice C (ali katere koli druge države pogodbenice) zavrnejo njegovo priznanje, ker je temeljil na podlagi za pristojnost, ki ni določena v Konvenciji³¹⁷.

Primer 10(E)

*Otrok, star 11 let, ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A. Organi države pogodbenice A izdajo odločbo o prepovedi stikov med otrokom in očetom, ki živi v državi pogodbenici B. Organi države pogodbenice A se ob sprejetju tega varstvenega ukrepa z otrokom ne pogovorijo neposredno, temveč socialni delavec govori **samo** s starši, ne da bi opazoval otroka ali z njim govoril. Ustava države pogodbenice B vsebuje določbo o pravicah otrok, v skladu s katero se je treba z otroki posvetovati in jih zaslišati v zvezi z odločbami, ki jih zadevajo, če so dovolj stari in zreli. Organi države pogodbenice B ugotovijo, da je otrok dovolj star in zrel ter da bi moral biti glede na njihova ustavna pravila zaslišan v zvezi s to odločbo. Zato lahko zavrnejo priznanje ukrepa, sprejetega v državi pogodbenici A, ker se otroku ni omogočilo zaslišanje, s čimer so bila kršena temeljna načela procesnega prava države pogodbenice B³¹⁸.*

Primer 10(F)

Organi države pogodbenice A izdajo odločbo o odpravi starševske odgovornosti matere v zvezi z njenima otrokoma. Mati je bila ob sprejetju odločbe v državi pogodbenici B in pred sprejetjem te odločbe ji ni bilo omogočeno, da bi bila zaslišana. Priznanje te odločbe se lahko zavrne v vseh drugih državah pogodbenicah³¹⁹.

Primer 10(G)

Otrok in njegova mati imata običajno prebivališče v državi pogodbenici B. Oče ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A. Starša se odločita za razvezo v državi pogodbenici A in soglašata, da sodišča v državi pogodbenici A obravnavajo vsa vprašanja v zvezi z varstvom in vzgojo otroka³²⁰. Med postopkom za razvezo se sodišče države pogodbenice A odloči za odpravo starševske odgovornosti očeta ter prenehanje vseh stikov

³¹³ Glej na primer člena 8(4) in 9(1) ter člen 10(1)(b). Glej tudi točko 131 obrazložitvenega poročila.

³¹⁴ Člen 27.

³¹⁵ Seveda organi države pogodbenice A ne bi mogli izvajati pristojnosti na tej podlagi v zvezi z otrokom, ki ima običajno prebivališče v drugi državi **pogodbenici** – glej točke **od 3.11 do 3.13**.

³¹⁶ Glej točke **od 3.11 do 3.13**.

³¹⁷ Člen 23(2)(a).

³¹⁸ Člen 23(2)(b) (pri čemer ni šlo za nujni primer).

³¹⁹ Člen 23(2)(c) (če ukrep ni bil sprejet v nujnem primeru).

³²⁰ Člen 10 – za več podrobnosti glej **poglavje 4**.

med očetom in otrokom izključno zato, ker je oče kriv za nevzdržnost zakonske zveze. Ukrepa morda ni mogoče priznati v državi pogodbenici B, ker bi bilo ob upoštevanju otrokove koristi očitno v nasprotju z javnim redom države pogodbenice B, če bi se priznal ukrep, ki ne temelji na presoji otrokove koristi³²¹.

Primer 10(H)

Družina ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A. Ko zveza med staršema razpade, se mati in otrok s soglasjem očeta vrmeta v državo B, katere državljanstvo imata in ki ni pogodbenica. Starša se dogovorita, da naj organi države pogodbenice A, ki obravnavajo njuno zadevo v zvezi z razvezo, odločijo tudi o vprašanjih varstva in vzgoje v zvezi z otrokom³²². Sodišče v državi pogodbenici A odloči, da imata starša deljeno varstvo in vzgojo v zvezi z otrokom ter da mora otrok bolj ali manj enako časa preživljati z vsakim od staršev.

Čez dve leti, ko ta dogovor propade, organi države B, ki ni pogodbenica, izdajo odločbo o dodelitvi izključne pravice do varstva in vzgoje materi ter zgolj omejene pravice do stikov očetu.

Mati in otrok se nato preselita v državo pogodbenico C. Oče (na podlagi člena 24 Konvencije³²³) zaprosi za priznanje odločbe države pogodbenice A v državi pogodbenici C. Pravo države pogodbenice C določa, da se odločbe iz držav, ki niso pogodbenice, priznajo, če so izpolnjena nekatera merila. Odločba iz države B, ki ni pogodbenica, ta merila izpolnjuje. Zato lahko država pogodbenica C zavrne priznanje odločbe organov države pogodbenice A, ker je nezdržljiva z odločbo, ki jo je pozneje sprejela država B, ki ni pogodbenica³²⁴.

C. Kako je lahko oseba prepričana, da bo neka odločba priznana v drugi državi pogodbenici? („Predhodno priznanje“³²⁵)

Člen 24

- 10.16** Če obstajajo morebitni pomisleki glede tega, ali bo varstveni ukrep, sprejet v eni državi pogodbenici, po zakonu priznan v drugi državi pogodbenici, je za rešitev tega vprašanja morda treba uporabiti mehanizem, opredeljen v členu 24 Konvencije.
- 10.17** Ker se ukrepi iz drugih držav pogodbenic priznajo po zakonu, je lahko morebiten spor glede obstoja razloga za nepriznanje predmet sodne odločbe le ob uveljavljanju ukrepa. Tako dolgo čakanje, preden se ugotovi, ali je odločbo mogoče priznati ali ne, lahko povzroči nevšečnosti in stisko, pri čemer imajo lahko različne osebe pravni interes za to, da se odpravijo kakršni koli pomisleki glede priznanja. Zato lahko zainteresirana oseba pristojni organ države pogodbenice zaprosi za odločbo v zvezi s priznanjem ukrepov, sprejetih v drugi državi pogodbenici.

³²¹ Člen 23(2)(d): če bi organi države pogodbenice B v teh okoliščinah dejansko zavrnili priznanje, bi lahko oče v državi pogodbenici B zaprosil za varstvene ukrepe v zvezi z otrokom (vključno z varstvom in vzgojo ter stiki), ker je država pogodbenica B država pogodbenica, v kateri ima otrok običajno prebivališče (člen 5).

³²² Člen 10 – za več podrobnosti glej **poglavje 4**.

³²³ Glej točke **od 10.16 do 10.21**.

³²⁴ Člen 23(2)(e).

³²⁵ Za uporabo „predhodnega priznanja“ v mednarodnih zadevah v zvezi s stiki glej točke **od 13.19 do 13.22**.

- 10.18 Člen 24 lahko uporabi na primer starš, katerega otrok se seli v drugo državo pogodbenico, ali starš, katerega otrok z drugim staršem za krajše obdobje potuje v drugo državo pogodbenico³²⁶.
- 10.19 V tem postopku je dovoljeno izdati odločbo v zvezi s priznanjem ali nepriznanjem varstvenih **ukrepov**. To pomeni, da izjave glede dodelitve ali prenehanja starševske odgovornosti ni mogoče pridobiti brez posredovanja sodnega ali upravnega organa (npr. v skladu s členom 16(3) ali (4) po spremembi otrokovega običajnega prebivališča)³²⁷.
- 10.20 Postopek, ki ga je mogoče uporabiti za pridobitev take odločbe, mora določati pravo zaprosene države pogodbenice.³²⁸
- 10.21 Za učinkovito izvajanje člena 24 Konvencije je običajno potrebno, da država pogodbenica imenuje in jasno opredeli pristojni organ/organe, ki obravnavajo prošnje za „predhodno priznanje“ varstvenih ukrepov³²⁹.

Primer 10(I)

Trije otroci imajo običajno prebivališče v državi pogodbenici A. Njihova mati se želi z njimi preseliti v državo pogodbenico B. Oče ne nasprotuje selitvi, če se bodo njegovi stiki z otroki nadaljevali. V državi pogodbenici A pridobi sodno odločbo, ki določa, da bodo otroci precejšen del počitnic preživel z njim. Očeta skrbi, da mati po preselitvi ne bo upoštevala tega dogovora, zato želi zagotoviti, da bodo organi v državi pogodbenici B priznali sodno odločbo. V skladu s členom 24 lahko oče državo pogodbenico B zaprosi, naj odloči, ali bo odločba priznana, preden se mati z otroki preseli v državo pogodbenico B. Če je odločeno, da bo odločba priznana, vse zadevne osebe vedo, da bo lahko priznana odločba razglašena za pravnomočno ali evidentirana za uveljavitev³³⁰ in uveljavljena v skladu s pravom države pogodbenice B, če je mati ne bo upoštevala prostovoljno³³¹. Če je odločeno, da odločba ne bo priznana³³², bo oče to vedel še pred preselitvijo in bo lahko ustrezno ukrepal, da bi odpravil morebitne pomanjkljivosti v prvotni odločbi sodišča v državi pogodbenici A, tako da bo ta priznana v državi pogodbenici B³³³.

D. Kdaj se varstveni ukrep, sprejet v eni državi pogodbenici, uveljavi v drugi državi pogodbenici?

Člena 26 in 28

- 10.22 Če se varstveni ukrep, ki ga je sprejela ena država pogodbenica, ne upošteva v drugi državi pogodbenici, je morda treba v tej drugi državi pogodbenici začeti postopek za uveljavitev³³⁴.
- 10.23 V skladu s postopkom, ki ga določa Konvencija, mora zainteresirana stran v teh okoliščinah zaprositi, da se varstveni ukrep razglasi za pravnomočnega ali

³²⁶ Glej prav tam.

³²⁷ Za več podrobnosti glej **oddelek B v poglavju 9** in točko 129 obrazložitvenega poročila, kjer je navedeno, da se s členom 24 „predvideva obstoj odločbe, da lahko učinkuje“.

³²⁸ Prav tam, točka 130.

³²⁹ V posebni komisiji iz leta 2011 (prvi del) je bila za ta namen obravnavana vključitev posebnega pravila v izvedbeno zakonodajo. Glej v zvezi s tem priloženi „Kontrolni seznam za izvajanje“ v poglavju IV.

³³⁰ Člen 26.

³³¹ Člen 28, glej tudi **oddelek D**.

³³² Člen 23(2).

³³³ V zvezi s tem je lahko sodelovanje med osrednjimi organi zadevnih držav pogodbenic ali zadevnimi organi odločanja (npr. z neposrednim komuniciranjem med sodišči) koristno za učinkovito odpravo morebitnih pomanjkljivosti v odločbi, da se zagotovi priznanje v zaproseni državi pogodbenici – za več podrobnosti glej **poglavje 11**.

³³⁴ Člen 26.

evidentira za uveljavitev v zaprošeni državi pogodbenici v skladu s postopkom, ki ga določa pravo te države³³⁵.

- 10.24** Za razglasitev pravnomočnosti ali evidentiranje je treba uporabiti enostavni in hitri postopek³³⁶. Pomembno je, da lahko zaprošena država pogodbenica to razglasitev pravnomočnosti ali evidentiranje zavrne samo iz zgoraj navedenih razlogov za nepriznanje ukrepa³³⁷.
- 10.25** Ko se ukrepi razglasijo za pravnomočne ali evidentirajo, jih je treba v zaprošeni državi pogodbenici uveljaviti, kot da so jih sprejeli organi te države³³⁸.
- 10.26** Ukrepi se morajo uveljaviti v skladu s pravom zaprošene države pogodbenice in v obsegu, ki ga to pravo določa, ob upoštevanju otrokovih koristi³³⁹. S sklicevanjem na „obseg, ki ga [...] določa [pravo]“ države pogodbenice, v kateri se ukrep uveljavlja, se upošteva, da imajo države pogodbenice različne notranje zakone glede uveljavitve. Ukrep se lahko uveljavi samo v obsegu, dovoljenem z njihovimi notranjimi zakoni³⁴⁰.
- 10.27** Sklicevanje na „otrokove koristi“ v členu 28 se ne sme razlagati kot poziv k dodatnemu preverjanju utemeljenosti.
- 10.28** Tako kot pri priznanju varstvenih ukrepov (glej točko **10.15**) presoja utemeljenosti ukrepa ne sme presegati tistega, kar je potrebno za ugotovitev, ali se ukrep lahko razglasi za pravnomočnega ali evidentira za uveljavitev³⁴¹.

Primer 10(J)

Otrok ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A. Ko zveza med staršema razpade, oče zaprosi sodišče za dovoljenje, da se z otrokom preseli v državo pogodbenico B. Sodišče odobri preselitev, vendar vzpostavi celovito ureditev stikov za mater³⁴². Ko pa mati odpotuje v državo pogodbenico B, da bi tam uresničevala pravico do stikov v skladu z odločbo države pogodbenice A, oče otroku ne dovoli, da bi videl mater.

V skladu s členom 26 Konvencije lahko mati zaprosi, da se odločba o stikih države pogodbenice A razglasi za pravnomočno ali evidentira za uveljavitev v državi pogodbenici B³⁴³. Ko je odločba razglašena za pravnomočno ali evidentirana za uveljavitev v državi pogodbenici B, se v državi pogodbenici B uveljavi v skladu z njenim pravom in v obsegu, ki ga to pravo določa, pri čemer se upošteva otrokova korist³⁴⁴.

³³⁵ Člen 26(1).

³³⁶ Člen 26(2).

³³⁷ Člen 26(3).

³³⁸ Člen 28.

³³⁹ Prav tam.

³⁴⁰ Na primer, v točki 134 obrazložitvenega poročila je naveden primer zrelega otroka, ki popolnoma nasprotuje temu, da bi odšel živeti k staršu, ki je v okviru varstvenega ukrepa določen za njegovega skrbnika, pri čemer je navedeno: „Če [...] notranje pravo zaprošene države pogodbenice v takem primeru dovoljuje, da se sodna ali upravna odločba ne uveljavi, se lahko to pravilo uporabi tudi za šodno ali upravno odločbo, sprejeto v drugi državi pogodbenici.“

³⁴¹ Člen 27.

³⁴² Če bi bila mati zaskrbljena glede priznanja odločbe, preden sta se oče in otrok preselila v državo pogodbenico B, bi lahko zaprosila za njeno priznanje pred njuno preselitvijo. Glej točke **od 10.16 do 10.21**.

³⁴³ Člen 26.

³⁴⁴ Člen 28. Opozoriti je treba, da če bi v tej zadevi oče organe države pogodbenice B zaprosil za preizkus odločbe o stikih, bi bili za odločanje o tem vprašanju pristojni organi države pogodbenice B (kot države pogodbenice, v kateri ima otrok novo običajno prebivališče, v skladu s členom 5). Vendar bi morali biti organi države pogodbenice B v takem primeru previdni pri preizkusu odločbe o stikih – glej točke **od 13.23 do 13.27**.

Primer 10(K)

Mati in otrok imata običajno prebivališče v državi pogodbenici A, oče pa ima običajno prebivališče v državi pogodbenici B. Po razvezi staršev sodišče v državi pogodbenici A materi dodeli varstvo in vzgojo otroka, očetu pa redne stike z otrokom. Stiki z očetom naj bi potekali v državi pogodbenici B. Ta odločba se v državi pogodbenici B prizna po zakonu. Vendar oče po prvem uresničevanju stikov v državi pogodbenici B otroka zadrži v državi pogodbenici B, kar je v nasprotju z odločbo države pogodbenice A. Mati lahko zaprosi, da se odločba države pogodbenice A razglasi za pravnomočno ali evidentira za uveljavitev v državi pogodbenici B³⁴⁵. Ko je odločba razglašena za pravnomočno ali evidentirana za uveljavitev v državi pogodbenici B, se tam uveljavi v skladu s pravom države pogodbenice B in v obsegu, ki ga to pravo določa, pri čemer se upošteva otrokova korist³⁴⁶.

Primer 10(L)

Deklica, stara 11 let, ima običajno prebivališče v državi pogodbenici X. Njen oče je izginil, ko je bila še zelo majhna, njena mati pa je pred kratkim umrla za aidsom. Organi države pogodbenice X odločijo, da mora deklica živeti pri svoji teti po materini strani, ki je pripravljena skrbeti zanjo. Dva meseca pozneje se za deklico po pouku izgubi vsaka sled. Teta po materini strani izginotje nemudoma prijavi organom. Policija sumi, da jo je ugrabila dobro znana mreža trgovine z otroki in jo odpeljala v državo pogodbenico Z, kjer deklice prodajo v otroško prostitucijo. Osrednji organ je zaprosen za pomoč pri iskanju deklice³⁴⁷ in nazadnje jo odkrijejo v državi pogodbenici Z. Varstveni ukrep države pogodbenice X se v državi pogodbenici Z prizna po zakonu. Vendar deklica noče sodelovati z organi in trdi, da živi z očetom (človekom, za katerega se organi države pogodbenice Z bojijo, da je del tihotapske mreže). Ker organi v državi pogodbenici Z menijo, da je deklica v neposredni nevarnosti, sprejmejo ukrepe na podlagi člena 11 in jo namestijo v začasno varstvo države.

Teta po materini strani zaprosi za razglasitev pravnomočnosti odločbe o varstvu in vzgoji, ki je bila v državi pogodbenici X izdana v njeno korist. Tetino prošnjo obravnavajo organi v državi pogodbenici Z in razglasitev je odobrena. Odločba o varstvu in vzgoji se uveljavi v skladu s pravom države pogodbenice Z in deklica se vrne v varstvo tete po materini strani v državo pogodbenico X.

345

Ta primer je še zlasti pomemben, če se v zadevi ne uporablja haaška konvencija o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980 (npr. ker ena od držav ni pogodbenica konvencije iz leta 1980), saj nakazuje možno pravno sredstvo, ki ga v tem primeru protipravnega odvzema zagotavlja konvencija iz leta 1996. Če pa bi bili v tem scenariju obe državi pogodbenici konvencije iz leta 1980 (in konvencije iz leta 1996), bi se morala mati (in njeni pravni svetovalci) odločiti, ali bo začela postopek vrnitve na podlagi konvencije iz leta 1980 v državi pogodbenici B ali postopek za uveljavitev odločbe države pogodbenice A na podlagi konvencije iz leta 1996 v državi pogodbenici B ali oboje. Pri odločanju o tem lahko mati upošteva hitrost obeh postopkov v državi pogodbenici B in pravne stroške (ter morebitno pravno pomoč), ki jih lahko vključuje posamezni postopek. Za podrobnejšo obravnavo v zvezi z mednarodnim protipravnim odvzemom otrok glej točke **od 13.1 do 13.14 poglavja 13**.

346

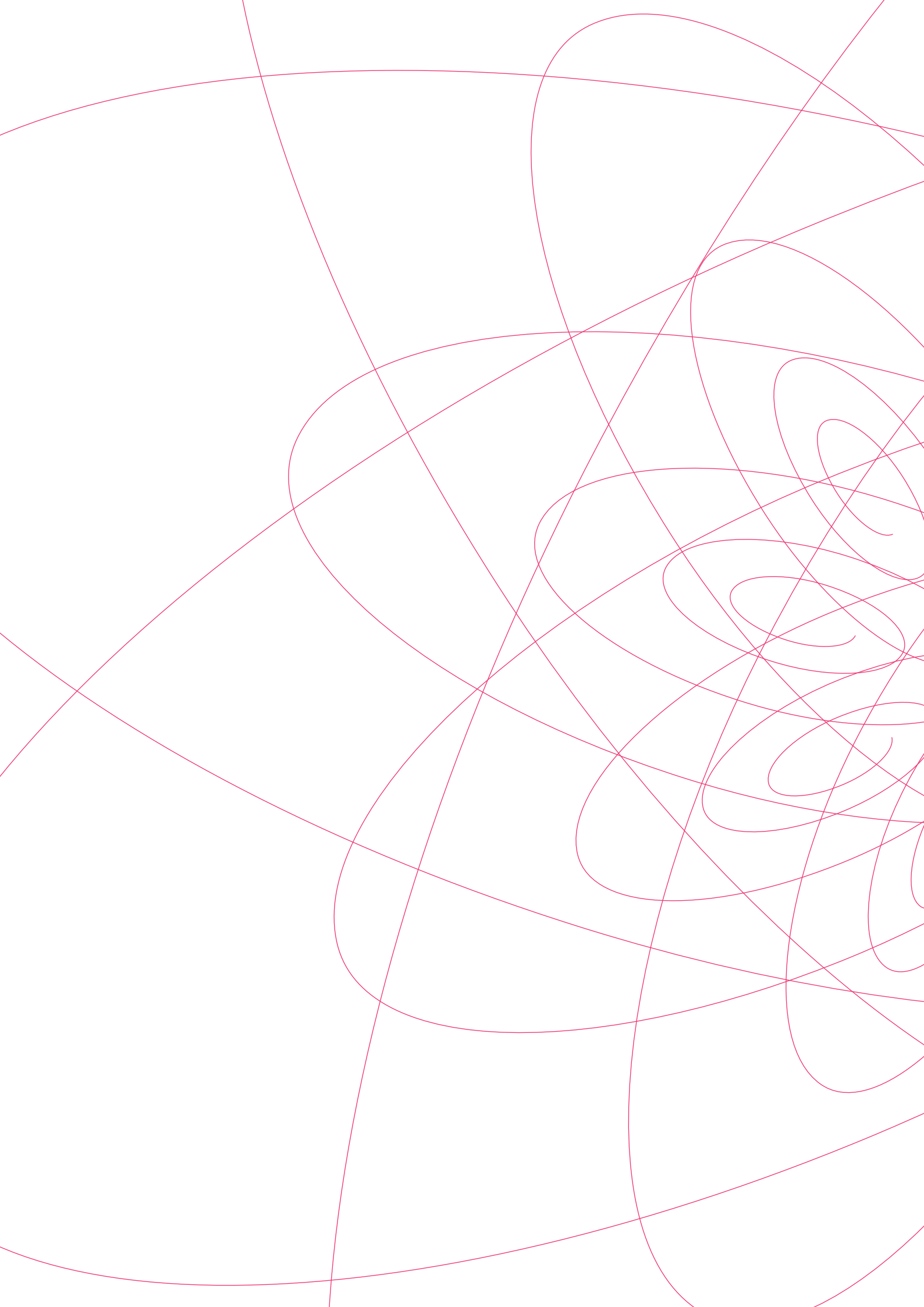
Člen 28.

347

Člen 31(c), glej **poglavje 11**.

*OSREDNJI ORGANI IN
SODELOVANJE*

A. Vloga osrednjega organa na podlagi konvencije iz leta 1996 Členi od 29 do 39

- 11.1 Osrednji organi imajo pomembno vlogo pri praktičnem izvajanju konvencije iz leta 1996. Natančneje, določbe Konvencije o sodelovanju, ki so bistvene za njeno učinkovito izvajanje (in torej za uresničevanje njenega namena, ki je izboljšati varstvo otrok v mednarodnih razmerah), se zanašajo na to, da jih bodo osrednji organi bodisi neposredno učinkovito prenesli v prakso bodisi podpirali in olajševali sodelovanje drugih akterjev iz Konvencije. V središču te konvencije so torej osrednji organi, ki so usposobljeni, pripravljeni pomagati in odzivni.
- 11.2 Vendar je treba opozoriti, da je v primerjavi z osrednjimi organi, imenovanimi na podlagi konvencije iz leta 1980, poudarek pri nalogah osrednjih organov na podlagi konvencije iz leta 1996 drugačen. Konvencija iz leta 1996 določa veliko manj odgovornosti za vlaganje ali obravnavanje prošelj v primerjavi z obveznostmi, ki so osrednjim organom naložene na podlagi konvencije iz leta 1980³⁴⁸. Pravzaprav je ena od glavnih nalog osrednjih organov na podlagi konvencije iz leta 1996, da olajšujejo komuniciranje in sodelovanje med pristojnimi organi v svojih državah pogodbenicah. Prav tako imajo pomembno vlogo pri pošiljanju prošelj in informacij ustreznemu pristojnemu organu/orgonom v svoji državi ter njihovem posredovanju drugim osrednjim organom³⁴⁹. Kot je obravnavano v nadaljevanju, je na podlagi konvencije iz leta 1996 tudi več možnosti za to, da se nekatere naloge osrednjih organov izvajajo prek drugih organov³⁵⁰. Mogoče je torej reči, da je vloga osrednjega organa na podlagi konvencije iz leta 1996 prožnejša kot na podlagi konvencije iz leta 1980 (kar je mogoče pripisati dejstvu, da ima konvencija iz leta 1996 veliko širše področje uporabe *ratione materiae* kot konvencija iz leta 1980 in tako potencialno zadeva veliko več otrok³⁵¹).
- 11.3 Čeprav so v obeh konvencijah različno poudarjene vloge osrednjih organov, pa je vseeno treba skrbno pretehtati, ali je primerno, da se v državah, ki so pogodbenice obeh konvencij, isti organ imenuje za osrednji organ na podlagi obeh konvencij (razlogi za to so obravnavani v točki 11.6).

B. Določitev in vzpostavitev osrednjega organa Člen 29

- 11.4 V skladu s členom 29 Konvencije morajo države pogodbenice določiti osrednji organ, ki izpolnjuje obveznosti, ki so po konvenciji določene za tak organ.
- 11.5 Če je država pogodbenica (1) zvezna država, (2) država z več kot enim pravnim sistemom ali (3) država, ki ima avtonomne ozemeljske enote, lahko določi več osrednjih organov. V tem primeru mora država pogodbenica določiti en osrednji

³⁴⁸ Glej člena 7 in 21 konvencije iz leta 1980.

³⁴⁹ Glej točko 137 obrazložitvenega poročila, v kateri je pojasnjeno: „Komisija se je odločila v vsaki državi pogodbenici ustanoviti osrednji organ, ki bi bil nekakšna stalna kontaktna točka, na katero bi se lahko obrnili organi drugih držav pogodbenic in ki bi lahko odgovarjala na njihove prošnje, vendar ji razen v enem primeru (člen 33) načeloma ne bi bilo treba prevzemati pobud, zagotavljati informacij ali vnaprej usklajevati sprejemanja ukrepov (členi od 29 do 32).“

³⁵⁰ Glej na primer člen 31, v skladu s katerim lahko obveznosti izvaja neposredno osrednji organ ali pa se izvajajo posredno „s pomočjo javnih organov ali drugih organov“.

³⁵¹ Glej točko 136 obrazložitvenega poročila, v kateri je pojasnjeno: „Komisija [...] je menila, da je koristno [...], da se to sodelovanje naloži osrednjemu organu, obenem pa tudi, da obstaja nevarnost prevelike birokracije, ki bi onemogočila varstvo otroka, predvsem pa bi države, ki bi morale nositi to breme, odvrnili od ratifikacije prihodnje Konvencije. Ta druga nevarnost je bile še toliko resnejša, ker število otrok, katerih varstvo bi bilo zagotovljeno s prihodnjo Konvencijo, nikakor ni bilo primerljivo s številom otrok, ki jih zadevajo konvencije o protipravnem odvzemu otrok ali meddržavnih posvojitvah.“

organ za prejemanje prošelj iz tujine (da jih pošlje naprej ustreznemu osrednjemu organu v tej državi)³⁵².

- 11.6 Če je država pogodbenica tudi pogodbenica haaške konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980, je treba razmisliti o tem, ali naj se na podlagi konvencije iz leta 1996 določi isti osrednji organ, kot je že določen na podlagi konvencije iz leta 1980. Izkušnje, ki jih je osrednji organ pridobil na podlagi konvencije iz leta 1980, so lahko zelo koristne pri izvajanju konvencije iz leta 1996. Poleg tega zadeve v zvezi z mednarodnim protipravnim odvzedom otrok in/ali mednarodnimi stiki pogosto vključujejo vprašanja, ki izhajajo iz **obeh** konvencij, konvencije iz leta 1996 **in** konvencije iz leta 1980. Tako morajo v isti zadevi pogosto sodelovati osrednji organi na podlagi obeh konvencij³⁵³. Če sta ta osrednja organa ločena subjekta, bi morala vsaj tesno sodelovati ter znati hitro in učinkovito komunicirati.
- 11.7 Podrobnosti o določenem osrednjem organu (in, če je država pogodbenica določila več osrednjih organov, določitvi osrednjega organa, ki bo prejemal prošnje iz tujine) je treba sporočiti Stalnemu uradu Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu³⁵⁴. Te informacije bodo objavljene na spletišču Haaške konference (na spletnem naslovu < www.hcch.net > v razdelku „Convention 34“ in nato podrazdelku „Authorities“).
- 11.8 Smernice za dobro prakso na podlagi *Haaške konvencije z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok, Del I – Praksa osrednjega organa*³⁵⁵ vsebujejo številna načela in prakse, ki so pomembni tudi v okviru konvencije iz leta 1996. Zlasti „ključna načela delovanja“ se uporabljajo tudi za osrednje organe, določene na podlagi konvencije iz leta 1996:
- **Sredstva in pristojnosti**
Osrednji organi morajo imeti dovolj pristojnosti, usposobljeno osebje in ustrezna materialna sredstva, vključno so sodobnimi komunikacijskimi sredstvi, da lahko učinkovito izvajajo svoje naloge.
 - **Sodelovanje**
Osrednji organi morajo učinkovito sodelovati med seboj in tudi z drugimi organi v svojih državah pogodbenicah.
 - **Komuniciranje**
Osrednji organi morajo zagotoviti, da so zlahka dosegljivi, in pri tem zagotavljati aktualne kontaktne podatke, jasno in učinkovito komuniciranje, hitro odgovarjanje na sporočila drugih osrednjih organov ali drugih organov ter uporabo hitrih komunikacijskih sredstev, če so na voljo.
 - **Doslednost**
Osrednji organi morajo uporabljati dosleden pristop pri obravnavanju prošelj in/ali zahtev.
 - **Hitri postopki**
Čeprav je hitro ukrepanje pomembno še zlasti v okviru haaške konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980, bi si morali osrednji organi, kadar gre za varstvo otroka, vedno prizadevati za pravočasno obravnavo prošelj in ukrepanje na njihovi podlagi³⁵⁶.

³⁵² Glej člen 29(2).

³⁵³ Zaradi prekrivanja morata v primeru dveh ločenih osrednjih organov oba dobro poznati **obe** konvenciji.
³⁵⁴ Člen 45(1).

³⁵⁵ Koristne informacije o vzpostavitvi in delovanju osrednjih organov so na voljo v smernicah za dobro prakso v zvezi s prakso osrednjih organov (Guide to Good Practice on Central Authority Practice, Jordan Publishing, 2003). Na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelku „Child Abduction Section“ in nato podrazdelku „Guides to Good Practice“.

³⁵⁶ Glej točko 5.2 smernic za dobro prakso v zvezi s čezmejnimi stiki (prav tam, opomba 216), v kateri se v zvezi s tem priznava razlika med zahtevo za vrnitev in zahtevo za stike, hkrati pa je v njej tudi

- **Preglednost**

Kadar morajo osrednji organi zagotoviti informacije v zvezi z uporabo Konvencije, je treba te informacije zagotoviti v obliki, ki jo zainteresirane strani, vključno z drugimi osrednjimi organi in sodišči, jasno in zlahka razumejo. Osrednji organi morajo zagotavljati preglednost upravnih postopkov, ki jih uporabljajo na podlagi Konvencije. To pomeni, da morajo zainteresirane strani imeti lahek dostop do informacij o takih postopkih.

- **Postopno izvajanje**

Osrednji organi morajo, ko pridobijo več praktičnih izkušenj s Konvencijo in več informacij o praksah v drugih državah, pregledati in revidirati svoje postopke, da se izboljša izvajanje Konvencije.

11.9 Opozoriti je treba, da lahko države pogodbenice z eno ali več držav pogodbenic sklenejo sporazume o boljšem medsebojnem izvajanju določb Konvencije o sodelovanju (poglavje V). Države pogodbenice, ki so sklenile tak sporazum, morajo en izvod poslati depozitarju Konvencije³⁵⁷.

C. Kakšno pomoč mora zagotavljati osrednji organ?

Člena 30 in 31

11.10 Osrednji organi imajo na podlagi Konvencije dve nalogi, ki ju ni mogoče izvesti prek drugih organov:

- da medsebojno sodelujejo in spodbujajo sodelovanje pristojnih organov³⁵⁸ v svojih državah, da bi zagotovili uresničevanje ciljev Konvencije³⁵⁹,
in
- da pri uporabi te konvencije sprejemajo ustrezne ukrepe, da bi zagotovili obveščanje o svojem pravu in storitvah, ki so v njihovi državi na voljo glede varstva otroka³⁶⁰.

11.11 Druge posebne naloge so osrednjim organom naložene s členom 31 Konvencije. V skladu s to določbo morajo osrednji organi **neposredno ali s pomočjo javnih organov ali drugih organov** sprejemati ustrezne ukrepe, da se:

- olajša sporazumevanje in ponudi pomoč, določena v členih 8 in 9 Konvencije (določbe o prenosu pristojnosti³⁶¹) ter v poglavju V (določbe o sodelovanju)³⁶²;
- s posredovanjem, spravo ali drugimi podobnimi sredstvi omogoči sporazumno reševanje glede varstva otroka ali njegovega premoženja v razmerah, v katerih se uporablja Konvencija³⁶³;

potrjen pomen hitrosti v zadevah v zvezi s stiki, zlasti kadar je razmerje med staršem in otrokom moteno ter predvsem v mednarodni zadevi, katere mednarodna narava lahko upravičuje še hitrejšo obravnavo: „Ker lahko čezmejno uresničevanje stikov vključuje dodatne razdalje in stroške, lahko starša, upravičenega do stikov, doletijo velika krivica in visoki stroški, če zadeva ni hitro predložena sodišču.“

³⁵⁷ Člen 39.

³⁵⁸ V Konvenciji ni opredeljeno, kaj pomeni „pristojni organ“. Vendar je jasno, da gre za organ, ki je na podlagi prava posamezne države pogodbenice pristojen za izvedbo dejanja, ki ga je treba izvesti v skladu s Konvencijo.

³⁵⁹ Člen 30(1). Ta splošna in vseobsegajoča določba osrednjim organom zagotavlja podlago za sodelovanje, kadar to sodelovanje „zagot[avlja] uresničevanje ciljev Konvencije“. Zato se je nanjo mogoče sklicevati, kadar se v zadevi ne uporablja nobena konkretna določba Konvencije o sodelovanju.

³⁶⁰ Člen 30(2). Glej tudi točko 139 obrazložitvenega poročila.

³⁶¹ Glej **poglavje 5**.

³⁶² Člen 31(a).

³⁶³ Člen 31(b).

- na prošnjo pristojnega organa druge države pogodbenice pomaga odkriti kraj, kjer je otrok, če se zdi, da je otrok na ozemlju zaprosene države in potrebuje varstvo³⁶⁴.

Te konkretne naloge lahko izvaja neposredno osrednji organ ali pa se izvajajo posredno „s pomočjo javnih organov ali drugih organov“³⁶⁵. Besedilo Konvencije namenoma ne vsebuje meril za upravičenost glede identitete javnih organov ali drugih organov, ki lahko izvajajo te naloge³⁶⁶. Po mnenju piscev osnutka namreč na tako širokem področju, kot je mednarodno varstvo otrok, ni pametno, da se preveč omeji nabor organov, ki lahko zagotovijo pomoč³⁶⁷. Kot pa je poudarjeno v obrazložitvenem poročilu, zavrnitev merila za upravičenost (npr. pooblastitve) ne izključuje možnosti, da se osrednji organi obrnejo na organe, ki imajo na tem področju nesporno pristojnost, kot je mednarodna socialna služba³⁶⁸.

Primer 11(A)

Otroci z materjo živijo v državi pogodbenici A. Njihov oče, ki prebiva v državi pogodbenici B, želi imeti stike z otroki. Mati ne dovoli stikov, ker se boji, da oče pri stikih z otroki ne bo spoštoval nobenega dogovora in ji po koncu stikov morda ne bo vrnil otrok. Oče, ki sicer meni, da mati nima razumske podlage za svoje bojazni, želi najti sporazumno rešitev. Zato se obrne na osrednji organ v državi pogodbenici B³⁶⁹, da bi pridobil informacije o pravu v zvezi s stiki v državi pogodbenici A in zlasti o ukrepih, ki bi se v eni ali drugi državi pogodbenici lahko uvedli za pomiritev materinih bojazni. Osrednji organ v državi pogodbenici B se obrne na osrednji organ v državi pogodbenici A, da bi preveril informacije glede prava navedene države. Oba osrednja organa zagotovita koristne splošne informacije o teh vprašanjih, ki jih osrednji organ države pogodbenice B pošlje očetu³⁷⁰. Osrednji organ v državi pogodbenici A kot eno od možnih rešitev za družino predlaga posredovanje in navede, da ga lahko omogočijo v državi pogodbenici A.

Primer 11(B)

Otrok, star 14 let, pobegne od doma v državi pogodbenici A, potem ko je v šoli še posebno hudo ustrahovan. Mati se obrne na osrednji organ v državi pogodbenici A, saj jo zelo skrbi za sina. Po njenem mnenju bi lahko poskušal odpotovati k prijatelju v državi pogodbenici B, vendar prijatelj sporoči, da ni prispel in ne ve, kje je. Osrednji organ v državi pogodbenici A mora poizvedeti, ali je otrok še vedno v njegovi državi, in se obrniti na osrednji organ v državi pogodbenici B, ki je nato dolžen zagotoviti pomoč (neposredno ali s pomočjo javnih ali drugih organov) pri iskanju otroka³⁷¹. Ko je otrok najden, se osrednji organi (in drugi zadevni organi) dogovorijo

³⁶⁴ Člen 31(c). Ta določba „bi morala olajšati iskanje protipravno odvzetih ali pobeglih otrok oziroma na splošno otrok v težavah“: glej točko 141 obrazložitvenega poročila. Glej tudi točke **od 13.61 do 13.64**.

³⁶⁵ Glej strožje besedilo člena 7 haaške konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980.

³⁶⁶ Tako se od osrednjih organov ne zahteva, da morajo naloge prenesti le na „organe z javnimi pooblastili“, kot na podlagi haaške konvencije o meddržavnih posvojitvah iz leta 1993 (člen 9 konvencije iz leta 1993).

³⁶⁷ Glej točko 140 obrazložitvenega poročila.

³⁶⁸ Prav tam.

³⁶⁹ Očetu se ni treba obrniti na osrednji organ v državi pogodbenici, kjer prebiva, ampak se lahko, če to želi, za informacije obrne neposredno na osrednji organ v državi pogodbenici A.

³⁷⁰ V zvezi s preventivnimi ukrepi, ki bi se lahko v tem primeru uvedli za pomiritev materinih bojazni in preprečitev, da bi bili otroci nezakonito odpeljani/zadržani, glej *Smernice za dobro prakso na podlagi Haaške konvencije z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok, Del III – Preventivni ukrepi* (Jordan Publishing, 2003), na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelku „Child Abduction Section“ in nato podrazdelku „Guides to Good Practice“.

³⁷¹ Člen 31(c).

o najprimernejšem nadaljnjem ukrepanju v otrokovo korist (vključno s tem, ali mora država pogodbenica B sprejeti potrebne ukrepe na podlagi člena 11 oziroma ali lahko država pogodbenica A nemudoma sprejme potrebne ukrepe za vrnitev otroka v varstvo materi, začne preiskovati njegove razmere v šoli in v zvezi s tem sprejme potrebne ukrepe).

D. Primeri, v katerih morajo organi³⁷² nujno sodelovati / komunicirati

11.12 V dveh konkretnih primerih, navedenih v Konvenciji, je organom držav pogodbenic naložena **obveznost** sodelovanja/komuniciranja. Opozoriti je treba, da te obveznosti niso naložene izrecno osrednjim organom, temveč konkretnim organom, ki želijo sprejeti ali so sprejeli (v primeru iz člena 36) določen varstveni ukrep na podlagi Konvencije³⁷³. Vendar se pričakuje, da lahko komuniciranje in sodelovanje, ki se zahtevata s temi določbami, potekata neposredno prek zadevnih osrednjih organov ali z njihovo pomočjo³⁷⁴.

(a) Ko namerava organ otroka namestiti v tujini³⁷⁵ **Člen 33**

11.13 S členom 33 je uveden postopek obveznega posvetovanja, kadar namerava organ, pristojen na podlagi členov 5 do 10 Konvencije, otroka namestiti v rejniško družino ali zavod ali kafalo ali podobno ustanovo, pri čemer naj bi bila ta namestitev ali zagotovitev varstva otroka v drugi državi pogodbenici.³⁷⁶

11.14 V tem scenariju se mora organ, ki namerava namestiti otroka/zagotoviti varstvo otroku, najprej posvetovati z osrednjim ali drugim pristojnim organom druge države pogodbenice. Poslati mora:

- poročilo o otroku skupaj z
- razlogi za predlagano namestitev ali zagotovitev varstva³⁷⁷.

11.15 Vsaka država pogodbenica lahko³⁷⁸ imenuje organe, ki se jim morajo poslati prošnje na podlagi člena 33³⁷⁹. Morebitna taka imenovanja je treba sporočiti Stalnemu uradu Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu. Stalni urad te informacije objavi v ustreznem razdelku svojega spletišča (na spletnem naslovu < www.hcch.net > v razdelku „Convention 34“ in nato podrazdelku „Authorities“).

³⁷² V tem naslovu namenoma ni sklicevanja na osrednje organe – glej točko **11.12**.

³⁷³ V členu 33 Konvencije je sklicevanje na „organ, pristojen na podlagi 5. do 10. člena“, v členu 36 pa sklicevanje ne „pristojni organi“ zadevne države pogodbenice. V obeh primerih gre torej za sklicevanje na organ, ki namerava sprejeti (ali v primeru iz člena 36 organ, ki je že sprejel) varstveni ukrep v zvezi z otrokom.

³⁷⁴ Natančneje, v členu 33 je izrecno navedeno, da se je treba posvetovati z „osrednjim ali drugim pristojnim organom“ zaprosene države pogodbenice.

³⁷⁵ Glej tudi točke **od 13.31 do 13.42**.

³⁷⁶ Za obravnavo, kateri varstveni ukrepi spadajo na področje uporabe člena 33, glej točke **od 13.31 do 13.42**.

³⁷⁷ Člen 33(1).

³⁷⁸ To imenovanje ni obvezno, lahko pa olajša učinkovito komuniciranje. V zvezi s tem glej sodbo Sodišča Evropske unije z dne 26. aprila 2012 v zadevi Health Services Executive proti S.C., A.C. (C-92/12, točka 82), v kateri je Sodišče v zvezi s členom 56 Uredbe Bruselj IIa navedlo: „Države članice morajo torej določiti jasna pravila in postopke za izdajo soglasja iz člena 56 Uredbe, tako da zagotovijo pravno varnost in hiter postopek. Postopki morajo med drugim omogočati sodišču, ki predvideva namestitev, da zlahka opredeli pristojni organ, pristojnemu organu pa, da takoj poda ali zavrne soglasje.“

³⁷⁹ Člen 44. Sodišče Evropske unije je v sodbi z dne 26. aprila 2012 v zadevi Health Services Executive proti S.C., A.C. (C-92/12) potrdilo, da mora biti za namene Uredbe Bruselj IIa to „pristojni organ javnega prava“ (točka 2 izreka). Podobno je tudi pri uporabi izraza „pristojni organ“ v konvenciji iz leta 1996 mišljen javni organ.

Če taki organi niso imenovani, se lahko sporočila pošljejo osrednjemu organu zadevne države pogodbenice.

- 11.16 Odločitev o namestitvi otroka v drugi državi pogodbenici se **ne** sme sprejeti, če s to namestitvijo ali zagotovitvijo varstva ne soglaša osrednji ali drug pristojni organ iz druge države pogodbenice, pri čemer upošteva otrokovo korist³⁸⁰.
- 11.17 Če se ta postopek ne upošteva, se lahko zavrne priznanje ukrepa na podlagi Konvencije³⁸¹.

(b) Zagotovitev informacij, če je otrok v resni nevarnosti in se prenese njegovo prebivališče ali je v drugi državi

Člen 36

- 11.18 Kadar je otrok v resni nevarnosti, pristojni organi države pogodbenice, v kateri so bili sprejeti ali se proučujejo ukrepi za otrokovo varstvo, če so obveščeni o prenosu otrokovega prebivališča v drugo državo ali o tem, da je otrok v drugi državi, obvestijo organe te države o tej nevarnosti in ukrepih, ki so bili sprejeti ali se proučujejo³⁸².
- 11.19 Opozoriti je treba, da ta obveznost velja tudi, če ima otrok novo prebivališče ali je navzoč v državi, ki **ni pogodbenica**.
- 11.20 Ali je zadevni otrok „v resni nevarnosti“, morajo v konkretni zadevi ugotoviti zadevni organi. V obrazložitvenem poročilu so navedeni naslednji mogoči primeri, in sicer če ima otrok tako bolezen, da potrebuje stalno zdravljenje, ali če je izpostavljen drogam ali nezdravemu vplivu, na primer sekte³⁸³. Drugi taki primeri so lahko, če je bil otrokov skrbnik v prvi državi pogodbenici pod nadzorom organov zaradi domnevnega zanemarjanja ali zlorabe ali če je otrok mladoletnik brez spremstva³⁸⁴.
- 11.21 Kadar ustrezni organi niso prepričani, kje je otrok, vendar **sumijo**, da ima novo prebivališče ali je navzoč v drugi državi **pogodbenici**, se lahko uporabi člen 31(c)³⁸⁵, da se preveri, kje je otrok, in se nato lahko zadevni državi zagotovijo informacije v skladu s členom 36.
- 11.22 Vendar je treba opozoriti, da zadevni organ ne sme posredovati takih informacij, če meni, da bi njihovo posredovanje verjetno ogrozilo otroka ali njegovo premoženje ali bi pomenilo resno grožnjo za svobodo ali življenje člana otrokove družine³⁸⁶.

Primer 11(C)

Otroci imajo običajno prebivališče v državi pogodbenici A. Njihova starša umreta v nesreči. Otroci nimajo sorodnikov v državi pogodbenici A, vendar sta njihova teta in stric v državi pogodbenici B pripravljena postati krušna starša. Organi države pogodbenice A sprejmejo ta predlog. V skladu s členom 33 se obrnejo na osrednji organ ali drug organ države pogodbenice B ter mu pošljejo poročilo o otrocih in obrazložitev predlaganega načrta v zvezi z njihovim varstvom. Organi v državi pogodbenici B proučijo predlagani načrt in ugotovijo, da sta teta in stric

³⁸⁰ Člen 33(2).

³⁸¹ Člen 23(2)(f), glej tudi **poglavje 10** o priznavanju in uveljavljanju varstvenih ukrepov.

³⁸² Člen 36.

³⁸³ Točka 150 obrazložitvenega poročila.

³⁸⁴ Glej tudi točke **od 13.61 do 13.64**.

³⁸⁵ Glej točko **11.11**.

³⁸⁶ Člen 37.

sposobna zagotavljati varstvo otrokom ter da je tak ukrep v korist otrok. Vzpostavijo stik z organi države pogodbenice A in privolijo v predlagani načrt glede varstva otrok. Organi v državi pogodbenici A nato izdajo odločbo o namestitvi otrok v varstvo njihove tete in strica. Ta odločba se po zakonu prizna v državi pogodbenici B.

Primer 11(D)

Otrok se rodi mladi neporočeni materi, ki ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A (vendar je državljanica države pogodbenice B). Oče noče imeti ničesar z otrokom. Mati meni, da je premlada, da bi lahko vzgajala otroka. V državi pogodbenici B ima sestro, ki je poročena in je pripravljena skupaj s svojim možem skrbeti za otroka v okviru kafale. Država pogodbenica A se v skladu s členom 33 posvetuje z osrednjim organom ali drugim pristojnim organom v državi pogodbenici B in predloži poročilo o otroku skupaj z obrazložitvijo predlagane zagotovitve varstva. Država pogodbenica B prouči poročilo, razišče razmere sestre in njenega moža ter privoli v predlagani načrt, pri čemer upošteva otrokove koristi. Organi v državi pogodbenici A zato lahko izdajo odločbo o namestitvi otroka pri starejši sestri in njenem možu v okviru kafale. Ta odločba se po zakonu prizna v državi pogodbenici B.

Primer 11(E)

Družina živi v državi pogodbenici A. Šola, ki jo obiskujejo otroci, javne organe obvesti, da otroci pogosto prihajajo v šolo umazani, zelo utrujeni in s podplutbami na rokah in nogah. Starša trdita, da so otroci poredni, da se nočejo umivati ali oditi v posteljo in da so podplutbe posledica „ravsanja“. Organi opravijo predhodno preiskavo družine in ugotovijo, da ni treba sprejeti nujnih varstvenih ukrepov. Vendar želijo še naprej pozorno spremljati družino in ne izključijo možnosti nadaljnjega posredovanja v prihodnosti, če bo to potrebno. Starša se začneta zelo bati, da bodo otroci odvzeti iz njunega varstva. Zato se odločita pobegniti v sosednjo državo pogodbenico B, kjer imata sorodnike. Javni organi države pogodbenice A odkrijejo, da je družina pobegnila in da je čisto mogoče, da sta se starša odločila oditi k sorodnikom v državi pogodbenici B. Osrednji organ države pogodbenice A zato vzpostavi stik z osrednjim organom v državi pogodbenici B in zaprosi za pomoč pri iskanju otrok³⁸⁷. S pomočjo osrednjega organa v državi pogodbenici B družino najdejo v tej državi. Pristojni organi države pogodbenice A obvestijo osrednji organ te države, da bi bili po njihovem mnenju otroci lahko v resni nevarnosti zaradi pomislekov glede varstva pri starših in dejstva, da zdaj nihče ne spremlja njihovih razmer. Osrednji organ države pogodbenice A se zato čuti dolžnega, da državo pogodbenico B obvesti o zadevi³⁸⁸, nevarnosti, v kateri so otroci, in ukrepih, ki so se obravnavali v državi pogodbenici A³⁸⁹. Zadevni organi v državi pogodbenici B na podlagi teh informacij odločijo, da gre za nujni primer in da morajo v skladu s členom 11 nadaljevati s pozornim spremljanjem, ki so ga vzpostavili organi v državi pogodbenici A, da bi ocenili, ali je treba v zvezi z otroki nujno sprejeti nadaljnje varstvene ukrepe. Država pogodbenica A medtem ugotovi, da imajo otroci še vedno običajno prebivališče v državi pogodbenici A, tako da je v skladu s členom 5 pristojna za sprejetje varstvenih ukrepov v zvezi z otroki. Pristojni organ glede na prejšnje pomisleke v zvezi z otroki in poznejše ravnanje staršev odloči, da je treba otroke nemudoma vrniti v državo pogodbenico A v začasno varstvo državnih organov, dokler se okoliščine otrok v celoti ne raziščejo. Tak ukrep se prizna po zakonu in ga je mogoče uveljaviti v državi pogodbenici B (v skladu s tem pa se preneha izvajati ukrep države pogodbenice B – člen 11(2)).

³⁸⁷ Člen 31(c).

³⁸⁸ Člen 36.

³⁸⁹ Osrednji organ mora pred posredovanjem informacij zagotoviti, da se v zadevi ne uporablja člen 37 in da posredovanje informacij ne bo ogrozilo otroka ali njegovega premoženja ali pomenilo resne grožnje za svobodo ali življenje člana otrokove družine.

Primer 11(F)

Trije otroci imajo običajno prebivališče v državi pogodbenici A, kjer živijo z materjo, ki je odvisna od drog in alkohola. Njeno stanje se je v zadnjem času poslabšalo in organi države pogodbenice A izdajo odločbo o odvzemu otrok iz varstva matere in njihovi namestitvi v rejništvo, saj menijo, da trenutno ni zmožna varno skrbeti zanje. Mati otroke na silo odpelje od rejnika. Organi v državi pogodbenici A so obveščeni, da je mati otroke odpeljala v državo pogodbenico B. V skladu s členom 31(c) osrednji organ v državi pogodbenici B zaprosijo za pomoč pri iskanju otrok. Ko otroke najdejo v navedeni državi pogodbenici, morajo organi države pogodbenice A v skladu s členom 36 organe v državi pogodbenici B obvestiti o nevarnosti, v kateri so otroci, in ukrepih, ki so bili sprejeti v zvezi z njimi³⁹⁰. Organi v državi pogodbenici B nato lahko ukrepajo na podlagi teh informacij in otrokom zagotovijo takojšnjo varnost³⁹¹.

Ker se odločba, izdana v državi pogodbenici A, po zakonu prizna in uveljavi v državi pogodbenici B³⁹², morajo organi v državi pogodbenici A nato proučiti, ali želijo zaprositi za uveljavitev ukrepa in tako zagotoviti, da se otroci vrnejo rejniku v državi pogodbenici A. Vendar je treba tudi navesti, da če so bile z odločbo o namestitvi otrok v rejništvo javnim organom dodeljene pravice do varstva in vzgoje v zvezi z otroki na podlagi prava države pogodbenice A in sta obe državi, torej država pogodbenica A in država pogodbenica B, tudi pogodbenici konvencije iz leta 1980, se lahko država pogodbenica A v tem primeru sklicuje na konvencijo iz leta 1980 in zahteva vrnitev otrok v to državo. O tem, kateri postopek se uporabi v tem primeru, odloči država pogodbenica A. (Država pogodbenica A lahko pri osrednjem organu države pogodbenice B³⁹³ preveri, kateri postopek je hitrejši in stroškovno učinkovitejši, torej v korist otrok.)

E. Konkretni primeri sodelovanja

11.23 Poleg obveznosti iz **oddelkov C** in **D** zgoraj so v Konvenciji navedeni tudi konkretni primeri, v katerih je sodelovanje med organi³⁹⁴ predvideno (in se lahko šteje za dobro prakso), vendar ni obvezno. Dejstvo, da so ti konkretni primeri navedeni v Konvenciji, ne izključuje sodelovanja v drugih okoliščinah³⁹⁵.

(a) Prošnja drugi državi pogodbenici, naj zagotovi poročilo o otrokovih razmerah ali sprejme varstvene ukrepe v zvezi z otrokom
Člen 32

11.24 Na utemeljeno prošnjo osrednjega ali drugega pristojnega organa države pogodbenice, s katero je otrok dejansko povezan, lahko osrednji organ države, v kateri ima otrok običajno prebivališče in v kateri je, neposredno ali s pomočjo javnih ali drugih organov izvede naslednje naloge:

³⁹⁰ Opozoriti je treba, da se morajo organi v skladu s členom 37 vzdržati posredovanja kakršnih koli informacij, če bi take informacije najverjetneje ogrozile otroka ali njegovo premoženje ali bi pomenile resno grožnjo za svobodo ali življenje člana otrokove družine.

³⁹¹ To storiijo na podlagi člena 11.

³⁹² Glej **poglavje 10** o priznavanju in uveljavljanju ukrepov ter **poglavje 8** o nadaljevanju ukrepov.

³⁹³ Člen 30(2).

³⁹⁴ Kot v **oddelku C** ti primeri sodelovanja niso omejeni na ukrepe osrednjega organa. Vendar je predvideno, da lahko tako sodelovanje poteka neposredno prek osrednjih organov ali z njihovo pomočjo. Dejansko lahko država pogodbenica v skladu s členom 34(2) izjavi, da se prošnje na podlagi člena 34(1) njenim organom pošiljajo **samo prek njenega osrednjega organa** (za več podrobnosti glej točki **11.25** in **11.26**).

³⁹⁵ Glej splošno dolžnost sodelovanja, ki je naložena osrednjim organom – člen 30, obravnavan v **oddelku A**.

- priskrbi poročilo o otrokovih razmerah³⁹⁶;
- zaprosi, da pristojni organ njegove države premisli, ali je treba sprejeti ukrepe za varstvo otroka ali njegovega premoženja³⁹⁷.

Poudariti je treba naslednje:

- Prošnjo mora vložiti osrednji organ ali drug pristojni organ države pogodbenice, s katero je zadevni otrok „dejansko povezan“. Za komentar v zvezi z izrazom „dejansko povezan“ glej **poglavje 13**.
- Prošnja mora biti utemeljena (kar pomeni, da mora biti v njej podrobno obrazloženo, zakaj je vložena in zakaj se zdi potrebna za varstvo zadevnega otroka).
- Prošnjo je treba vložiti pri osrednjem organu v državi pogodbenici, kjer ima otrok običajno prebivališče in v kateri je.
- Osrednji organ lahko opravi dejanje, za katero je zaprosen, ali pa za to pooblasti javni organ ali drug organ.
- S to določbo je „zaprosenemu osrednjemu organu **dovoljeno**, da na tako prošnjo odgovori neposredno ali s pomočjo javnih ali drugih organov, vendar tega ni **dolžan** storiti“³⁹⁸.

(b) Prošnja za informacije, ki so pomembne za varstvo otroka, kadar se namerava sprejeti varstveni ukrep
Člen 34

11.25 Če pristojni organ namerava sprejeti varstveni ukrep in meni, da to zahtevajo otrokove razmere, zaprosi za informacije kateri koli organ druge države pogodbenice, ki ima informacije, pomembne za varstvo otroka.

11.26 Država pogodbenica lahko izjavi, da se take prošnje njenim organom pošiljajo samo prek njenega osrednjega organa.

Poudariti je treba naslednje:

- Ta prošnja za informacije se lahko vloži le, če pristojni organ:
 - namerava sprejeti varstveni ukrep v zvezi z otrokom in
 - meni, da vložitev prošnje zahtevajo otrokove razmere.
 Zadnji pogoj mora obravnavati organ, ki zaprosi, in v obrazložitvi prošnje dokazati, da je ta pogoj izpolnjen.
- Pristojni organ lahko prošnjo vloži v kateri koli drugi državi pogodbenici, ki ima informacije, pomembne za varstvo otroka.
- Prošnja se lahko vloži pri katerem koli organu navedene države pogodbenice. V tem primeru so mišljeni „javni organi“³⁹⁹. Vendar je treba upoštevati člen 34(2), ki določa, da država pogodbenica lahko izjavi, da se take prošnje njenim organom pošiljajo **samo prek njenega osrednjega organa**. Tako izjavo je treba dati depozitarju Konvencije⁴⁰⁰. Depozitar o njej uradno obvesti države⁴⁰¹. Stalni urad Haške konference o mednarodnem zasebnem pravu poskrbi, da se te informacije objavijo na njegovem spletišču

³⁹⁶ Člen 32(a).

³⁹⁷ Člen 32(b). Pristojni organi države, v kateri ima otrok običajno prebivališče, lahko po potrebi razmislijo tudi o prenosu pristojnosti na podlagi člena 8 Konvencije, zlasti če otroka ni na ozemlju druge zadevne države. Glej **poglavje 5**.

³⁹⁸ Točka 142 obrazložitvenega poročila (poudarek dodan).

³⁹⁹ Prav tam, točka 144.

⁴⁰⁰ Člen 45(2). Depozitar Konvencije je ministrstvo za zunanje zadeve Nizozemske.

⁴⁰¹ Člen 63(d).

< www.hcch.net > v razdelku „Convention 34“ in nato podrazdelku „Authorities“.

- Otrokova korist mora biti v zvezi s to določbo vodilo za organ, ki je zaprosil (ki v vsakem primeru lahko vloži prošnjo le, če je to potrebno zaradi otrokovih razmer), in tudi za zaproseni organ⁴⁰².
- Zaprošeni organ nikoli ni dolžan zagotoviti zaprosenih informacij, tudi če so izpolnjeni pogoji za vložitev prošnje. Ima svojo diskrecijsko pravico⁴⁰³.
- Če bi posredovanje takih informacij po mnenju zadevnega organa verjetno ogrozilo otroka ali njegovo premoženje ali bi pomenilo resno grožnjo za svobodo ali življenje člana otrokove družine, organ ne sme zaprositi za take informacije ali jih posredovati⁴⁰⁴.
- Poleg tega morajo zadevni organi upoštevati splošna pravila, ki veljajo za zbrane ali posredovane informacije, iz členov 41 in 42 Konvencije⁴⁰⁵.

(c) Prošnja za pomoč pri uresničevanju varstvenih ukrepov v tujini
Člen 35(1)

11.27 Kadar so sprejeti varstveni ukrepi na podlagi Konvencije, lahko organi ene države pogodbenice organe druge države pogodbenice zaprosijo, da jim pomagajo pri uresničevanju ukrepov.

11.28 To velja predvsem pri zagotavljanju dejanskega uresničevanja pravice do stikov in pravice do vzdrževanja rednih neposrednih stikov.

Poudariti je treba naslednje:

- Člen 35(1) določa vzajemno pomoč med pristojnimi organi držav pogodbenic pri izvajanju varstvenih ukrepov. Tako zagotavlja splošno podlago za sodelovanje med organi pri izvajanju.
- Določba se izrecno uporablja „predvsem“ pri zagotavljanju dejanskega uresničevanja pravice do stikov in pravice do vzdrževanja rednih neposrednih stikov. S tem dopolnjuje in krepi sodelovanje, določeno med osrednjimi organi držav pogodbenic konvencije iz leta 1980 (glej člen 21 konvencije iz leta 1980)⁴⁰⁶.
- Vzdrževanje rednih neposrednih stikov je določeno v členu 10 Konvencije ZN o otrokovih pravicah.

(d) Prošnja za pomoč/zagotavljanje pomoči v mednarodnih zadevah glede stikov
Člen 35(2)

11.29 Kadar starš, ki ima stalno prebivališče v državi pogodbenici, zaprosi za stike ali ohranitev stikov z otrokom, ki ima običajno prebivališče v drugi državi pogodbenici, lahko organe v državi, kjer ima stalno prebivališče, zaprosi, naj zberejo informacije ali dokaze in sprejmejo ugotovitev o njegovi primernosti za uresničevanje stikov in o pogojih, pod katerimi naj bi se stiki uresničevali.

11.30 Organ, pristojen za odločanje o prošnji za stike z otrokom, mora te informacije, dokaze in ugotovitev⁴⁰⁷ proučiti, preden sprejme odločitev.

⁴⁰² Glej točko 144 obrazložitvenega poročila.

⁴⁰³ Prav tam.

⁴⁰⁴ Člen 37.

⁴⁰⁵ Za več podrobnosti glej točki **11.32 in 11.33**.

⁴⁰⁶ Glej točko 146 obrazložitvenega poročila.

⁴⁰⁷ Ko so informacije/dokazi/ugotovitev zbrani v državi pogodbenici, kjer starš prebiva, jih mora država

Poudariti je treba naslednje:

- Organ, pristojen za obravnavanje prošnje za stike, lahko⁴⁰⁸ pred sprejetjem odločitve glede take prošnje preloži postopek, predvsem če obravnava vlogo za omejitve ali ukinitve pravic do stikov, ki so bile dane v državi, v kateri je imel otrok prejšnje običajno prebivališče⁴⁰⁹.
- Vendar to pristojnemu organu ne preprečuje, da pred sprejetjem odločitve glede prošnje sprejme začasne ukrepe⁴¹⁰.

(e) Predložitev dokumentacije, v kateri so navedena pooblastila osebe, ki ima starševsko odgovornost ali je odgovorna za varstvo otroka⁴¹¹

Člen 40

11.31 Organi države pogodbenice, v kateri je otrokovo običajno prebivališče, ali države pogodbenice, v kateri je bil sprejet varstveni ukrep, lahko osebi s starševsko odgovornostjo ali osebi, ki ji je zaupano varstvo otroka ali njegovega premoženja, na njeno prošnjo izdajo potrdilo, da lahko opravlja naloge in da so ji bila dana pooblastila, na podlagi katerih je upravičena ukrepati.

Poudariti je treba naslednje:

- Od držav pogodbenic se ne zahteva, da morajo zagotoviti taka potrdila. Zato je to stvar odločitve vsake države pogodbenice.
- Če se zadevna država pogodbenica za to odloči, mora imenovati organe, ki so pooblaščen za izdajo navedenih potrdil⁴¹².
- Za izdajo potrdila je pristojna država pogodbenica, v kateri ima otrok običajno prebivališče, ali država pogodbenica, v kateri je sprejet varstveni ukrep.
- V potrdilu se običajno navede:
 - kdo je nosilec starševske odgovornosti;
 - ali je to pravico pridobil po zakonu (na podlagi prava, ki se uporablja v skladu s členom 16) ali na podlagi ukrepa, ki ga je pristojni organ sprejel v skladu s poglavjem II Konvencije;
 - pooblastila osebe, ki ima starševsko odgovornost;
 Če je to primerno, se lahko v nikalni obliki navedejo pooblastila, ki jih oseba nima⁴¹³.
- Šteje se, da so sposobnosti in pooblastila, navedena v potrdilu, dodeljena tej osebi, če ni dokazano nasprotno⁴¹⁴. „Zato lahko katera koli zainteresirana stranka izpodbija pravilnost navedb v potrdilu, če pa takega izpodbijanja ni, se lahko tretja oseba popolnoma varno dogovarja z osebo, navedeno na potrdilu, v mejah pooblastil, ki so v njem navedena“⁴¹⁵.

⁴⁰⁸ pogodbenica, ki obravnava zadevo, **obvezno** proučiti.
⁴⁰⁹ Organ ni dolžen preložiti postopka – glej točko 148 obrazložitvenega poročila.

⁴¹⁰ Člen 35(3).

⁴¹¹ Člen 35(4).

⁴¹² Člen 40 ni vključen v poglavje V kot ena od določb o sodelovanju, temveč je vključen v poglavje VI Konvencije, naslovljen „Splošne določbe“.

⁴¹³ Člen 40(3).

⁴¹⁴ Glej točko 154 obrazložitvenega poročila.

⁴¹⁵ Člen 40(2).

Točka 155 obrazložitvenega poročila.

Primer 11(G)

Mati in sedemletni otrok imata običajno prebivališče v državi pogodbenici A. Oče ima običajno prebivališče v državi pogodbenici B. Mati in otrok sta se s soglasjem očeta v državo pogodbenico A preselila pred šestimi meseci. Otrok enkrat na mesec zaradi stikov obišče očeta v državi pogodbenici B. Oče je zaskrbljen, ker mu je otrok med zadnjima obiskoma potožil, da je ponoči pogosto sam v hiši, ko gre njegova mati ven, ko se vrne iz šole domov, pa so v hiši vsakič drugi moški. Oče se v zvezi z otrokovimi pripombami obrne na osrednji organ v državi pogodbenici B. Ni prepričan, kaj naj stori, saj si je otrok že v preteklosti izmišljal neresnične zgodbe, da bi pridobil pozornost. Osrednji organ v državi pogodbenici B se obrne na osrednji organ v državi pogodbenici A in zaprosi za poročilo o otrokovih razmerah⁴¹⁶. Osrednji organ v državi pogodbenici A, ki je seznanjen z otrokovimi pripombami, je v skrbah za otroka, zato se strinja, da bo zadevo raziskal in predložil tako poročilo⁴¹⁷.

Primer 11(H)

Družina ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A, kamor se je pred enim letom preselila iz države pogodbenice B. Stara starša po materini strani živita v državi pogodbenici B. Otroka (osemletni deček in desetletna deklica) redno obiskujeta stara starša po materini strani. Stara starša sta v skrbah za otroka, ker se je med zadnjim obiskom njuno vedenje spremenilo. Kazala sta seksualizirano vedenje in izražala neprimerne spolne opazke. Ko sta stara starša o tem povprašala otroka, sta otroka očeta obtožila, da se ju je večkrat neprimerno dotikal. Stara starša se bojita o tem vedenju povprašati starša, saj ju skrbi, da se bodo stiki prekinili. Ker ne vesta, kaj storiti, se obrneta na osrednji organ v državi pogodbenici A. Osrednji organ je v skrbah za otroka, zato vzpostavi stik z osrednjim organom v državi pogodbenici B in ga prosi, naj prouči potrebo po sprejetju ukrepov za varstvo otrok (ali naj to storijo njegovi javni ali drugi organi)⁴¹⁸. Osrednji organ države pogodbenice B s pomočjo svojih zadevnih javnih organov nemudoma sprejme ukrepe, da se raziščejo razmere otrok. Z otrokoma opravi razgovor otroški psiholog, pri katerem ponovita obtožbe o očetu. Pristojni organi države pogodbenice B po opravljenem razgovoru z očetom in materjo nemudoma ukrepajo, tako da očeta odpeljejo od doma, zadevo pa še naprej preiskujejo, da bi po potrebi začeli postopek v zvezi z otrokoma.

Primer 11(I)

Otrok je iz države pogodbenice A nezakonito odpeljan v državo pogodbenico B. Obe državi sta tudi pogodbenici haaške konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980. Pri organih države pogodbenice B je vložena zahteva za vrnitev otroka. Zahteva je zavrnjena, ker bi bil otrok lahko v resni nevarnosti. Organi države pogodbenice A so še naprej pristojni za izdajo odločbe o stikih, če niso izpolnjeni pogoji za spremembo pristojnosti na podlagi člena 7⁴¹⁹. Vendar se želijo pred izdajo odločbe seznaniti z razlogi za zavrnitev zahteve za vrnitev. Te informacije bodo namreč ključne za morebitno vsebinsko odločitev o vprašanih varstva in vzgoje v zvezi z otrokom. Na podlagi člena 34(1) lahko organi države pogodbenice A za te informacije zaprosijo organe države pogodbenice B⁴²⁰.

⁴¹⁶ Člen 32(a).

⁴¹⁷ V tem primeru lahko organi v državi pogodbenici B tudi zaprosijo, naj organi v državi pogodbenici A pristojne organe v svoji državi zaprosijo za proučitev potrebe po sprejetju varstvenih ukrepov v zvezi z otrokom (člen 32(b)).

⁴¹⁸ Člen 32(b).

⁴¹⁹ Glej točke **od 4.20 do 4.25 poglavja 4**.

⁴²⁰ Glej člen 11(6) Uredbe Bruselj IIa, podrobneje obravnavan v točki **13.10**.

Primer 11(J)

Otrok ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A. Mati se želi z otrokom preseliti v državo pogodbenico B. Oče temu nasprotuje, vendar nad njegovim nasprotovanjem prevlada sodna odločba. V sodni odločbi je določena posebna ureditev stikov med očetom in otrokom. V skladu z njo izročitev otroka zaradi stikov poteka na nevtralnem kraju in tako, da se staršema ni treba srečati (zaradi velikih napetosti med staršema in njihovih posledic na otroka). S pomočjo osrednjih organov v obeh državah organi v državi pogodbenici A vzpostavijo stik z zadevnimi organi v državi pogodbenici B, da bi jim pomagali pri izvajanju ureditve stikov⁴²¹. Organi v državi pogodbenici B družini omogočijo nadzorovano izmenjavo, tako se lahko otrok pusti in prevzame na nevtralnem kraju v navzočnosti tretje osebe, staršema pa se ni treba srečati.

Primer 11(K)

Otroka imata običajno prebivališče v državi pogodbenici A, kjer živita z očetom. Mati ima stalno prebivališče v državi pogodbenici B. Odkar sta se otroka pred enim letom z očetom preselila v državo pogodbenico A, si mati zamenjuje za stike z otrokoma. Mati vloži prošnjo za stike pri organih države pogodbenice A⁴²². Oče tej prošnji nasprotuje, pri čemer trdi, da kakršni koli stiki z materjo zaradi njenega nestabilnega duševnega zdravja niso v korist otrok. Mati želi izpodbijati to trditev in doseči, da bi otroka med vsakimi šolskimi počitnicami imela z njo stike na njenem domu v državi pogodbenici B. Organe države pogodbenice B v skladu s členom 35(2) prosi, naj zberejo informacije in dokaze ter ugotovijo, (1) da je primerna za uresničevanje stikov z otrokoma in (2) da taki stiki lahko potekajo na njenem domu v državi pogodbenici B. Organi v državi pogodbenici A, ki odločajo o stikih, privolijo v preložitev postopka, dokler od organov države pogodbenice ne prejmejo poročila o ugotovitvah⁴²³. Organi v državi pogodbenici B napišejo poročilo, v katerem med drugim navedejo, da (1) glede na zdravstveno kartoteko mater nima in nikoli ni imela nobene znane duševne bolezni, (2) po več opravljenih razgovorih z njo ne morejo ugotoviti nobenega razloga za to, da ne bi bila primerna za uresničevanje stikov z otrokoma, in da (3) je po več opravljenih obiskih na njenem domu to primerno okolje za otroka, saj bi otroka pri njej doma dejansko imela svojo spalnico. Poročilo in dokazna dokumentacija se sprejmeta med dokaze in obravnavata v postopku v državi pogodbenici B⁴²⁴.

Primer 11(L)

Otrokov skrbnik je bil določen v državi pogodbenici A, kjer ima otrok običajno prebivališče. Skrbnik, ki je odgovoren za upravljanje otrokovega premoženja, želi prodati del premoženja v državi pogodbenici B. Potencialne kupce v državi pogodbenici B skrbi, da skrbnik ni pooblaščen za prodajo premoženja v otrokovem imenu. Če država pogodbenica A zagotavlja potrdilo na podlagi člena 40, lahko skrbnik pri organih teh države zaprosi za potrdilo, da lahko opravlja naloge in da so mu bila dana pooblastila, na podlagi katerih je upravičen ukrepati.

⁴²¹ Člen 35(1).

⁴²² Ki je pristojna na podlagi člena 5 – glej **poglavje 4**.

⁴²³ Člen 35(3).

⁴²⁴ Člen 35(2).

F. Posredovanje osebnih podatkov in informacij s strani organov

Člena 41 in 42

- 11.32 Opozoriti je treba, da se osebni podatki, zbrani ali posredovani v skladu s Konvencijo, uporabljajo le za namene, za katere so bili zbrani ali posredovani⁴²⁵.
- 11.33 Organi, ki so jim podatki posredovani, morajo zagotoviti zaupnost podatkov v skladu s pravom svoje države⁴²⁶.

G. Stroški osrednjega organa / javnega organa

- 11.34 Na splošno morajo osrednji organi in drugi javni organi kriti vsak svoje stroške, nastale pri izvajanju nalog na podlagi Konvencije⁴²⁷. Med temi stroški so lahko fiksni stroški delovanja organov, stroški korespondence in pošiljanja, stroški zbiranja informacij o otroku, stroški pomoči pri iskanju otroka, stroški ureditve poredovanja ali sporazumov o poravnavi, pa tudi stroški izvajanja ukrepov, sprejetih v drugi državi pogodbenici, zlasti ukrepov namestitve⁴²⁸.
- 11.35 Vendar se v členu 38 priznava, da organi držav pogodbenic ohranijo „možnost, da lahko zahtevajo plačilo razumnih stroškov za opravljene storitve“. Če država pogodbenica dejansko naloži plačilo takih stroškov, bodisi za povračilo stroškov, ki so že nastali, bodisi za zagotovitev sredstev, preden je storitev opravljena, mora biti strošek določen „z določeno mero zmernosti“⁴²⁹. Poleg tega morajo organi vnaprej zagotoviti jasne informacije o takih stroških.
- 11.36 Izraz „javni organi“ v členu 38 se nanaša na upravne organe držav članic in ne na sodišča⁴³⁰. Sodni stroški ter splošnejše stroški postopka in odvetniški stroški niso zajeti s členom 38.
- 11.37 Vsaka država pogodbenica lahko z eno ali več držav pogodbenic sklene tudi sporazum o delitvi stroškov pri izvajanju Konvencije⁴³¹. Ta določba je lahko koristna na primer v zadevah, ki vključujejo čezmejne namestitve otrok.

⁴²⁵ Člen 41.

⁴²⁶ Člen 42.

⁴²⁷ Člen 38(1).

⁴²⁸ Glej točko 152 obrazložitvenega poročila.

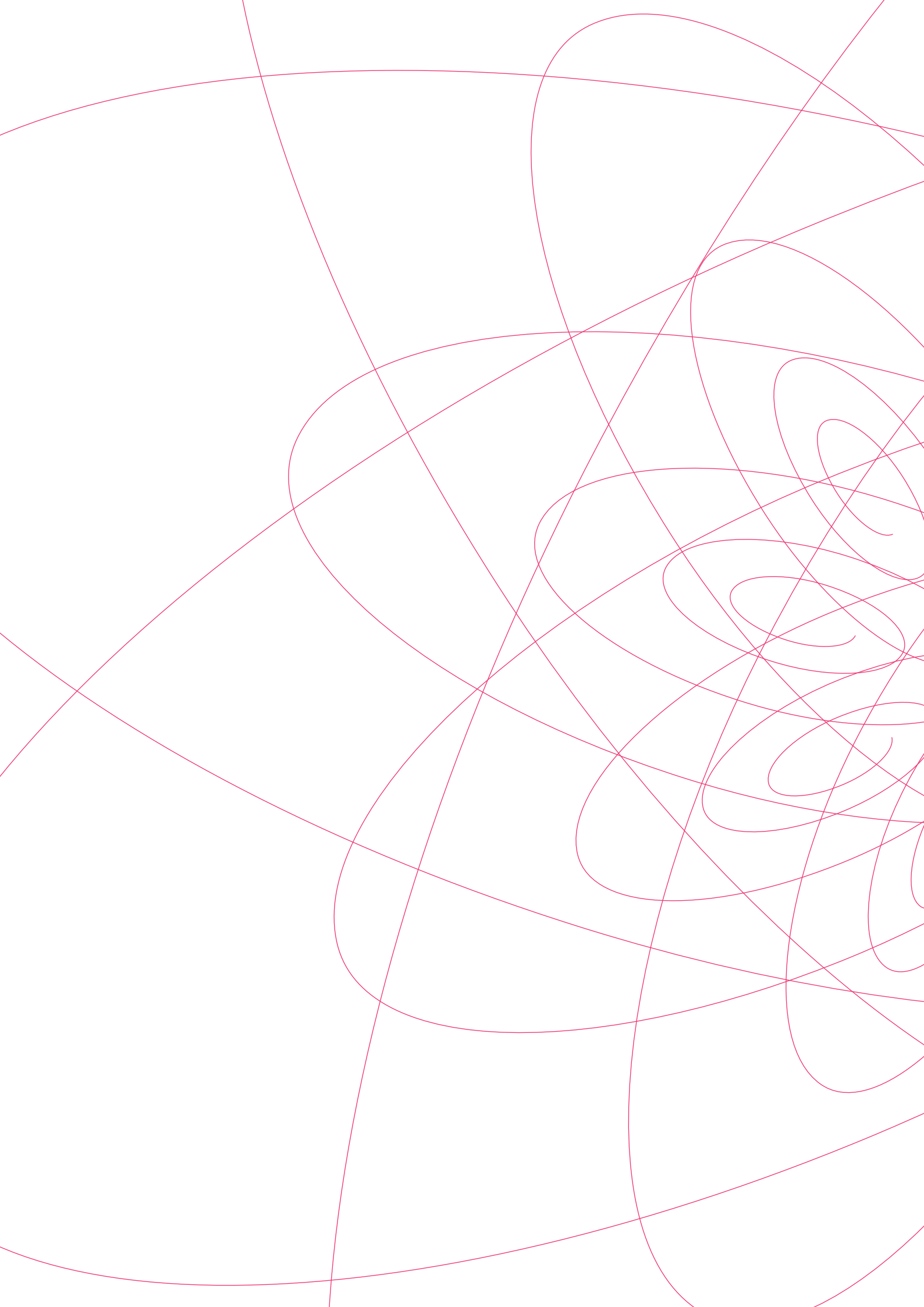
⁴²⁹ Prav tam.

⁴³⁰ Prav tam.

⁴³¹ Člen 38(2).

12

*RAZMERJE MED KONVENCIJO IZ
LETA 1996 IN DRUGIMI
INSTRUMENTI*

A. Kako konvencija iz leta 1996 vpliva na izvajanje haaške konvencije z dne 12. junija 1902, s katero je urejeno skrbništvo nad mladoletnimi osebami⁴³²?

Člen 51

- 12.1 V razmerjih med državami pogodbenicami konvencije iz leta 1996 konvencija iz leta 1996 nadomešča konvencijo iz leta 1902.

B. Kako konvencija iz leta 1996 vpliva na izvajanje haaške konvencije z dne 5. oktobra 1961 o pristojnostih organov in pravu, ki se uporablja, glede varstva mladoletnikov⁴³³?

Člen 51

- 12.2 V razmerjih med državami pogodbenicami konvencije iz leta 1996 konvencija iz leta 1996 nadomešča haaško konvencijo o varstvu mladoletnikov iz leta 1961. Vendar ta nadomestitev ne vpliva na priznanje ukrepov, ki so bili predhodno sprejeti na podlagi konvencije iz leta 1961.

- 12.3 Če je torej država pogodbenica konvencije iz leta 1961 sprejela ukrep v skladu s členom 4 navedene konvencije (v skladu s katerim so bili pristojni organi države pogodbenice, katere državljanstvo je imel otrok), morajo ta ukrep na podlagi konvencije iz leta 1961 (člen 7 konvencije iz leta 1961) priznati vse države, ki so bile ob sprejetju ukrepa pogodbenice konvencije iz leta 1961. To velja tudi, če sta zadevni državi medtem postali pogodbenici konvencije iz leta 1996.

Primer 12(A)

Država A in država B sta državici pogodbenici haaške konvencije o varstvu mladoletnikov iz leta 1961. Leta 2007 začne v državi pogodbenici B veljati konvencija iz leta 1996. Leta 2008 organi države A izdajo odločbo v zvezi z otrokom, ki ima običajno prebivališče v državi C, ker ima otrok državljanstvo države A. Ta odločba izpolnjuje pogoje za priznanje na podlagi konvencije iz leta 1961. Leta 2009 začne v državi A veljati konvencija iz leta 1996. Leta 2010 se zahteva priznanje ukrepa v državi B. Čeprav odločba ni upravičena do priznanja na podlagi člena 23 konvencije iz leta 1996⁴³⁴, jo je treba v državi B priznati na podlagi konvencije iz leta 1961, in sicer v skladu s členom 51 konvencije iz leta 1996.

⁴³² Avgusta 2013 so države pogodbenice Avstrija, Belgija, Italija, Luksemburg, Portugalska, Romunija in Španija. V razmerjih med državami pogodbenicami haaške konvencije iz leta 1961 o varstvu mladoletnikov je konvencija iz leta 1961 nadomestila konvencijo iz leta 1902. Opozoriti je treba, da so vse preostale države pogodbenice konvencije iz leta 1902 države članice EU, ki jih torej zavezuje Uredba Bruselj IIa, ta pa prevlada v skladu s členom 59(1) Uredbe.

⁴³³ Avgusta 2013 so države pogodbenice Avstrija, Francija, Italija, Kitajska (Konvencija se uporablja samo za Posebno upravno območje Macao), Latvija, Litva, Luksemburg, Nemčija, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Španija, Švica in Turčija.

⁴³⁴ Člen 53(2) – glej **poglavje 3**. Tudi če časovni okvir ne bi pomenil težave, se lahko priznanje zavrne na podlagi člena 23(2)(a) Konvencije – glej **poglavje 10**.

C. Kako konvencija iz leta 1996 vpliva na izvajanje haaške konvencije z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok?

Člen 50

- 12.4 Člen 50 določa, da ta konvencija ne vpliva na uporabo konvencije iz leta 1980 med pogodbenicami obeh konvencij. Vendar je v členu 50 tudi navedeno, da to ne pomeni, da „za vrnitev otroka, ki je bil nezakonito odpeljan ali zadržan, ali za zagotovitev pravice do stikov“ ni mogoče uveljavljati določb konvencije iz leta 1996. Podrobnejša obravnava medsebojnega vplivanja teh instrumentov je na voljo v točkah **od 13.1 do 13.14**.

D. Kako konvencija iz leta 1996 vpliva na izvajanje drugih instrumentov?

Člen 52

- 12.5 Ta konvencija ne vpliva na mednarodne dokumente, katerih pogodbenice so pogodbenice te konvencije in ki vsebujejo določbe o zadevah, ki so urejene s konvencijo, razen če države pogodbenice, ki jih zavezujejo taki dokumenti, ne izjavijo drugače⁴³⁵.
- 12.6 Konvencija prav tako ne vpliva na možnost, da ena ali več držav pogodbenic sklene sporazume, ki glede na otrokovo običajno prebivališče v eni od držav pogodbenic takih sporazumov, vsebujejo določbe o vprašanjih, ki so urejene s to konvencijo⁴³⁶. Sporazumi, ki jih države pogodbenice sklenejo o vprašanjih, ki jih zajema ta konvencija, ne vplivajo na njeno uporabo med navedenimi državami pogodbenicami in drugimi državami pogodbenicami, ki niso stranke teh sporazumov⁴³⁷.
- 12.7 Trenutno je glavni instrument, ki spada v to kategorijo, Uredba Bruselj IIa⁴³⁸, ki učinkuje med državami članicami Evropske unije z izjemo Danske. Področje uporabe *ratione materiae* Uredbe in konvencije iz leta 1996 je zelo podobno, čeprav Uredba ne vsebuje pravil o pravu, ki se uporablja⁴³⁹. Kar zadeva razmerje s konvencijo iz leta 1996, za države članice Evropske unije (razen Danske) prevlada Uredba, kadar ima otrok običajno prebivališče v državi članici Evropske unije (razen Danske) ali kadar naj bi se odločba, ki so jo izdali organi države članice (razen Danske), priznala ali uveljavila v drugi državi članici (razen Danske), ne glede na to, kje je otrokovo običajno prebivališče⁴⁴⁰.
- 12.8 Ta pravila se uporabljajo tudi za enotne zakone, ki temeljijo na posebnih regionalnih ali drugačnih vezeh med zadevnimi državami. Ta določba se na primer lahko uporabi med nordijskimi državami, v katerih se je razvilo enotno pravo.

⁴³⁵ Člen 52(1).

⁴³⁶ Člen 52(2). Glej tudi točko 172 obrazložitvenega poročila.

⁴³⁷ Člen 52(3).

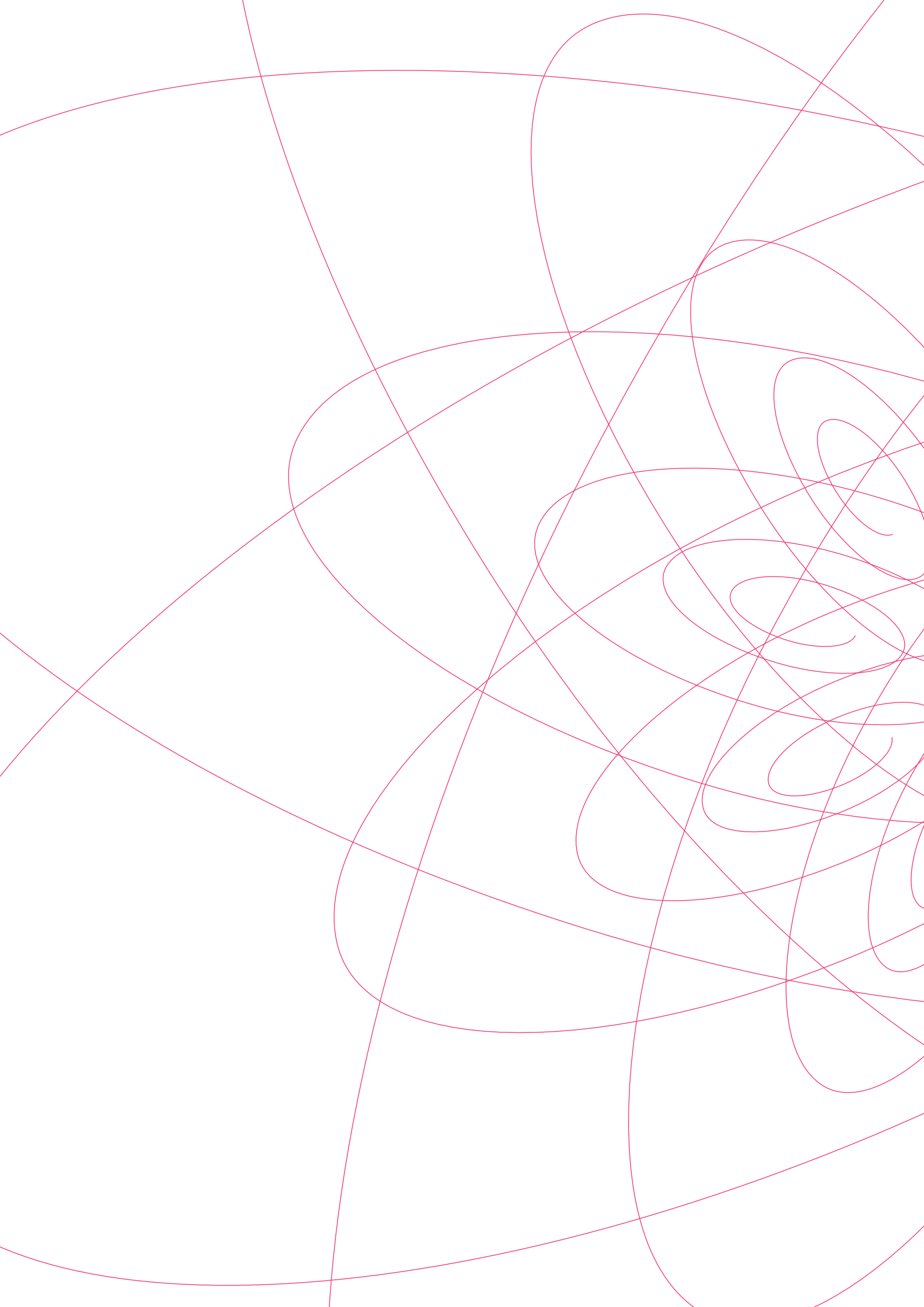
⁴³⁸ Glej opombo 8.

⁴³⁹ Opozoriti je treba, da se pravila o pravu, ki se uporablja, v konvenciji iz leta 1996 uporabljajo za otroke, ki imajo običajno prebivališče v državi članici EU. Natančneje, člen 15 konvencije iz leta 1996 se uporablja, če sodišče države članice EU, ki jo zavezuje Uredba, izvaja pristojnost na podlagi pravil iz Uredbe (kadar podlaga za pristojnost izhaja iz poglavja II konvencije iz leta 1996) – glej **poglavje 9**, točka **9.1**.

⁴⁴⁰ Člen 61 Uredbe.

13

POSEBNE TEME

A. Mednarodni protipravni odvzem otrok

- 13.1 Konvencija iz leta 1996 ne spreminja ali nadomešča mehanizmov, ki so s konvencijo iz leta 1980 vzpostavljeni za obravnavanje primerov mednarodnega protipravnega odvzema otrok⁴⁴¹. Konvencija iz leta 1996 namreč v nekaterih vidikih dopolnjuje in krepi konvencijo iz leta 1980. To pomeni, da lahko številne njene določbe koristno dopolnijo mehanizem konvencije iz leta 1980, kadar se ta konvencija uporablja v zadevi. Poleg tega so lahko v državah ali primerih, v katerih se konvencija iz leta 1980 **ne** uporablja, določbe konvencije iz leta 1996 koristne tudi kot samostojen vir pravnih sredstev v primerih mednarodnega protipravnega odvzema otrok. Ta različna primera sta obravnavana v nadaljevanju.
- 13.2 Kot splošno pripombo v zvezi s konvencijo iz leta 1996 in mednarodnim protipravnim odvzemom otrok ter vprašanjem, ali se v zadevi uporablja konvencija iz leta 1980, je treba navesti, da pravila o pristojnosti iz poglavja II konvencije iz leta 1996 določajo skupni pristop k pristojnosti, ki strankam zagotavlja varnost in s tem lahko odvrča poskuse, da bi se z mednarodnim protipravnim odvzemom otrok izbiralo najugodnejše sodišče. Pravilo v členu 5, ki otrokovo običajno prebivališče določa kot glavno podlago za dodelitev pristojnosti, starše spodbuja k temu, da se glede vprašanj varstva in vzgoje, stikov in preselitve spustijo v sodne postopke (ali dosežejo sporazum) v državi pogodbenici, kjer otrok trenutno živi, namesto da otroka odpeljejo v drugo pristojnost, preden poskusijo doseči odločitev o teh vprašanjih.
- 13.3 Kot je obravnavano v **poglavju 4**, člen 7 konvencije iz leta 1996 določa posebno pravilo o pristojnosti v primerih mednarodnega protipravnega odvzema otrok⁴⁴². Organi države pogodbenice, v kateri je imel otrok običajno prebivališče, tik preden je bil nezakonito odpeljan ali zadržan, ohranijo pristojnost za sprejetje ukrepov za varstvo otroka in njegovega premoženja, dokler ni izpolnjenih več pogojev. Namen tega pravila je uravnotežiti dvoje. Prvič, oseba, ki otroka nezakonito odpelje ali zadrži, ne bi smela imeti možnosti, da s tem zagotovi spremembo organov, pristojnih za sprejetje ukrepov v zvezi z varstvom in vzgojo ali stiki. Drugič, trajna sprememba otrokovega prebivališča je okoliščina, ki je večinoma ni mogoče tako prezreti, da bi se v nedogled znikala pristojnost organov nove države⁴⁴³. Medtem ko pristojnost ohranijo organi države pogodbenice, iz katere je bil otrok nezakonito odpeljan ali zadržan, lahko organi države pogodbenice, v katero je otrok nezakonito odpeljan ali v kateri je nezakonito zadržan, sprejmejo le potrebne varstvene ukrepe na podlagi člena 11 (kadar gre za nujni primer⁴⁴⁴), ne morejo pa sprejeti začasnih ukrepov na podlagi člena 12 Konvencije⁴⁴⁵.
- 13.4 Opredelitev nezakonite premestitve ali zadržanja, ki se uporablja v konvenciji iz leta 1996, je enaka opredelitvi v konvenciji iz leta 1980, kar kaže, da se konvenciji dopolnjujeta⁴⁴⁶. Razlaga in uporaba določb konvencije iz leta 1980 v zvezi z nezakonito premestitvijo in zadržanjem sta torej lahko v pomoč pri ugotavljanju pristojnosti na podlagi konvencije iz leta 1996⁴⁴⁷.

⁴⁴¹ To je jasno razvidno v členu 50 konvencije iz leta 1996, na katerega se sklicuje točka **12.4**.

⁴⁴² To je obravnavano v točkah **od 4.20 do 4.25**.

⁴⁴³ Glej točko 46 obrazložitvenega poročila.

⁴⁴⁴ Izčrpnjeje obravnavani v **poglavju 6**.

⁴⁴⁵ Glej člen 7(3) Konvencije in točko 51 obrazložitvenega poročila.

⁴⁴⁶ Člen 7(2) konvencije iz leta 1996 in člen 3 konvencije iz leta 1980. Glej točko **4.21**.

⁴⁴⁷ Glej točko **4.21**. Za odločbe v zvezi z razlago nezakonite premestitve ali zadržanja glej sodno prakso in komentar v zbirki podatkov INCADAT (na spletišču < www.incadat.com >).

(a) Kakšna je vloga konvencije iz leta 1996 v primerih, ko se za protipravni odvzem otroka uporablja haaška konvencija o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980?

- 13.5 Konvencija iz leta 1980 se še naprej uporablja med državami pogodbenicami konvencije iz leta 1996, ki so tudi pogodbenice konvencije iz leta 1980⁴⁴⁸.
- 13.6 Konvencija iz leta 1996 dopolnjuje in krepi konvencijo iz leta 1980, tako da določa nedvoumen okvir za pristojnost, med drugim tudi v izjemnih primerih, ko se vrnitev otroka zavrne ali se vrnitev ne zahteva. Konvencija krepi konvencijo iz leta 1980, tako da poudarja glavno vlogo, ki jo imajo organi države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče, pri odločanju o ukrepih, ki so morda potrebni za dolgoročno varstvo otroka⁴⁴⁹. Zagotavlja namreč, da država pogodbenica, v kateri ima otrok običajno prebivališče, pristojnost ohrani, dokler niso izpolnjeni nekateri pogoji⁴⁵⁰.
- 13.7 Konvencija iz leta 1996 vsebuje tudi določbe, ki so lahko v pomoč, ko želi sodni ali upravni organ odločiti o vrnitvi otroka na podlagi konvencije iz leta 1980, vendar **samo na podlagi** sprejetja nekaterih nujnih ukrepov za zagotovitev varne vrnitve otroka in zagotovitev nadaljnjega varstva otroka v državi pogodbenici, ki je zaprosila (dokler ne morejo organi v navedeni državi pogodbenici ukrepati za zagotovitev varstva otroka). V zvezi s tem konvencija iz leta 1996 vsebuje posebno podlago za pristojnost, ki v nujnem primeru zaprošeni državi pogodbenici omogoča, da sprejme „potrebne varstvene ukrepe“ v zvezi z otrokom⁴⁵¹. Konvencija iz leta 1996 prispeva k učinkovitosti takih varstvenih ukrepov, saj zagotavlja, da se take odločbe po zakonu priznajo v državi pogodbenici, v katero je treba vrniti otroka, in se v navedeni državi pogodbenici uveljavijo na zahtevo katere koli zainteresirane stranke (dokler ne morejo organi v državi pogodbenici, ki je zaprosila, uvesti potrebnih varstvenih ukrepov)⁴⁵².
- 13.8 Konvencija iz leta 1996 je lahko tudi v pomoč pri vprašanjih začasnih stikov v primerih protipravnega odvzema, kadar poteka postopek vrnitve na podlagi konvencije iz leta 1980⁴⁵³. Kadar država pogodbenica, v kateri ima otrok običajno prebivališče, ne more odločati o začasnih stikih **in** je primer nujen, je lahko člen 11 Konvencije podlaga za to, da organi države pogodbenice obravnavajo postopek vrnitve in izdajo tako odločbo⁴⁵⁴. Ta odločba preneha veljati, ko organi države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče, sprejmejo potrebne varstvene ukrepe v zvezi s tem⁴⁵⁵.

⁴⁴⁸ Člen 50. Glej točko **12.4**.

⁴⁴⁹ V zvezi s konvencijo iz leta 1980 glej člena 16 in 19 Konvencije ter točki 16 in 19 obrazložitvenega poročila o haaški konvenciji o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980 avtorja E. Péreza-Vere v *Proceedings of the Fourteenth Session (1980)*, zvezek III, *Child abduction*, Haag, Imprimerie Nationale, 1982, str. od 425 do 476. V obrazložitvenem poročilu je navedeno, da konvencija iz leta 1980 implicitno temelji na načelu, da mora vsaka vsebinska razprava o pravicah do varstva in vzgoje potekati pred pristojnimi organi v državi pogodbenici, kjer je imel otrok običajno prebivališče, preden je bil nezakonito odpeljan/zadržan (točka 19).

⁴⁵⁰ Člen 7 – glej točke **od 4.20 do 4.25**.

⁴⁵¹ Člen 11 – glej **poglavje 6** (in zlasti **primer 6(G)**).

⁴⁵² Glej točko **6.12** v zvezi s priznanjem in uveljavitvijo varstvenih ukrepov, sprejetih na podlagi člena 11, in splošneje obravnavo v **poglavju 10**.

⁴⁵³ V zvezi s tem glej **poglavje 6**, zlasti **primer 6(F)**, in obravnavo v opombi 216. Glej tudi točko 4.6.2 smernic za dobro prakso v zvezi s čezmejnimi stiki (prav tam, opomba 216), v kateri je v okviru člena 21 konvencije iz leta 1980 navedeno: „V nekaterih državah velja, da s členom 21 niso zajete prošnje začasne stike, vložene pred sprejetjem odločbe o vrnitvi. Tudi to ni v skladu z osnovnim načelom, da je treba stike ohraniti v vseh okoliščinah, ko otrok ni v nevarnosti. Poleg tega lahko neobnovitev stikov z zapuščenim staršem med postopkom vrnitve, ki je pogosto dolgotrajen, povzroči dodatno škodo otroku in odtujitev od zapuščenega starša.“

⁴⁵⁴ V zvezi s tem, kdaj se lahko primer šteje za „nujen“ za namene člena 11, glej točke **od 6.2 do 6.5**.

⁴⁵⁵ Člen 11(2) – glej točki **6.8 in 6.9**. Uporabo člena 11, da se zagotovi pristojnost za sprejetje potrebnih varstvenih ukrepov za zagotovitev varne vrnitve otroka ali začasnih stikov okviru postopka vrnitve (kot

- 13.9 Določbe o sodelovanju iz konvencije iz leta 1996 se lahko uporabijo tudi za podkrepitev zahtev glede sodelovanja, ki jih vsebuje konvencija iz leta 1980. V skladu s konvencijo iz leta 1980 mora osrednji organ zagotoviti „splošne informacije o veljavnem pravu zadevne države v zvezi z uporabo te konvencije“⁴⁵⁶, medtem ko mora v skladu s konvencijo iz leta 1996 sprejeti ustrezne ukrepe, da v zvezi z uporabo Konvencije zagotovi „obveščanje o svojem pravu in storitvah, ki so v njihovi državi na voljo glede varstva otroka“⁴⁵⁷. Tako lahko drug osrednji organ ali starš dobi širši nabor informacij o zakonih države pogodbenice, v katero je bil otrok nezakonito odpeljan ali v kateri je nezakonito zadržan.
- 13.10 Člen 34 konvencije iz leta 1996, v skladu s katerim lahko pristojni organi, ki nameravajo sprejeti varstveni ukrep, če to zahtevajo otrokove razmere, zaprosijo za informacije organ druge države pogodbenice, ki ima informacije, pomembne za varstvo otroka⁴⁵⁸, je lahko še posebno koristen, kadar se odločba o vrnitvi **zavrne** na podlagi konvencije iz leta 1980⁴⁵⁹. V takih okoliščinah, kadar je organu v državi pogodbenici, kjer ima otrok običajno prebivališče, predložen spor v zvezi z varstvom in vzgojo ter ta še nima informacij, na katerih je temeljila zavrnitev vrnitve, člen 34 temu organu omogoča, da za take informacije zaprosi organ, ki je zavrnil vrnitev. Tako se lahko prepreči, da organi države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče, ki obravnavajo spor glede vzgoje in varstva, ne bi imeli informacij, ki so jih upoštevali organi, ki so obravnavali zahtevo za vrnitev. Opozoriti je treba, da obstaja razlika med učinkovanjem konvencije iz leta 1996 in učinkovanjem Uredbe Bruselj IIa⁴⁶⁰. S členom 11(6) Uredbe Bruselj IIa je sodišču, ki je zavrnilo vrnitev na podlagi člena 13 konvencije iz leta 1980, naložena **obveznost**, da pošlje vse dokumente v zvezi z obravnavo zadeve organom države, v kateri je imel otrok običajno prebivališče, preden je bil nezakonito odpeljan ali zadržan. Konvencija iz leta 1996 take obveznosti ne vsebuje. Kot pa je obravnavano v **poglavju 11**, določa tako sodelovanje in komuniciranje med organi⁴⁶¹.
- 13.11 Člen 34 konvencije iz leta 1996 je lahko koristen tudi za **zaprošeno** državo pogodbenico, ki obravnava postopek vrnitve na podlagi konvencije iz leta 1980. Če so informacije iz države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče, pomembne za odločitve o tem, ali je treba otroka vrniti⁴⁶², ali za katere koli druge varstvene ukrepe, ki jih namerava sprejeti sodni ali upravni organ v zaprošeni državi pogodbenici (npr. nujne varstvene ukrepe za varno vrnitev otroka), lahko organ uporabi mehanizem iz člena 34 in take pomembne informacije pridobi od države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče.
- 13.12 Nazadnje je treba opozoriti, da niti v konvenciji iz leta 1996 niti v konvenciji iz leta 1980 ni naveden postopek, ki ga je treba uporabiti, če se postopek za vrnitev otroka hkrati začne v državi pogodbenici, kjer ima otrok običajno prebivališče (na podlagi členov 5 in 7 konvencije iz leta 1996), in v državi pogodbenici, kamor je

je navedeno v tej točki in točki **13.7** ter v **poglavju 6**), je posebna komisija obravnavala leta 2011 (prvi del) v zvezi z vprašanjem, kdaj bi v takih okoliščinah šlo za „nujni primer“, tako da bi se bilo mogoče sklicevati na člen 11. Kot je navedeno v **poglavju 6**, mora o tem, ali je ukrep mogoče sprejeti na podlagi člena 11, odvisno od tega, ali je mogoče okoliščine ustrezno opisati kot „nujni“ primer, vedno odločiti pristojni organ na podlagi dejanskega stanja v konkretni zadevi, v kateri odloča.

⁴⁵⁶ Člen 7(2)(e).

⁴⁵⁷ Člen 30(2).

⁴⁵⁸ Člen 34. Za več podrobnosti glej točki **11.25** in **11.26**.

⁴⁵⁹ Zlasti če se vrnitev zavrne, ker obstaja resna nevarnost, da bi bil otrok zaradi vrnitve izpostavljen telesnemu nasilju ali duševni travmi ali kako drugače pripeljan v neugoden položaj – člen 13(1)(b) konvencije iz leta 1980.

⁴⁶⁰ Glej opombo 8.

⁴⁶¹ Člen 34. Za več podrobnosti glej točki **11.25** in **11.26**. Glej tudi **primer 11(I)**.

⁴⁶² Na primer za zagovor na podlagi člena 13 konvencije iz leta 1980. Vendar v zvezi z vprašanjem, ali sta bila premestitev ali zadržanje otroka „nezakonita“ v smislu člena 3 konvencije iz leta 1980, glej posebni mehanizem iz člena 15 konvencije iz leta 1980.

bil otrok nezakonito odpeljan ali kjer je nezakonito zadržan (na podlagi člena 12 konvencije iz leta 1980). To vprašanje s členom 13 konvencije iz leta 1996 ni rešeno, saj pristojnost za ukrepanje na podlagi konvencije iz leta 1980 ne temelji na členih 5 do 10 konvencije iz leta 1996 (glej člen 13 konvencije iz leta 1996). V takih okoliščinah morata zadevni državi pogodbenici komunicirati in sodelovati (ob podpori osrednjih organov in/ali z neposrednim komuniciranjem med sodišči), da se dogovorita o najprimernejšem nadaljnjem ukrepanju ob upoštevanju otrokove koristi.⁴⁶³

Primer 13(A)

V tem primeru sta državi A in B pogodbenici konvencije iz leta 1996 in konvencije iz leta 1980.

Otrok ima običajno prebivališče v državi A. Po razhodu oba starša obdržita varstvo in vzgojo otroka, vendar se dogovorita, da bo otrok primarno v varstvu pri materi, z očetom pa bo imel redne stike. Čez tri mesece se mati brez očetovega soglasja z otrokom preseli v državo B.

Oče začne postopek vrnitve na podlagi konvencije iz leta 1980. Mati trdi, da je oče otroka spolno zlorabil, in sodišča v državi B zavrnejo zahtevo za vrnitev, ker naj bi obstajala resna nevarnost, da bi bil otrok zaradi vrnitve izpostavljen telesnemu nasilju ali duševni travmi⁴⁶⁴.

Oče zato pri organih v državi A vloži zahtevo za vrnitev otroka (ker organi v državi A ohranijo pristojnost na podlagi člena 7 konvencije iz leta 1996, zavrnitev vrnitve na podlagi konvencije iz leta 1980 sama po sebi ne povzroči spremembe pristojnosti⁴⁶⁵). V skladu s členom 34(1) lahko sodišča države A organe države B zaprosijo oziroma jih po potrebi morajo zaprositi za informacije o razlogih za zavrnitev zahteve za vrnitev in informacije/dokaze, na katerih je odločitev temeljila.

Organi v državi A zadevo proučijo in ugotovijo, da otrok zaradi vrnitve v državo A ne bi bil v nevarnosti in da sodišču v državi B niso bila predstavljena vsa pomembna dejstva. Izdajo odločbo, da je treba otroka vrniti v državo A.

Odločbo države A je treba v državi B priznati po zakonu, če ni razlogov za zavrnitev na podlagi člena 23(2). Dejstvo, da je bila odločba o zavrnitvi vrnitve na podlagi člena 13 konvencije iz leta 1980 izdana v državi B, samo po sebi ni razlog za zavrnitev priznanja na podlagi člena 23. Če mati ni pripravljena prostovoljno upoštevati odločbe države A, se lahko odločba uveljavi v skladu s členoma 26 in 28 konvencije iz leta 1996⁴⁶⁶.

*Druga možnost je, da sodišča v državi B (odvisno od dejanskega stanja v konkretni zadevi) odločijo o vrnitvi otroka na podlagi člena 12 konvencije iz leta 1980, vendar hkrati sprejmejo potrebne ukrepe za varstvo otroka na podlagi člena 11 ter tako zagotovijo varno vrnitev otroka in njegovo nadaljnje varstvo v državi A (dokler organi v navedeni državi ne morejo ukrepati). S temi ukrepi bi se na primer lahko določilo, da se, dokler organi v državi A ne morejo sprejeti potrebnih varstvenih ukrepov, (1) očetu ne smejo dovoliti stiki z otrokom in (2) da mora oče v državi A zagotoviti ločeno namestitve za otroka in mater. Te odločbe je nato treba priznati v državi A (razen če je dokazan razlog za zavrnitev priznanja – glej člen 23(2)), dokler organi v državi A ne morejo sprejeti potrebnih ukrepov za zagotovitev varstva otroka. Država B morda želi zagotoviti izvajanje teh varstvenih ukrepov v državi A, **preden** se dovoli izvajanje odločbe o vrnitvi, če je to*

⁴⁶³ Pomemben dejavnik pri odločanju o tem vprašanju je lahko hitrost postopka vrnitve na podlagi konvencije iz leta 1980 (glej člena 2 in 11 konvencije iz leta 1980).

⁴⁶⁴ Člen 13(1)(b) konvencije iz leta 1980.

⁴⁶⁵ Glej točke **od 4.20 do 4.25**.

⁴⁶⁶ Glej točke **od 10.22 do 10.28**.

mogoče (v tem primeru bi se lahko izpolnjevanje zahteve po namestitvi preverilo, preden bi se dovolila vrnitev, medtem ko bi morala država A odločbo o „prepovedi stikov“ po potrebi uveljaviti ob vrnitvi otroka v državo A).

(b) Kakšna je vloga konvencije iz leta 1996 v primerih, v katerih se za protipravni odvzem otroka ne uporablja haaška konvencija o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980?

13.13 V številnih primerih se konvencija iz leta 1980 morda ne uporablja v zadevi, čeprav se uporablja konvencija iz leta 1996. Na primer, konvencija iz leta 1980 se ne uporablja za otroke, starejše od 16 let, medtem ko se konvencija iz leta 1996 uporablja za otroka do dopolnjenega 18. leta starosti⁴⁶⁷. Kar je še pomembneje, konvencija iz leta 1980 se uporablja samo v zadevah, ki vključujejo državi, ki sta pogodbenici navedene konvencije in med katerima je Konvencija že začela veljati. Na primer, če je neka država pristopila h konvenciji iz leta 1980, se ta konvencija uporablja samo med njo in drugo državo pogodbenico, ki je **sprejela** njen pristop⁴⁶⁸. Državi, vključeni v zadevo v zvezi z mednarodnim protipravnim odvzemom otroka, sta torej lahko pogodbenici konvencije iz leta 1996, vendar ni nujno, da med njima velja konvencija iz leta 1980.

13.14 Številni načini, kako je lahko konvencija iz leta 1996 v pomoč v zadevah v zvezi z nezakonito premestitvijo/zadržanjem, če se konvencija iz leta 1980 **ne** uporablja, so navedeni v prejšnjih poglavjih tega priročnika. Na primer:

- Določbe o pristojnosti, ki zagotavljajo, da država pogodbenica, v kateri ima otrok običajno prebivališče, ohrani pristojnost, dokler niso izpolnjeni strogi pogoji⁴⁶⁹, so bile obravnavane v točkah **od 4.20 do 4.25** ter v točkah **od 13.2 do 13.4**.
- Določbe o sodelovanju, ki zagotavljajo, da imajo starši v državah pogodbenicah konvencije iz leta 1996 na voljo širok nabor storitev, ki so lahko v pomoč v primerih mednarodnega protipravnega odvzema otrok, so bile obravnavane v **poglavju 11**. Glavni določbi, ki sta lahko koristni, če je otrok nezakonito odpeljan/zadržan, sta dolžnosti osrednjih organov, da zagotovijo pomoč pri iskanju otroka in da olajšajo sporazumne rešitve za varstvo otroka⁴⁷⁰.
- V nekaterih okoliščinah se lahko v povezavi s pravili o pristojnosti uporabijo tudi določbe o priznavanju in uveljavljanju, obravnavane v **poglavju 10**, da se zagotovi dejanska vrnitev otroka v državo pogodbenico, kjer ima običajno prebivališče. Na primer, starš v državi pogodbenici, kjer ima otrok običajno prebivališče, morda že ima pravnomočno odločbo o varstvu in vzgoji ali izročitvi otroka oziroma jo lahko v tej državi pogodbenici hitro pridobi. Ta odločba bi se nato lahko za priznanje in uveljavitev na podlagi Konvencije poslala v državo pogodbenico, kamor je bil otrok nezakonito odpeljan oziroma kjer je nezakonito zadržan. Ko je odločba razglašena za pravnomočno ali evidentirana za uveljavitev, jo je treba v drugi državi pogodbenici uveljaviti, kot da so jo izdali organi te države, razen če se dokaže eden od razlogov za zavrnitev priznanja⁴⁷¹.

⁴⁶⁷ Člen 2 konvencije iz leta 1996, člen 4 konvencije iz leta 1980.

⁴⁶⁸ Glej člen 38 konvencije iz leta 1980.

⁴⁶⁹ Člen 7 konvencije iz leta 1996.

⁴⁷⁰ Člen 31(b) in (c), ki ga lahko izvajajo neposredno osrednji organi ali posredno javni ali drugi organi. Glej točko **11.11**.

⁴⁷¹ O vprašanju uveljavitve glej točke **od 10.22 do 10.28**.

Primer 13(B)

V tem primeru sta državi A in B pogodbenici konvencije iz leta 1996. Vendar država B ni pogodbenica konvencije iz leta 1980⁴⁷².

Otrok ima običajno prebivališče v državi A. Po razhodu oba starša obdržita varstvo in vzgojo otroka, vendar se dogovorita, da bo otrok primarno v varstvu pri materi, z očetom pa bo imel redne stike. Čez tri mesece se mati brez očetovega soglasja z otrokom preseli v državo B.

Na podlagi konvencije iz leta 1996 lahko oče osrednji organ v državi A zaprosi, naj osrednji organ v državi B zaprosi za pomoč pri iskanju otroka v navedeni državi⁴⁷³.

Prav tako lahko osrednji organ v državi A zaprosi, naj pridobi informacije od osrednjega organa v državi B v zvezi z zakoni države B in storitvami, ki so v njej na voljo, glede varstva otrok⁴⁷⁴.

Pristojnost za sprejetje varstvenih ukrepov v zvezi z otrokom ohranijo organi v državi A⁴⁷⁵. Na prošnjo očeta torej lahko ti organi odločijo, da je treba otroka nemudoma vrniti v pristojnost države A (v varstvo materi ali pa se otrok, če se mati noče vrniti v državo A, izroči v varstvo očetu). To odločbo je treba v državi B uveljaviti na zahtevo očeta ali katere koli zainteresirane osebe⁴⁷⁶. Vendar lahko sodišča v državi A glede na dejansko stanje v zadevi tudi odločijo, da mora otrok ostati v varstvu matere v državi B, dokler ni končana celovita obravnava vprašanj glede varstva in vzgoje otroka (ki poteka v državi A), vendar mora imeti otrok med trajanjem postopka začasne stike z očetom.

B. Stiki⁴⁷⁷**(a) Kaj je „pravica do stikov“?**

13.15 V členu 3(b) je navedeno, da se lahko „ukrep[i] za varstvo otroka ali njegovega premoženja“ nanašajo zlasti na „pravico do stikov“. Čeprav v Konvenciji ni popolne opredelitve pojma „pravica do stikov“, je izrecno navedeno, da ta pravica vključuje „pravico odpeljati otroka za določen čas v kraj, ki ni njegovo običajno prebivališče“⁴⁷⁸. Pri tem je povzeta opredelitev „pravice do osebnih stikov z otrokom“ iz člena 5(b) konvencije iz leta 1980⁴⁷⁹. Ta jezikovna doslednost v obeh konvencijah je namerna in izraza bi morala imeti v obeh konvencijah enak samostojen pomen⁴⁸⁰, da se zagotovi dopolnjevanje med konvencijama. Opozoriti je treba, da je v obrazložitvenem poročilu o konvenciji iz leta 1996 pojasnjeno, da taka „pravica do stikov“ zajema „stike na daljavo, ki jih lahko starš vzdržuje z dopisovanjem, po telefonu ali telefaksu“⁴⁸¹.

⁴⁷² Konvencija iz leta 1980 torej ne velja med državama in je ni mogoče uporabiti v zadevi.

⁴⁷³ Člen 31(c). Glej točko **11.11**.

⁴⁷⁴ Člen 30(2): oče lahko osrednji organ v državi pogodbenici B, kjer ima običajno prebivališče, zaprosi, naj vloži prošnjo za informacije, lahko pa se tudi neposredno obrne na osrednji organ v državi pogodbenici A. Glej točko **11.10**.

⁴⁷⁵ Člen 7 konvencije iz leta 1996, obravnavan v točkah **od 4.20 do 4.25**.

⁴⁷⁶ Razen če je dokazan razlog za zavrnitev priznanja na podlagi Konvencije – glej člen 26(3), obravnavan v točki **10.24**.

⁴⁷⁷ Več informacij je na voljo v smernicah za dobro prakso v zvezi s čezmejnimi stiki (prav tam, opomba 216). Terminološka vprašanja (npr. „stiki“) so obravnavana na str. xxvi.

⁴⁷⁸ Člen 3(b). Glej tudi točko **3.22** o pomenu člena 3(b).

⁴⁷⁹ Opredelitev pojma „pravica do varstva in vzgoje“ iz člena 3(b) konvencije iz leta 1996 je prav tako povzeta iz člena 5(b) konvencije iz leta 1980.

⁴⁸⁰ To pomeni, da je treba izraza razlagati samostojno brez omejitev na podlagi notranjega prava.

⁴⁸¹ Točka 20 obrazložitvenega poročila. Danes bi ti posredni stiki verjetno vključevali tudi stike po elektronski pošti in komunikacijo na spletu, vključno z videokonferenčno opremo.

- 13.16 Primeri skozi celoten priročnik kažejo, kako pomembno je vsako poglavje konvencije iz leta 1996 v mednarodnih zadevah v zvezi s stiki. V tem oddelku so zbrane nekatere določbe konvencije iz leta 1996, ki so še posebej pomembne v teh zadevah.

(b) Upravno sodelovanje med državami⁴⁸² v mednarodnih zadevah v zvezi s stiki

- 13.17 Poleg na splošne dolžnosti osrednjih organov, pri čemer so nekatere od njih, na primer zagotavljanje pomoči pri iskanju otroka in olajševanje sporazumnih rešitev, koristne tudi pri zagotavljanju uresničevanja stikov, se člen 35 konvencije iz leta 1996 izrecno nanaša na sodelovanje v mednarodnih zadevah v zvezi s stiki. Člen 35 določa, da lahko pristojni organi ene države pogodbenice organe druge države pogodbenice zaprosijo, da jim pomagajo pri uresničevanju varstvenih ukrepov, sprejetih na podlagi Konvencije, predvsem pri zagotavljanju dejanskega uresničevanja pravice do stikov in pravice do vzdrževanja rednih neposrednih stikov.⁴⁸³
- 13.18 Člen 35 zagotavlja tudi mehanizem staršu, ki živi v drugi državi pogodbenici kot otrok, da organe v svoji državi zaprosi, naj zberejo podatke ali dokaze in razsodijo o njegovi primernosti za uresničevanje stikov ter o pogojih za njihovo uresničevanje⁴⁸⁴. Pristojni organi morajo te informacije, dokaze ali ugotovitve upoštevati pri odločanju o stikih z otrokom. Z navedenim členom je pristojnim organom dodeljena tudi diskrecijska pravica, da postopek v zvezi s stiki preložijo do odločitve o taki prošnji⁴⁸⁵. V Konvenciji je poudarjeno, da je lahko ta preložitev do prejetja takih informacij pomembna predvsem, če se v postopku obravnava omejitev ali ukinitve pravic do stikov, ki so bile dane v državi, v kateri je imel otrok prejšnje običajno prebivališče.⁴⁸⁶

Primer 13(C)

Mati in otrok sta se pred nekaj leti iz države pogodbenice B zakonito preselila v državo pogodbenico A, oče pa je ostal v državi pogodbenici B. Vzpostavljena je bila ureditev stikov, otrok in oče pa sta imela redne stike. Mati zdaj želi omejiti ali odpraviti ureditev stikov med otrokom in očetom ter v ta namen začne postopek pred organi države pogodbenice A. Oče organe države pogodbenice B zaprosi, naj zberejo informacije/dokaze ter razsodijo glede njegove primernosti za uresničevanje stikov in pogojev za njihovo uresničevanje⁴⁸⁷. Zaprosi tudi, naj organi, ki zadevo obravnavajo v državi pogodbenici A, postopek preložijo, dokler ne prejmejo ugotovitev države pogodbenice B⁴⁸⁸. Organi tej prošnji ugodijo in postopek v državi pogodbenici A se preloži. Organi v državi pogodbenici B raziščejo okoliščine in predložijo poročilo, iz katerega je razvidna očetova primernost za uresničevanje stikov. To poročilo in priložene informacije se sprejmejo med dokaze in organi v državi pogodbenici A jih upoštevajo pri odločanju o stikih⁴⁸⁹.

⁴⁸² Za podrobno obravnavo določb o sodelovanju glej **poglavje 11**.

⁴⁸³ Člen 35(1). Glej točke **od 11.27 do 11.30**.

⁴⁸⁴ Člen 35(2).

⁴⁸⁵ Člen 35(3).

⁴⁸⁶ Prav tam.

⁴⁸⁷ Člen 35(2).

⁴⁸⁸ Člen 35(3).

⁴⁸⁹ Člen 35(2).

(c) Predhodno priznanje⁴⁹⁰

- 13.19** V skladu s konvencijo iz leta 1996 se odločba o stikih, izdana v eni državi pogodbenici, praviloma po zakonu prizna v vseh drugih državah pogodbenicah⁴⁹¹. Razlogi, na podlagi katerih se lahko priznanje zavrne, so omejeni in izčrpno naštet v členu 23(2) Konvencije⁴⁹².
- 13.20** Vendar je možnost „predhodnega priznanja“, določena s členom 24 Konvencije, še zlasti koristno orodje pri olajševanju mednarodnih stikov. Pomiri namreč lahko bojazen staršev, da stranke v drugih državah pogodbenicah ne bodo spoštovale odločb o stikih. Uporaba te možnosti je ponazorjena v dveh primerih, ki se nanašata na mednarodne stike:
- Kadar naj bi otrok zaradi stikov odpotoval v drugo državo članico, je lahko otrokov primarni skrbnik v skrbeh, da oseba, ki uresničuje stike, ne bo upoštevala odločbe o stikih in otroka po koncu stikov ne bo vrnila v njegovo varstvo. Predhodno priznanje odločb o varstvu in vzgoji ter stikih države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče, zagotavlja, da se lahko, če se odločba o stikih ne upošteva v državi pogodbenici, kjer se uresničujejo stiki, uveljavi vrnitev otroka primarnemu skrbniku (v skladu s členoma 26 in 28 konvencije iz leta 1996). Ta pravna varnost lahko primarnega skrbnika spodbudi k temu, da dovoli stike⁴⁹³.
 - Kadar se želi starš z otrokom preseliti v drugo državo, je lahko „zapuščeni“ starš zaskrbljen, da starš, ki se seli, po preselitvi ne bo upošteval stikov, o katerih je bilo morda odločeno. Predhodno priznanje temu staršu zagotavlja, da če starš, ki se seli, ne bo upošteval odločbe o stikih, se bo ta uveljavila v državi pogodbenici, v katero se je z otrokom preselil, kot če bi bila izdana tam⁴⁹⁴.
- 13.21** Sistem predhodnega priznanja lahko tudi zagotavlja, da je mogoče **pogoje** glede stikov, ki jih določijo organi, ki izvajajo primarno pristojnost, uveljavljati od trenutka, ko otrok pride v drugo državo pogodbenico na obisk ali se vanjo preseli.
- 13.22** Kadar med zadevnima državama **ne** velja konvencija iz leta 1996, se tako imenovane „zrcalne odločbe“ pogosto uporabljajo za zagotovitev, da je mogoče odločbo, izdano v eni državi, uveljaviti v drugi državi. „Zrcalna odločba“ je odločba, ki jo izdajo sodišča, na primer v državi, kjer je treba uresničevati stike, ali v državi, v katero naj bi se otrok preselil, in je enaka ali podobna odločbi, izdani v drugi državi. Odločbo, izdano v drugi državi, je kot tako mogoče v celoti uveljaviti in učinkuje v obeh državah. Vendar imajo stranke v nekaterih državah in primerih težave s pridobivanjem zrcalnih odločb. Pogosto namreč zadevna država meni, da ni pristojna za izdajo zrcalne odločbe, ker otrok nima običajnega prebivališča v navedeni državi (npr. če bo navedeno državo zgolj obiskal, da bi uresničil stike). Konvencija iz leta 1996 se torej tej težavi izogne, tako da določa bistveno preprostejšo in hitrejšo metodo za priznanje in uveljavitev odločbe ene države pogodbenice v drugi državi pogodbenici.

⁴⁹⁰ To je podrobneje obravnavano v točkah **od 10.16 do 10.21 poglavja 10**.

⁴⁹¹ Člen 23(1).

⁴⁹² Glej točki **10.4 in 10.15**.

⁴⁹³ Če med zadevnima državama velja konvencija iz leta 1980, bi bila primarnemu skrbniku v tem primeru v precejšnji utegi tudi kot pravno sredstvo za vrnitev. Primarni skrbnik bi namreč vedel, da obstaja hitro pravno sredstvo, če je otrok nezakonito zadržan v nasprotju s sodno odločbo. Tako tudi konvencija iz leta 1980 olajšuje mednarodne stike.

⁴⁹⁴ Kljub temu glej točke **od 13.23 do 13.27**, kar zadeva mednarodno preselitev in dejstvo, da država pogodbenica, v katero se je otrok preselil, ko ta v njej dobi običajno prebivališče, postane država pogodbenica, ki je splošno pristojna v zvezi z otrokom (člen 5(2), glej točke **od 4.8 do 4.11**).

(d) Mednarodna preselitev⁴⁹⁵

- 13.23** Organi v številnih državah vse pogostejše obravnavajo težave pri mednarodni preselitvi. „Mednarodna preselitev“ vključuje trajno selitev otroka, običajno skupaj z njegovim primarnim skrbnikom, iz ene države v drugo. To pogosto pomeni, da bo otrok živel bistveno dlje stran od starša, ki se ni preselil, tako da bo uresničevanje stikov za tega starša postalo težje in dražje.
- 13.24** Pomembno je, da se v državi, v katero se otrok preseli, čim bolj upoštevajo pogoji iz odločbe o stikih, izdane v okviru mednarodne preselitve. Dva razloga za to sta, (1) da so bili organi, ki so odločali o preselitvi, najprimernejši za presojo otrokove koristi, kar zadeva nadaljnje stike s staršem, ki se ni preselil, in (2) če se odločbe v takih primerih ne upoštevajo v zadevni državi, to lahko negativno vpliva na sodnike, ki bodo v prihodnje odločali o tem, ali dovoliti preselitev v navedeno državo (in sicer se lahko dovoljenje za preselitev zavrne, ker ni mogoče ustrezno zagotoviti stikov).
- 13.25** Kadar je odločba o stikih izdana v okviru mednarodne preselitve (pri čemer jo izdajo organi v državi pogodbenici, kjer ima otrok običajno prebivališče), je treba navedeno odločbo v skladu s členom 23(1) Konvencije po zakonu priznati v državi pogodbenici, v katero naj bi se otrok preselil. V navedeni državi pogodbenici jo je treba uveljaviti v skladu s členoma 26 in 28, kot da bi bila izdana v navedeni državi pogodbenici. Če obstaja kakršen koli pomislek, da odločbe po preselitvi morda ne bo mogoče priznati, je treba vložiti prošnjo za predhodno priznanje na podlagi člena 24⁴⁹⁶.
- 13.26** Vendar se v primerih mednarodne preselitve lahko pojavi pomislek, da se bo na podlagi konvencije iz leta 1996, takoj ko bo otrok dobil običajno prebivališče v državi pogodbenici, v katero se je zakonito⁴⁹⁷ preselil, primarna pristojnost za sprejetje ukrepov v zvezi z otrokom prenesla na pristojne organe v navedeni državi pogodbenici (glej člen 5(2) in točke **od 4.8 do 4.11**). Obstaja torej bojazen, da bi lahko starš, ki se preseli, izkoristil ta prenos pristojnosti in naknadno zaprosil za spremembo, omejitev ali celo prekinitev pravice starša, ki je ostal v državi pogodbenici izvora, do stikov. Za podrobnejša navodila v zvezi s tem vprašanjem glej poglavje 8 smernic za dobro prakso v zvezi s čezmejnimi stiki⁴⁹⁸.
- 13.27** Kot je navedeno zgoraj, bi bil lahko eden od zaščitnih ukrepov, da bi ta starš zaprosil za „predhodno priznanje“⁴⁹⁹ odločbe o stikih v novi državi pogodbenici in si tako zagotovil pravico do stikov. Ko je odločba priznana, jo organi države pogodbenice, v katero se je otrok preselil, obravnavajo enako kot odločbo, ki jo izdajo organi navedene države pogodbenice. Vendar tudi če odločba ni bila „predhodno priznana“, država pogodbenica, v katero se je otrok preselil, ne sme dovoliti ponovne proučitve in spremembe odločbe, razen če bi v enakih okoliščinah dovolila tudi ponovno proučitev ali spremembo nacionalne odločbe o stikih.⁵⁰⁰ Poleg tega, kadar država pogodbenica, v katero se je otrok preselil, obravnava prošnjo za ponovno proučitev ali spremembo odločbe o stikih, izdano **kmalu po** preselitvi, ki jo je dovolilo sodišče, bi moralo biti sodišče, ki obravnava prošnjo za ponovno proučitev, zelo previdno pri poseganju v ureditev stikov, ki so jo določili

⁴⁹⁵ Mednarodna preselitev in stiki so izčrpnje obravnavani v poglavju 8 smernic za dobro prakso v zvezi s čezmejnimi stiki (prav tam, opomba 216).

⁴⁹⁶ Obravnavana v točkah **od 13.19 do 13.22**.

⁴⁹⁷ Če preselitev ni bila zakonita in je bil otrok protipravno odpeljan ali zadržan, glej člen 7 in točke **od 4.20 do 4.25**.

⁴⁹⁸ Prav tam, opomba 216, točka 8.5.4.

⁴⁹⁹ Predhodno priznanje je podrobneje obravnavano v točkah **od 13.19 do 13.21**.

⁵⁰⁰ Glej smernice za dobro prakso v zvezi s čezmejnimi stiki (prav tam, opomba 216) in poglavje 8, zlasti točko 8.5.

organi, ki so odločili o preselitvi⁵⁰¹. Če se zdi, da je treba ukrepati za ponovno proučitev ali spremembo odločbe, je treba razmisliti o uporabi mehanizmov, določenih v Konvenciji, da se pridobijo ustrezne informacije od organov v državi pogodbenici, kjer je imel otrok prejšnje običajno prebivališče (npr. razmisliti o uporabi člena 9 Konvencije za prenos pristojnosti na navedeno državo pogodbenico ali o uporabi mehanizma iz člena 35)⁵⁰².

(e) Mednarodni stiki v zadevah, v katerih se uporabljata konvencija iz leta 1980 in konvencija iz leta 1996

13.28 Upoštevat je treba, da v državah in primerih, v katerih se uporablja tudi konvencija iz leta 1980, člen 7(2)(f) in člen 21 konvencije iz leta 1980 vsebujeta pomembne obveznosti glede stikov⁵⁰³. Ta priročnik ni primeren za podrobno obravnavo teh določb, temveč se je treba sklicevati na smernice za dobro prakso v zvezi s čezmejnimi stiki⁵⁰⁴ (zlasti poglavje 4) in smernice za dobro prakso pri delovanju osrednjih organov⁵⁰⁵ (zlasti poglavje 5).

13.29 Države pogodbenice bi se morale zavedati, da so poudarki določb konvencij iz let 1980 in 1996 dejansko različni, kar zadeva pravico do stikov. Člen 21 konvencije iz leta 1980 izrecno določa, da lahko osrednji organi neposredno ali po posrednikih „dajo pobudo ali pomagajo, da se začne postopek za organiziranje ali varstvo teh pravic [do stikov] in zagotovitev pogojev, od katerih je lahko odvisno njihovo uveljavljanje“. Kadar se uporabljata obe konvenciji, se z določbami konvencije iz leta 1996 v zvezi s stiki „dopolnjuje in krepi“ sodelovanje na področju pravic do stikov, ki je določeno v konvenciji iz leta 1980⁵⁰⁶.

13.30 Kadar se prošnja za mednarodne stike vloži v primerih, v katerih se uporabljata obe konvenciji, je predlagano, da se po potrebi v prošnji navedeta obe konvenciji⁵⁰⁷.

C. Čezmejno rejništvo, kafala in namestitve v zavod

13.31 Odločbe v zvezi z namestitvijo otroka v rejniško družino ali zavod⁵⁰⁸ ali zagotovitev njegovega varstva v kafali ali podobni ustanovi spadajo v opredelitev ukrepov za varstvo otrok in na področje uporabe Konvencije⁵⁰⁹. Pristojnost za izvedbo takih namestitev ali izdajo odločb je torej urejena z določbami o pristojnosti iz Konvencije⁵¹⁰, namestitve ali odločbe, izvedene oziroma izdane v

⁵⁰¹ Prav tam, točka 8.5.3.

⁵⁰² Ti mehanizmi se lahko izkažejo za koristne tudi, če odločba o stikih ni bila izdana v okviru predlagane preselitve, je pa do zakonite preselitve prišlo kmalu po izdaji odločbe o stikih. *Prav tam*.

⁵⁰³ Kot je navedeno v opombi 493, je treba tudi upoštevati, da je pravno sredstvo za vrnitev v konvenciji iz leta 1980 zelo pomembno orodje pri olajševanju mednarodnih stikov. Ker skrbniku daje najmočnejše jamstvo pred nezakonitim zadržanjem otroka, zagotavlja spodbuden pravni okvir, v katerem lahko potekajo mednarodni stiki.

⁵⁰⁴ Prav tam, opomba 216.

⁵⁰⁵ Prav tam, opomba 355.

⁵⁰⁶ Glej točko 146 obrazložitvenega poročila.

⁵⁰⁷ Glej tudi točki **11.2** in **11.6** v zvezi z ustreznim upoštevanjem imenovanja istega osrednjega organa na podlagi konvencij iz let 1980 in 1996, kadar je država pogodbenica obeh konvencij. Gre za primer okoliščin, v katerih je imenovanje istega organa na podlagi obeh konvencij lahko koristno.

⁵⁰⁸ Kar zadeva nadomestno varstvo otrok, glej opombo 83 v zvezi s „Smernicami za nadomestno varstvo otrok“, ki so bile formalno sprejete z resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov A/RES/64/142 z dne 24. februarja 2010.

⁵⁰⁹ Člen 3(e). Glej točke **od 3.25 do 3.28**.

⁵¹⁰ Členi od 5 do 10. Glej **poglavje 4**.

eni državi pogodbenici, pa se morajo priznati in uveljaviti v drugih državah pogodbenicah, če ni razloga za zavrnitev priznanja.⁵¹¹

- 13.32 Pomembno je, da Konvencija določa tudi sodelovanje med državami v zvezi z naraščajočim številom zadev, v katerih se otroci, nameščeni v nadomestno varstvo, preselijo v tujino, na primer v okviru ureditve rejništva ali druge dolgoročne ureditve, če ni posvojitve. Sem spada ureditev na podlagi instituta islamskega prava kafale⁵¹².

Primer 13(D)

Otrok ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A. Organi države pogodbenice A odločijo, da morata za otroka v okviru kafale skrbeti njegova stric in teta. Par se z otrokom pozneje preseli v državo pogodbenico B. Ker odločba, ki so jo izdali organi države pogodbenice A, izpolnjuje vse pogoje za priznanje, organi države pogodbenice B ureditev kafale priznajo po zakonu⁵¹³.

- 13.33 Če namerava organ otroka namestiti v rejniško družino, zavod, kafalo ali podobno ustanovo in naj bi bila **ta namestitev ali zagotovitev varstva otroka v drugi državi pogodbenici**, Konvencija določa stroga pravila, ki jih je treba upoštevati, preden se lahko opravi taka namestitev. Ta pravila vključujejo sodelovanje med organi obeh držav pogodbenic in zagotavljajo zaščito otrokove koristi. Če se ta pravila ne upoštevajo, namestitve v tujini ni mogoče priznati na podlagi Konvencije⁵¹⁴.
- 13.34 Pravila so navedena v členu 33 Konvencije⁵¹⁵. Te člen se uporablja, če:
- je organ pristojen na podlagi členov 5 do 10 Konvencije in
 - organ namerava namestiti otroka v rejniško družino ali zavod ali zagotoviti njegovo varstvo v kafali ali podobni ustanovi v drugi državi pogodbenici.
- 13.35 Organ, ki želi izvesti namestitev, mora organu v drugi državi pogodbenici poslati poročilo s podatki o otroku in razlogi za predlagano namestitev ali zagotovitev varstva⁵¹⁶. Organ, pristojen na podlagi členov 5 do 10, lahko odloči o namestitvi otroka v tujini samo, če je to namestitev ali zagotovitev varstva odobril osrednji organ iz druge države pogodbenice, pri čemer je upošteval otrokovo korist⁵¹⁷. Če tega ne upošteva, se lahko zavrne priznanje ukrepa na podlagi Konvencije⁵¹⁸.
- 13.36 Vsaka država pogodbenica lahko⁵¹⁹ imenuje organe, ki se jim morajo poslati prošnje na podlagi člena 33 (glej točko **11.15**).

⁵¹¹ Člen 23(2). Glej točke **od 10.4 do 10.15**.

⁵¹² Kot je bilo že navedeno v tem priročniku, ureditev kafale ne spada na področje uporabe haaške konvencije o meddržavnih posvojitvah iz leta 1993: glej točke **od 3.25 do 3.28**.

⁵¹³ Člen 23. Glej točke **od 10.1 do 10.3**.

⁵¹⁴ Člen 23(2)(f). Glej točke **od 10.4 do 10.15**.

⁵¹⁵ Glej točke **od 11.13 do 11.17**.

⁵¹⁶ Člen 33(1).

⁵¹⁷ Člen 33(2).

⁵¹⁸ Člen 23(2)(f).

⁵¹⁹ To imenovanje ni obvezno, vendar lahko olajša učinkovito komuniciranje. V zvezi s tem glej sodbo Sodišča Evropske unije z dne 26. aprila 2012 v zadevi Health Services Executive proti S.C., A.C. (C-92/12, točka 82), v kateri je Sodišče v zvezi s členom 56 Uredbe Bruselj IIa navedlo: „Države članice morajo torej določiti jasna pravila in postopke za izdajo soglasja iz člena 56 Uredbe, tako da zagotovijo pravno varnost in hiter postopek. Postopki morajo med drugim omogočati sodišču, ki predvideva namestitev, da zlahka opredeli pristojni organ, pristojnemu organu pa, da takoj poda ali zavrne soglasje.“ Za več podrobnosti glej točke **od 13.31 do 13.42**.

- 13.37 Obstajajo nekatera vprašanja o tem, kateri varstveni ukrepi spadajo na področje uporabe člena 33 Konvencije (in v skladu s katerimi je treba uporabiti postopek iz člena 33)⁵²⁰. Zlasti se postavlja vprašanje, ali varstveni ukrep, ki ga sprejme pristojni organ, pri čemer odloči, da mora otrok prebivati v drugi državi pogodbenici pri članih širše družine (npr. pri starih starših, teti ali stricu), spada na področje uporabe člena 33. Na to vprašanje v zapisniku osemnajstega diplomatskega zasedanja ni dokončnega odgovora. Člen 33 temelji na zamisli, prvotno predlagani v delovnem dokumentu št. 59, ki ga je predložila Nizozemska in v katerem je bilo s pojasnilom predlagano, da „[k]adar namestitev otroka zunaj izvirne družine vključuje njegovo premestitev v drugo državo pogodbenico, je treba uporabiti postopek, podoben tistemu, ki ga določa konvencija z dne 29. maja 1993“⁵²¹. Vendar s tem ostaja odprto vprašanje, ali naj bi besedna zveza „izvirna družina“ preprosto pomenila otrokovo „jedrno“ družino, pri kateri je prej prebival, ali pa naj bi se širše nanašala na vse družinske sorodnike⁵²².
- 13.38 V posebni komisiji iz leta 2011 (prvi del) se je nekoliko razpravljalo tudi o področju uporabe člena 33. Nekateri strokovnjaki so izrazili pomislek, da bi se z vključitvijo takih varstvenih ukrepov v okvir člena 33 po nepotrebnem ovirala namestitev otrok pri sorodnikih v drugih državah pogodbenicah. Drugi strokovnjaki so izrazili pomislek, da če taki ukrepi ne bi spadali na področje uporabe člena 33, ne bi bili vzpostavljeni obvezni zaščitni ukrepi za zagotovitev, da je država pogodbenica, v kateri naj bi bil otrok nameščen, vnaprej seznanjena z otrokovo preselitvijo v to državo ter da se vprašanja, kot sta priseljevanje ali dostop do javnih storitev, obravnavajo in rešijo pred otrokovo preselitvijo⁵²³. Lahko se zgodi, da zadevni javni organi v državi pogodbenici, v kateri naj bi otrok prebival, niso seznajeni s pomembnimi zadevami, kot sta otrokovo ozadje (npr. morebitni pomisleki glede varstva otroka, zaradi katerih je bilo uvedeno nadomestno varstvo) in vrsta namestitve, pri čemer je lahko zaradi teh zadev potrebno stalno spremljanje otrokovih razmer⁵²⁴. V zvezi s tem vprašanjem še ni uveljavljene prakse.
- 13.39 Opozoriti je treba, da v Konvenciji niso določene natančne podrobnosti o tem, kako naj bi se postopek na podlagi člena 33 uporabil v praksi, temveč so zagotovljena samo osnovna pravila. Države pogodbenice morajo same vzpostaviti postopek za izvajanje teh osnovnih pravil. Razmislijo lahko o vzpostavitvi jasnih in učinkovitih pravil in postopkov, ki organu, ki namerava izvesti namestitev, omogočajo zlasti, da zlahka opredeli pristojni organ v drugi državi pogodbenici, na katerega je treba nasloviti prošnjo za odobritev.

⁵²⁰ V zvezi s tem je treba navesti, da obstaja pomembna razlika med besedilom člena 33 Konvencije in člena 56 Uredbe Bruselj IIa. V členu 56 Uredbe je navedeno, da se uporablja, kadar sodišče „razmišlja o namestitvi otroka v oskrbo zavoda ali rejniške družine“. V členu 33 Konvencije pa je navedeno, da se uporablja, kadar pristojni organ „namerava [...] otroka namestiti v rejniško družino ali zavod **ali kafalo ali podobno ustanovo**“ (poudarek dodan).

⁵²¹ Glej *Proceedings of the Eighteenth Session (1996)*, zvezek II, *Protection of children*, str. 249, prav tam, opomba 19.

⁵²² V obravnavi iz zapisnika št. 16 *osemnajstega zasedanja*, ki zadeva bolj razdelan delovni dokument št. 89 (ki so ga predložile Nizozemska, Španija, Irska, Švica, Belgija, Luksemburg in Švedska), natančno področje uporabe predlaganega člena ni bilo obravnavano.

⁵²³ Glej točko 143 obrazložitvenega poročila, v katerem je navedeno, da člen 33 daje državi gostiteljici „možnost nadzora nad odločitvijo“ in „omogoča vnaprejšnjo določitev pogojev, pod katerimi bo otrok prebival v državi gostiteljici, zlasti z vidika njene veljavne zakonodaje o priseljevanju, ali celo delitve stroškov, povezanih z izvedbo ukrepa namestitve“.

⁵²⁴ Ker tudi v tem primeru komuniciranje med državami pogodbenicami v zvezi s tem ne bi bilo **obvezno** (na podlagi člena 33). Vendar je treba opozoriti, da druge določbe o sodelovanju v Konvenciji lahko zagotavljajo metode za pridobitev informacij od države pogodbenice, v kateri naj bi bil otrok nameščen (npr. člen 34), in metode za pošiljanje informacij tej državi pogodbenici. Vendar te določbe niso obvezne. Za več podrobnosti glej **poglavje 11**.

13.40 Medtem ko je s konvencijo iz leta 1996 z njenega področja uporabe *ratione materiae* izrecno izključena posvojitvev, pa haaška konvencija o meddržavnih posvojitvah iz leta 1993 določa podoben postopek v zadevah v zvezi z meddržavnimi posvojitvami, ki je lahko v pomoč pri razumevanju (in/ali izvajanju) člena 33 konvencije iz leta 1996. Čeprav se pravni učinki in zahteve razlikujejo, kar zadeva posvojitvev in druge oblike varstva, se mehanizmi sodelovanja in nekatera splošna načela iz konvencije iz leta 1993 še vedno lahko izkažejo za koristne v zvezi s čezmejnimi zagotavljanjem varstva. Ti mehanizmi in načela so jasno razloženi v smernicah za dobro prakso v zvezi s haaško konvencijo o meddržavnih posvojitvah iz leta 1993⁵²⁵.

13.41 Primer, v katerem je postopek iz haaške konvencije o meddržavnih posvojitvah iz leta 1993 zagotovil nekatere smernice v smislu določitve pravil za izvajanje člena 33 konvencije iz leta 1996, je izvedbena zakonodaja Nizozemske, v kateri je celo poglavje posvečeno določitvi postopka v zadevah, v katerih naj bi bil otrok iz Nizozemske nameščen v drugi državi pogodbenici oziroma naj bi bil otrok iz druge države pogodbenice nameščen na Nizozemskem⁵²⁶. Na podlagi teh pravil je osrednji organ Nizozemske pristojni organ za odločanje o namestitvi otroka, ki ima običajno prebivališče na Nizozemskem, v rejniško družino ali zavod oziroma kaki drugi zagotovitvi varstva otroka v drugi državi pogodbenici. Preden je ta odločitev sprejeta, mora poslati obrazloženo prošnjo s priloženim poročilom o otroku osrednjemu organu ali drugemu pristojnemu organu države pogodbenice, v kateri je predvidena namestitev ali zagotovitev varstva. Osrednji organ se mora nato posvetovati s tem drugim organom. Pred sprejetjem odločitve mora osrednji organ prejeti:

- pisno soglasje oseb ali ustanov, pri katerih naj bi bil otrok nameščen oziroma ki naj bi mu zagotovile varstvo;
- po želji poročilo osrednjega organa ali drugega pristojnega organa v državi namestitve, iz katerega je razvidna primernost rejnika, da zagotovi rejništvo otroku;
- soglasje osrednjega organa ali drugega pristojnega organa v drugi državi;
- po potrebi dokumente, iz katerih je razvidno, da je otrok dobil ali bo dobil dovoljenje za vstop v drugo državo pogodbenico in so mu bile ali mu bodo dodeljene pravice do prebivanja v navedeni državi pogodbenici.

13.42 Če je na Nizozemskem predvidena namestitev otroka, ki ni iz Nizozemske, mora potrebno soglasje dati nizozemski osrednji organ. Preden da tako soglasje, mora prejeti obrazloženo prošnjo s priloženim poročilom o otroku. Prav tako mora zbrati zgoraj navedene enakovredne dokumente in jih poslati pristojnemu organu države izvora otroka. Nizozemska zakonodaja tudi določa, kaj se zgodi, če se ta postopek ne upošteva. Državni tožilec ali osrednji organ lahko pri sodišču za mladoletnike zaprosi, naj se začasno skrbništvo nad otrokom dodeli ustanovi, ki je določena v drugi zakonodaji. Na splošno to začasno skrbništvo traja šest mesecev, dokler odbor za varstvo otrok ne pridobi odločbe o varstvu in vzgoji otroka.

Primer 13(E)

Otrok ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A skupaj s staršema, ki nato umreta v avtomobilski nesreči. Otrokova najbližja sorodnika, materin bratranec in njegova žena, živita v državi pogodbenici B. Organi države pogodbenice A želijo namestiti otroka v varstvo temu paru v okviru kafale.

⁵²⁵

Prav tam, opomba 2, smernica št. 1, zlasti poglavje 7, str. 79 in naslednje.

⁵²⁶

Izvedbeni akt za mednarodno varstvo otrok (International Child Protection Implementation Act), 16. februar 2006, poglavje 3.

Ker so organi države pogodbenice A pristojni za sprejetje ukrepov za varstvo otroka in nameravajo zagotoviti varstvo v okviru kafale v državi pogodbenici B, morajo poslati poročilo organom države pogodbenice B skupaj s podrobnostmi o otroku in razlogih za predlagano zagotovitev varstva⁵²⁷. Organi v državi pogodbenici B morajo nato presoditi, ali soglašajo s predlaganim ukrepom, pri čemer upoštevajo otrokovo korist⁵²⁸. Če organi države pogodbenice B soglašajo s predlaganim ukrepom, lahko organi države pogodbenice A izdajo odločbo. Če organi države pogodbenice B zavrnejo predlagani ukrep ali če organi v državi pogodbenici A ne uporabijo tega postopka, se lahko v državi pogodbenici B (in vseh drugih državah pogodbenicah) na podlagi Konvencije zavrne priznanje vseh odločb, ki jih sprejmejo v zvezi z zagotovitvijo varstva po materinem bratrancu in njegovi ženi v državi pogodbenici B⁵²⁹.

Primer 13(F)

Otrok, star 16 mesecev, ima običajno prebivališče v državi pogodbenici C. Pristojni organi so otroka pred kratkim dali v varstvo države, ker starša nista bila sposobna ali pripravljena še naprej skrbeti zanj. Oče je bil pred tem zaradi težav z duševnim zdravjem ocenjen kot neprimeren skrbnik za otroka. Mati je za otroka skrbela pod podrobnim nadzorom državnih organov, vendar je bila obsojena zaradi nasilnega kaznivega dejanja in bo morala odslužiti petletno zaporno kazen. Izjavila je, da ne želi več skrbeti za otroka.

Pristojni organi v državi pogodbenici C med obravnavanjem možnih rešitev nadomestnega varstva za otroka⁵³⁰ izvejo za staro teto po materini strani, ki prebiva v državi pogodbenici D in želi biti obravnavana kot dolgotrajna skrbnica otroku.

V okviru konvencije iz leta 1996 je vzpostavljen naslednji jasen, pregleden in učinkovit postopek:

(1) Organi v državi pogodbenici C so pristojni za sprejetje varstvenih ukrepov v zvezi z otrokom na podlagi člena 5 (kot država pogodbenica, v kateri ima otrok običajno prebivališče) in nameravajo namestiti otroka v dolgotrajno oskrbo v državi pogodbenici D. Obe državi pogodbenici se zavedata obveznosti iz člena 33.

(2) V skladu s členom 44 Konvencije država pogodbenica D Stalnemu uradu Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu sporoči, da je treba njenemu osrednjemu organu predložiti prošnjo na podlagi člena 33. Organi v državi pogodbenici C zato s pomočjo svojega osrednjega organa vzpostavijo stik z osrednjim organom v državi pogodbenici D, da jih obvestijo o predlagani namestitvi. Osrednjemu organu v državi pogodbenici D pošljejo podrobno poročilo o otroku skupaj z razlogi za predlagano namestitev (navedejo zlasti, zakaj menijo, da je namestitev v otrokovo korist, in zagotovijo vse pomembne informacije, ki jih imajo v zvezi s predlaganim skrbnikom).

(3) Organa obeh držav pogodbenic se dogovorita, da se bodo organi v državi pogodbenici D srečali s staro teto po materini strani in preverili, v kakšnih razmerah živi. Organi v državi pogodbenici D predložijo poročilo o oceni organom v državi pogodbenici C in nato potrdijo, da soglašajo s predlagano namestitvijo.

⁵²⁷ Člen 33(1). Glede potrebe po jasnih in učinkovitih pravilih in postopkih v zvezi s tem glej točko **13.39**.

⁵²⁸ Člen 33(2). Prav tam.

⁵²⁹ Člen 23(2)(f).

⁵³⁰ Kar zadeva nadomestno varstvo otrok, glej opombo 83 v zvezi s „Smernicami za nadomestno varstvo otrok“, ki so bile formalno sprejete z resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov A/RES/64/142 z dne 24. februarja 2010.

(4) Organa obeh držav pogodbenic nato sodelujeta pri podrobnostih otrokove preselitve in morebitnih zahtevah (npr. glede priseljevanja), ki morajo biti izpolnjene pred preselitvijo. Vključijo tudi morebitno ureditev stikov, ki je v državi pogodbenici C vzpostavljena za otroka (npr. stiki njegovimi starši prek pisem ali telefonskih klicev).

(5) V skladu s Konvencijo se odločba o namestitvi otroka pri njegovi stari teti po materini strani in morebitne odločbe o stikih z njegovima staršema po zakonu priznajo v državi pogodbenici D in vseh drugih državah pogodbenicah.

Če organi države pogodbenice D ne soglašajo s predlagano namestitvijo ali če organi v državi pogodbenici C ne uporabijo postopka, potrjenega s členom 33, se lahko na podlagi Konvencije v državi pogodbenici D (in vseh drugih državah pogodbenicah) zavrne priznanje vseh odločb, sprejetih v zvezi z zagotovitvijo varstva pri stari teti po materini strani v državi pogodbenici C⁵³¹.

Če je namestitev uspešna, je v prihodnje država pogodbenica D pristojna za sprejetje ukrepov za varstvo otroka v skladu s členom 5(2).

D. Posvojitev

13.43 Kot je navedeno v **poglavju 3**, so odločbe o posvojitvi, ukrepih za posvojitev oziroma razveljavitvi ali preklicu posvojitve izključene s področja uporabe konvencije iz leta 1996⁵³². Vendar je treba opozoriti, da po **dokončani** posvojitvi ukrepi za varstvo otroka in njegovega premoženja spadajo na področje uporabe Konvencije enako kot za katerega koli drugega otroka.

Primer 13(G)

Otroka posvojita posvojitelja v državi pogodbenici A, kjer imajo otrok in posvojitelja običajno prebivališče. Šest let pozneje se starša razvežeta in mati se z otrokom preseli v državo pogodbenico B. Pred preselitvijo organi v državi pogodbenici A izdajo odločbo, v kateri navedejo, da mora mati vsak dan skrbeti za otroka, otrok in oče pa morata imeti redne stike. Ta ukrep se po zakonu prizna v državi pogodbenici B na podlagi Konvencije.

13.44 V nekaterih primerih, ki vključujejo **meddržavno** posvojitev, se lahko določbe konvencije iz leta 1996 izkažejo za koristne⁵³³. Tak razmeroma redek primer je, ko se kmalu po dokončanju meddržavne posvojitve odločba o posvojitvi v sprejemni državi pogodbenici razglasi za nično ali razveljavi. V tem primeru je treba sprejeti ukrepe za zagotovitev varstva otroku. Vendar ima država pogodbenica, iz katere otrok prihaja, še vedno velik interes za varstvo otroka. Eden od možnih mehanizmov za vključitev organov države pogodbenice, ki je država izvora otroka, bi bil mehanizem prenosa na podlagi konvencije iz leta 1996 (člena 8 in 9⁵³⁴). Pristojnost bi se lahko prenesla na prošnji organov države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče (člen 8), kar je v teh okoliščinah običajno sprejemna država pogodbenica, ali na prošnjo države pogodbenice izvora (člen 9). Seveda bi bilo treba izpolniti zahteve v zvezi s

⁵³¹ Člen 23(2)(f).

⁵³² Člen 4(b). Glej tudi točki **3.38 in 3.39**.

⁵³³ Če sta obe zadevni državi pogodbenici konvencije iz leta 1996 in konvencije iz leta 1993. V tej točki se sklici na „države **pogodbenice**“ nanašajo na konvencijo iz leta **1996**.

⁵³⁴ Za podrobno razlago določb o prenosu glej **poglavje 5**.

prenosom pristojnosti na podlagi konvencije iz leta 1996 (glej **poglavje 5**). Prenos pristojnosti bi pomenil, da bi bili organi države pogodbenice izvora pristojni za sprejetje ukrepov v zvezi z otrokovo prihodnostjo in taki ukrepi bi se po zakonu priznali v sprejemni državi pogodbenici⁵³⁵.

- 13.45 Določbe konvencije iz leta 1996 o sodelovanju so lahko včasih koristne tudi po meddržavni posvojitvi. Na primer, v zelo redkem primeru, ko so organi otrokove države izvora resno zaskrbljeni, da bi bil lahko otrok pri novih starših v nevarnosti, bi se lahko uporabil člen 32, da bi se sprejemno državo (v kateri ima otrok zdaj običajno prebivališče in v kateri je) zaprosilo, naj razmisli o sprejetju varstvenih ukrepov v zvezi z otrokom (glej člen 32(b)). Drug tak primer bi bil, kadar sprejemna država namerava sprejeti varstveni ukrep v zvezi z otrokom in ima država izvora informacije, ki so pomembne za varstvo otroka. Če je to potrebno zaradi otrokovih razmer, bi lahko sprejemna država uporabila člen 34 in državo izvora zaprosila, naj ji posreduje take informacije⁵³⁶.

E. Posredovanje⁵³⁷, sprava in podobni načini mirnega reševanja sporov

(a) Omogočanje sporazumnih rešitev za varstvo otroka ali njegovega premoženja v primerih, v katerih se uporablja konvencija iz leta 1996 **Člen 31(b)**

- 13.46 S konvencijo iz leta 1996 je osrednjim organom naložena obveznost, da neposredno ali s pomočjo javnih organov ali drugih organov sprejmejo vse potrebne ukrepe za to, da s posredovanjem, spravo ali drugimi podobnimi sredstvi omogočijo sporazumno reševanje glede varstva otroka ali njegovega premoženja v razmerah, v katerih se uporablja Konvencija⁵³⁸.
- 13.47 Posredovanje se vse pogosteje uporablja kot način reševanja sporov v družinskih zadevah. Za koristno velja v primerih, v katerih morata biti stranki v razmerju, kar pogosto velja v družinskih sporih, ki vključujejo otroke. Strankama tudi omogoča, da oblikujeta rešitve, prilagojene svojim konkretnim potrebam, odgovornost za sprejemanje odločitev nalaga strankama ter lahko pomaga postaviti določene temelje za prihodnje sodelovanje in omiliti spor med njima.
- 13.48 Uporaba posredovanja v **čezmejnih** družinskih sporih se povečuje, vendar pomeni nekatere posebne izzive. Različni jeziki, različne kulture in geografska oddaljenost so novi in zahtevni vidiki, ki jih je treba upoštevati pri odločanju za metodologijo posredovanja. Ker je poleg tega vključena več kot ena država in več kot en pravni sistem, je treba zagotoviti, da posredovanje in doseženi sporazum izpolnjujeta pravne zahteve in pogoje za uveljavitev v zadevni državi ali državah⁵³⁹.

⁵³⁵ Člen 23(1) – za več podrobnosti glej **poglavje 5** v zvezi z določbami o prenosu pristojnosti.

⁵³⁶ Za več podrobnosti o učinkih člena 34 glej točki **11.25 in 11.26**.

⁵³⁷ V zvezi s posredovanjem glej Smernice za dobro prakso na podlagi haaške konvencije z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok – Posredovanje (v nadaljnjem besedilu: smernice za dobro prakso v zvezi s posredovanjem). Smernice so na voljo na spletišču Haaške konference < www.hcch.net > v razdelku „Child Abduction Section“ in nato podrazdelku „Guides to Good Practice“. Za nadaljnje delo na področju posredovanja v okviru malteškega procesa glej „Načela za vzpostavitev struktur posredovanja v okviru malteškega procesa“ (Principles for the Establishment of Mediation Structures in the context of the Malta Process) in priloženi obrazložitevni memorandum, na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelku „Child Abduction Section“ in nato podrazdelku „Cross-border family mediation“.

⁵³⁸ Člen 31(b). To obveznost mora izvesti neposredno osrednji organ ali pa se izvaja posredno s pomočjo javnih organov ali drugih organov – za več podrobnosti glej točko **11.11**.

⁵³⁹ V zvezi s tem se je treba sklicevati na poglavji 12 in 13 smernic za dobro prakso v zvezi s

- 13.49** Kadar sta zadevni državi pogodbenici konvencije iz leta 1996, je lahko Konvencija na tem področju še posebej koristna. Glede na njene določbe v zvezi s priznavanjem in uveljavljanjem varstvenih ukrepov običajno zadostuje, da se s posredovanjem dosežen sporazum pretvori v sodno odločbo v eni državi pogodbenici⁵⁴⁰, saj je uveljavitev v drugi državi pogodbenici zagotovljena (če zadeve iz odločbe spadajo na področje uporabe *ratione materiae* Konvencije – glej točko **13.50**). Da se odpravijo dvomi glede obstoja razloga za zavrnitev priznanja, se lahko zaprosi za „predhodno priznanje“ varstvenega ukrepa.⁵⁴¹
- 13.50** Pomembno je opozoriti, da s posredovanjem doseženi sporazumi v družinskih zadevah lahko vsebujejo tudi ukrepe, ki se ne nanašajo na varstvo otroka ali njegovega premoženja in zato ne spadajo na področje uporabe konvencije iz leta 1996⁵⁴². Ti drugi ukrepi lahko na primer določajo ureditev med staršema glede njunega razmerja, kot so zahtevek za razvezo, finančna podpora po razvezi ali dogovori o preživnini. Kadar s posredovanjem dosežen sporazum vsebuje take določbe in se pretvori v sodno odločbo, se določbe konvencije iz leta 1996 ne uporabljajo za dele sodne odločbe, ki ne spadajo na področje uporabe *ratione materiae* Konvencije. Vendar je treba vse dele sodne odločbe, ki se štejejo za varstveni ukrep, ki spada na področje uporabe Konvencije, še vedno priznati in uveljaviti v skladu z določbami Konvencije.

Primer 13(H)

Mati se je z otrokoma pred dvema letoma iz države pogodbenice A preselila v državo pogodbenico B, za otroka in njunega očeta pa je bila vzpostavljena ureditev stikov. Starša zdaj ugotavljata, da trenutna ureditev ni praktična zaradi stroškov potovanja med državama. Čeprav se mati strinja, da bi oče moral imeti stike z otrokoma, imata starša težave pri iskanju zadovoljive nove ureditve. Posredovanje lahko staršema pomaga, da se dogovorita o izvedljivi ureditvi stikov.

Dogovor, dosežen v zvezi s temi vprašanji stikov, se v državi pogodbenici B, kjer imata otroka običajno prebivališče, morda lahko spremeni v sodno odločbo⁵⁴³. V takem primeru se taka sodna odločba šteje za sprejetje „varstvenih ukrepov“ na podlagi konvencije iz leta 1996 (s strani sodnih organov v državi pogodbenici B) ter se kot taka po zakonu prizna in uveljavi v vseh državah pogodbenicah na podlagi določb poglavja IV konvencije iz leta 1996, tudi v državi pogodbenici A⁵⁴⁴.

(b) Posredovanje v zadevah v zvezi z mednarodnim protipravnim odvzemu otrok

- 13.51** Posredovanje se hitro razvija kot pomemben mehanizem za obravnavanje zahtev na podlagi haaške konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980. Za podrobno obravnavo dobrih praks v zvezi s posredovanjem v zadevah v zvezi z mednarodnim protipravnim odvzemu otrok se je treba sklicevati na smernice za dobro prakso v zvezi s posredovanjem⁵⁴⁵.

posredovanjem (prav tam, opomba 537).

⁵⁴⁰ Država pogodbenica, pristojna na podlagi poglavja II Konvencije.

⁵⁴¹ V skladu s členom 24, glej točke **od 10.16 do 10.21**.

⁵⁴² V zvezi s področjem uporabe *ratione materiae* Konvencije glej **oddelek C v poglavju 3**.

⁵⁴³ Člen 5. Ali je to mogoče, je odvisno od notranjega prava države pogodbenice B, ki določa, ali lahko s posredovanjem doseženi sporazumi postanejo pravno zavezujoči in pravnomočni.

⁵⁴⁴ Glej **poglavje 10**. Glej tudi točko 297 smernic za dobro prakso v zvezi s posredovanjem (prav tam, opomba 537).

⁵⁴⁵ Prav tam.

- 13.52 Zelo pomembno načelo, ki ga je treba upoštevati pri uporabi posredovanja v teh zadevah, je, da se s posredovanjem ne sme ovirati ali zavlačevati postopek vrnitve, ki se je začel na podlagi konvencije iz leta 1980⁵⁴⁶.

Primer 13(I)

V tem primeru sta državi A in B pogodbenici konvencije iz leta 1980 in konvencije iz leta 1996.

Mati otroka nezakonito odpelje iz države pogodbenice A v državo pogodbenico B. Zapuščeni oče v državi pogodbenici B začne postopek za vrnitev otroka na podlagi konvencije iz leta 1980. Zdi se, da bi oče morda soglašal s preselitvijo matere in otroka v državo pogodbenico B, če bi imel zadostna zagotovila glede svojih stikov z otrokom. V okviru postopka za vrnitev otroka na podlagi haaške konvencije se mati in oče vključita v posredovanje, ne da bi se ta postopek prekinil.

S posredovanjem je dosežen sporazum, ki določa, da se otrok lahko preseli v državo pogodbenico B v varstvo in vzgojo matere, vključuje pa tudi podrobne določbe o stikih med očetom in otrokom.

- 13.53 V tem primeru morata biti mati in oče prepričana, da se bo doseženi sporazum upošteval v državah pogodbenicah A in B. Eden od načinov za doseg tega je, da sporazum odobri ali kako drugače formalizira sodišče ali drug pristojni organ⁵⁴⁷. Vendar je za tako odobritev ali formalizacijo pomembno, da stranki razmisli, ali naj se prošnja za to vloži pri organih države pogodbenice A **ali** države pogodbenice B.
- 13.54 Morda se zdi najlažja rešitev, da bi organi v državi pogodbenici B s soglasjem strank sporazum določili za pravno zavezujoč v skladu s svojimi nacionalnimi postopki⁵⁴⁸, ker postopek vrnitve in posredovanje potekata v državi pogodbenici B. Vendar konvencija iz leta 1980 in konvencija iz leta 1996 temeljita na zamisli, da so v primeru protipravnega odvzema otroka organi v državi pogodbenici, v katero je bil otrok odpeljan (v nadaljnjem besedilu: zaprosena država), pristojni za odločanje o vprašanju vrnitve otroka, **ne** pa tudi o vsebini vprašanj varstva in vzgoje⁵⁴⁹. Sodišče, ki v zaproseni državi odloča v postopku vrnitve na podlagi haaške konvencije, ima zato lahko težave pri spreminjanju s posredovanjem doseženega sporazuma v sodno odločbo, če ta sporazum poleg vprašanja vrnitve vključuje tudi varstvo in vzgojo ali druge zadeve, za katere sodišče, ki odloča v postopku na podlagi haaške konvencije, ni (mednarodno) pristojno (kot v **primeru 13(H)**). V skladu s konvencijo iz leta 1996 je pristojnost države pogodbenice B, da s posredovanjem doseženi sporazum, ki se nanaša na vprašanja varstva in vzgoje ter stikov, spremeni v sodno odločbo v zadevi v zvezi z mednarodnim protipravnim odvzemom otrok (pri čemer sprejme varstvene ukrepe, ki spadajo na področje uporabe konvencije iz leta 1996), odvisna od tega, ali so izpolnjene zahteve iz člena 7⁵⁵⁰. V okoliščinah iz **primera 13(I)**, v katerem je bil s posredovanjem dosežen sporazum, je treba skrbno pretehtati, ali so izpolnjeni pogoji iz člena 7(1)(a). Če se na primer (1) ugotovi, da je otrok pridobil običajno prebivališče v državi pogodbenici B, in (2) šteje, da s posredovanjem doseženi sporazum v državi pogodbenici B dokazuje, da sta stranki, **strogo vezano na**

⁵⁴⁶ Za več podrobnosti glej smernice za dobro prakso v zvezi s posredovanjem (prav tam).

⁵⁴⁷ Določbe notranjega prava v vsaki državi natančno določajo, kako lahko s posredovanjem dosežen sporazum postane pravno zavezujoč in se uveljavi v navedeni državi.

⁵⁴⁸ Smernice za dobro prakso v zvezi s posredovanjem (prav tam, opomba 537).

⁵⁴⁹ Glej člen 16 konvencije iz leta 1980, člen 7 konvencije iz leta 1996.

⁵⁵⁰ Glej točke **od 4.20 do 4.25**. Glede vprašanj pristojnosti v zvezi s tem, da s posredovanjem doseženi sporazumi postanejo pravno zavezujoči v zadevah v zvezi z mednarodnim protipravnim odvzemom otrok glej tudi poglavje 13 smernic za dobro prakso v zvezi s posredovanjem (prav tam, opomba 537).

uspešno formalizacijo sporazuma v sodni odločbi, privolili v nezakonito premestitev otroka (ker sta soglašali z njegovo preselitvijo)⁵⁵¹, se pristojnost prenese na državo pogodbenico B⁵⁵². Taka razlaga člena 7 bi organom države pogodbenice B, kadar sodišče odloča v postopku vrnitve in poteka posredovanje, zagotovila pristojnost za to, da s posredovanjem dosežen sporazum spremenijo v sodno odločbo, ki se prizna in uveljavi v državi pogodbenici A.

13.55 Če pa se ugotovi, da zahteve iz člena 7 za spremembo pristojnosti v posamezni zadevi **niso** izpolnjene (npr. ker ni mogoče ugotoviti, da je otrok pridobil običajno prebivališče v državi pogodbenici B), se lahko sporazum predloži organom v državi pogodbenici A, ki so splošno pristojni za sprejetje varstvenih ukrepov v zvezi z otrokom (člen 5(1)). Odločba teh organov o odobritvi ali drugi vrsti formalizacije s posredovanjem doseženega sporazuma je upravičena do priznanja in uveljavitve v državi pogodbenici B. Vendar stranki morda želita proučiti možnost, da se uporabijo določbe o prenosu pristojnosti iz konvencije iz leta 1996. V tem primeru lahko organi države pogodbenice A razmislijo o možnosti prenosa pristojnosti na organe države pogodbenice B na podlagi člena 8 Konvencije, ali pa bi lahko organi države pogodbenice B zaprosili za prenos pristojnosti na podlagi člena 9⁵⁵³. Tako bi se lahko s posredovanjem doseženi sporazum predložil sodišču države pogodbenice B v odobritev⁵⁵⁴. Osrednja organa, ki sta na podlagi Konvencije imenovana v državah pogodbenicah A in B, bi morala sodelovati in staršema pomagati pri taki ureditvi, **če** se šteje, da je v otrokovo korist⁵⁵⁵.

13.56 Čeprav s konvencijama iz let 1980 in 1996 ni podrobno določeno, kako bi morali potekati posredovanje, sprava in podobni načini mirnega reševanja sporov (in kdo bi jih moral izvajati)⁵⁵⁶, je očitno, da mora biti z njimi mogoče reševati posebne izzive, ki jih prinašajo **čezmejni** družinski spori v zvezi z otroki. Opozoriti je treba, da so v smernicah za dobro prakso v zvezi s posredovanjem⁵⁵⁷ podrobno obravnavani priporočeni zaščitni mehanizmi in ukrepi za spopadanje s temi izzivi. Čeprav je v smernicah za dobro prakso poudarek na posredovanju in podobnih postopkih za doseg sporazumnih rešitev v zadevah v zvezi z mednarodnim protipravnim odvzemom otrok, ki spadajo na področje uporabe haaške konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980, jih je v veliki meri mogoče uporabiti tudi za posredovanje v mednarodnih družinskih sporih v zvezi z otroki na splošno.

⁵⁵¹ V tem primeru bo zelo pomembno, da je kakršna koli privolitev zapuščenega starša v celoti **pogojena** z uspešno formalizacijo sporazuma v sodni odločbi (to pomeni, da bi zapuščeni starš privolil v nezakonito premestitev samo, **če** bo sporazum dejansko postal pravno zavezujoč in pravnomočen v obeh zadevnih jurisdikcijah). Če bi se namreč proces formalizacije pozneje izjalovil in privolitev ne bi bila tako pogojena, bi se nato lahko stranka, ki je otroka protipravno odvzela, v poznejšem postopku vrnitve na sporazum sklicevala kot na dokaz o privolitvi. To lahko zapuščene starše odvrne od vključitve v posredovanje.

⁵⁵² Člen 7(1)(a).

⁵⁵³ Seveda bi morale biti izpolnjene zahteve za prenos pristojnosti – glej **poglavje 5**.

⁵⁵⁴ V zvezi z zahtevami za prenos pristojnosti glej **poglavje 5**.

⁵⁵⁵ Za tako sodelovanje lahko velja, da spada v okvir člena 31(b), kar pomeni, da omogoča sporazumno reševanje glede varstva otroka v razmerah, v katerih se uporablja Konvencija. Glej točko **11.11**.

⁵⁵⁶ Glej člen 7(2) konvencije iz leta 1980: „Centralni izvršilni organi bodisi neposredno bodisi po posredniku ukrene vse potrebno[, c] da se [...] sporazumno reši to vprašanje“, glej člen 31 konvencije iz leta 1996, ki določa, da lahko posredovanje olajša „[o]srednji organ države pogodbenice neposredno ali s pomočjo javnih organov ali drugih organov [...]“. Dejansko se potek posredovanja v okviru konvencije iz leta 1980 od države pogodbenice do države pogodbenice močno razlikuje, na primer, v Argentini se osrednji organ neposredno vključuje v posredovanje, francoski program MAMIF je izvajal javni organ, ustanovljen v okviru francoskega ministrstva za pravosodje, vendar ga je pred kratkim prevzel francoski osrednji organ, angleški pilotni projekt Reunite vodi nevladna organizacija, nemško zvezno ministrstvo za pravosodje pa predlaga in podpira posredovanje v zadevah na podlagi Konvencije, izvajajo pa jo poklicni posredovalci iz nevladnih organizacij.

⁵⁵⁷ Prav tam, opomba 537.

Vendar je treba upoštevati, da vse zadeve niso primerne za posredovanje in podobne postopke. Za opredelitev takih zadev je ključno, da se pred poskusom posredovanja najprej oceni, ali je posamezna zadeva primerna za posredovanje⁵⁵⁸.

(c) Sodelovanje otrok v postopku posredovanja

- 13.57 V konvenciji iz leta 1996 je poudarjen pomen zaslišanja otroka v postopku, ki ga zadeva, pri čemer je lahko opustitev zaslišanja otroka razlog za zavrnitev priznanja varstvenega ukrepa, sprejetega v zvezi z otrokom⁵⁵⁹. Čeprav za postopke posredovanja ne veljajo enake formalnosti kot za sodni postopek, je treba razmisliti o sodelovanju otrok v postopku posredovanja⁵⁶⁰.

F. Posebne kategorije otrok

(a) Otroci, ki so begunci, mednarodno razseljeni ali nimajo običajnega prebivališča

- 13.58 Za otroke, ki so begunci, in otroke, ki so zaradi nemirov v svoji državi mednarodno razseljeni, je država pogodbenica, na ozemlju katere je otrok, pristojna za sprejetje ukrepov v zvezi z otrokom ali njegovim premoženjem.⁵⁶¹ To velja tudi za otroke, katerih običajnega prebivališča ni mogoče ugotoviti.⁵⁶² Opozoriti je treba, da člen 6 ne določa pristojnosti v primeru nujnih ali začasnih ukrepov in v tem primeru so organi države pogodbenice, na ozemlju katere je otrok, **splošno** pristojni za sprejetje varstvenih ukrepov v zvezi z dolgoročnim varstvom otroka.
- 13.59 Visoki komisar Združenih narodov za begunce (UNHCR) in drugi mednarodni organi so opozorili, da nekatere države, zlasti ko se srečujejo z obsežnimi tokovi mednarodno razseljenih oseb, omejujejo opredelitev pojma „begunec“ ali uporabljajo druge metode, da bi begunce prikrajšale za standardno obravnavo, povezano s priznanjem begunskega statusa⁵⁶³. Z uporabo člena 6 za otroke, ki so zaradi nemirov v svoji državi „mednarodno razseljeni“, naj bi se zagotovila široka uporaba tega člena.

⁵⁵⁸ Smernice za dobro prakso v zvezi s posredovanjem (prav tam, opomba 537).

⁵⁵⁹ Če ukrep ni sprejet v nujnem primeru – glej člen 23(2)(b) ter točki **10.4 in 10.15**.

⁵⁶⁰ Glede zaslišanja otroka v postopku posredovanja glej smernice za dobro prakso v zvezi s posredovanjem (prav tam, opomba 537).

⁵⁶¹ Za smernice v zvezi z ureditvijo mednarodne posvojitve mednarodno razseljenih otrok glej „Recommendation concerning the application to refugee children and other internationally displaced children of the Hague Convention on Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption“ (Priporočilo v zvezi z uporabo haaške konvencije o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah za otroke, ki so begunci, in druge mednarodno razseljene otroke), Priloga A k poročilu posebne komisije o izvajanju haaške konvencije z dne 29. maja 1993 o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah (Stalni urad, 1994). Ta dokument je na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelku „Intercountry Adoption Section“ ter nato podrazdelkih „Special Commissions“ in „Previous Special Commissions“. Za več informacij o izvajanju konvencije o meddržavnih posvojitvah iz leta 1993 glej smernice za dobro prakso na podlagi haaške konvencije iz leta 1993 (prav tam, opomba 2).

⁵⁶² Člen 6. Glej točke **od 4.13 do 4.18**.

⁵⁶³ Glej na primer Visoki komisar ZN za begunce, Sporočilo o mednarodni zaščiti, 13. september 2001, A/AC.96/951, na voljo na spletnem naslovu < <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3bb1c6cc4.html> > (zadnji vpogled avgusta 2013), točka 85, in „Poročilo delovne skupine [iz aprila 1994] za proučitev uporabe haaške konvencije z dne 29. maja 1993 o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah za otroke, ki so begunci“, 1994, točka 12, na voljo na spletišču < www.hcch.net > (pot navedena v opombi 561).

- 13.60 Če se v primeru otrok, ki nimajo običajnega prebivališča (člen 6(2)), pozneje ugotovi, da otrok nekje **dejansko** ima običajno prebivališče, se pristojnost države pogodbenice, v kateri je otrok, omeji na izvajanje členov 11 in 12.⁵⁶⁴

Primer 13(J)

Po naravni nesreči v državi pogodbenici A je razseljenih na tisoče ljudi. Med tistimi, ki prispejo v državo pogodbenico B, sta desetletni deček in njegova osemletna sestra, ki sta osirotela. Člen 6 državi pogodbenici B dovoljuje izvajanje pristojnosti za sprejetje dolgoročnih ukrepov za varstvo teh otrok. Vendar pred sprejetjem dolgoročnih ukrepov organi v državah pogodbenicah A in B sodelujejo, da bi poskusili pridobiti čim več informacij v zvezi z okoliščinami otrok in ugotovili, ali je mogoče najti preostale družinske člane⁵⁶⁵. Med trajanjem takih poizvedb država pogodbenica B sprejme varstvene ukrepe, ki se ji zdijo ustrezni za zagotovitev varstva otrok. Ko so poizvedbe končane, lahko država pogodbenica B glede na rezultate poizvedb na primer razmisli o dodelitvi starševske odgovornosti sorodniku, ki prebiva v tretji državi, ali namestitvi otrok v dolgoročno rejništvo. V skladu s Konvencijo je treba sprejete ukrepe priznati in uveljaviti v vseh drugih državah pogodbenicah.

Primer 13(K)

11-letni deček brez spremstva prispe v državo pogodbenico A. Pove, da je moral zapustiti državo pogodbenico B, ker je tam državljanska vojna, v kateri so bili ubiti njegovi starši in sorojenci. V skladu z zakoni države pogodbenice A mora otrok imeti skrbnika, da lahko zaprosi za status begunca. V skladu s členom 6(1) so v zvezi z otrokom splošno pristojni organi države pogodbenice, v kateri je otrok, v tem primeru države pogodbenice A. To vključuje pristojnost za dodelitev skrbnika otroku. Organi v državi pogodbenici A lahko sprejmejo tudi druge ukrepe za zagotovitev varstva in zaščite otroku.

Primer 13(L)

Otrok brez spremstva prispe v državo pogodbenico A in ni mogoče ugotoviti njegove države običajnega prebivališča. V skladu s členom 6(2) organi v državi pogodbenici A sprejmejo varstvene ukrepe za zagotovitev varstva otroku. Čez en mesec se ugotovi, da ima otrok običajno prebivališče v državi B, ki ni pogodbenica, otrok pa iz navedene države ni odšel zaradi mednarodne razselitve ali kot begunec. Kljub temu odkritju so varstveni ukrepi, ki so bili v zvezi z otrokom predhodno sprejeti na podlagi člena 6, še naprej veljavni, čeprav zaradi spremembe okoliščin ni več podlage, na kateri je temeljila pristojnost⁵⁶⁶. Če organi države B, ki ni pogodbenica, sprejmejo odločitev v zvezi z otrokom, se za določitev učinka tuje odločbe uporabijo pravila države pogodbenice A o priznavanju in izvrševanju tujih odločb, ki ne izhajajo iz Konvencije.

*Ker je zdaj bila ugotovljena država, v kateri ima otrok običajno prebivališče, organi države pogodbenice A v prihodnje niso pristojni za sprejetje dodatnih varstvenih ukrepov v zvezi z otrokom na podlagi člena 6(2). Vendar lahko v skladu s Konvencijo sprejmejo zgolj varstvene ukrepe na podlagi členov 11 in 12 Konvencije⁵⁶⁷. Kljub temu glej točke **od 3.11 do 3.13**, kar zadeva dejstvo, da lahko država pogodbenica A, ker je bilo ugotovljeno, da*

⁵⁶⁴ Glej točke **od 4.16 do 4.19** in točko 45 obrazložitvenega poročila.

⁵⁶⁵ Člen 30.

⁵⁶⁶ Člen 14.

⁵⁶⁷ Če država pogodbenica A v prihodnje sprejme varstvene ukrepe na podlagi člena 11 ali 12, se po zakonu priznajo in uveljavijo v vseh drugih državah pogodbenicah. Njihovo priznanje/uveljavitev v državi B, ki **ni pogodbenica**, je seveda odvisno od pravil mednarodnega zasebnega prava države B, ki ni pogodbenica.

ima otrok običajno prebivališče v državi, ki ni pogodbenica, sprejme varstvene ukrepe na podlagi svojih pravil o pristojnosti, ki ne izhajajo iz Konvencije. Vendar se v tem primeru taki ukrepi ne priznajo in ne uveljavijo na podlagi Konvencije.

(b) Pobegli in zapuščeni otroci ali otroci, ki so žrtve trgovine

- 13.61** Včasih se za namene člena 5 Konvencije lahko ugotovi otrokovo običajno prebivališče, vendar mora država pogodbenica, na katere ozemlju je otrok, vseeno sprejeti ukrepe v zvezi z otrokom na podlagi členov 11 in 12. Tako je lahko na primer, če je otrok pobegnil, če je zapuščen ali je žrtev čezmejnne trgovine.⁵⁶⁸
- 13.62** Pristojnost, ki temelji na členu 11 ali 12, pomeni, da ukrepi veljajo omejen čas in da imajo končno odgovornost za zagotovitev varstva otroku organi države, v kateri ima otrok običajno prebivališče⁵⁶⁹. Organi države pogodbenice, v kateri je otrok, morajo sodelovati z organi države, v kateri ima otrok običajno prebivališče, da določijo najprimernejšo dolgoročno ureditev za otroka.
- 13.63** Opozoriti je treba, da če organi v državi, kjer ima otrok običajno prebivališče, ne morejo sprejeti varstvenih ukrepov v zvezi z otrokom, mora država pogodbenica, na katere ozemlju je otrok, načrtovati dolgoročnejšo rešitev. Dokler država pogodbenica, v kateri ima otrok običajno prebivališče, ne sprejme varstvenih ukrepov, so za varstvo teh otrok v nujnih primerih ali začasno⁵⁷⁰ pristojni organi države pogodbenice, v kateri je otrok. Poleg tega in odvisno od okoliščin lahko organi države pogodbenice, v kateri je otrok, proučijo možnost, da zaprosijo za prenos splošne pristojnosti v skladu s členom 9 Konvencije. To je seveda mogoče samo, če je država, v kateri ima otrok običajno prebivališče, druga država **pogodbenica** in so izpolnjeni še drugi pogoji za prenos pristojnosti⁵⁷¹.
- 13.64** Konvencija določa tudi sodelovanje med organi držav pogodbenic pri iskanju otrok, ki potrebujejo varstvo⁵⁷².

Primer 13(M)

14-letno deklico iz države pogodbenice B najdejo v državi pogodbenici A, potem ko je v državo prispela kot žrtev trgovine z ljudmi in bila prisiljena v delo. Organi v državi pogodbenici A so pristojni za sprejetje ukrepov na podlagi členov 11 in 12 v zvezi z otrokom, kot sta določitev začasnega skrbnika in ureditev njenega takojšnjega varstva, vendar morajo vzpostaviti stik in sodelovati z organi v državi pogodbenici B, da bi uredili dolgoročno varstvo otroka⁵⁷³.

Primer 13(N)

13-letni deček pobegne z družinskega doma v državi pogodbenici A in prispe v državo pogodbenico B. Njegov oče sumi, da bi otrok lahko bil v državi pogodbenici B, saj so nekateri družinski člani v državi pogodbenici B poročali, da so ga videli. Starša se za pomoč obrneta na osrednji organ države pogodbenice B⁵⁷⁴. Osrednji organ zagotovi informacije o zakonih in

⁵⁶⁸ Glej opombo 3 v zvezi z dopolnilno naravo določb konvencije iz leta 1996 in določb *Izbirnega protokola h Konvenciji o otrokovih pravicah glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije* (New York, 25. maja 2000).

⁵⁶⁹ Glej **poglavji 6 in 7**.

⁵⁷⁰ Tj. na podlagi člena 11 ali 12 Konvencije.

⁵⁷¹ Glej **poglavje 5** v zvezi z določbami o prenosu pristojnosti – določbe učinkujejo le med dvema **državama pogodbenicama**. Glej tudi zahtevo v členu 9(1), da mora biti država pogodbenica, ki zaprosi za prenos pristojnosti, ena od držav pogodbenic iz člena 8(2).

⁵⁷² Člen 31(c), glej **poglavje 11**.

⁵⁷³ Člen 30.

⁵⁷⁴ V tem primeru se starša obrneta neposredno na osrednji organ države pogodbenice B, v kateri menita,

službah v državi pogodbenici B, ki so jima lahko v pomoč⁵⁷⁵. Osrednji organ tudi zagotovi pomoč pri iskanju otroka⁵⁷⁶.

Ko otroka najdejo, država pogodbenica B sprejme potrebne varstvene ukrepe v zvezi z otrokom, pri čemer otroka namesti v začasno varstvo države⁵⁷⁷. Starša želita odpotovati v državo pogodbenico B, da bi prevzela otroka. Pred tem morajo organi držav pogodbenic A in B tesno sodelovati pri tem vprašanju, s čimer zagotovijo, da je to varna in primerna možnost za otroka. Dejansko se glede na okoliščine zadeve lahko zgodi, da je treba otroka vrniti šele, ko organi države pogodbenice A (organi, ki so splošno pristojni v zadevi) sprejmejo varstvene ukrepe za zagotovitev, da bo otrok ob vrnitvi na varnem⁵⁷⁸.

Primer 13(O)

13-letna deklica pobegne od doma v državi pogodbenici A, pri čemer jo spremlja njen 20-letni fant. Deklica in njen fant najprej odpotujeta v državo pogodbenico B, da bi tam zaživela skupaj. Vendar se fant v državi pogodbenici B zaplete v težave s policijo in par pobegne v državo pogodbenico C.

Medtem dekličina starša v državi pogodbenici A prijavita njeno izginotje. Za hčerko sta v skrbeh, ker vesta, da ima njen fant kriminalno preteklost. Starša se za pomoč pri iskanju deklice obrneta na osrednji organ v državi pogodbenici A⁵⁷⁹. Ker imata starša zelo malo informacij o tem, kje bi deklica lahko bila, poizvedbe, ki jih pri iskanju deklice začel osrednji organ v državi pogodbenici A, napredujejo počasi.

Po enem mesecu v državi pogodbenici C se fant zaplete v težave s tamkajšnjo policijo in deklica vzbudi pozornost organov. Organi opravijo poizvedbe in ker menijo, da je deklica v nevarnosti, sprejmejo potrebne varstvene ukrepe na podlagi člena 11 in jo namestijo v začasno rejništvo. Organi vzpostavijo stik z osrednjim organom v državi pogodbenici A ter ga obvestijo o tem, da je deklica v njihovi pristojnosti, in o sprejetih varstvenih ukrepih.

Vendar deklici uspe pobegniti iz rejništva in s fantom hitro odideta naprej v državo pogodbenico D. V skladu s členom 36 organi države pogodbenice C (ko se prepričajo, da je deklica odpotovala v državo pogodbenico D) obvestijo organe v državi pogodbenici D o nevarnosti, v kateri je deklica, in ukrepov, ki so jih sprejeli v zvezi z njo. Ti ukrepi se po zakonu priznajo v državi pogodbenici D in vseh drugih državah pogodbenicah. Organi države pogodbenice C državo pogodbenico A v skladu z dobro prakso obvestijo tudi o tem, da je deklica odšla iz njihove države in da je v državi pogodbenici D.

V tem primeru je vsaka država pogodbenica, v kateri je deklica, pristojna za sprejetje nujnih ali začasnih varstvenih ukrepov v zvezi z njo (na podlagi členov 11 in 12 Konvencije). Ker pa je dekličino „običajno prebivališče“ še vedno v državi pogodbenici A, je to edina država pogodbenica, ki lahko sprejme dolgoročne varstvene ukrepe v zvezi z njo (člen 5). V tem primeru lahko organi v državi pogodbenici D torej bodisi priznajo in uveljavijo varstveni ukrep, sprejet v državi pogodbenici C, bodisi sprejmejo drug

da je otrok. Čisto lahko pa bi se za pomoč obrnila tudi na osrednji organ v državi pogodbenici A, kjer prebivata. Ta osrednji organ bi nato prošnje posredoval osrednjemu organu države pogodbenice B.

⁵⁷⁵ Člen 30(2).

⁵⁷⁶ Člen 31(c).

⁵⁷⁷ Člen 11.

⁵⁷⁸ V primeru pobeglega otroka je zaslišanje otroka, zlasti ugotovitev razlogov za njegov pobeg, pogosto še posebej pomembno pri proučitvi, katere nujne ali dolgoročne varstvene ukrepe bi bilo treba sprejeti v zvezi z njim (glej v zvezi s tem zahteve iz člena 12 Konvencije ZN o otrokovih pravicah). Tesno sodelovanje med organi obeh držav pogodbenic je izjemno pomembno na primer tudi pri ugotavljanju, ali so bili v zvezi z otrokom izraženi predhodni pomisleki glede varstva otrok oziroma ali so javni organi v državi pogodbenici, kjer ima otrok običajno prebivališče, predhodno sodelovali z družino.

⁵⁷⁹ Člen 31(c).

varstveni ukrep za deklico na podlagi člena 11, če menijo, da je to nujno. V primeru otroka, ki je „na begu“ dlje časa, če se okoliščine zadeve glede na dejansko stanje razpletejo tako, da je otrok v položaju, ko zanj ni več mogoče reči, da ima „običajno prebivališče“, lahko država pogodbenica, v kateri je otrok, odloči, da je splošno pristojna za sprejetje dolgoročnih varstvenih ukrepov za otroka v skladu s členom 6(2) Konvencije. Vendar se ne sme kar tako ugotoviti, da otrok nima več običajnega prebivališča⁵⁸⁰.

Primer 13(P)

11-letni otrok ima s starši običajno prebivališče v državi pogodbenici E. Brez vednosti javnih organov v tej državi pogodbenici starša deklico pošljeta v državo pogodbenico F, da bi tam dlje časa živela pri svoji teti po očetovi strani, pri čemer bi ji pomagala in pridobila izobrazbo. Otrok potuje na podlagi šestmesečnega kratkoročnega vizuma. Teta ne poskuša urediti dekličinega priseljenskega statusa in je ne pošlje v šolo, otrok pa dejansko živi v razmerah služabništva.

Štiri leta po otrokovem prihodu v državo pogodbenico F organi za ta primer izvedo od tetinega novega soseda. Pristojni organi na podlagi ocene razmer sprejmejo takojšnje ukrepe za namestitev otroka v državno varstvo. Med potekom nadaljnjih preiskav je otrok nameščen pri rejniški družini. V skladu s členom 5 konvencije iz leta 1996 organ meni, da ima otrok zdaj običajno prebivališče v državi pogodbenici F.

V skladu s členom 32 se pristojni organ v državi pogodbenici F s pomočjo svojega osrednjega organa obrne na osrednji organ v državi pogodbenici E, da bi pridobil kakršne koli razpoložljive informacije o otroku in njegovi družini. Pristojni organ v državi pogodbenici F želi oceniti, ali bi bila lahko vrnitev otroka njegovim staršem v državi pogodbenici E dolgoročna možnost varstva za otroka (npr. če starša nikakor nista vedela za njene okoliščine in jima je teta po očetovi strani lagala). Pristojni organ v državi pogodbenici E sporoči, da starša nočeta, da se otrok vrne v njuno varstvo. Organ tudi poroča, da v državi E ni drugih članov širše družine, ki bi jih bilo mogoče obravnavati kot potencialne skrbnike otroka. Na podlagi teh informacij lahko pristojni organ v državi pogodbenici F začne razmišljati o dolgoročnih varstvenih ukrepih za otroka.

(c) Otroci, ki se selijo iz ene države v drugo ob sodelovanju javnih organov

13.65 Vse več je primerov, ko starši selijo svoje otroke prek mednarodnih meja, na primer da bi se izognili pomislekom glede varstva otrok in postopkom v državi, kjer ima otrok običajno prebivališče⁵⁸¹. Ta oddelek vsebuje informacije o pomoči, ki jo lahko v teh okoliščinah zagotovi konvencija iz leta 1996. Upoštevati je treba dva različna scenarija:

13.66 (1) Če je bil varstveni ukrep že sprejet:

Če je pristojni organ države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče, že sprejel varstveni ukrep v zvezi z otrokom (npr. obstaja veljavna odločba o namestitvi otroka v varstvo države) in starša nato otroka preselita v drugo državo pogodbenico, na primer da bi se izognila upoštevanju tega ukrepa, konvencija iz

⁵⁸⁰

⁵⁸¹

Glej točke **od 4.16 do 4.19** in točke **od 13.83 do 13.87**.

Nekateri primeri, ki kažejo na ta pojav, so med drugim angleška sodba v zadevi Tower Hamlets London Borough Council proti MK in drugim [2012] EWHC 426 (Fam) ter sodbi Evropskega sodišča z dne 27. novembra 2007 v zadevi C-435/06 in z dne 2. aprila 2009 v zadevi C-523/07.

V posebni komisiji (prvi del) je mednarodna socialna služba opozorila na „naraščajoč pojav“, ko starši selijo svoje otroke prek mednarodnih meja, da bi se izognili pomislekom glede varstva otrok in postopkom v državi, kjer ima otrok običajno prebivališče.

leta 1996 obema državama pogodbenicama zagotavlja znatno pomoč za rešitev položaja. Prvič, varstveni ukrep se lahko na podlagi konvencije iz leta 1996 prizna in uveljavi v državi pogodbenici, kamor je bil otrok odpeljan⁵⁸². Tako se lahko otrok hitro vrne v varstvo pristojnih organov v državi pogodbenici, kjer ima običajno prebivališče. Določbe o sodelovanju iz konvencije iz leta 1996 so lahko koristne tudi za hitro in učinkovito priznanje in uveljavitev varstvenega ukrepa ter predložitev vseh pomembnih informacij pristojnim organom⁵⁸³. Poleg tega v nujnem primeru konvencija iz leta 1996 državi pogodbenici, v katero je bil otrok odpeljan, zagotavlja podlago za pristojnost za sprejetje potrebnih ukrepov za varstvo otroka, ko je ta v tej državi (člen 11)⁵⁸⁴.

Če sta obe zadevni državi pogodbenici haaške konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980 in je ta konvencija med njima že začela veljati⁵⁸⁵, je glede na dejansko stanje v posamezni zadevi tudi mogoče, da pristojni organ v državi pogodbenici, kjer ima otrok običajno prebivališče, zahteva otrokovo vrnitev na podlagi konvencije iz leta 1980, če so izpolnjeni pogoji iz navedene konvencije.

- 13.67 (2) Če se preiskujejo pomisleki glede varstva otroka, vendar še ni bil sprejet noben varstveni ukrep in še ni bil začel noben postopek⁵⁸⁶:

V tem primeru ni nobenega obstoječega varstvenega ukrepa, ki bi ga morala v skladu s konvencijo iz leta 1996 priznati in uveljaviti država pogodbenica, v katero je bil otrok odpeljan. Čeprav je to odvisno od dejanskega stanja v posamezni zadevi in konkretnih ukrepov, ki jih pristojni organ sprejme do premestitve, tudi če sta obe zadevni državi pogodbenici haaške konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980, preiskave organa najverjetneje ne zadostujejo za to, da se mu zagotovi „pravica do varstva in vzgoje“ (v okviru samostojnega pomena, ki ga ima v konvenciji iz leta 1980), tako da lahko zahteva vrnitev na podlagi te konvencije⁵⁸⁷.

- 13.68 Konvencija iz leta 1996 je tudi v teh okoliščinah zelo pomembna in je lahko obema državama pogodbenicama v veliko pomoč pri reševanju otrokovega položaja. Na primer:

- **Določbe o sodelovanju**⁵⁸⁸

V skladu s členom 36 Konvencije imajo države pogodbenice, ki so sprejele ali nameravajo sprejeti varstvene ukrepe v zvezi z otrokom, odgovornost, da, kadar menijo, da je otrok „v resni nevarnosti“ in če so obveščene o prenosu otrokovega prebivališča v drugo državo ali o tem, da je otrok v drugi državi⁵⁸⁹, organe te države obvestijo o „tej nevarnosti in ukrepih, ki so bili sprejeti ali se proučujejo“. V skladu s to določbo mora običajno država pogodbenica, iz katere je bil otrok odpeljan, državo, v katero je bil odpeljan, obvestiti o otrokovih razmerah. Slednja je tako opozorjena, da bo morda treba poiskati otroka⁵⁹⁰ in ugotoviti, ali so potrebni nadaljnji ukrepi za varstvo otroka.

⁵⁸² V zvezi z učinkovanjem določb konvencije iz leta 1996 o priznanju in uveljavitvi glej **poglavje 10**.

⁵⁸³ Za več podrobnosti v zvezi s tem glej **poglavje 11**.

⁵⁸⁴ Za več podrobnosti v zvezi s tem glej **poglavje 6**.

⁵⁸⁵ Glej člen 38 konvencije iz leta 1980 v zvezi s postopkom, ki je nujen za začetek veljavnosti konvencije iz leta 1980 med državama pogodbenicama, če je ena država pogodbenica pristopila h Konvenciji.

⁵⁸⁶ Glej **primer 11(E)**.

⁵⁸⁷ Glej komentar v oddelku zbirke podatkov INCADAT „Case Law Analysis“ (< www.incadat.com >) v zvezi s tem, kdaj se lahko šteje, da ima javni organ „pravico do varstva in vzgoje“ na podlagi konvencije iz leta 1980, tako da ima na voljo pravno sredstvo za vrnitev.

⁵⁸⁸ V zvezi s tem glej točke **od 11.18 do 11.22**.

⁵⁸⁹ Za namene člena 36 ni nujno, da je to država **pogodbenica** konvencije iz leta 1996: glej točko **11.18** in naslednje.

⁵⁹⁰ V skladu s členom 31(c) lahko druga država pogodbenica v zvezi s tem vloži tudi neposredno prošnjo.

Še ena določba, ki je lahko v pomoč, je člen 34 Konvencije. Če katera koli od držav pogodbenic razmišlja s sprejetju varstvenega ukrepa v zvezi z otrokom (kar je v tem primeru verjetno nujno za zagotovitev nadaljnega varstva otroka), lahko pristojne organe druge države pogodbenice zaprosi, naj ji zagotovijo informacije, ki so pomembne za varstvo otroka. Na primer, država pogodbenica, v katero je bil otrok odpeljan, morda potrebuje informacije o otrokovih razmerah in družinskem ozadju, da lahko organi ocenijo, ali gre za nujni primer in ali so potrebni varstveni ukrepi.

Na splošno je zelo pomembno, da zadevni pristojni organi v vsaki državi pogodbenici po potrebi s pomočjo svojih osrednjih organov jasno in učinkovito komunicirajo med seboj in usklajujejo svoje ukrepe, da se tako zagotovi neprekinjeno varstvo otroka⁵⁹¹.

▪ **Določbe o pristojnosti**

Določbe o pristojnosti iz Konvencije vključujejo jasna in enotna pravila o tem, katera država pogodbenica je pristojna v zvezi z otrokom. Konvencija določa, da so organi v državi pogodbenici, kjer ima otrok običajno prebivališče, splošno pristojni za sprejetje ukrepov v zvezi z otrokom⁵⁹². V tukaj opisanem dejanskem scenariju se za otroka pogosto šteje, da ima še naprej običajno prebivališče v državi pogodbenici, iz katere sta ga starša odpeljala. V takem primeru pristojnost za sprejetje dolgoročnih varstvenih ukrepov v zvezi s tem otrokom ohrani ta država pogodbenica, ki zato lahko sprejme take varstvene ukrepe (taki ukrepi pa so upravičeni do priznanja in uveljavitve v drugi državi pogodbenici na podlagi Konvencije). Vendar je obenem tudi država pogodbenica, v kateri je otrok, pristojna za sprejetje ukrepov, nujnih za varstvo otroka, če naj bi šlo za nujni primer. Tako sprejeti ukrepi prenehajo, ko ukrepa država pogodbenica, v kateri ima otrok običajno prebivališče – člen 11(2).

V tem scenariju morata obe državi pogodbenici upoštevati tudi člen 7 konvencije iz leta 1996⁵⁹³.

▪ **Določbe o priznanju in uveljavitvi**

Te določbe konvencije iz leta 1996 so še naprej pomembne, ker zagotavljajo, da kadar ena država pogodbenica sprejme varstvene ukrepe, se ti po zakonu priznajo v drugi državi pogodbenici in se lahko v njej uveljavijo.

13.69 Opozoriti je treba, da je v teh primerih v vseh fazah pomembno, da obe državi pogodbenici jasno, učinkovito in hitro ukrepata, da se primer reši čim hitreje in v otrokovo korist.

Primer 13(Q)

Mati in oče z otrokom živita v državi pogodbenici A. Ker zaradi odvisnosti od drog nista sposobna skrbeti za otroka, jima je otrok odvzet in dan v posvojitev v državi pogodbenici A.

Čez dve leti mati pričakuje drugega otroka. Starša trdita, da sta se uspešno ozdravila zasvojenosti, in želita skrbeti za otroka, ki ga pričakujeta. Pristojni organ v državi pogodbenici A preiskuje njun primer, vendar še pred izdajo odločbe mati predčasno rodi. Par, ki se boji, da bo otrok nameščen v varstvo države, nemudoma pobegne v sosednjo državo pogodbenico B.

⁵⁹¹ Glej člen 30(1). Pomembno vlogo pri tem ima lahko tudi neposredno komuniciranje med sodišči: glej opombo 147.

⁵⁹² Običajno prebivališče je dejanski pojem, glej točko **13.83** in naslednje.

⁵⁹³ Za več podrobnosti o učinkovanju člena 7 glej **poglavje 4**, zlasti točke **od 4.20 do 4.25**.

V skladu s členom 36 organi države pogodbenice A (s pomočjo osrednjega organa) nemudoma obvestijo pristojne organe v državi pogodbenici B (kamor sumijo, da sta starša pobegnila) o tem, da je otrok morda v nevarnosti, in o ukrepih, ki so jih nameravali sprejeti organi države pogodbenice A. Prav tako v skladu s členom 31(c) zaprosijo, naj zadevni organ v državi pogodbenici B (bodisi osrednji organ bodisi organ, ki mu je ta funkcija dodeljena v tej državi) pomaga pri iskanju družine.

Novorojenko najdejo v državi pogodbenici B, kjer naj bi s svojima staršema prebivala v hostlu. Organi v državi pogodbenici B te informacije sporočijo organom v državi pogodbenici A. Država pogodbenica B odloči, da je treba sprejeti nujne ukrepe (na podlagi člena 11) za varstvo otroka, in sicer z njegovo namestitvijo v varstvo države v državi pogodbenici B. Te informacije sporoči državi pogodbenici A. Organi v državi pogodbenici A, ki se strinjajo z državo pogodbenico B, da se za otroka še vedno šteje, da ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A, zaprosijo za izdajo odločbe (na podlagi člena 5) o namestitvi otroka v varstvo državnih organov v državi pogodbenici A, dokler ni končana preiskava v zvezi z dolgoročno prihodnostjo otroka. Ta ukrep se po zakonu prizna v državi pogodbenici B in organom obeh držav pogodbenic omogoča, da skupaj načrtujeta izročitev otroka pristojnim organom države pogodbenice A (nujni ukrep države pogodbenice B tako preneha v skladu s členom 11(2)).

G. Otrokovo premoženje

- 13.70 V členu 1 Konvencije je navedeno, da ukrepi za varstvo otrokovega **premoženja** spadajo na področje uporabe Konvencije. V zvezi s tem je bil namen Konvencije „podrobno določiti pravila v zvezi z imenovanjem in pooblastili otrokovega zakonitega zastopnika za upravljanje otrokovega premoženja v tujini“⁵⁹⁴. To se je štelo še za posebej koristno, kadar je treba sprejeti pravne ukrepe v zvezi s premoženjem, ki je bilo preneseno na otroka.⁵⁹⁵
- 13.71 Člen 3(g) določa, da se lahko varstveni ukrepi za varstvo otrokovega premoženja nanašajo zlasti na „upravljanje, hrambo otrokovega premoženja ali razpolaganje z njim“. „S to zelo široko formulacijo so zajeti vsi posli v zvezi z [otrokovim] premoženjem, vključno s pridobitvami, ki spadajo med naložbe ali dodelitve, s katerimi se prenese razpolaganje s premoženjem v zameno za pridobitev“⁵⁹⁶. Varstveni ukrepi za varstvo otrokovega premoženja se lahko nanašajo na primer na potrebna dovoljenja ali soglasja za prodajo ali nakup otrokovega premoženja.
- 13.72 Pomembno je opozoriti, da Konvencija ne posega v sisteme stvarnega prava in ne zajema materialnega prava v zvezi z vsebino pravic na premoženju, kot so spori v zvezi z lastništvom/lastninsko pravico na premoženju⁵⁹⁷. Na primer, če obstajajo zahteve v zvezi z nakupom ali prodajo zemljišča ali stavb, ki jih država pogodbenica na splošno nalaga vsem prodajalcem ali kupcem določenega zemljišča (npr. posebno dovoljenje ali soglasje za prodajo ali nakup zemljišč ali stavb, ki imajo poseben status zaradi svojega kulturnega ali zgodovinskega pomena ali so del avtohtonih rezervatov, oziroma za prodajo ali nakup zemljišč ali stavb s strani tujca) in niso v ničemer povezane z dejstvom, da premoženje kupuje

⁵⁹⁴ Točka 10 obrazložitvenega poročila.

⁵⁹⁵ Prav tam. Opozoriti je treba, da čeprav imenovanje otrokovega zastopnika in obseg zastopnikovih pooblastil spadata na področje uporabe Konvencije, vsebinski vidik ureditve zapuščine ne bi spadal na njeno področje uporabe. Vprašanje dedovanja ni zajeto s Konvencijo (člen 4(f)). Za več podrobnosti glej **oddelek C v poglavju 3** v zvezi s področjem uporabe *ratione materiae* Konvencije.

⁵⁹⁶ Točka 25 obrazložitvenega poročila.

⁵⁹⁷ Glej točki **3.30** in **3.31**. V okviru tega je treba opozoriti tudi na dejstvo, da so vsi ukrepi v zvezi z upravljanjem premoženja izrecno izključeni s področja uporabe Konvencije, glej člen 4(f), obravnavan v točki **3.43**.

ali prodaja otrokov zastopnik, izdajanje teh dovoljenj za prodajo ne spada na področje uporabe *ratione materiae* Konvencije.

- 13.73** Člen 55 Konvencije državam pogodbenicam dovoljuje dvojni pridržek v zvezi z otrokovim premoženjem na njihovem ozemlju. Na podlagi člena 55(1)(a) lahko država pogodbenica zadrži pristojnost svojih organov za sprejetje ukrepov za varstvo otrokovega premoženja, ki je na njenem ozemlju, **ne glede na to**, kje ima otrok običajno prebivališče. Opozoriti je treba, da tak pridržek organom druge države pogodbenice ne preprečuje uveljavljanja pristojnosti na podlagi Konvencije za sprejetje varstvenih ukrepov v zvezi z navedenim premoženjem. Vendar pa si lahko država pogodbenica v skladu s členom 55(1)(b) tudi pridrži pravico, da na podlagi Konvencije ne prizna starševske odgovornosti ali varstvenega ukrepa, ki bi bil nezdržljiv z ukrepom, ki bi ga njeni organi sprejeli glede otrokovega premoženja.
- 13.74** Ta pridržka se lahko omejita na določene vrste premoženja, največkrat pa je to nepremično premoženje.
- 13.75** Vsak pridržek na podlagi člena 55 je treba izdati v skladu s postopkom iz člena 60, o njem pa uradno obvestiti depozitarja Konvencije. Pridržek se navede v preglednici o stanju konvencije iz leta 1996, objavljeni na spletišču Haaške konference (na spletnem naslovu < www.hcch.net > v razdelkih „Conventions“ in „Convention 34“ ter nato podrazdelku „Status Table“).

Primer 13(R)

Otrok ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A in je lastnik premoženja v državi pogodbenici B. V državi pogodbenici A je imenovan skrbnik za upravljanje otrokovega premoženja, ki je pooblaščen tudi za upravljanje nekega zemljišča v državi pogodbenici B v imenu otroka. Odločba o imenovanju skrbnika se po zakonu prizna v vseh državah pogodbenicah. Če država pogodbenica A izdaja potrdila o sposobnosti za ukrepanje (v skladu s členom 40 Konvencije), je v tem primeru morda koristno, da skrbnik pridobi tako potrdilo⁵⁹⁸.

Primer 13(S)

Otrok, ki ima običajno prebivališče v državi pogodbenici A, odpotuje v državo pogodbenico B na počitnice. V državi pogodbenici B se poškoduje v avtomobilski nesreči. Po okrevanju se vrne domov v državo pogodbenico A. V državi pogodbenici B se začne sodni postopek in otroku je dodeljena precej visoka odškodnina za poškodbe, ki jih je utrpel v avtomobilski nesreči. Vendar pristojni organ v državi pogodbenici B ne najde nikogar, ki bi kot otrokov skrbnik prejel denar v njegovem imenu. V teh okoliščinah lahko pristojni organ izvaja pristojnost na podlagi člena 12 Konvencije in odloči, da se v državi pogodbenici B imenuje skrbnik za začasno upravljanje denarja v imenu otroka. Ta odločba preneha, ko takega skrbnika imenujejo organi v državi pogodbenici A. V nasprotnem primeru lahko pristojni organ v državi pogodbenici B na podlagi člena 9 zaprosi pristojni organ v državi pogodbenici A za soglasje, da sodišče v državi pogodbenici B prevzame pristojnost za imenovanje otrokovega skrbnika. Če pristojni organ v državi pogodbenici B prejme pozitiven odgovor, lahko izda odločbo o imenovanju skrbnika za upravljanje denarja v imenu otroka.

H. Zastopanje otrok

- 13.76 Zastopanje otrok je pogosto potrebno zaradi otrokove poslovne nesposobnosti. „Zastopanje“ otroka na splošno pomeni delovanje namesto ali v imenu otroka v razmerju do tretjih strank. Med take primere spadajo sodni postopek, ki vključuje otroka, premoženjski ali finančni posli in privolitev v zdravljenje.
- 13.77 Odločbe o zastopanju otrok jasno spadajo na področje uporabe Konvencije. Člen 3(d) določa, da se lahko varstveni ukrepi nanašajo zlasti na imenovanje in naloge oseb ali organov, ki zastopajo otroka ali mu pomagajo. Poleg tega se uporaba izraza „pooblastila“ staršev, skrbnikov ali drugih zakonitih zastopnikov v opredelitvi starševske odgovornosti nanaša na zastopanje otrok⁵⁹⁹.
- 13.78 To pomeni, da če organi države pogodbenice sprejmejo odločbo o zastopanju otroka, se morajo prepričati, da so za to pristojni na podlagi Konvencije. Vendar tudi če niso pristojni na podlagi Konvencije in menijo, da bi v danem primeru bolje presodili otrokove koristi v zvezi s tem vprašanjem, lahko razmislijo o vložitvi prošnje za prenos pristojnosti (če so izpolnjene zahteve iz člena 9)⁶⁰⁰. V nekaterih primerih je tudi primerno, da država pogodbenica, ki **je** pristojna, prouči možnost prenosa pristojnosti na drugo državo pogodbenico, na primer če je treba imenovati otrokovega zakonitega zastopnika v sodnem postopku v tej drugi državi pogodbenici⁶⁰¹.
- 13.79 Ko so ti ukrepi sprejeti, jih je treba v skladu s pravili Konvencije priznati in uveljaviti v vseh drugih državah pogodbenicah.
- 13.80 Kadar „starševska odgovornost“⁶⁰² zajema zastopanje otroka, se uporabljajo pravila iz členov 16 in 17. V členu 16 Konvencije je pojasnjeno, kako se določijo **nosilci** starševske odgovornosti⁶⁰³. Člen 17 določa, da je **izvajanje** starševske odgovornosti urejeno s pravom države, v kateri je otrokovo običajno prebivališče. To pomeni, da so vrsta, pooblastila in odgovornosti takega zastopanja odvisni od pravil države, v kateri ima otrok običajno prebivališče, ki se nanašajo na zastopanje otroka po osebah, ki imajo starševsko odgovornost.

Primer 13(T)

V skladu s pravom države A imata starša kot zakonita zastopnika pravico ločeno vložiti civilno tožbo v imenu otroka. V skladu s pravom države pogodbenice B morata oba starša soglašati, preden se lahko vloži vloga za začetek takega postopka. Družina živi v državi A. Mati in otrok odpotujeta v državo pogodbenico B. Otrok je udeležen v nesreči v državi pogodbenici B in mati želi tam začeti postopek. Mati lahko to stori brez soglasja očeta, ker v skladu s pravom države A njegovo soglasje ni potrebno in ima otrok v državi A običajno prebivališče.

- 13.81 Zaradi različnih pravnih sistemov lahko nastane nekaj negotovosti glede vrste ali obsega sposobnosti ali pooblastil osebe, ki je odgovorna za varstvo otroka ali njegovega premoženja. Člen 40 Konvencije zato določa možnost, da se nosilcu starševske odgovornosti ali osebi, ki ji je zaupano varstvo otroka, izda potrdilo, s katerim bi se odpravila taka negotovost. To potrdilo lahko izdajo organi⁶⁰⁴ države

⁵⁹⁹ Člen 1(2). Za več podrobnosti glej točke **od 3.18 do 3.24**.

⁶⁰⁰ Člen 9. Za več podrobnosti glej **poglavje 5**.

⁶⁰¹ Člen 8. *Prav tam*.

⁶⁰² Člen 1(2).

⁶⁰³ Obravnavano v **poglavju 9**.

⁶⁰⁴ Člen 40(3) določa, da morajo države pogodbenice, v katerih se izdajajo taka potrdila, imenovati organe, ki so pooblašeni za izdajo navedenega potrdila.

pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče, ali države pogodbenice, v kateri je bil sprejet varstveni ukrep. V njem morajo biti navedeni sposobnost osebe in pooblastila, na podlagi katerih je upravičena ukrepati. Šteje se, da so sposobnosti in pooblastila, navedena v potrdilu, dodeljena tej osebi, če ni dokazano nasprotno⁶⁰⁵.

13.82 S členom 19 Konvencije je zagotovljeno tudi določeno varstvo za tretje osebe, ki sklenejo dogovore z otrokovim zakonitim zastopnikom. To varstvo je namenjeno tistim tretjim osebam, od katerih ni mogoče pričakovati, da bodo vedele, da se pravila države, v kateri je dogovor sklenjen, ki določajo, kdo lahko deluje kot otrokov zakoniti zastopnik, ne uporabljajo za konkretnega otroka zaradi pravil Konvencije o pravu, ki se uporablja. Če torej dogovor izpolnjuje določena merila, njegove veljavnosti ni mogoče izpodbijati, prav tako pa se tretja oseba ne more šteti za odgovorno samo zato, ker druga oseba ni bila upravičena delovati kot otrokov zakoniti zastopnik v skladu s pravom, ki ga določa Konvencija. Merila, ki morajo biti izpolnjena, so:

- dogovor je sklenila oseba, ki bi bila upravičena delovati kot otrokov zakoniti zastopnik po pravu države, v kateri je bil dogovor sklenjen;
- tretja oseba ni vedela ali ne bi smela vedeti, da je starševska odgovornost urejena s pravom, ki ga določa Konvencija; in
- dogovor je bil sklenjen med osebami, navzočimi na ozemlju iste države⁶⁰⁶.

Primer 13(U)

V državi pogodbenici A lahko oba starša delujeta kot otrokova zakonita zastopnika v vseh okoliščinah, razen če je pristojni organ izdal drugačno odločbo. V državi pogodbenici B neporočen oče ne more delovati kot otrokov zakoniti zastopnik, razen če so izpolnjena nekatera merila.

Otrok je v državi pogodbenici B rojen neporočenima staršema. Tam prebiva z materjo. Merila, na podlagi katerih lahko oče deluje kot otrokov zakoniti zastopnik po pravu države pogodbenice B, niso izpolnjena. Otrokov oče je državljan države pogodbenice A, kjer tudi prebiva in otrok ga pogosto obiskuje.

Stari oče po materini strani umre in otroku zapusti svojo zbirko redkih knjig. Oče v državi pogodbenici A sklene pogodbo s tretjo osebo, ki prav tako prebiva v državi pogodbenici A, da bi zbirko prodal.

Če ni razlogov za to, da je tretja oseba vedela, da je vprašanje starševske odgovornosti v zvezi z otrokom urejeno s pravom države pogodbenice B, veljavnosti pogodbe o prodaji ni mogoče izpodbijati niti se kupec ne more šteti za odgovornega samo zato, ker oče, ki je deloval kot otrokov zakoniti zastopnik, do tega ni bil upravičen po pravu, ki ga določa Konvencija.

⁶⁰⁵ Glej obravnavo člena 40 v točki **11.31**.
⁶⁰⁶ Člen 19(2).

I. Navezne okoliščine

(a) Običajno prebivališče

- 13.83 Običajno prebivališče je glavna navezna okoliščina in podlaga za pristojnost, ki se uporablja v konvenciji iz leta 1996⁶⁰⁷. Običajno prebivališče se kot navezna okoliščina pogosto uporablja v vseh sodobnih haaških konvencijah o otrocih⁶⁰⁸. Nobena od teh konvencij ne vsebuje opredelitve pojma „običajno prebivališče“, ki ga morajo zadevni organi v vsakem primeru posebej določiti na podlagi dejanskega stanja. Gre za samostojen pojem, ki ga je treba razlagati ob upoštevanju ciljev Konvencije in ne na podlagi omejitev notranjega prava.
- 13.84 Ugotovitev običajnega prebivališča je še zlasti pomembna na podlagi konvencije iz leta 1980 in konvencije iz leta 1996. Opozoriti je treba, da se v konvenciji iz leta 1996 pojem običajno prebivališče uporablja v drugačnem kontekstu kot v konvenciji iz leta 1980. V konvenciji iz leta 1980 je ugotovitev, da ima otrok običajno prebivališče v državi, ki je zaprosila, nujna, da se uporabijo pravna sredstva konvencije iz leta 1980, in spada v okvir širše preiskave o tem, ali je bil otrok nezakonito odpeljan ali zadržan. Vloga običajnega prebivališča v konvenciji iz leta 1996 je, da se na splošno presodi, organi katere države pogodbenice so pristojni za sprejetje varstvenih ukrepov ter ali je treba njihove odločbe priznati in uveljaviti v drugih državah pogodbenicah. Ker je običajno prebivališče dejanski pojem, je morda treba pri ugotavljanju običajnega prebivališča otroka za namene konvencije iz leta 1996 upoštevati različne preudarke.
- 13.85 V mednarodni sodni praksi se v zvezi s pojmom „običajno prebivališče“ kaže več trendov. Kot je navedeno zgoraj, so lahko pomembni za ugotavljanje dejstev v konvenciji iz leta 1980 ali tisti iz leta 1996. Prvič, kadar je jasno dokazan namen začeti novo življenje v drugi državi, se obstoječe običajno prebivališče običajno izgubi in pridobi novo⁶⁰⁹. Drugič, kadar je preselitev časovno neomejena ali potencialno časovno neomejena, se običajno prebivališče ob preselitvi prav tako lahko izgubi in razmeroma hitro pridobi novo⁶¹⁰. Kadar pa je selitev časovno omejena, tudi če za daljše časovno obdobje, v številnih pristojnostih velja, da se lahko v tem času ohrani obstoječe običajno prebivališče⁶¹¹. Tak primer je zlasti, če sta starša sklenila dogovor, da bo otrok imel začasno prebivališče v drugi državi⁶¹². Pri presoji drugih primerov se običajno upošteva eden od obeh pristopov. Pri pristopu „starševskega namena“ se prouči skupni namen staršev glede narave preselitve⁶¹³. Pri pristopu, „osredotočenem na otroka“, pa je namesto tega

⁶⁰⁷ Člen 5, obravnavan v točki 4.4 in naslednjih.

⁶⁰⁸ Preostale konvencije so konvencija o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980, konvencija o meddržavnih posvojitvah iz leta 1993 ter konvencija o preživnini otrok iz leta 2007 in njen protokol. Za celotno besedilo teh konvencij glej spletišče Haaške konference na spletnem naslovu < www.hcch.net > v razdelku „Conventions“.

⁶⁰⁹ Običajno je v takem primeru pomemben **starševski** namen. Glej na primer DeHaan proti Gracia [2004] AJ št. 94 (QL), [2004] ABQD 4 [sklic INCADAT: HC/E/CA 576]; Re J. (mladoletnik) (protipravni odvzem: pravica do varstva in vzgoje) [1990] 2 AC 562 [sklic INCADAT: HC/E/UKe 2]; Re F. (mladoletnik) (protipravni odvzem otroka) [1992] 1 FLR 548, [1992] Fam Law 195 [sklic INCADAT: HC/E/UKe 40]. Opozoriti je treba, da se v redkih primerih lahko zgodi, da otrok izgubi običajno prebivališče in ne pridobi novega (v tem primeru bi se na podlagi konvencije iz leta 1996 uporabil člen 6(2)). Vendar se je treba taki ugotovitvi po možnosti izogniti – glej točke **od 4.16 do 4.19**.

⁶¹⁰ Glej Al Habtoor proti Fotheringham [2001] EWCA Civ 186 [sklic INCADAT: HC/E/UKe 875]; Callaghan proti Thomas [2001] NZFLR 1105 [sklic INCADAT: HC/E/NZ 413]; Cameron proti Cameron, 1996 SC 17, 1996 SLT 306, 1996 SCLR 25 [sklic INCADAT: HC/E/UKs 71]; Moran proti Moran, 1997 SLT 541 [sklic INCADAT: HC/E/UKs 74]; Karkkainen proti Kovalchuk, 445 F.3d 280 (3. okr. 2006) [sklic INCADAT: HC/E/USf 879].

⁶¹¹ Glej Re H (protipravni odvzem: običajno prebivališče: soglasje) [2000] 3 FCR 412 [sklic INCADAT: HC/E/UKe 478]; Morris proti Morris, 55 F. Supp 2d 1156 (D. Colo., 30. avgust 1999) [sklic INCADAT: HC/E/USf 306]; Mozes proti Mozes, 239 F.3d 1067 (9. okr. 2001) [sklic INCADAT: HC/E/USf 301].

⁶¹² Glej Denmark Ø.L.K., 5. april 2002, 16. afdeling, B-409-02 [sklic INCADAT: HC/E/DK 520].

⁶¹³ Glej Re B (protipravni odvzem mladoletnikov) [1993] 1 FLR 993 [sklic INCADAT: HC/E/UKe 173];

poudarek na dejanski stvarnosti otrokovega življenja⁶¹⁴. Ta dejanska stvarnost vključuje dejavnike, kot so izobrazba, socialni stiki in družinski odnosi, ter se na splošno nanaša na središče otrokovega življenja. V nekaterih primerih se uporablja kombinacija obeh pristopov ob upoštevanju starševskih namenov in otrokovega življenja⁶¹⁵. Pri odločanju, kateri pristop uporabiti, nekatera sodišča upoštevajo starost zadevnega otroka, saj starejši kot je otrok, večja je verjetnost, da bo sodišče namenilo večjo pozornost središču njegovega življenja.

13.86 Če otrok začasno ni v kraju svojega običajnega prebivališča, ker je na počitnicah, obiskuje šolo ali uresničuje pravice do stikov, se njegovo običajno prebivališče načeloma ne spremeni.

13.87 Sodišče Evropske unije⁶¹⁶ (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) je pojem običajno prebivališče obravnavalo v okviru Uredbe Bruselj IIa⁶¹⁷. Navedlo je, da je treba običajno prebivališče otroka ugotoviti ob upoštevanju vseh konkretnih okoliščin posameznega primera. Natančneje, pojem je treba „razlagati tako, da to prebivališče ustreza kraju, ki pomeni neko integracijo otroka v družbeno in družinsko okolje. V ta namen je treba med drugim upoštevati dolžino, rednost, razmere bivanja in razloge za bivanje na ozemlju [...] ter razloge za preselitev družine v to državo članico, državljanstvo otrok, kraj in razmere šolanja, znanje jezikov ter družinske in socialne vezi otroka v navedeni državi“⁶¹⁸.

(b) Navzočnost

13.88 Navzočnost otroka (ali otrokovega premoženja) se kot navezna okoliščina v konvenciji iz leta 1996 uporablja v različnih primerih⁶¹⁹. Pojem „navzočnost“ označuje fizično navzočnost na ozemlju zadevne države pogodbenice. Pri tem ni potreben noben dokaz o prebivanju, saj zadostuje že fizična navzočnost otroka na ozemlju.

Mozes proti Mozes, 239 F.3d 1067 (9. okr. 2001) [sklic INCADAT: HC/E/USf 301]; Holder proti Holder, 392 F.3d 1009, 1014 (9. okr. 2004) [sklic INCADAT: HC/E/USf 777]; Ruiz proti Tenorio, 392 F.3d 1247, 1253 (11. okr. 2004) [sklic INCADAT: HC/E/USf 780]; Tsarbopoulos proti Tsarbopoulos, 176 F. Supp.2d 1045 (E.D. Wash. 2001) [sklic INCADAT: HC/E/USf 482]; Gitter proti Gitter, 396 F.3d 124, 129-30 (2. okr. 2005) [sklic INCADAT: HC/E/USf 776]; Koch proti Koch, 450 F.3d 703 (7. okr. 2006) [sklic INCADAT: HC/E/USf 878]. Opozoriti je treba, da je sodišče 9. okrožja v okviru pristopa v zadevi Mozes dejansko priznalo, da bi se lahko glede na pretečeni čas in pozitivne izkušnje otrokovo življenje tako trdno usidralo v novi državi, da bi imel v njej običajno prebivališče, ne glede na vztrajanje staršev pri nasprotnem namenu.

⁶¹⁴ Friedrich proti Friedrich, 983 F.2d 1396, (6. okr. 1993) [sklic INCADAT: HC/E/USf 142]; Robert proti Tesson (6. okr. 2007) [sklic INCADAT: HC/E/US 935]; *Re M (protipravni odvzem: običajno prebivališče)* [1996] 1 FLR 887.

⁶¹⁵ Ključna je sodba v zadevi: Feder proti Evans-Feder, 63 F.3d 217, 222 (3. okr. 1995) [sklic INCADAT: HC/E/USf 83]. Glej tudi: Karkkainen proti Kovalchuk, 445 F.3d 280 (3. okr. 1995) [sklic INCADAT: HC/E/USf 879]. V tej zadevi se je razlikovalo med primerom mlajših otrok, v katerem naj bi bil velik poudarek na skupnem starševskem namenu, in primerom starejših otrok, v katerih bi imel starševski namen manjšo vlogo. Silverman proti Silverman, 338 F.3d 886 (8. okr. 2003) [sklic INCADAT: HC/E/USf 530].

⁶¹⁶ Pred 1. januarjem 2011 „Sodišče Evropskih skupnosti“.

⁶¹⁷ Sodba z dne 2. aprila 2009 v zadevi A (C-523/07). Glej tudi sodbo Sodišča z dne 22. decembra 2010 v zadevi Barbara Mercredi proti Richard Chaffe (C-497/10 PPU), v kateri je ta pristop potrjen.

⁶¹⁸ Sodba z dne 2. aprila 2009 v zadevi A (C-523/07, točke od 37 do 39). Če navedene okoliščine kažejo na dve ali več različnih držav, ki bi bile lahko država, v kateri ima otrok običajno prebivališče, mora na koncu sodni/upravni organ, ki zadevo obravnava, ugotoviti, katere okoliščine so v konkretni obravnavani zadevi najpomembnejše.

⁶¹⁹ Glej na primer člene 6, 11 in 12, obravnavane v poglavjih 4, 6 in 7.

(c) Državljanstvo

- 13.89 Ta navezna okoliščina v konvenciji iz leta 1996 ni samostojna, temveč je ena od okoliščin v mehanizmu prenosa pristojnosti iz členov 8 in 9⁶²⁰. Organi države pogodbenice, katere državljan je otrok, lahko zaprosijo, da se pristojnost prenese nanje, lahko pa so tudi zaproseni, da sprejmejo prenos pristojnosti. Državljanstvo otroka samo po sebi ne zadostuje, organi navedene države pogodbenice se morajo tudi šteti za najprimernejše, da presojuje koristi zadevnega otroka. Veliko otrok ima več kot eno državljanstvo. Katera koli od držav pogodbenic, katerih državljanstvo ima otrok, lahko ustreza pogojem iz člena 8 za prenos pristojnosti.
- 13.90 V členu 47 je obravnavan primer držav pogodbenic, ki imajo več ozemeljskih enot, ki uporabljajo različno pravo, in pojasnjeno je, da država, katere državljanstvo ima otrok, pomeni ozemeljsko enoto, določeno v skladu s pravom te države, če ustreznih določb ni, pa ozemeljsko enoto, s katero je otrok najtesneje povezan.

(d) Dejanska povezava

- 13.91 Kadar obstaja „dejanska povezava“ med otrokom in državo pogodbenico, lahko organi te države pogodbenice bodisi zaprosijo za prenos pristojnosti (da lahko sprejmejo ukrepe za varstvo otroka ali njegovega premoženja – člen 9) bodisi so lahko zaproseni za **sprejetje** takega prenosa pristojnosti (člen 8). Tako je, če se šteje, da so organi navedene države pogodbenice najprimernejši za presojo koristi zadevnega otroka⁶²¹.
- 13.92 Poleg tega lahko osrednji organ ali drug pristojni organ države pogodbenice, s katero je otrok „dejansko povezan“, v skladu s členom 32 Konvencije zaprosi za poročilo o otrokovih razmerah ali prouči potrebo po tem, da osrednji organ države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče, sprejme varstvene ukrepe⁶²².
- 13.93 Preskus „dejanske povezave“ se lahko uporabi tudi v okviru konvencije iz leta 1996, da se uporabi pravo, ki ni pravo sodišča na podlagi člena 15(2)⁶²³.
- 13.94 Vendar je poudarek v členu 15 ter členih 8, 9 in 32 nekoliko drugačen, kar zadeva preskus, ki se uporablja v zvezi s tem. V členu 15 lahko država pogodbenica, ki izvaja pristojnost, izjemoma uporabi ali upošteva pravo druge države, s katero je **primer** dejansko povezan. V določbah o prenosu in v členu 32 mora biti država pogodbenica, ki prejme/vloži prošnjo za prenos (člena 8 in 9) ali zaprosi za poročilo ali varstvene ukrepe (člen 32), dejansko povezana **z otrokom**.
- 13.95 Ali je otrok ali primer „dejansko povezan“ z državo, je treba presoditi v vsakem primeru posebej. Otrok je lahko „dejansko povezan“ na primer z državo, v kateri je imel otrok prejšnje običajno prebivališče, državo, v kateri živijo člani otrokove družine, ki so pripravljeni skrbeti zanj, državo, v kateri živi starš, ki ima pravico do stikov, če sta starša ločena, ali državo, v kateri ima otrok širše družinske člane, ki jih redno obiskuje.

⁶²⁰ Obravnavano v točkah **od 5.9 do 5.12**. Vendar se v haaški konvenciji o varstvu mladoletnikov iz leta 1961 državljanstvo uporablja kot navezna okoliščina. V skladu s členom 4 lahko država, katere državljan je otrok, izvaja pristojnost za sprejetje ukrepov za varstvo otroka ali njegovega premoženja, če meni, da je to v otrokovo korist, in po tem, ko je obvestila organe države, v kateri ima otrok običajno prebivališče.

⁶²¹ Za podrobno obravnavo določb o prenosu pristojnosti glej **poglavje 5**.

⁶²² Obravnavano v točki **11.24**.

⁶²³ Obravnavano v točki **9.2**.

Primer 13(V)

Pri organih v državi pogodbenici A je vložen predlog za razvezo. Merila iz člena 10 so izpolnjena in organi so pristojni za sprejetje ukrepov v zvezi z otroki staršev, ki sta v postopku razveze. Otroci imajo običajno prebivališče v državi pogodbenici B in dogovorjeno je, da morajo še naprej prebivati tam. Običajno prebivališče je v tem primeru „dejanska povezava“ in organi države pogodbenice A lahko na podlagi tega pri odločanju uporabijo pravo države pogodbenice B⁶²⁴.

PRILOGA I

Besedilo Konvencije z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok

34. KONVENCIJA O PRISTOJNOSTI, PRAVU, KI SE UPORABLJA, PRIZNAVANJU, UVELJAVLJANJU IN SODELOVANJU GLEDE STARŠEVSKO ODGOVORNOSTI IN UKREPOV ZA VARSTVO OTROK

(Sklenjena 19. oktobra 1996)

Države podpisnice te konvencije so se – ob upoštevanju, da je treba izboljšati varstvo otrok v mednarodnih razmerah, v želji izogniti se neskladjem med svojimi pravnimi sistemi glede pristojnosti, prava, ki se uporablja, priznavanja in izvajanja ukrepov za varstvo otrok, sklicujoč se na pomen mednarodnega sodelovanja pri varstvu otrok, potrjujoč, da morajo biti otrokove koristi glavno vodilo, ob ugotovitvi, da je treba ustrezno popraviti *Konvencijo z dne 5. oktobra 1961 o pristojnostih organov in pravu, ki se uporablja, glede varstva mladoletnikov*, v želji sestaviti ustrezne skupne določbe ob upoštevanju Konvencije Združenih narodov o pravicah otroka z dne 20. novembra 1989 – dogovorile o naslednjih določbah:

POGLAVJE I – PODROČJE UPORABE KONVENCIJE

1. člen

- (1) Cilji te konvencije so:
 - (a) določiti državo, katere organi so pristojni, da sprejemajo ukrepe za varstvo otroka ali njegovega premoženja;
 - (b) določiti, katero pravo naj ti organi uporabljajo pri izvajanju svoje pristojnosti;
 - (c) določiti pravo, ki se uporablja in ureja starševsko odgovornost;
 - (d) zagotoviti, da se bodo ti varstveni ukrepi priznavali in izvajali v vseh državah pogodbenicah;
 - (e) med organi držav pogodbenic vzpostaviti sodelovanje, potrebno za uresničevanje ciljev te konvencije.
- (2) V tej konvenciji izraz „starševska odgovornost“ vključuje starševsko avtoriteto ali drugo podobno razmerje avtoritete, ki določa pravice, pooblastila in obveznosti staršev, skrbnikov ali drugih zakonitih zastopnikov v razmerju do otroka ali njegovega premoženja.

2. člen

Konvencija se uporablja za otroke od njihovega rojstva do izpolnjenega 18. leta starosti.

3. člen

Ukrepi, omenjeni v 1. členu, se lahko nanašajo predvsem na:

- (a) dodelitev, izvajanje, prenehanje ali omejitev starševske odgovornosti in njen prenos;
- (b) pravico do varstva in vzgoje, vključno s pravico skrbeti za otroka in predvsem pravico do odločanja o kraju njegovega prebivališča, ter pravico do stikov, vključno s pravico odpeljati otroka za določen čas v kraj, ki ni njegovo običajno prebivališče;
- (c) skrbništvo, varstvo in podobne institucije;
- (d) imenovanje in naloge oseb ali organov, ki so odgovorne za otroka ali njegovo premoženje, ga zastopajo ali mu pomagajo;
- (e) namestitev otroka v rejniško družino ali zavod ali zagotovitev njegovega varstva v kafali ali podobni ustanovi;
- (f) nadzor javnih organov nad tem, kako osebe, odgovorne za otroka, zanj skrbijo;
- (g) upravljanje, hrambo otrokovega premoženja ali razpolaganje z njim.

4. člen

Konvencija se ne uporablja za:

- (a) ugotavljanje in izpodbijanje očetovstva/materinstva;
- (b) odločbe o posvojitvi, ukrepe za posvojitev ali za neveljavnost ali prenehanje posvojitve;
- (c) priimek in imena otroka;
- (d) emancipacijo;
- (e) obveznosti preživljanja;
- (f) upravljanje premoženja ali nasledstvo;
- (g) socialno varnost;
- (h) javne ukrepe splošne narave na področju izobraževanja ali zdravstva;
- (i) ukrepe, povezane s kaznivimi dejanji, ki so jih zagrešili otroci;
- (j) odločbe o pravici do azila in priseljevanju.

POGLAVJE II – PRISTOJNOST

5. člen

- (1) Sodni ali upravni organi države pogodbenice, v kateri je otrokovo običajno prebivališče, so pristojni, da sprejemajo ukrepe za varstvo otroka ali njegovega premoženja.
- (2) Z izjemo 7. člena so ob prenosu otrokovega običajnega prebivališča v drugo državo pogodbenico pristojni organi države, v kateri je novo običajno prebivališče.

6. člen

- (1) Za otroke begunce in otroke, ki so bili zaradi nemirov v svoji državi razseljeni v drugo državo, so pristojni v skladu s prvim odstavkom 5. člena organi države pogodbenice, na ozemlju katere so ti otroci zaradi razselitve.
- (2) Določbe prejšnjega odstavka se uporabljajo tudi za otroke, za katere ni mogoče ugotoviti običajnega prebivališča.

7. člen

- (1) Če je bil otrok nezakonito odpeljan ali zadržan, organi države pogodbenice, v kateri je imel otrok, tik preden je bil odpeljan ali zadržan, svoje običajno prebivališče, obdržijo svojo pristojnost, dokler otrok ne pridobi običajnega prebivališča v drugi državi in
 - (a) vsaka oseba, institucija ali drug organ s pravico do varstva in vzgoje ne privoli, da je otrok odpeljan ali zadržan, ali če
 - (b) otrok biva v tej drugi državi vsaj eno leto, potem ko je oseba, institucija ali drug organ s pravico do varstva in vzgoje izvedel ali bi moral izvesti za kraj, v katerem je otrok, in ni več v postopku nobena prošnja za vrnitev otroka, vložena v tem obdobju, otrok pa se je že vključil v svoje novo okolje.
- (2) Šteje se, da je bil otrok nezakonito odpeljan ali zadržan:
 - (a) če so s tem kršene vse ali posamezne pravice do varstva in vzgoje, dodeljene osebi, instituciji ali drugemu organu po zakonu države, v kateri je imel otrok običajno prebivališče, preden je bil odpeljan ali zadržan, in
 - (b) so se v času, ko je bil otrok odpeljan ali zadržan, dejansko uresničevale oz. bi se uresničevale vse ali posamezne pravice, če otrok ne bi bil odpeljan ali zadržan.

Pravice do varstva in vzgoje, omenjene v pododstavku (a), lahko izhajajo predvsem iz zakona, sodne ali upravne odločbe ali sporazuma, veljavnega po pravu te države.
- (3) Dokler organi, prvič omenjeni v prvem odstavku, obdržijo svojo pristojnost, lahko organi države pogodbenice, v katero je bil otrok odpeljan ali v kateri je bil zadržan, izvajajo le tiste nujne ukrepe v skladu z 11. členom, ki so potrebni za varstvo otroka ali njegovega premoženja.

8. člen

- (1) Če organ države pogodbenice, pristojen na podlagi 5. ali 6. člena, meni, da bi organ druge države pogodbenice v danem primeru bolje presodil otrokove koristi, lahko izjemoma
 - zaprosi, da ta organ neposredno ali s pomočjo osrednjega organa svoje države prevzame pristojnost za izvajanje varstvenih ukrepov, ki se mu zdijo potrebni, ali
 - preloži odločanje o tem primeru in strani pozove, da svojo prošnjo pošljejo organu te druge države.
- (2) Države pogodbenice, na organe katerih se lahko naslovijo prošnje, kot določa prejšnji odstavek, so:
 - (a) država, katere državljan je otrok;
 - (b) država, v kateri je otrokovo premoženje;
 - (c) država, katere organ je prejel vlogo za razvezo ali ločitev otrokovih staršev ali za razveljavitev njune zakonske zveze;
 - (d) država, s katero je otrok dejansko povezan.
- (3) Zadevni organi lahko izmenjavajo mnenja.
- (4) Organ, na katerega je bila naslovljena prošnja v skladu s prvim odstavkom, lahko prevzame pristojnost namesto organa, pristojnega na podlagi 5. ali 6. člena, če meni, da je to v otrokovo korist.

9. člen

- (1) Če organi držav pogodbenic, omenjenih v drugem odstavku 8. člena, menijo, da bi v danem primeru bolje presodili otrokove koristi, lahko
 - zaprosijo, da jih pristojni organ države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče, neposredno ali s pomočjo osrednjega organa te države pooblasti za izvajanje pristojnosti za sprejetje varstvenih ukrepov, ki se jim zdijo potrebni, ali
 - pozovejo strani, da tako prošnjo predložijo organom države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče.
- (2) Zadevni organi lahko izmenjavajo mnenja.
- (3) Organ, ki je vložil tako prošnjo, je lahko namesto organa države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče, pristojen le, če je ta organ sprejel prošnjo.

10. člen

- (1) Ne glede na 5. do 9. člen lahko organi države pogodbenice, ki so pristojni, da odločajo o vlogi za razvezo ali ločitev ali razveljavitev zakonske zveze staršev otroka, ki ima običajno prebivališče v drugi državi pogodbenici, sprejmejo ukrepe za varstvo otroka ali njegovega premoženja, če tako določa pravo njihove države in če
 - (a) ob uvedbi postopka eden od staršev običajno prebiva v tej državi in ima eden od njiju starševsko odgovornost za otroka in
 - (b) so se starši oz. katera koli druga oseba, ki ima starševsko odgovornost za otroka, strinjali, da so ti organi pristojni za sprejetje takih ukrepov, in če je ta pristojnost v skladu z otrokovimi koristmi.
- (2) Pristojnost za sprejetje ukrepov za varstvo otroka, določena v prvem odstavku, preneha takoj po pravnomočni uveljavitvi ali zavrnitvi vloge za razvezo, ločitev ali razveljavitev zakonske zveze ali po koncu postopka zaradi drugih razlogov.

11. člen

- (1) V vseh nujnih primerih so organi države pogodbenice, na ozemlju katere je otrok ali premoženje, ki mu pripada, pristojni za sprejetje vseh potrebnih varstvenih ukrepov.
- (2) Ukrepi, sprejeti na podlagi prejšnjega odstavka glede otroka, ki ima običajno prebivališče v državi pogodbenici, se prenehajo izvajati, takoj ko organi, pristojni na podlagi 5. do 10. člena, sprejmejo ukrepe, potrebne zaradi razmer.
- (3) Ukrepi, sprejeti na podlagi prvega odstavka glede otroka, ki ima običajno prebivališče v državi, ki ni pogodbenica, se prenehajo izvajati v državah pogodbenicah, takoj ko so v njej priznani ukrepi, ki so potrebni zaradi razmer in so jih sprejeli organi druge države.

12. člen

- (1) Z izjemo 7. člena so organi države pogodbenice, na ozemlju katere je otrok ali premoženje, ki mu pripada, pristojni za sprejetje ukrepov za varstvo otroka ali njegovega premoženja, ki so začasni in ozemeljsko učinkujejo le v tej državi, če ti ukrepi niso nezdržljivi z ukrepi, ki so jih sprejeli organi, pristojni na podlagi 5. do 10. člena.
- (2) Ukrepi, sprejeti na podlagi prejšnjega odstavka glede otroka, ki ima običajno prebivališče v državi pogodbenici, se prenehajo izvajati, takoj ko organi, pristojni na podlagi 5. do 10. člena, odločijo o ukrepih, ki bi bili lahko potrebni zaradi razmer.

- (3) Ukrepi, sprejeti na podlagi prvega odstavka glede otroka, ki ima običajno prebivališče v državi, ki ni pogodbenica, se prenehajo izvajati v državi pogodbenici, v kateri so bili sprejeti, takoj ko so v njej priznani ukrepi, ki so potrebni zaradi razmer in so jih sprejeli organi druge države.

13. člen

- (1) Organi države pogodbenice, ki so na podlagi 5. do 10. člena pristojni za sprejetje ukrepov za varstvo otroka ali njegovega premoženja, se morajo vzdržati izvajanja svoje pristojnosti, če so ob uvedbi postopka organi druge države pogodbenice, ki so bili tedaj pristojni na podlagi 5. do 10. člena, zaprosili za ustrezne ukrepe, ki se še proučujejo.
- (2) Določbe prejšnjega odstavka ne veljajo, če so se organi, ki jim je bilo prvotno predloženo zaprosilo za sprejetje ukrepov, odpovedali svoji pristojnosti.

14. člen

Ukrepi, sprejeti za izvajanje 5. do 10. člena, ostanejo v veljavi v skladu z določenimi pogoji, čeprav zaradi spremenjenih okoliščin ni več podlage za pristojnost, dokler jih organi, pristojni v skladu s konvencijo, ne spremenijo, nadomestijo ali odpravijo.

POGLAVJE III – PRAVO, KI SE UPORABLJA

15. člen

- (1) Organi držav pogodbenic pri izvajanju pristojnosti na podlagi določb II. poglavja uporabljajo svoje pravo.
- (2) Če pa je to potrebno zaradi varstva otroka ali njegovega premoženja, lahko izjemoma uporabljajo ali upoštevajo pravo druge države, s katero je primer dejansko povezan.
- (3) Ob prenosu otrokovega običajnega prebivališča v drugo državo pogodbenico pravo te druge države od prenosa dalje ureja pogoje izvajanja ukrepov, sprejetih v državi prejšnjega običajnega prebivališča.

16. člen

- (1) Zakonito dodelitev ali prenehanje starševske odgovornosti brez posredovanja sodnih ali upravnih organov ureja pravo države, v kateri je otrokovo običajno prebivališče.
- (2) Dodelitev ali prenehanje starševske odgovornosti s sporazumom ali enostranskim aktom brez posredovanja sodnih ali upravnih organov ureja pravo države, v kateri je otrokovo običajno prebivališče ob začetku veljavnosti sporazuma ali enostranskega akta.
- (3) Starševska odgovornost po pravu države, v kateri je otrokovo običajno prebivališče, se ohrani po prenosu običajnega prebivališča v drugo državo.
- (4) Če se otrokovo običajno prebivališče spremeni, ureja zakonito dodelitev starševske odgovornosti osebi, ki take odgovornosti še nima, pravo države, v kateri je novo otrokovo običajno prebivališče.

17. člen

Izvajanje starševske odgovornosti ureja pravo države, v kateri je otrokovo običajno prebivališče. Če se otrokovo običajno prebivališče spremeni, starševsko odgovornost ureja pravo države, v kateri je novo otrokovo običajno prebivališče.

18. člen

Starševska odgovornost, omenjena v 16. členu, se lahko odpravi ali pogoji njenega izvajanja spremenijo z ukrepi, sprejetimi na podlagi te konvencije.

19. člen

- (1) Veljavnost dogovora, sklenjenega med tretjim in drugo osebo, ki bi bila upravičena delovati kot otrokov zakoniti zastopnik po pravu države, v kateri je bil dogovor sklenjen, se ne more izpodbijati niti se tretji ne more šteti za odgovornega samo zato, ker druga oseba ni bila upravičena delovati kot otrokov zakoniti zastopnik v skladu s pravom, navedenim v določbah tega poglavja, razen če je tretji vedel ali bi moral vedeti, da to pravo ureja starševsko odgovornost.
- (2) Prejšnji odstavek se uporablja le, če je dogovor sklenjen med osebami, ki so na ozemlju iste države.

20. člen

Določbe tega poglavja se uporabljajo tudi tedaj, ko je pravo, ki ga omenjajo, pravo države, ki ni pogodbenica.

21. člen

- (1) V tem poglavju izraz pravo pomeni pravo, ki velja v določeni državi, ne pa kolizijskih pravil.
- (2) Če pa je pravo, ki se uporablja na podlagi 16. člena, pravo države, ki ni pogodbenica, in kolizijska pravila te države določajo pravo neke druge države, ki ni pogodbenica in bi uporabljala svoje pravo, se uporablja pravo te druge države. Če ta druga država, ki ni pogodbenica, ne bi uporabljala svojega prava, se uporablja pravo, ki ga določa 16. člen.

22. člen

Uporaba prava, določenega v določbah tega poglavja, se lahko zavrne le, če bi bila očitno v nasprotju z javnim redom in ob upoštevanju otrokovih koristi.

POGLAVJE IV – PRIZNAVANJE IN UVELJAVLJANJE**23. člen**

- (1) Ukrepi, ki jih sprejmejo organi države pogodbenice, se zakonito priznajo v vseh drugih državah pogodbenicah.
- (2) Vendar se priznanje lahko zavrne,
 - (a) če je ukrep sprejel organ, katerega pristojnost ne izhaja iz določb II. poglavja;
 - (b) če je bil ukrep sprejet, razen v primeru nujnosti, v sodnem ali upravnem postopku, ne da bi bila otroku dana možnost, da pove svoje mnenje, ob kršenju temeljnih načel procesnega prava zaprosene države;
 - (c) na zaprosilo osebe, ki trdi, da ukrep posega v njeno starševsko odgovornost, če je bil tak ukrep sprejet, razen v primeru nujnosti, ne da bi bila tej osebi dana možnost, da pove svoje mnenje;
 - (d) če je priznanje očitno v nasprotju z javnim redom zaprosene države ob upoštevanju otrokovih koristi;
 - (e) če je ukrep nezdržljiv z ukrepom, ki je bil pozneje sprejet v državi otrokovega običajnega prebivališča, ki ni pogodbenica, če ta ukrep izpolnjuje zahteve za priznanje v zaproseni državi;
 - (f) če se ni ravnalo v skladu s postopkom, določenim v 33. členu.

24. člen

Ne glede na prvi odstavek 23. člena lahko vsaka zainteresirana oseba pristojne organe države pogodbenice zaprosi, da odločajo o tem, ali se ukrep, sprejet v drugi državi pogodbenici, prizna ali ne. Postopek ureja pravo zaprosene države.

25. člen

Organ zaprosene države zavezujejo razsodbe, temelječe na dejstvih, ki so podlaga za pristojnost organa države, ki je sprejel ukrep.

26. člen

- (1) Če je treba ukrepe, sprejete in pravnomočne v eni od držav pogodbenic, uveljaviti v drugi državi pogodbenici, se v tej drugi državi pogodbenici na zaprosilo zainteresirane strani razglasijo za pravnomočne ali se evidentirajo za uveljavitev v skladu s postopkom, ki ga določa pravo te države.
- (2) Vsaka država pogodbenica za razglasitev pravnomočnosti ali evidentiranje uporablja enostavni in hitri postopek.
- (3) Razglasitev pravnomočnosti ali evidentiranje se lahko zavrne le na podlagi enega od razlogov, določenih v drugem odstavku 23. člena.

27. člen

Razen revizije, potrebne pri uporabi prejšnjih členov, se vsebina sprejetega ukrepa ne revidira.

28. člen

Ukrepi, ki jih je sprejela ena država pogodbenica in jih je druga država pogodbenica razglasila za pravnomočne ali evidentirala za uveljavitev, se v tej drugi državi uveljavijo, kot da so jih sprejeli organi te države. Ukrepi se uveljavijo v skladu s pravom zaprosene države in v obsegu, ki ga to pravo določa, ob upoštevanju otrokovih koristi.

POGLAVJE V – SODELOVANJE

29. člen

- (1) Država pogodbenica določi osrednji organ, ki izpolnjuje obveznosti, ki so po konvenciji določene za tak organ.
- (2) Zvezne države, države z več kot enim pravnim sistemom ali države, ki imajo avtonomne ozemeljske enote, lahko določijo več osrednjih organov in navedejo ozemeljski ali osebni obseg njihovih funkcij. Če je država določila več osrednjih organov, določi osrednji organ, ki se mu lahko pošiljajo prošnje, da jih pošlje naprej ustreznemu osrednjemu organu v tej državi.

30. člen

- (1) Osrednji organi sodelujejo med seboj in spodbujajo sodelovanje med pristojnimi organi v svojih državah, da bi zagotovili uresničevanje ciljev te konvencije.
- (2) Pri uporabi te konvencije sprejemajo ustrezne ukrepe, da bi zagotovili obveščanje o svojem pravu in storitvah, ki so v njihovi državi na voljo glede varstva otroka.

31. člen

Osrednji organ države pogodbenice neposredno ali s pomočjo javnih organov ali drugih organov sprejema ustrezne ukrepe, da se:

- (a) olajša sporazumevanje in ponudi pomoč, določena v 8. in 9. členu ter v tem poglavju;
- (b) s posredovanjem, spravo ali drugimi podobnimi sredstvi omogoči sporazumno reševanje glede varstva otroka ali njegovega premoženja v razmerah, v katerih se uporablja Konvencija;
- (c) na prošnjo pristojnega organa druge države pogodbenice pomaga odkriti kraj, kjer je otrok, če se zdi, da je otrok na ozemlju zaprosene države in potrebuje varstvo.

32. člen

Na utemeljeno prošnjo osrednjega ali drugega pristojnega organa države pogodbenice, s katero je otrok dejansko povezan, lahko osrednji organ države pogodbenice, v kateri ima otrok običajno prebivališče in v kateri je, neposredno ali s pomočjo javnih ali drugih organov

- (a) priskrbi poročilo o otrokovih razmerah;
- (b) zaprosi, da pristojni organ njegove države premisli, ali je treba sprejeti ukrepe za varstvo otroka ali njegovega premoženja.

33. člen

- (1) Če namerava organ, pristojen na podlagi 5. do 10. člena, otroka namestiti v rejniško družino ali zavod ali kafalo ali podobno ustanovo in naj bi bila ta namestitev ali zagotovitev varstva otroka v drugi državi pogodbenici, se najprej posvetuje z osrednjim ali drugim pristojnim organom te druge države. V ta namen mu pošlje poročilo o otroku in razlogih za predlagano namestitev ali zagotovitev varstva.
- (2) Odločba o namestitvi ali zagotovitvi varstva se lahko v državi prosilke sprejme le, če je osrednji ali drug pristojni organ zaprosene države odobril to namestitev ali zagotovitev varstva ob upoštevanju otrokovih koristi.

34. člen

- (1) Če se namerava sprejeti varstveni ukrep, lahko organi, pristojni na podlagi konvencije, če to zahtevajo otrokove razmere, zaprosijo za informacije kateri koli organ druge države pogodbenice, ki ima informacije, pomembne za varstvo otroka.
- (2) Država pogodbenica lahko izjavi, da se prošnje na podlagi prvega odstavka njenim organom pošiljajo samo prek njenega osrednjega organa.

35. člen

- (1) Pristojni organi države pogodbenice lahko organe druge države pogodbenice zaprosijo, da jim pomagajo pri uresničevanju varstvenih ukrepov, sprejetih na podlagi konvencije, predvsem pri zagotavljanju dejanskega uresničevanja pravice do stikov in pravice do vzdrževanja rednih neposrednih stikov.
- (2) Organi države pogodbenice, v kateri otrok nima običajnega prebivališča, lahko na prošnjo tistega od staršev, ki prebiva v tej državi in želi pridobiti ali obdržati pravico do stikov, zberejo podatke ali dokaze in razsodijo o primernosti tega od staršev in o pogojih za uresničevanje stikov. Organ, pristojen za odločanje o vlogi za stike z otrokom na podlagi 5. do 10. člena, dopusti take podatke, dokaze in ugotovitve ter jih prouči, preden sprejme odločitev.
- (3) Organ, pristojen na podlagi 5. do 10. člena za odločanje o stikih, lahko pred sprejetjem odločitve glede prošnje, vložene na podlagi drugega odstavka, preloži postopek, predvsem če obravnava vlogo za omejitev ali ukinitve pravic do stikov, ki so bile dane v državi, v kateri je imel otrok prejšnje običajno prebivališče.
- (4) Določbe tega člena organu, pristojnemu na podlagi 5. do 10. člena, ne preprečujejo sprejetja začasnih ukrepov pred sprejetjem odločitve glede prošnje, vložene na podlagi drugega odstavka.

36. člen

Kadar je otrok v resni nevarnosti, pristojni organi države pogodbenice, v kateri so bili sprejeti ali se proučujejo ukrepi za otrokovo varstvo, če so obveščeni o prenosu otrokovega prebivališča v drugo državo ali o tem, da je otrok v drugi državi, obvestijo organe te države o tej nevarnosti in ukrepih, ki so bili sprejeti ali se proučujejo.

37. člen

Organ na podlagi tega poglavja ne zaprosi za informacije ali jih ne da, če meni, da bi to verjetno ogrozilo otroka ali njegovo premoženje ali bi pomenilo resno grožnjo za svobodo ali življenje člana otrokove družine.

38. člen

- (1) Ne glede na možnost, da lahko zahtevajo plačilo razumnih stroškov za opravljene storitve, osrednji organi in drugi javni organi držav pogodbenic krijejo vsak svoje stroške, nastale pri uporabi določb tega poglavja.
- (2) Vsaka država pogodbenica lahko z eno ali več držav pogodbenic sklene sporazum o delitvi stroškov.

39. člen

Vsaka država pogodbenica lahko z eno ali več držav pogodbenic sklene sporazume o boljšem medsebojnem izvajanju določb tega poglavja. Države, ki so sklenile tak sporazum, en izvod pošljejo depozitarju konvencije.

POGLAVJE VI – SPLOŠNE DOLOČBE

40. člen

- (1) Organi države pogodbenice, v kateri je otrokovo običajno prebivališče, ali države pogodbenice, v kateri je bil sprejet varstveni ukrep, lahko osebi s starševsko odgovornostjo ali osebi, ki ji je zaupano varstvo otroka ali njegovega premoženja, na njeno prošnjo izdajo potrdilo, da lahko opravlja naloge in da so ji bila dana pooblastila, na podlagi katerih je upravičena ukrepati.
- (2) Šteje se, da so sposobnosti in pooblastila, navedena v potrdilu, dodeljena tej osebi, če ni dokazano nasprotno.
- (3) Država pogodbenica imenuje organe, ki so pooblaščen za izdajo navedenega potrdila.

41. člen

Osební podatki, zbrani ali dani v skladu s konvencijo, se lahko uporabljajo le za namene, za katere so bili zbrani ali dani.

42. člen

Organi, ki so jim podatki dani, zagotavljajo zaupnost podatkov v skladu s pravom svoje države.

43. člen

Dokumenti, poslani ali izdani v skladu s konvencijo, so oproščeni sodnega overjanja ali podobnih formalnosti.

44. člen

Vsaka država pogodbenica lahko imenuje organe, ki se jim morajo poslati prošnje po 8., 9. in 33. členu.

45. člen

- (1) Imenovanja, omenjena v 29. in 44. členu, se sporočijo Stalnemu uradu Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu.
- (2) Izjava, omenjena v drugem odstavku 34. člena, se da depozitarju konvencije.

46. člen

Državi pogodbenici, v kateri se za varstvo otroka ali premoženja uporabljajo različni pravni sistemi ali pravni predpisi, ni treba uporabljati pravil konvencije glede razhajanj med temi različnimi pravnimi sistemi ali pravnimi predpisi.

47. člen

V državi, v kateri se uporabljata dva ali več pravnih sistemov ali pravnih predpisov, ki se nanašajo na vprašanja, ki jih ureja ta konvencija, imajo v različnih ozemeljskih enotah posamezni izrazi naslednji pomen:

- (1) običajno prebivališče v tej državi pomeni običajno prebivališče v ozemeljski enoti te države;
- (2) navzočnost otroka v tej državi pomeni navzočnost otroka v ozemeljski enoti;
- (3) kraj otrokovega premoženja v tej državi pomeni kraj otrokovega premoženja v ozemeljski enoti;
- (4) država, katere državljanstvo ima otrok, pomeni ozemeljsko enoto, določeno v skladu s pravom te države, če ustreznih določb ni, pa ozemeljsko enoto, s katero je otrok najtesneje povezan;

- (5) država, katere organi so prejeli vlogo za razvezo zakonske zveze ali ločitev ali razveljavitev zakonske zveze otrokovih staršev, pomeni ozemeljsko enoto, katere organi so prejeli tako vlogo;
- (6) država, s katero je otrok dejansko povezan, pomeni ozemeljsko enoto, s katero je otrok tako povezan;
- (7) država, v katero je bil otrok odpeljan ali je bil v njej zadržan, pomeni ozemeljsko enoto, v katero je bil odpeljan ali je bil v njej zadržan;
- (8) organi te države, ki niso osrednji organi, pomenijo organe, ki so pooblaščen za delovanje v določeni ozemeljski enoti;
- (9) pravo, postopek ali organ države, v kateri je bil ukrep sprejet, pomeni pravo, postopek ali organ ozemeljske enote, v kateri je bil ta ukrep sprejet;
- (10) pravo, postopek ali organ zaprosene države pomeni pravo, postopek ali organ ozemeljske enote, v kateri se poskuša pridobiti priznanje ali uveljavitev.

48. člen

Za določitev prava, ki se uporablja na podlagi III. poglavja za državo, sestavljeno iz dveh ali več ozemeljskih enot, od katerih ima vsaka svoj pravni sistem ali svoje pravne predpise, glede vprašanj, ki jih ureja ta konvencija, se uporabljajo naslednja pravila:

- (a) če v taki državi obstajajo veljavna pravila, ki določajo ozemeljsko enoto, katere pravo se uporablja, se uporablja pravo te enote;
- (b) če takih pravil ni, se uporablja pravo ozemeljske enote, določene v 47. členu.

49. člen

Za določitev prava, ki se uporablja na podlagi III. poglavja za državo z dvema ali več pravnimi sistemi ali pravnimi predpisi, ki se uporabljajo za različne kategorije oseb glede zadev, ki jih ureja ta konvencija, se uporabljajo naslednja pravila:

- (a) če v tej državi obstajajo veljavna pravila, ki določajo, katero tako pravo se uporablja, se uporablja to pravo;
- (b) če takih pravil ni, se uporablja pravo sistema ali pravni predpisi, s katerimi je otrok najtesneje povezan.

50. člen

Ta konvencija ne vpliva na uporabo Konvencije z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodne ugrabitve otrok med pogodbenicami obeh konvencij. Vendar pa nič ne preprečuje, da bi se za vrnitev otroka, ki je bil nezakonito odpeljan ali zadržan, ali za zagotovitev pravice do stikov lahko uveljavile določbe te konvencije.

51. člen

Ta konvencija v odnosih med državami pogodbenicami brez poseganja v priznanje ukrepov, sprejetih na podlagi Konvencije z dne 5. oktobra 1961, nadomešča Konvencijo, ki ureja skrbništvo nad mladoletnimi osebami, podpisano 12. junija 1902 v Haagu.

52. člen

- (1) Ta konvencija ne vpliva na mednarodne dokumente, katerih pogodbenice so pogodbenice te konvencije in ki vsebujejo določbe o zadevah, ki jih ureja konvencija, razen če države pogodbenice, ki jih zavezujejo taki dokumenti, ne izjavijo drugače.

- (2) Konvencija ne vpliva na možnost, da ena ali več držav pogodbenic sklene sporazume, ki glede na otrokovo običajno prebivališče v eni od držav pogodbenic takih sporazumov, vsebujejo določbe o vprašanjih, ki jih ureja ta konvencija.
- (3) Sporazumi, ki jih mora skleniti ena ali več držav pogodbenic o vprašanjih, ki jih zajema ta konvencija, v odnosih teh držav z drugimi državami pogodbenicami ne vplivajo na določbe te konvencije.
- (4) Prejšnji odstavki se uporabljajo tudi za enotne zakone, ki temeljijo na posebnih regionalnih ali drugačnih vezeh med zadevnimi državami.

53. člen

- (1) Konvencija se uporablja za ukrepe le, če so ti v državi sprejeti po uveljavitvi konvencije za to državo.
- (2) Konvencija se uporablja za priznanje in uveljavitev ukrepov, sprejetih po njeni uveljavitvi v državi, v kateri so bili ukrepi sprejeti, in v zaprošeni državi.

54. člen

- (1) Sporočila, poslana osrednjemu organu ali drugemu organu države pogodbenice, se pošiljajo v izvirnem jeziku s prevodom v uradni jezik ali enega od uradnih jezikov te druge države, ali če tak prevod ni mogoč, s prevodom v francoski ali angleški jezik.
- (2) Vendar pa lahko država pogodbenica z izraženim pridržkom v skladu s 60. členom nasprotuje uporabi francoskega ali angleškega jezika, ne pa uporabi obeh.

55. člen

- (1) V skladu s 60. členom lahko država pogodbenica:
 - (a) zadrži pristojnost svojih organov za sprejetje ukrepov za varstvo otrokovega premoženja, ki je na njenem ozemlju;
 - (b) si pridrži pravico, da ne prizna starševske odgovornosti ali ukrepa, ki bi bil nezdržljiv z ukrepom, ki bi ga njeni organi sprejeli glede otrokovega premoženja.
- (2) Zadržanje pristojnosti se lahko omeji na določene vrste premoženja.

56. člen

Generalni sekretar Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu redno sklicuje Posebno komisijo, ki preverja praktično izvajanje konvencije.

POGLAVJE VII – KONČNE DOLOČBE

57. člen

- (1) Ta konvencija je na voljo za podpis državam, ki so bile članice Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu ob njenem osemnajstem zasedanju.
- (2) Ta konvencija se ratificira, sprejme ali odobri, listine o ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi pa se deponirajo pri Ministrstvu za zunanje zadeve Kraljevine Nizozemske, ki je depozitar konvencije.

58. člen

- (1) H konvenciji lahko pristopi vsaka država, potem ko je ta začela veljati v skladu s prvim odstavkom 61. člena.
- (2) Pristopna listina se deponira pri depozitarju.
- (3) Tak pristop velja le za odnose med državo, ki je pristopila, in tistimi državami pogodbenicami, ki temu pristopu niso ugovarjale v šestih mesecih od prejema uradnega obvestila, omenjenega v pododstavku (b) 63. člena. Ugovor lahko dajo države ob ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi konvencije. O vsakem ugovoru je treba obvestiti depozitarja.

59. člen

- (1) Če ima država dve ali več ozemeljskih enot z različnimi pravnimi sistemi glede zadev, ki jih obravnava konvencija, lahko ob podpisu, ratifikaciji, sprejemu, odobritvi ali pristopu izjavi, da se konvencija razširi na vse ozemeljske enote ali samo na eno ali več ozemeljskih enot, in sme to izjavo kadar koli spremeniti tako, da da drugo izjavo.
- (2) O vsaki izjavi je treba depozitarja uradno obvestiti, v njej pa morajo biti izrecno navedene ozemeljske enote, za katere se uporablja konvencija.
- (3) Če država v skladu s tem členom ne da izjave, se konvencija razširi na vse ozemeljske enote te države.

60. člen

- (1) Vsaka država pogodbenica lahko najpozneje ob ratifikaciji, sprejetju, odobritvi ali pristopu ali ko da izjavo po 59. členu, izrazi en ali oba pridržka, predvidena v drugem odstavku 54. člena in v 55. členu. Drugi pridržki niso dovoljeni.
- (2) Vsaka država lahko kadar koli umakne pridržek, ki ga je imela. Umik se sporoči depozitarju.
- (3) Pridržek preneha veljati prvi dan tretjega koledarskega meseca po uradnem obvestilu iz prejšnjega odstavka.

61. člen

- (1) Konvencija začne veljati prvi dan meseca po izteku trimesečnega obdobja po deponiranju tretje listine o ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi v skladu s 57. členom.
- (2) Nato začne konvencija veljati:
 - (a) za države, ki jo ratificirajo, sprejmejo ali odobrijo pozneje ali k njej pristopijo prvi dan meseca po izteku trimesečnega obdobja po deponiranju listine o ratifikaciji, sprejetju, odobritvi ali pristopu;
 - (b) za vsako državo, ki k njej pristopi, prvi dan meseca po treh mesecih po izteku šestmesečnega obdobja, predvidenega v tretjem odstavku 58. člena;
 - (c) za ozemeljsko enoto, na katero se je konvencija razširila v skladu z 59. členom, prvi dan meseca po izteku trimesečnega obdobja po uradnem obvestilu, navedenem v omenjenem členu.

62. člen

- (1) Država pogodbenica konvencije jo lahko odpove z uradnim pisnim obvestilom depozitarju. Odpoved se lahko omeji na določene ozemeljske enote, za katere velja konvencija.

- (2) Odpoved začne veljati prvi dan meseca po izteku dvanajstmesečnega obdobja, potem ko je depozitar prejel uradno obvestilo. Če je v uradnem obvestilu naveden daljši rok za veljavnost odpovedi, začne odpoved veljati ob izteku tega obdobja.

63. člen

Depozitar obvesti vse države članice Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu in države, ki so pristopile v skladu z 58. členom, o:

- (a) podpisih, ratifikacijah, sprejetjih in odobritvah v skladu s 57. členom;
- (b) pristopih in ugovorih k pristopom v skladu z 58. členom;
- (c) datumu začetka veljavnosti konvencije v skladu z 61. členom;
- (d) izjavah v skladu z drugim odstavkom 34. člena in 59. členom;
- (e) sporazumih v skladu z 39. členom;
- (f) pridržkih po drugem odstavku 54. člena in 55. členu ter njihovem umiku po drugem odstavku 60. člena;
- (g) odpovedih v skladu z 62. členom.

Da bi to potrdili, so pravilno pooblaščenimi podpisniki, podpisali to konvencijo.

Sestavljeno v Haagu 19. oktobra 1996 v francoskem in angleškem jeziku, pri čemer sta besedili enako verodostojni, v enem izvodu, ki se hrani v arhivu vlade Kraljevine Nizozemske, overjena kopija pa se po diplomatski poti pošlje vsaki državi, ki je bila članica Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu ob njenem osemnajstem zasedanju.

PRILOGA II
Kontrolni seznam za izvajanje

Haaška konvencija z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok

KONTROLNI SEZNAM ZA IZVAJANJE

Uvod

„Kontrolni seznam“ zadev, ki jih je treba proučiti pri izvajanju Konvencije

Namen tega kontrolnega seznama je opozoriti na vprašanja, ki jih bodo morale države morda obravnavati med izvajanjem Konvencije.

Njegov namen ni predpisati metode za izvajanje Konvencije v državah pogodbenicah. Pač pa so v njem navedena nekatera vprašanja, ki se lahko pojavijo pred izvajanjem Konvencije ali med njim. Seznam ni izčrpen in nedvomno bodo morale države obravnavati še druga konkretna vprašanja.

Kontrolni seznam vključuje „uvodne zadeve“ za obravnavo, ki se nanašajo na Konvencijo na splošno, medtem ko so lahko „posebni izvedbeni ukrepi“ in priloge h kontrolnemu seznamu državi v pomoč pri obravnavi posameznih vidikov Konvencije. Priloge zajemajo naslednje zadeve:

Priloga I

Povzetek določb v Konvenciji, s katerimi se lahko pred začetkom veljavnosti Konvencije zahtevajo izvedbeni ukrepi, na primer spremembe zakonodaje.

Priloga II

Povzetek informacij, ki jih je treba sporočiti depozitarju (ministrstvu za zunanje zadeve Kraljevine Nizozemske) in Stalnemu uradu Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu.

Priloga III

Povzetek nalog, ki jih opravljajo osrednji organi, pristojni organi in drugi organi v skladu s Konvencijo.

Priloga IV

Seznam razpoložljivih virov iz držav, ki lahko pomagajo drugim državam.

Uvodne zadeve

1. Ali želite postati država pogodbenica?

- ☐ S Stalnim uradom Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu in drugimi državami pogodbenicami se posvetujte o koristih Konvencije.
- ☐ Opredelite različne deležnike in strokovnjake v svoji državi, na primer vladne in nevladne agencije, sodstvo, službe za varstvo otrok in pravno stroko, ter se z njimi posvetujte, da:
 - opredelite posledice tega, da postanete država pogodbenica;
 - se odločite o tem, ali boste postali država pogodbenica;
 - opredelite najboljše metode za izvajanje Konvencije in
 - oblikujete načrt za izvajanje in učinkovanje Konvencije.

2. Metode izvajanja

- ☐ Razmislite o metodi za izvajanje Konvencije v vaši državi:
 - Ali v vašem pravnem sistemu Konvencija z začetkom veljavnosti samodejno postane del notranjega prava?
 oziroma
 - Ali je v vašem pravnem sistemu potrebna vključitev ali prenos Konvencije v notranje pravo? Če je tako, kako se to doseže?
 Ne glede na to, ali je v vašem pravnem sistemu potrebna vključitev ali prenos, bodo potrebni nekateri izvedbeni ukrepi v pomoč pri učinkovitem izvajanju in učinkovanju Konvencije v okviru vašega pravnega in upravnega sistema.
- ☐ Poskrbite za celovit pregled nacionalnih zakonov, pravil, uredb, odredb, politik in praks ter se prepričajte, da obstoječe določbe niso v nasprotju s Konvencijo.
- ☐ Če katere od obstoječih določb ovirajo ali onemogočajo učinkovito izvajanje in učinkovanje Konvencije, katere spremembe so potrebne? (Glej oddelek „Posebni izvedbeni ukrepi“ in Prilogo I.)
- ☐ Razmislite, katere zadeve bo treba v vašem pravnem sistemu obravnavati:
 - z upravnimi akti (npr. imenovanje osrednjega organa¹);
 - v zakonodaji (npr. pravila o pristojnosti za sprejetje varstvenih ukrepov, vključno z določbami za prenos ali prevzem pristojnosti²);
 - v pravilih, uredbah ali odredbah (npr. sodna pravila za sprejem in obravnavo dokazov iz druge pogodbenice v postopku glede stikov³).

3. Postanite država pogodbenica – podpis in ratifikacija ali pristop

Vsaka država lahko postane pogodbenica Konvencije. Vendar obstajajo različni načini, da država postane pogodbenica Konvencije. Razmislite, kaj od naslednjega je upoštevno:

- **Podpis, ki mu sledi ratifikacija:** Država, ki je bila 19. oktobra 1996 članica Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu, lahko **podpiše in ratificira** Konvencijo.⁴ Država s **podpisom** Konvencije načeloma izrazi svojo namero, da postane pogodbenica Konvencije. Vendar podpis države ne zavezuje k ratifikaciji Konvencije⁵. Da ta začne veljati, jo mora država nato

¹ Člen 29.

² Člena 8 in 9.

³ Člen 35.

⁴ Člen 57(1): Ta konvencija je na voljo za podpis državam, ki so bile članice Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu ob njenem osemnajstem zasedanju (19. oktobra 1996).

⁵ V skladu s členom 18 *Dunajske konvencije o pravu mednarodnih pogodb* države, ko pogodbo priznajo za zavezujočo, ne smejo ovirati cilja in namena pogodbe, preden ta začne veljati.

- **ratificirati.** Konvencija začne veljati tri mesece po ratifikaciji⁶.
- **Pristop:** Druge države, ki želijo postati pogodbenice Konvencije, lahko k njej **pristopijo**⁷. Za pristopno državo Konvencija začne veljati devet mesecev po datumu pristopa⁸. V prvih šestih mesecih tega devetmesečnega obdobja lahko druga država pogodbenica ugovarja pristopu. Konvencija začne med pristopno državo in državo, ki je dala ugovor, veljati šele, ko je ugovor umaknjen. Vendar pa Konvencija začne veljati med pristopno državo in vsemi drugimi državami pogodbenicami, ki niso ugovarjale⁹.

Za ratifikacijo Konvencije ali pristop h Konvenciji mora država pri depozitarju deponirati ustrezne instrumente¹⁰. V Prilogi II so povzete še druge informacije, ki jih je treba depozitarju in/ali Stalnemu uradu Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu sporočiti pred ratifikacijo/pristopom ali ob njem.

4. Oblikovanje časovnega načrta

Določite datum, ko naj bi Konvencija začela veljati za vašo državo. Pri oblikovanju časovnega načrta izvajanja upoštevajte ta datum in poskrbite za naslednje:

- ☐ Zagotovite, da se vsi potrebni instrumenti in informacije deponirajo pri depozitarju ter sporočijo Stalnemu uradu (glej Prilogo II).
- ☐ Zagotovite, da so do začetka veljavnosti Konvencije v vaši državi uvedeni oziroma uzakonjeni in veljajo ustrezni izvedbeni ukrepi.
- ☐ Prepričajte se, da so vsi ključni deležniki (npr. ministrstva, agencije za varstvo otrok, sodišča, policija, pravna stroka) obveščeni o začetku veljavnosti Konvencije, o morebitnih spremembah zakonov in postopkov ter po potrebi o vlogah, ki jih imajo na podlagi Konvencije.
- ☐ Zagotovite, da je posameznikom, ki sodelujejo pri izvajanju Konvencije (npr. ministrstvom, agencijam za varstvo otrok, sodiščem in policiji), na voljo ustrezno usposabljanje.
- ☐ O Konvenciji obveščajte javnost.

5. Imenovanja, izjave in pridržki

V skladu s Konvencijo so potrebna nekatera obvezna imenovanja ter neobvezne izjave in pridržki, ki se državam morda zdijo potrebni.

Povzetek informacij, ki jih je treba sporočiti depozitarju in/ali Stalnemu uradu Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu, je naveden v Prilogi II, zlasti pa:

- ☐ zagotovite, da so osrednji organ oziroma osrednji organi imenovani ob ratifikaciji/pristopu (ali vsaj pred začetkom veljavnosti Konvencije)¹¹;
- ☐ zagotovite, da se kontaktni podatki vseh osrednjih organov in jeziki sporazumevanja prednostno pošljejo Stalnemu uradu in sproti posodabljaajo;

⁶ Člen 61(2)(a): Konvencija začne veljati za države, ki jo **ratificirajo, sprejmejo** ali **odobrijo** pozneje ali k njej pristopijo prvi dan meseca po izteku trimesečnega obdobja po deponiranju listine o ratifikaciji, sprejetju, odobritvi ali pristopu.

⁷ Člen 58(1): Po začetku veljavnosti Konvencije lahko k njej pristopi vsaka država.

⁸ Člen 61(2)(b): Konvencija začne veljati za vsako državo, ki k njej **pristopi**, prvi dan meseca po treh mesecih po izteku šestmesečnega obdobja.

⁹ Člen 58(3). Upoštevati je treba, da lahko zgodnejšemu pristopu države ugovarjajo ob **ratifikaciji, sprejetju** ali **odobritvi** Konvencije.

¹⁰ Člen 57(2); Člen 58(2).

¹¹ Člen 29, člen 45. Če osrednji organ ni imenovan ob ratifikaciji/pristopu, obstaja tveganje, da bodo druge države pogodbenice začele razmišljati o tem, da bi ugovarjale pristopu.

- ☐ države pogodbenice lahko imenujejo organe, ki se jim pošljejo prošnje na podlagi členov 8 in 9 (prenos pristojnosti) ter člena 33 (prošnje za namestitvev otroka v varstvo)¹²; zagotovite, da se podrobnosti imenovanja in kontaktni podatki organov prednostno takoj pošljejo Stalnemu uradu (in jeziki sporazumevanja organov);
- ☐ razmislite, ali je potrebna izjava na podlagi člena 34(2) (kadar država namerava sprejeti varstveni ukrep, je treba informacije, ki so pomembne za varstvo otroka, njenim organom pošiljati izključno prek osrednjega organa)¹³;
- ☐ razmislite, ali so potrebni pridržki na podlagi člena 54 (jezik sporazumevanja) in člena 55 (premoženje)¹⁴;
- ☐ razmislite, ali je potrebna izjava na podlagi člena 59 (uporaba Konvencije za ozemeljske enote)¹⁵.

6. Izvedbeni postopki v teku

- ☐ Razvijte in vzpostavite mehanizme za spremljanje in vrednotenje uporabe in delovanja Konvencije, na primer posvetovanje s sodišči in drugimi organi, odgovornimi na podlagi Konvencije. Redno vrednotenje bo pripomoglo k odkrivanju morebitnih težav z izvajanjem in odzivanju nanje.
- ☐ Zagotovite, da se vse prihodnje spremembe kontaktnih podatkov osrednjih organov in imenovanih organov sporočijo Stalnemu uradu.
- ☐ Za pomoč dostopajte do naslednjih virov:
 - spletišče Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu < www.hcch.net >;
 - P. Lagarde, „Explanatory Report on the Convention on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement and Co-operation in respect of Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children“, *Proceedings of the Eighteenth Session, zvezek II, Protection of children*, Haag, SDU, 1998, na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelku „Publications“ in nato podrazdelku „Explanatory Reports“;
 - *The Judges' Newsletter on International Child Protection* – na voljo na spletišču Haaške konference v razdelku „Publications“ in nato podrazdelku „Judges' Newsletter“;
 - seznam razpoložljivih virov iz držav, ki so lahko v pomoč drugim državam (glej Prilogo IV).

Posamezni izvedbeni ukrepi

Poglavje I – Področje uporabe

- ☐ Opredelite, kateri varstveni ukrepi so že na voljo v notranjem pravu in kako se navezujejo na Konvencijo. Ukrepi, navedeni v členu 3, niso izčrpní in v vaši državi so morda na voljo še drugi varstveni ukrepi¹⁶.
- ☐ Razmislite, v katerih pravicah in obveznostih v okviru notranjega prava se izraža pojem „starševska odgovornost“ (glej člen 1(2)).

¹² Člen 44, člen 45.

¹³ Člen 45, člen 60. Glej tudi točko 144 obrazložitvenega poročila.

¹⁴ Člen 60. Glej tudi točko 181 obrazložitvenega poročila.

¹⁵ Člen 60.

¹⁶ Nasprotno pa izčrpen seznam zadev, za katere se Konvencija ne uporablja, vsebuje člen 4. Glej točke od 26 do 36 obrazložitvenega poročila.

Poglavje II – Pristojnost

- ☐ Razmislite, ali je treba spremeniti zakonodajo, da se sodnim ali upravnim organom zagotovi pristojnost za sprejetje varstvenih ukrepov na podlagi otrokovega „običajnega prebivališča“ (člen 5).
- ☐ Organi morajo imeti tudi možnost sprejeti nekatere varstvene ukrepe v zvezi z otrokom, ki **je** v državi, vendar tam nima **običajnega prebivališča** (členi 6, 11 in 12).
- ☐ Upoštevati je treba, da lahko organi države v skladu s Konvencijo sprejmejo varstvene ukrepe v zvezi z otrokom, ki ima običajno prebivališče v drugi državi pogodbenici, v okviru predloga za razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitev zakonske zveze med staršema. Vendar je to mogoče samo v zelo omejenih okoliščinah in le, če je to dovoljeno s pravom države (člen 10).
- ☐ Opredelite, kateri sodni ali upravni organi bodo lahko izvajali pristojnost na podlagi Konvencije, in zagotovite, da bodo obveščeni o morebitnih spremembah zakonodaje, politike ali prakse.
- ☐ Razmislite, kateri izvedbeni ukrepi bi bili lahko potrebni za lažji prenos pristojnosti na podlagi členov 8 in 9, na primer:
 - spremembe zakonodaje ali pravil, da se pristojnim organom omogoči prenos ali prevzem pristojnosti (organi bi morali biti seznanjeni s pogoji, pod katerimi se lahko opravi prenos, zlasti da mora biti v otrokovo korist in da morata z njim soglašati oba starša (glej člena 8 in 9));
 - izvajanje notranjih postopkov, kot so:
 - mehanizmi za prenos ali prevzem pristojnosti (organi bi morali imeti možnost, da soglašajo s prošnjami za prenos ali prevzem pristojnosti v ustreznih primerih). Razmislite:
 - kako bo prošnja za varstvene ukrepe predložena organu, ki je prevzel pristojnost, in
 - kako zagotoviti, da v primeru prenosa pristojnosti zadeve ne obravnavajo več organi vaše države.
 - postopki za pošiljanje in prejemanje prošenj za prenos pristojnosti ter morebitna vloga osrednjega organa (države bi morale razmisliti, kako bodo njihovi organi komunicirali z organi v drugih državah pogodbenicah, na primer z neposrednimi izmenjavami med pristojnimi organi, ki jih zadeva postopek, ali s komuniciranjem prek osrednjega organa, razmisliti pa bi morale tudi o tem, ali je potrebna izjava na podlagi člena 44 (tj. imenovanje organov, ki se jim pošljejo prošnje na podlagi členov 8 in 9));
 - postopki za stranke v zadevi (razen osrednjih organov ali drugih organov), ki so pozvane, naj zaprosijo za prenos pristojnosti, pri čemer je treba upoštevati, da je ena od strank lahko v drugi državi pogodbenici.

Poglavje III – Pravo, ki se uporablja

- ☐ Razmislite, ali so potrebne spremembe obstoječe zakonodaje, da se omogoči:
 - priznanje starševske odgovornosti, ki je bila dodeljena ali je prenehala po pravu otrokovega običajnega prebivališča, tj. pravu druge države (člen 16);
 - organom, da **izjemoma** uporabijo ali upoštevajo pravo druge države, s katero je otrok „dejansko povezan“ (člen 15(2)).

Poglavje IV – Priznavanje in uveljavljanje

- ☐ Razmislite, ali so potrebni izvedbeni ukrepi za spremembo obstoječe zakonodaje ali postopkov, ki so v nasprotju z naslednjimi določbami:
 - varstveni ukrepi, ki jih sprejmejo organi države pogodbenice, se morajo „**zakonito**“ priznati (člen 23(1));
 - priznanje varstvenih ukrepov, sprejetih v drugi državi pogodbenici, se lahko zavrne samo na podlagi razlogov iz člena 23(2);
 - vsaka „**zainteresirana oseba**“ lahko zaprosi za odločbo o tem, ali se ukrep, sprejet v drugi državi pogodbenici, prizna ali ne (člen 24); zainteresirana oseba je lahko zunaj zaprosene države;
 - postopek za razglasitev pravomočnosti ali evidentiranje varstvenih ukrepov mora biti „**enostaven in hiter**“ (člen 26);
 - varstveni ukrepi se uveljavijo v skladu s pravom zaprosene države in v obsegu, ki ga to pravo določa, ob upoštevanju otrokovih koristi (člen 28).
- ☐ Proučite obstoječe nacionalne zakone zunaj Konvencije, ki se uporabljajo za priznanje, razglasitev pravomočnosti ali evidentiranje tujih varstvenih ukrepov, ki jih je sprejela druga država, in razmislite, kako se ti navezujejo na Konvencijo.

Poglavje V – Sodelovanje

(a) Osrednji organi

Osrednji organi bodo imeli pomembno vlogo pri učinkovitem izvajanju Konvencije. V idealnem primeru bodo vzpostavljeni in delovali kot kontaktna točka, poleg tega bodo tudi dopolnjevali obstoječe nacionalne in čezmejne ureditve.

- ☐ Pri načrtovanju vzpostavitve osrednjega organa razmislite o:
 - tem, kateri organ je najprimernejši za opravljanje nalog osrednjega organa (to je najverjetneje organ s pristojnostmi, ki so najtesneje povezane z vsebino Konvencije. Osrednji organ bi moral imeti tudi možnost spodbujati sodelovanje med nacionalnimi organi, odgovornimi za različne vidike varstva otrok, in sodelovati z drugimi osrednjimi organi v državah pogodbenicah. Osrednji organ je na primer lahko vladni organ, kot je ministrstvo za pravosodje ali ministrstvo za otroke in družino. Lahko pa je imenovana tudi nevladna organizacija s podobnimi odgovornostmi v zvezi z otroki.);
 - nalogah, ki jih bo opravljal osrednji organ, in nalogah, ki jih bodo opravljali drugi organi (glej Prilogo III);
 - potrebnih ukrepih za zagotovitev, da ima vsak organ potrebna pooblastila in sredstva, da lahko učinkovito opravlja naloge na podlagi Konvencije;
 - tem, ali so potrebni notranji postopki za zagotovitev hitrega pošiljanja in obravnave prošenj. Na primer:
 - komuniciranje med osrednjimi organi, pristojnimi organi in drugimi organi v vaši državi;
 - komuniciranje z organi v drugih državah;
 - tem, kako se lahko s posredovanjem, spravo ali drugimi podobnimi sredstvi dosežejo sporazumne rešitve za varstvene ukrepe (člen 31(b)) (opredelite, katere storitve so na voljo, da se strankam omogoči iskanje sporazumnih rešitev in se jih pri tem podpre);
 - čeprav morajo osrednji organi in drugi javni organi držav pogodbenic kriti vsak svoje stroške pri izpolnjevanju obveznosti na podlagi Konvencije, razmislite o možnosti, da se zahteva plačilo „razumnih stroškov“ za nekatere opravljene storitve (člen 38)¹⁷.

¹⁷

Glej točko 152 obrazložitvenega poročila.

- ☐ Če je vaša država pogodbenica konvencije o protipravnem odvzemu otrok iz leta 1980, razmislite, ali bodo za obe konvenciji imenovani isti osrednji organi.
 - Če ne bodo imenovani isti osrednji organi, zagotovite, da se osrednji organi lahko posvetujejo v zadevah, ki se nanašajo na nezakonito premestitev ali zadržanje otroka¹⁸, ali zadevah v zvezi s stiki.

(b) Stiki – člen 35

- ☐ Razmislite, ali so potrebni izvedbeni ukrepi ali spremembe obstoječe zakonodaje:
 - za pomoč pri „zagotavljanju dejanskega uresničevanja pravice do stikov“ za starša, ki prebiva v drugi državi pogodbenici (opredelite, kateri organi bodo pošiljali in prejeli prošnje za pomoč);
 - da se organom, ki odločajo v postopku v zvezi s stiki, omogoči upoštevanje informacij iz druge države pogodbenice glede primernosti starša, ki prebiva v drugi državi.
- ☐ Opredelite, kakšno pravno pomoč ali drugo svetovanje imajo na voljo tuji starši, ki zaprosijo za varstvene ukrepe v zvezi s stiki z otrokom, ki ima običajno prebivališče v vaši državi.

Za podrobnejše nasvete o tem vidiku Konvencije glej *Čezmejni stiki z otroki – splošna načela in smernice za dobro prakso (2008)* na voljo na spletišču < www.hcch.net > v razdelkih „Child Abduction Section“ in nato podrazdelku „Guides to Good Practice“.

(c) Čezmejna namestitev otrok – člen 33

- ☐ Razmislite, ali so potrebni izvedbeni ukrepi ali spremembe obstoječe zakonodaje v zvezi s čezmejno namestitvijo otroka v rejniško družino ali zavod ali zagotovitev njegovega varstva v kafali ali podobni ustanovi.
- ☐ Razmislite, kateri organi so najprimernejši za:
 - svetovanje o načrtovanih namestitvah;
 - pripravo poročil o otroku;
 - prejetje in pošiljanje prošenj iz druge države pogodbenice.
- ☐ Razmislite, kateri zaščitni mehanizmi in standardi se morajo uporabiti, preden osrednji organ ali drug pristojni organ odobri čezmejno namestitev ali zagotovitev varstva.
- ☐ Morda je potrebno imenovanje na podlagi člena 44 (države pogodbenice lahko imenujejo organe, na katere se naslovijo prošnje na podlagi člena 33).
- ☐ Zagotovite, da so v državi in z drugimi državami pogodbenicami uvedeni postopki, da se preprečijo namestitve brez soglasja sprejemne države.

(d) Komuniciranje med sodišči

Mednarodna haaška mreža sodnikov olajšuje neposredno komuniciranje in izmenjavo informacij med sodniki v različnih državah.

- ☐ Če je vaša država zastopana v mreži, razmislite, ali bi bilo treba imenovanemu sodniku omogočiti tudi pošiljanje informacij v zvezi s Konvencijo. Razmislite, ali bi bilo morda koristno imenovati dodatnega sodnika, ki ga zanima Konvencija oziroma je strokovnjak zanj.
- ☐ Če vaša država ni zastopana v mreži, razmislite, ali se kateri od članov sodstva v vaši državi strokovno zanima za izvajanje Konvencije in bi bil pripravljen sodelovati. Podrobnejše informacije o mreži so na voljo pri Stalnem uradu Haaške konference.
- ☐ Razmislite o morebitni vlogi neposrednega komuniciranja med sodišču pri izvajanju členov 8 in 9 v vaši državi.
- ☐ Razmislite, ali so potrebni izvedbeni ukrepi za zagotovitev pravne podlage za neposredno komuniciranje med sodišči.

Zaupnost (člena 41 in 42)

- ☐ Razmislite, ali obstoječi nacionalni zakoni zadostujejo za varovanje zaupnosti informacij, ki se zbirajo ali pošiljajo na podlagi Konvencije.
- ☐ Če v vaši državi obstajajo omejitve v zvezi z vrsto informacij, ki se lahko razkrijejo tretjim osebam, razmislite, ali bi bilo mogoče uvesti izjeme za izmenjavo informacij, če bi bilo to v skladu s Konvencijo, na primer če otrok nujno potrebuje varstvo.

Razmerje med konvencijo in drugimi instrumenti

- ☐ Opredelite morebitne druge mednarodne instrumente, katerih pogodbenica je vaša država in ki se nanašajo na varstvo otrok, ter razmislite, kako se navezujejo na Konvencijo. Po potrebi skupaj z drugimi pogodbenicami instrumentov razmislite, ali je potrebna izjava, da se zagotovi združljivost s Konvencijo (člen 52).

marec 2009

PRILOGA I

Kontrolni seznam določb v konvenciji iz leta 1996, na podlagi katerih so morda potrebne spremembe nacionalnih zakonov ali postopkov

V naslednji preglednici so povzete določbe, v zvezi s katerimi je morda treba razmisliti o zakonodajnih ali postopkovnih spremembah za učinkovito izvajanje in učinkovanje Konvencije. Take spremembe bodo seveda manj potrebne za tiste države, v katerih se določbe Konvencije samodejno vključijo v pravni sistem.

Člen	Določba	Vprašanje
Člen 5	Država, v kateri ima otrok „običajno prebivališče“, je pristojna za sprejetje varstvenih ukrepov.	Ali so organi pristojni za sprejetje ukrepov na podlagi otrokovega „običajnega prebivališča“?
Členi 6, 11, 12	Države pogodbenice lahko sprejmejo nekatere varstvene ukrepe v zvezi z otrokom, ki v državi nima običajnega prebivališča, vendar je njej navzoč.	Ali so organi pristojni za sprejetje varstvenih ukrepov, kadar je otrok v državi, vendar tam nima običajnega prebivališča? Ali lahko organi sprejmejo varstvene ukrepe na podlagi člena 12, ki so začasni in učinkujejo na omejenem ozemlju?
Člen 7	V primerih protipravnega odvzema otroka organi države, v kateri je imel otrok, tik preden je bil nezakonito odpeljan ali zadržan, običajno prebivališče, ohranijo pristojnost za varstvene ukrepe, dokler ni izpolnjenih več pogojev.	Ali so vzpostavljeni mehanizmi za zagotovitev, da pristojni organi vedo, da gre v zadevi za mednarodni protipravni odvzem otroka? Ali imajo organi v državi, kjer je otrok, omejeno pristojnost, tako da lahko sprejemajo samo nujne ukrepe?
Člena 8 in 9	Pristojnost se lahko prenese med organi držav pogodbenic, ko so izpolnjeni nekateri pogoji.	Ali lahko organi prevzamejo ali prenesejo pristojnost v skladu s Konvencijo? Ali so vzpostavljeni postopki za lažji prenos pristojnosti?
Člen 10	Kadar so izpolnjeni nekateri pogoji, lahko organi sprejmejo varstvene ukrepe v zvezi z otrokom, ki ima običajno prebivališče v drugi državi pogodbenici, če se ukrepi sprejmejo v okviru predloga za razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitev zakonske zveze med staršema.	Če organi v vaši državi lahko sprejmejo varstvene ukrepe v okviru predloga za razvezo ali prenehanje življenjske skupnosti staršev, zagotovite, da to lahko storijo le, če so izpolnjeni pogoji iz člena 10(1)(a) in (b).

Člen 1, 3 in od 16 do 18	V Konvenciji je starševska odgovornost opredeljena v členu 1(2). Varstveni ukrepi vključujejo dodelitev, izvajanje, prenos in prenehanje ali omejitev starševske odgovornosti.	Ali vaš pravni sistem pozna pojem „starševska odgovornost“? V katerih pravicah in obveznostih v vaši državi se izraža pojem starševska odgovornost? Ali bo starševska odgovornost, ki je bila dodeljena ali je prenehala po pravu otrokovega običajnega prebivališča, tj. pravu druge države, priznana?
Člen 23	Varstveni ukrepi se „zakonito“ priznajo v vseh državah pogodbenicah.	Ali se varstveni ukrepi, sprejeti v drugi državi pogodbenici, v vaši državi priznajo po zakonu, to pomeni, da bo ukrep priznan, ne da bi bilo treba začeti postopek?
Člen 24	Vsaka „zainteresirana oseba“ lahko zaprosi za odločbo o priznanju ali nepriznanju ukrepa, sprejetega v drugi državi pogodbenici.	Ali lahko zainteresirana oseba uveljavlja priznanje ali nepriznanje varstvenega ukrepa? Zainteresirana oseba je lahko v drugi državi pogodbenici.
Člen 26	Razglasitev pravnomočnosti ali evidentiranje varstvenih ukrepov mora biti „enostaven in hiter postopek“.	Ali so postopki za evidentiranje varstvenih ukrepov „enostavni in hitri“?
Členi od 30 do 39	Sodelovanje na podlagi Konvencije.	Ali ima vsak organ potrebna pooblastila in sredstva, da lahko učinkovito opravlja naloge na podlagi Konvencije?

PRILOGA II

Informacije, ki jih morajo države pogodbenice konvencije iz leta 1996 sporočiti depozitarju in/ali Stalnemu uradu

Imenovanja, o katerih morajo države pogodbenice neposredno obvestiti Stalni urad Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu (člen 45(1))

Člen 29	Države pogodbenice določijo osrednji organ, ki izpolnjuje obveznosti, ki so po konvenciji določene za tak organ. Kontaktne podatke osrednjih organov in jezike sporazumevanja je treba prednostno sporočiti Stalnemu uradu. Zvezne države, države z več kot enim pravnim sistemom ali države, ki imajo avtonomne ozemeljske enote, lahko določijo več osrednjih organov. Če je določenih več osrednjih organov, država določi osrednji organ, ki se mu lahko pošiljajo prošnje, da jih pošlje naprej ustreznemu osrednjemu organu v tej državi.
Člen 44	Države pogodbenice lahko imenujejo organe, ki se jim pošljejo prošnje na podlagi členov 8, 9 in 33.

Priporočeno je, da se Stalnemu uradu sporočijo naslednje informacije:

Člen 40	Država pogodbenica imenuje organe, ki so pooblaščen za izdajo potrdil v skladu s členom 40. Kontaktne podatke in jezike sporazumevanja imenovanih organov je treba sporočiti Stalnemu uradu.
----------------	--

Uradna obvestila, ki jih je treba poslati depozitarju¹⁹

Člen 57	Listine o ratifikaciji, sprejetju in odobritvi.
Člen 58	Pristopne listine. Ugovori pristopu. Države pogodbenice lahko ugovarjajo <i>pristopu</i> pristopne države v šestih mesecih po prejemu uradnega obvestila o pristopu²⁰.
Člen 62	Država pogodbenica Konvencije lahko Konvencijo odpove z uradnim pisnim obvestilom depozitarju.

¹⁹ Ministrstvo za zunanje zadeve kraljevine Nizozemske.

²⁰ Upoštevati je treba, da lahko zgodnejšemu pristopu države ugovarjajo ob *ratifikaciji, sprejetju* ali *odobritvi* Konvencije.

Izjave, ki se lahko dajo in jih je treba poslati depozitarju

Člen 45	Država lahko izjavi, da se prošnje za informacije na podlagi člena 34(2) pošiljajo le prek njenega osrednjega organa.
Člen 52	Konvencija ne vpliva na mednarodne instrumente, katerih pogodbenice so države pogodbenice in ki vsebujejo določbe o zadevah, urejenih s Konvencijo, razen če države pogodbenice, ki jih zavezujejo taki dokumenti, ne izjavijo drugače.
Člen 59	Kadar ima država dve ali več ozemeljskih enot z različnimi pravnimi sistemi, lahko izjavi, da se konvencija razširi na vse ozemeljske enote ali samo na eno ali več ozemeljskih enot države pogodbenice (ki jih je treba opredeliti). Izjava se lahko spremeni.

Informacije, ki jih je treba depozitarju zagotoviti v zvezi s sporazumi med državami pogodbenicami:

Člen 39	Države pogodbenice lahko z drugimi državami pogodbenicami sklenejo sporazume o boljšem izvajanju Konvencije. Izvod takih sporazumov se pošlje depozitarju.
----------------	--

Pridržki, ki se lahko izrazijo in jih je treba poslati depozitarju

Člen 54(2)	Države lahko izrazijo pridržek, s katerim nasprotujejo uporabi francoskega ali angleškega jezika, ne pa uporabi obeh.
Člen 55	Država pogodbenica lahko zadrži pristojnost svojih organov za sprejetje ukrepov za varstvo otrokovega premoženja, ki je na njenem ozemlju, in si pridrži pravico, da ne prizna starševske odgovornosti ali ukrepa, ki bi bil nezdržljiv z ukrepom, ki bi ga njeni organi sprejeli glede otrokovega premoženja.
Člen 60(2)	Umik pridržkov.

PRILOGA III

Naloge osrednjih organov in drugih organov na podlagi konvencije iz leta 1996

Neposredne obveznosti osrednjih organov

Člen 30(1)	Osrednji organi sodelujejo med seboj in spodbujajo sodelovanje med pristojnimi organi v svojih državah.
Člen 30(2)	Osrednji organi sprejemajo ustrezne ukrepe, da bi zagotovili obveščanje o svojem pravu in storitvah, ki so v njihovi državi na voljo glede varstva otroka.

Naloge, v zvezi s katerimi lahko države pogodbenice imenujejo posebne organe, ki se jim pošljejo prošnje (člen 44)

Člen 8(1)	Prošnje za prenos pristojnosti: pristojni organ države pogodbenice lahko zaprosi, da organ v drugi državi pogodbenici prevzame pristojnost v konkretni zadevi, ali k temu pozove pogodbenice.
Člen 9(1)	Prošnje za prevzem pristojnosti: organ države pogodbenice, ki ni pristojen, lahko zaprosi, da organ v državi pogodbenici običajnega prebivališča prenese pristojnost v konkretni zadevi, ali k temu pozove pogodbenice.
Člen 33	Prošnje v zvezi s čezmejno namestitvijo: osrednji organ ali pristojni organ držav pogodbenic se mora posvetovati z osrednjim organom ali pristojnim organom v drugi državi pogodbenici glede namestitve otroka v rejniško družino ali zavod ali zagotovitve njegovega varstva v kafali ali podobni ustanovi v tej drugi državi pogodbenici. Država, ki zaprosi, mora predložiti poročilo z razlogi za namestitev. Zaprošena država sporoči svojo odločitev v zvezi s predlagano namestitvijo.

Druge naloge, ki jih lahko opravljajo osrednji organi, pristojni organi ali drugi javni organi, kot to določi država pogodbenica²¹

Člena 23 in 24	Prejem in pošiljanje prošenj v zvezi s priznanjem ali nepriznanjem ukrepov.
Člen 26	Razglasitev pravnomočnosti ali evidentiranje za uveljavitev varstvenih ukrepov, sprejetih v drugi državi pogodbenici.
Člen 28	Uveljavitev varstvenih ukrepov.

21

Na primer vladne agencije, sodišča, upravni organi/razsodišča, službe za varstvo otrok, zdravstveni delavci, socialne službe, svetovalne službe, sodne službe, službe policije, mediatorji. Države morajo zagotoviti, da ima vsak organ potrebna pooblastila in sredstva, da lahko učinkovito opravlja naloge na podlagi Konvencije. Potrebni so lahko tudi postopki za zagotovitev, da so organi seznanjeni z odgovornostmi in nalogami, ki jih opravljajo različni organi v državi.

Člen 31(a)	Organi naj bi olajšali sporazumevanje in ponudili pomoč na podlagi členov 8 in 9 ter poglavja V.
Člen 31(b)	Omogočite sporazumne rešitve za varstvene ukrepe, za katere se uporablja Konvencija.
Člen 31(c)	Na prošnjo pristojnih organov pomagajte odkriti kraj, kjer je otrok, ki potrebuje varstvo.
Člen 32(a)	Priskrbite poročilo o otrokovih razmerah v državi, kjer ima običajno prebivališče.
Člen 32(b)	Zaprosite, da pristojni organ premisli, ali je treba sprejeti ukrepe za varstvo otroka.
Člen 34(1)	Prejmite ali pošljite prošnje za informacije, ki so pomembne za varstvo otroka. Država lahko izjavi, da se prošnje na podlagi člena 34(1) pošiljajo samo prek njenega osrednjega organa.
Člen 35(1)	Pomagajte pri zagotavljanju dejanskega uresničevanja pravice do stikov.
Člen 35(2)	Organi države pogodbenice, v kateri prebiva starš, ki nima pravice do varstva in vzgoje, lahko na prošnjo zberejo podatke in razsodijo o primernosti starša za uresničevanje stikov. Organi države pogodbenice, ki obravnavajo prošnjo starša tujca za stike z otrokom, sprejmejo in proučijo zbrane informacije ali ugotovitve organov države pogodbenice, v kateri prebiva tuji starš.
Člen 36	Kadar je otrok, ki se je preselil, v resni nevarnosti, pristojni organi, ki odločajo v postopku, o nevarnosti obvestijo državo, v kateri je otrok (ne glede na člen 37).
Člen 40	Na podlagi člena 40 se lahko osebi s starševsko odgovornostjo ali osebi, ki ji je zaupano varstvo otroka ali njegovega premoženja, izda potrdilo. V potrdilu mora biti navedena sposobnost imetnika, na podlagi katere je upravičen ukrepati.

PRILOGA IV

Razpoložljivi viri iz držav, ki so lahko v pomoč drugim državam

HAAŠKA KONFERENCA O MEDNARODNEM ZASEBNEM PRAVU

< www.hcch.net >

AVSTRALIJA (v angleščini)

Uredbe na področju družinskega prava (varstvo otrok) iz leta 2003 (Cth)

<http://www.comlaw.gov.au/comlaw/legislation/LegislativeInstrument1.nsf/0/71EB7B19DB0B4659CA256F700080E993?OpenDocument>

Zakon o družinskem pravu iz leta 1975 (Cth) – oddelek 4

<http://www.comlaw.gov.au/ComLaw/Legislation/ActCompilation1.nsf/current/bytitle/59D7F763D13627B5CA2573B5001A451B?OpenDocument&mostrecent=1>

Zakon o varstvu otrok (mednarodni ukrepi) iz leta 2003 (Qld)

<https://www.legislation.qld.gov.au/LEGISLTN/CURRENT/C/ChildProtInMA03.pdf>

Zakon o varstvu otrok (mednarodni ukrepi) iz leta 2006 (NSW)

[http://www.legislation.nsw.gov.au/scanview/inforce/s/1/?TITLE=%22Child%20Protection%20\(International%20Measures\)%20Act%202006%20No%2012%22&nohits=y](http://www.legislation.nsw.gov.au/scanview/inforce/s/1/?TITLE=%22Child%20Protection%20(International%20Measures)%20Act%202006%20No%2012%22&nohits=y)

Zakon o varstvu otrok (mednarodni ukrepi) iz leta 2003 (Tas)

http://www.thelaw.tas.gov.au/tocview/index.w3p;cond=;doc_id=23%2B%2B2003%2BAT%40EN%2B20080731230000;histon=;prompt=;rec=;term

EVROPSKA UNIJA (v angleščini, francoščini in španščini)

Odločba Sveta 5. junija 2008 o pooblastitvi nekaterih držav članic, da v interesu Evropske skupnosti ratificirajo konvencijo iz leta 1996.

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:151:0036:0038:EN:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:151:0036:0038:EN:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:151:0036:0038:EN:PDF)

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:151:0036:0038:FR:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:151:0036:0038:FR:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:151:0036:0038:FR:PDF)

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:151:0036:0038:ES:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:151:0036:0038:ES:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:151:0036:0038:ES:PDF)

DANSKA (v danščini)

Lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen

Zakon o konvenciji iz leta 1996

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=31721>

FRANCIJA (v francoščini)

Enfance : responsabilité parentale et protection des enfants (convention de La Haye)

http://www.assemblee-nationale.fr/13/dossiers/lahaye_responsabilite_parentale.asp

IRSKA (v angleščini)

Zakon o varstvu otrok (Haaška konvencija) iz leta 2000

<http://www.irishstatutebook.ie/2000/en/act/pub/0037/index.html>

NIZOZEMSKA (v nizozemščini)

Uitvoeringswet internationale kinderbescherming

Izvedbeni akt za mednarodno varstvo otrok z dne 16. februarja 2006

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0019574/>

ŠVICA (v francoščini, nemščini in italijanščini)

Obvestilo in dokumenti – Za učinkovitejše varstvo otrok v primerih mednarodnega protipravnega odvzema, 28. februarja 2007

Vers une protection plus efficace des enfants en cas d'enlèvement international

Entführte Kinder werden besser geschützt

Migliore protezione dei minori rapiti

http://www.bj.admin.ch/bj/fr/home/dokumentation/medieninformationen/2007/ref_2007-02-281.html

Stalni urad

Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu

Churchillplein 6b
2517 JW Den Haag
Nederland

Telefon: +31 703633303

Telefaks: +31 703604867

Elektronska pošta: secretariat@hcch.net

Spletišče: www.hcch.net

DOI 10.2838/994406